

KH 29.3.2021 § 115, liite 1
VALT 22.6.2021 § 49, liite 3
VALT 13.9.2021 § 89, liite 1

Muuramen kunnan toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2020

SISÄLLYSLUETTELO

1	OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA	1
1.1	Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2020	1
1.2	Kunnan hallinto	2
1.2.1	Muuramen kunnan organisaatio.....	2
1.3	Suunnitelmaperusteet vuodelle 2020	3
1.3.1	Kuntastrategia	4
1.4	Yleinen taloudellinen kehitys	5
1.4.1	Kuntatalous	5
1.5	Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta	10
1.6	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus.....	11
1.6.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	11
1.6.2	Toiminnan rahoitus	13
1.7	Rahoitusasema ja sen muutokset.....	15
1.8	Kokonaistulot ja – menot.....	18
1.9	Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	19
1.9.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä	19
1.9.2	Muuramen kunnan konsernirakenne	19
1.9.3	Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut	20
1.10	Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä.....	25
2	KUNTAKONSERNI.....	26
2.1	Muuramen Vuokra-asunnot Oy	26
2.2	Kiinteistö Oy Muuramen Kettula.....	27
2.3	Kiinteistö Oy Muuramen Elämänkaari	28
2.4	Muuramen Lämpö Oy	29
2.5	Asunto Oy Hakamuurame	31
2.6	Kiinteistö Oy Muuramen Virastotie	32
2.7	Muuramen Hyvinvointi Oy	33
3	KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN.....	34
3.1	Keskusvaalilautakunta	34
3.2	Tarkastuslautakunta.....	35
3.2.1	Tilintarkastus	35
3.3	Kunnanhallitus/tukipalvelut.....	36
3.3.1	Hallinto ja henkilöstö	36
3.3.2	Kiinteistötoimi ja siivous.....	41
3.3.3	Keskuskeittiö	42
3.3.4	Sisäiset palvelut.....	43
3.3.5	Seutu- ja alueyhteistyö	45
3.3.6	Muu toiminta	47
3.4	Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta.....	50

3.4.1	Hallinto	50
	Varhaiskasvatuspalvelut	52
3.4.2	Perusopetus	57
3.4.3	Muuramen lukio/toisen asteen koulutus	63
3.4.4	Liikkuva Muurame	65
3.4.5	Joukkoliikenne	72
3.4.6	Kulttuuri- ja nuorisopalvelut	73
3.5	Kunnan avustus liikelaitokselle	82
3.6	Eriytetty tilinpäätös Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos.....	83
3.6.1	Henkilöstö	84
3.6.2	Toiminnalliset tavoitteet.....	85
3.6.3	Vastuualuekohtaiset toteumat	86
3.6.3.1	Liikelaitoksen hallinto	86
3.6.3.2	Vanhus- ja vammaispalvelut.....	86
3.6.3.3	Perhe- ja sosiaalikeskus.....	90
3.6.3.4	Avosairaanhoidon palvelut.....	95
3.6.3.5	Suun terveydenhuollon palvelut	99
3.6.3.6	Erikoissairaanhoido	101
3.6.4	Liikelaitos yhteensä	102
3.6.4.1	Tulosbudjetin toteutuminen.....	103
3.6.4.2	Tilinpäätöslaskelmat.....	104
3.6.4.3	Investoinnit.....	108
3.6.4.4	Liitetiedot.....	108
3.6.4.5	Esitys Muuramen Hyvinvointi –liikelaitoksen tuloksen käsittelystä	111
3.6.4.6	Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitukset.....	112
3.7	Elinvoiman ja kestävän kasvun palvelut	113
3.7.1	Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	115
3.7.2	Infra ja mittaus.....	116
3.7.3	Luvat ja valvonta	120
3.7.4	Maankäyttö ja elinkeinot	123
3.7.5	Muut.....	131
4	TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN	132
4.1	Verotulojen ja valtion osuuksien erittely	133
5	INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN	134
5.1	Kunnanhallituksen investoinnit	134
5.2	Tukipalveluiden investoinnit.....	135
5.3	Hyvinvoinnin ja Palveluiden lautakunnan investoinnit.....	137
5.4	Elinvoiman ja Kestävän kasvun lautakunnan investoinnit.....	138
6	RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN.....	144
7	YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMISEN MÄÄRÄRAHOJEN JA.....	145
	TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA	145
8	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	147

8.1	Tuloslaskelma	147
8.2	Rahoituslaskelma.....	148
8.3	Tase.....	149
8.4	Konsernilaskelmat	151
9	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	155
9.1	Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät.....	155
9.2	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	157
9.3	Tasetta koskevat liitetiedot	160
9.4	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat ..... liitetiedostot	166
9.5	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat ..... liitetiedot	167
10	ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS VESIHUOLTO	170
10.1	Käyttötalouden toteutuminen	170
10.2	Vesihuollon investoinnit.....	175
10.3	Vesihuollon rahoituksen toteutuminen.....	179
10.4	Vesihuollon tilinpäätöslaskelmat	180
10.5	Esitys vesihuollon tilikauden tuloksen käsittelystä.....	184
10.6	Vesihuollon tilinpäätöksen liitetiedot	184
11	KILPAILULAIN 30 D § MUKAAN ERIYTETYT TOIMINNOT.....	186
12	ERIYTETTYJEN TILINPÄÄTÖSTEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN ..... MUODOSTUMISEEN.....	188
13	TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	189
14	LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA	190
15	Selvitys kirjanpidon säilytyksestä	191

1 OLENNAISET TAPAHTUMAT TOIMINNASSA JA TALOUDESSA

1.1 Kunnanjohtajan katsaus vuoteen 2020

Viime vuoden kunnanjohtajan katsauksessa kunnanjohtaja Ari Ranta-aho kirjoitti alkusanoissaan, että ”jokainen vuosi jää mieleen tietyllä tavalla erityispiirteellään tai tapahtumalla”.

Vuoden 2020 leimaa yksi ja sama asia, jolla on monta nimeä – Covid-19, Korona. Vaikutukset voivat tällä maailmanlaajuisen epidemian mittasuhteet saavuttaneelle tartuntataudille olla pysyvämpiä, mitä edes tällä hetkellä vielä tiedämme. Käsittelemme esimerkiksi etätöistä, etäkoulusta, sähköisistä palavereista ja käsihygieniasta, muuttui viime kevään aikana kuin taikaiskusta.

Palvelut

Valitettavasti kaikki kunnan palvelut eivät olleet täysimittaisesti kuntalaisten käytössä viime vuoden aikana. Pyrimme kuitenkin vilpittömästi siihen, että elintärkeimmät palvelut pyöriivät sitäkin paremmin ja varmemmin.

Talous

Kunnan tilinpäätös oli ylijäämäinen – merkittävästi ylijäämäinen - 5,5 miljoonaa euroa. Ylijäämää selittää suurelta osin valtiolta saadut valtionosuuden ”koronakompensaatiot”, mutta tämä kompensatio on vain yhden vuoden ”piristysruiske” kuntatalouteen. Vuoteen 2019 verrattuna kunta sai valtionosuuksia 5 miljoonaa euroa enemmän. Näistä laitamme sukanvarteen suurimman osan edessämme olevaa yli 30 miljoonan euron investointiohjelman toteutusta varten.

Henkilöstö

Kunnan henkilöstö on työskennellyt lähes koko vuoden ennalta-arvaamattoman paineistetussa ja henkisesti hyvin haastavassa tilanteessa. Toivottavasti jaksatte vielä muutaman hetken, teidän jokaisen työpanosta on tarvittu. En pysty kyllin kauniita tai riittäviä kiitoksia lausumaan, mutta teille kuuluu ehdottomasti suurin kiitos siitä, että olemme kyenneet palvelemaan kuntalaisia näin hyvin, näin vaikeiden poikkeusolojen keskellä.

Muurame 100 vuotta

Tätä kuntaa on rakennettu yhteistuumin 100 vuotta - rakennettu yhteistuumin ja eteenpäin. Näin sen pitää olla jatkossakin ja tämän pitää olla itsestään selvä asia. Demokratia on sitä, että enemmistö päättää suunnan, Muurame-henki on sitä, että näihin päätöksiin sitoutuvat kaikki. Yhdessä olemme vahvempia ja yhdessä me menestymme.

”Mahdollisuuksien Muurame - elinvoimainen edelläkävijä”.

Koronan osalta olemme vahvasti jo matkalla kohti valoisampaa tulevaisuutta ja tulevaa kesää odotetaan ehkä enemmän kuin tavallisesti.

Kiittäen
Jukka Kaistinen
vs. kunnanjohtaja

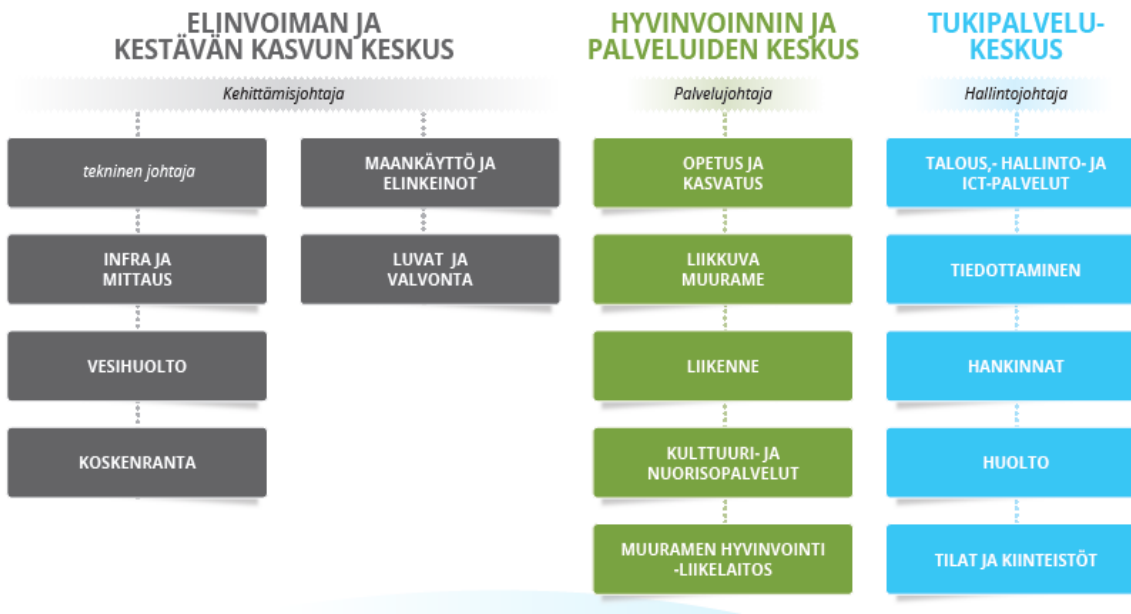
1.2 Kunnan hallinto

1.2.1 Muuramen kunnan organisaatio

Luottamuselinorganisaatio 1.6.2017 alkaen

Organisaatio 1.6.2017 alkaen

1.3 Suunnitelmaperusteet vuodelle 2020

Talousarvion laadinnan lähtökohtana oli mitoittaa menokehitys maltilliseen kasvuun. Tulot riittävät kattamaan maltillisen kasvun ilman verojen korotuksia.

Menokehykseksi sovittiin keväällä kunnanhallituksen talousarviovalmistelussa kokonaisuuden osalta kokonaisuutena 3,2 % kasvu sisältäen henkilöstömenot (sopimuskorotukset 2,34 %).

Lautakunnittain talousarvio laadittiin seuraavaan tavoitetasoon:

Keskusvaalilautakunta,	1 000 euroa
Tarkastuslautakunta	35 000 euroa
Kunnanhallitus	+1,5 %
Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta	+2,0 % (+0,25 M€ KiKy)
- MuHy Avustus	+2,0 % (+1,6 M€ = ESH ylitys ja KiKy)
- MuHy	+2,0 % (+1,4 M€ ESH + 0,2 M€ KiKy)
Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta	+2,0 % (+80k€ PeLa)

Talousarvion laadinnassa kokonaisuuden osalta päästiin talousarvio-ohjeen tavoitteen mukaiseen lopputulokseen. Prosentuaalisten ja euromääräisten kasvujen yhteenlaskettu prosentuaalinen menojen kokonaiskasvun maksimimäärä oli 6,7 % ja toteuma on 6,2 %. Menokehitys ylittää ensimmäistä kertaa 90 miljoonan euroa. Menokehitys alkuperäisessä talousarviossa 2020 oli 90,84 M€ ja vuoden aikana tehtyjen muutosten jälkeen 92,15 M€.

Menojen toteuma lautakunnittain + liikelaitoksen avustus ja Muuramen Hyvinvointi -liikelaitos.

	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Keskusvaalilautakunta	32 760 €	0 €	0 €
Tarkastuslautakunta	26 146 €	27 470 €	38 561 €
Kunnanhallitus	7,69 M€	7,71 M€	7,74 M€
HYPA-lautakunta	23,25 M€	23,82 M€	22,63 M€
avustus liikelaitos	23,68 M€	27,29 M€	27,29 M€
MuHy -liikelaitos	28,38 M€	29,06 M€	28,55 M€
ELK-lautakunta	4,19 M€	4,24 M€	4,20 M€
Yhteensä	87,25 M€	92,15 M€	90,45 M€

Talousarviota laadittaessa ja sitä hyväksyttäessä kukaan ei ollut tietoinen tulevan pandemian vaikutuksista. Vaikutukset toiminnalle olivat merkittäviä, palveluissa jouduttiin miettimään täysin uusia toimintamalleja. Menototeuma alitti liki 1,7 miljoonaa euroa sisäisen tuloslaskelman budjetoidut menot. Loppuvuoden menot eivät toteutuneet arvioiden mukaisina tasaisen laskennallisen kertymän mukaisesti.

Verojen ja valtionosuuksien TP 2019, TA 2020 ja TP 2020 vertailu.

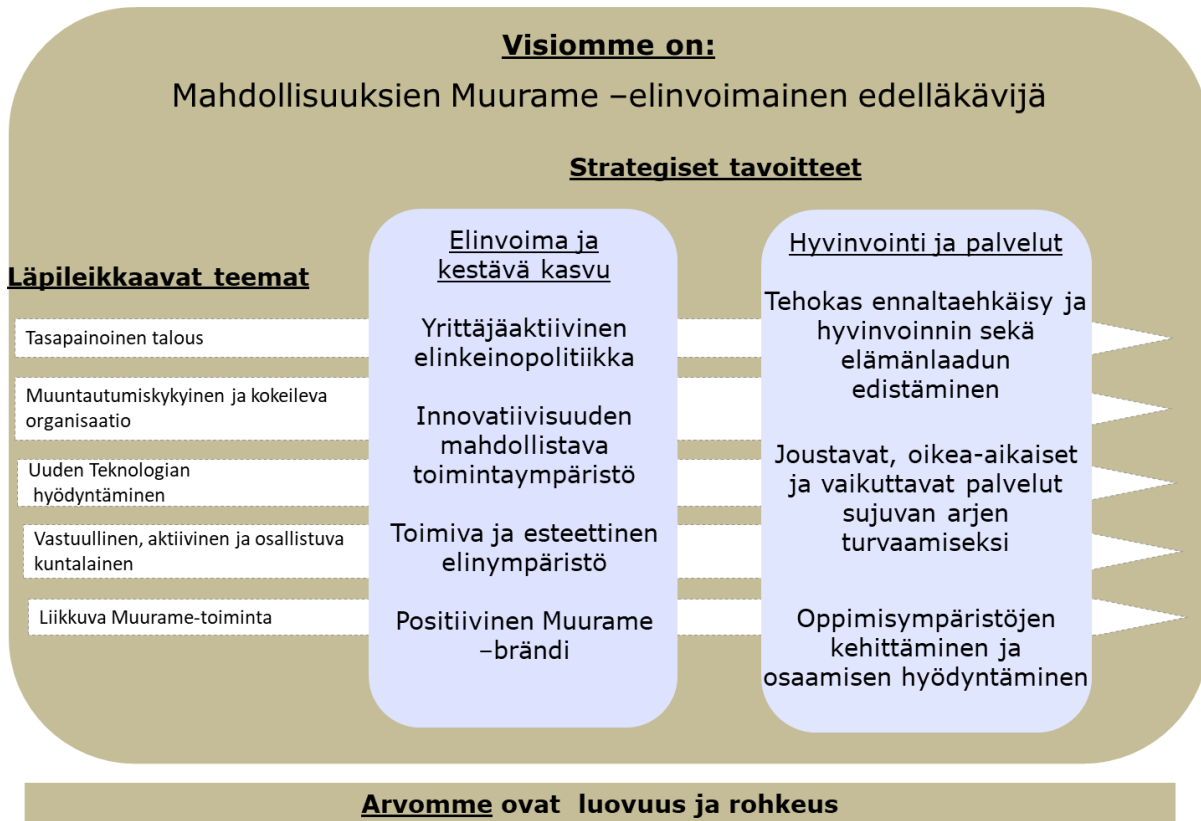
	TP 2019	TA 2020	TP 2020
Verokertymä	40,1 M€	42,8 M€	42,3 M€
Valtionosuus	10,5 M€	15,1 M€	15,1 M€

Talouden ennustaminen oli yhtä vuoristorataa. Kokonaiskustannusten ennustettiin kasvavan ja verotulojen putoavan. Kuitenkin lopulta verotulot toteutuivat vain 0,5M€ pienempinä, mitä TA2020 ennustettiin. Valtio lunasti lupauksensa kompensoida täysimääräisesti Covid-19 kuluja kunnille ja valtionosuuden korotukset valtion lisätalousarvioissa nostivat Muuramen valtionosuutta yli 3 M€ alkuperäiseen talousarvioon verrattuna.

1.3.1 Kuntastrategia

Valtuusto hyväksyi elokuussa 2016 uuden kuntastrategian vuosille 2016–2021.

Muuramen kunnan strategia ”Mahdollisuuksien Muurame – elinvoimainen edelläkävijä” kuvaa tavoitetilaa luoda mahdollisuuksia muuramelaisille vapaa-aikaan, asumiseen ja ylipäänsä omaan elämäänsä. Se kuvaa myös kuntalaisten vastuuta itsestään ja lähipiiristään, jotta he voivat käyttää ja hyödyntää ympäristönsä tarjoamat mahdollisuudet hyvään ja laadukkaaseen elämään. Hyvä elinympäristö pohjautuu ajatukseen, että Muurame on elinvoima-asioissa valtakunnallinen edelläkävijä, terveellä tavalla ylpeä omasta historiastaan ja tunnettu rohkeudesta tehdä asioita uudella tavalla.

Strategia ohjaa toimintaa tilanteessa, jossa kuntien toimintaympäristö ja tulevaisuus ovat poikkeuksellisen suuressa käymistilassa. Kukaan ei pysty varmuudella sanomaan, millaisilla rakenteilla ja toimintamalleilla kuntia johdetaan Suomessa seuraavan vuosikymmenen alussa.

Strategian painopisteiden tarkemmat tavoitteet ja seuranta tehdään talousarvioissa, tilinpäätöksissä ja toimintakertomuksissa. Toimialat tarkentavat niihin omat strategiaansa pohjautuvat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteensa.

STRATEGIAN PAINOPISTEET OVAT • Elinvoima ja kestävä kasvu • Hyvinvointi ja palvelut
Elinvoiman ja kestävä kasvun toiminta perustuu yrittäjäaktiiviseen elinkeinopolitiikkaan, innovatiivisuuden mahdollistavaan toimintaympäristöön sekä positiiviseen Muurame-brändiin. Hyvinvointi ja palvelut pohjautuvat tehokkaaseen ennaltaehkäisyyn ja kuntalain mukaiseen poikkihallinnolliseen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Näitä tukevat joustavat, vaatimusten mukaisina tuotetut oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut.

STRATEGIAAN ON NOSTETTU LÄPILEIKKAAVAT TEEMAT • Tasapainoinen talous • Muuntautumiskykyinen organisaatio • Vastuullinen ja osallistuva kuntalainen • Uuden teknologian hyödyntäminen • Liikkuva Muurame -ajattelumalli Kaiken edellä mainitun mahdollistaa kunnan henkilöstö ja sen johtaminen. Mahdollisuuksien Muurame vaatii onnistuakseen osaavan ja sitoutuneen henkilöstön. Jatkuva muutos vaatii sopeutuvaa, uuteen valmista organisaatiota, ja sen innostavaa ja ennen kaikkea muutokseen reagoivaa johtamista. Innostava ja reagoiva johtaminen on luottamushenkilö- ja viranhaltijajohdon vastuulla. Strategiakaudella 2016 - 2021 nousee aiempaa vahvemmin esiin omistajaohjauksen tärkeys sekä toiminta verkostoissa ja erilaisissa yhteistoimintaorganisaatioissa. Lisäksi kiinnitetään huomiota järkevään ja tarkoituksemukaiseen tilojen käyttöön.

1.4 Yleinen taloudellinen kehitys

Tilastokeskuksen 15.3.2021 päivittämä tieto talouden tilannekuvasta on positiivisen lupaava. Maailman taloudessa talouskasvua ylläpitänyt Kiina on ennakkotietojen mukaan selättänyt Covid-19 pandemian ja Kiinan talous kasvoi pandemiasta huolimatta 2020. Maailmantalous oli kuitenkin kokonaisuutena selvässä laskusuhdanteessa. Euroalueella BKT laski peräti 6,6 %.

Suomen BKT laski ennakkotietojen mukaan 2020 vain 2,8 prosenttia. Myös Ruotsi pääsi vastaavanlaisiin lukemiin, joten Suomi ja Ruotsi ovat pärjänneet hyvin kansainvälisessä vertailussa.

Julkisen talouden tilanne kokonaisuutena kuitenkin heikkeni 2020, julkisen talouden menot kasvavat ja tulot vähenevät. Velkaantuminen kasvaa ja heikentää erityisesti valtiontaloutta, jonka tulonsiirrot kuntatalouteen rahoitettiin velkarahoin.

1.4.1 Kuntatalous

Kuntaliiton tiedotteen 10.2.2021 mukaan kuntatalous vahvistui ennätysheikolta tasolta poikkeuksellisen hyviin lukemiin. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tulos on ennusteiden mukaan 1,7 miljardia euroa ylijäämäinen. Kuntatalouden vahvistumista selittävät valtion myöntämät kertaluontoiset koronatuotet sekä kunnallisverojen odotettua parempi kehitys. Hyvän tulokehityksen ohella menot kasvoivat maltillisesti, kun koronatilanteen vuoksi osa kuntien toiminnoista oli suljettuina kevään ja syksyn aikana.

Muuramen kuntaan pätee juuri nuo em. asiat. Kunnan tilanne on edelleen hyvä ja ylijäämää muodostuu ennätyksellisesti yli 5,5 M€. Ylijäämää selittää vain vähän ennusteen alittaneet verotulot, mittava koronakompensaatio valtionosuuteen ja menokehityksen merkittävä alitus.

1. Toimintaympäristön kehitys

Kuntien kannalta toimintaympäristön talouden kehitys on keskeinen menestystekijä. Siihen liittyy paitsi yleinen taloudellinen kehitys maailman talouden ja kansantalouden osalta, mutta myös erittäin oleellisena osana alueellinen talouskehitys. Työllisyyskehitys oli Suomessa 2019 hitaan positiivista, mutta tilanne muuttui rajusti 2020. Työpaikkojen määrän kasvu pysähtyi ja pandemia vaikutti jo 2019 lopulla hidastuneeseen talouskasvuun koko vuoden 2020 ajan. Erietyisesti työttömyys kasvoi merkittävästi. Suomessa työttömyysprosentti nousi 2020 13,6 %:iin (2019 9,8 %).

Keski-Suomessa oli joulukuun lopussa yhteensä 19 596 työtöntä työhakijaa. Se on 3 727 (23,55 %) enemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömyysprosentti Keski-Suomessa oli vuoden 2020 lopussa 15,6 % (2019 12,5 %).

Keski-Suomen työllisyyskatsaus joulukuu 2020 (julkaisija Keski-Suomen ELY-keskus) työttömyysprosentti Muuramessa oli vuoden lopussa 2020 10,2 % (2019 7,4 % ja 6,4 % vastaavana aikana 2018) eli työttömyys on noussut liki kolme prosenttiyksikköä, ollen silti selvästi Keski-Suomen alhaisin. Työttömien määrä kasvoi kolmanneksella. Maakuntamme takana työttömyys-tilastossa oli Pohjois-Karjala 16,8 % lukemalla. Avoimia työpaikkoja Muuramessa oli tarjolla 35 joulukuussa 2020 liki yhtä paljon kuin 2019.

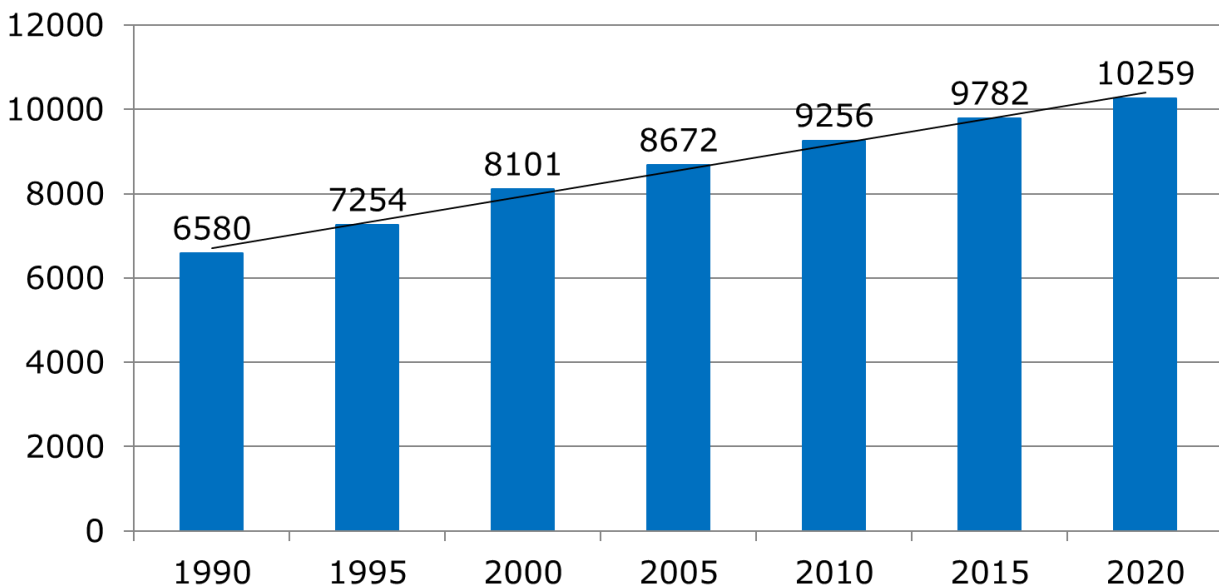
Uusia avauksia kuitenkin on myös elinkeinoelämän puolella, kun ensimmäiset uudet toimijat vahvistuivat Kuusanmäen teollisuusalueen laajennukselle, Eteläportin alue eteni vauhdilla ja osa alueesta sijaitsee Muuramen puolella. Yritysrajapintaan suunnattu yrityskoordinaattoritoiminta saa edelleen hyvää palautetta yrittäjiltä.

Tavoitteena ollut työpaikkaomavaraisuuden kasvattaminen onnistuu kuitenkin suhteellisen hitaasti. Väestömäärän kasvaessa tätä vauhtia on työpaikkojen syntyminen samaan tahtiin todellinen haaste. Työikäisten määrä kunnassa lisäksi poikkeuksellisen suuri, 60 % väestöstä.

VÄESTÖRAKENTEEN KEHITYS

Kunnan väkiluku 2020 kasvoi 95 hengellä verrattuna edelliseen vuoteen. Uusia muuramelaisia syntyi ilahduttavasti yli 90. Väestö vaihtuu Muuramessa vilkkaasti sillä, tulomuuttajia oli ennakotilaston mukaan yli 650 ja lähtömuuttajia 570. Kunnan sisäinen muuttoliikekin on vilkasta, sillä kunnan sisällä asuinpaikkaa vaihtoi yli 700 henkeä.

Asukasluku

Väestön ikärakenteessa tapahtuu merkittävää vanhentumista. Suurten ikäluokkien vanheneminen muokkaa kunnan väestörakennetta ja syntyvyys samalla laskee. Vaikka muutos on ollut koko ajan merkittävää, niin erityisen voimakkaaksi muutos muuttuu 2020-luvulla.

Suurimmat muutokset väestömäärissä tapahtuvat alle 5-vuotiaiden ja yli 70-vuotiaiden määrissä. Alle kouluikäisten määrä laskee jo 2021 mennessä vuoden 2016 tasosta useita prosentteja ja vuoteen 2032 mennessä laskua on kokonaiset 10 prosenttia. Vastaavasti yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan kasvavan lähes 20 prosenttia 2016 vuoden tasosta 2021 mennessä ja vuoteen 2032 mennessä kasvua on 55 prosenttia.

Väestö *(ennakko)	
Väkiluku 31.12.2020	10 259
Väkiluvun muutos, % 2018–2019	0,9 %
0–14-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2019	22 %
15–64-vuotiaiden osuus väestöstä, % 31.12.2019	60 %
65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä, % 31.12.2019	18 %
Ruotsinkielisten osuus väestöstä, % 31.12.2019	0,1 %
Ulkomaisten kansalaisten osuus väestöstä, % 31.12.2019	0,8 %
Kuntien välinen muuttovoitto/-tappio, henkilöä 2020*	75
Syntyneiden enemmitys, henkilöä 2020*	13
Perheiden lukumäärä 31.12.2019	2 919
Valtionveronalaiset tulot, euroa/tulonsaaja 2018	33 130

2. Alueellinen kehitys: Asuntojen rakentamistarve, suunnittelukauden kehittämishankkeet, elinkeinotoiminnan kehitys

Alueellinen kehitys on keskittynyt asuntorakentamisen osalta erityisesti keskustaaajaman ja Kinkomaan alueille. Omakotitaloalueita avataan tasaiseen tahtiin, ja tällä pyritään vastaamaan vahvaan kysyntään tulevaisuudessakin, viimeisimpänä Hautalahden uusi alue.

Vuokra-asuntojen lisärakentamiselle tulee tarvetta määrällisesti vasta myöhemmässä vaiheessa, kun nykyinen vuokra-asuntokanta joko saavuttaa peruskorjauksiensa tai vapautuu säätelyn piiristä. Ongelmana ovat vanhojen vuokra-asuntojen ylläpidon kustannukset, vanhojen rakennusten ylläpito on huomattavasti kalliimpaa kuin uusien nykyaikaisten rakennusten.

Kerrostaloja valmistuu tällä joka toinen/kolmas vuosi, kerrostaloasuminen ei kuitenkaan ole houkutelut työikäistä väestöä muuttamaan kuntaan. Enemmänkin se tukee sisäistä muuttoa.

Lisäalueiden kaavoitus teollisuudelle ja palveluilla sekä maanhankinta tätä varten on toteutunut suunnitellusti 2020 aikana. Kolme kiinteistökauppaa tuotiin päätöksentekoon 2020 aikana.

Vaikka palvelutuotanto onkin kasvavin ala, on myös perinteisemmän teollisuuden roolista ja tärkeydestä syytä pitää huolta. Nämä tarjoavat mitä moninaisimpia alihankintaketjuja ja luovat yhteyteensä tarvitsemiaan palvelu- ja toimitusketjuja. Kerrannaisvaikutuksena nämä tukevat erinomaisesti elinkeinoelämää ja mahdollistavat yritystoiminnan muodostumista ympärilleen.

3. Työvoima, työllisyys

Viimeisimpien tilastokeskuksen tilastojen valossa (vuosi 2018) kunnan työvoima on ollut 4915 henkilöä, joista työssä olevia on 4524 ja työttömiä 391. Joulukuussa 2020 työttömiä muuramelaisia on ELY-keskuksen raportin mukaan yli 500.

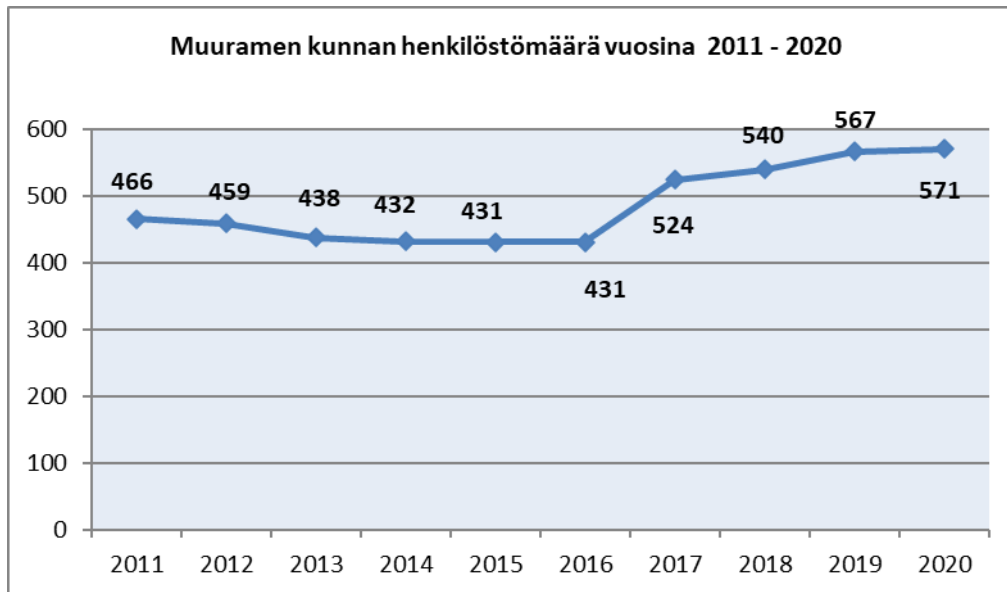
Pandemian aikana 2020 talouskasvu taantui ja on odotettavissa, että työllisyys paranee vain todella hitaasti vähän.

Työssä toimivan väestön lukumäärät ja prosenttiset osuudet toimialoittain
31.12.2000, 2010, 2015 ja 2017

Toimiala	2000	%	2010	%	2015	%	2017	%
Maa- ja metsä- talous	83	2,3	69	1,7	64	1,5	64	1,4
Teollisuus	904	25,4	831	19,9	771	18,5	800	18,0
Rakennustoi- minta	278	7,8	315	7,6	301	7,2	346	7,8
Kauppa	434	12,2	416	10,0	431	10,3	482	10,8
Liikenne	178	5,0	153	3,7	150	3,6	140	3,1
Palvelut	1617	45,4	2332	56,0	2395	57,3	2553	57,3
Elinkeino tunte- maton	64	1,8	51	1,1	66	1,6	69	1,6
Yhteensä	3558	100,0	4167	100,0	4178	100,0	4454	100,0

4. Hallinto ja henkilöstö

Henkilöstön määrässä ei tapahtunut merkittävää kasvua 2020, muutos oli noin 0,7 % ja henkilökuntaa oli vuoden lopulla 571 henkilöä (2019 567 henkilöä). Henkilötyövuosia kertyi vuodelle 2020 kuitenkin merkittävästi kasvaneiden sairauspoissaolojen vuoksi 546 HTV1 (2019 547 HTV1 ja vuonna 2018 532 HTV1)

Henkilöstön keski-ikä on 46,7 vuotta. Henkilöstömenot olivat 2020 24,2 M€ (2019 24,1 M€, 2018 22,8 M€ ja 2017 21,9 M€), kasvua edelliseen vuoteen oli 0,4 %. Tämä ei vastaa edes henkilöstömäärän kasvun (+0,7 %) ja työmarkkinasopimuksen yhteisvaikutusta (1,22 %). Talousarviossa oli varauduttu täysin henkilöstömenojen kasvuun, henkilötyövuositoteuma kuitenkin alittui edellisestä vuodesta ja kokonaisuutena henkilöstömenot alittuivat 1,8 %.

Sairauspoissaolojen määrä kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna 25 %, poissaolopäiviä kertyi 2291 kalenteripäivää enemmän kuin 2019. Yhteensä poissaolon kalenteripäiviä kertyi 11580 (2019 9362). Myös Hyvinvointi -liikelaitoksen sairauspoissaolot nousivat. Useimmiten sairauspoissaolojen taustalla ovat tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Keskimäärin sairauspoissaolon vuoksi poissaoloja kertyy vuoden aikana 21,2 kalenteripäivää/HTV1 (ed. vuosi 17 kalenteripäivää/HTV1).

	31.12.2020			31.12.2019		
	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
Hallinto ja henkilöstö	15	7	22	15	6	21
Kiinteistötoimi	23	9	32	24	10	34
Keskuskeittiö	28	2	30	26	2	28
	66	18	84	65	18	83
Varhaiskasvatuspalvelut	100	2	102	86	2	88
Perusopetus	130	36	166	131	41	172
Toisen asteen koulutus	14	4	18	14	5	19
Liikkuva muurame	5	7	12	6	7	13
Kulttuuri ja nuorisopalvelut	13	2	15	12	1	13
	262	51	313	249	56	305
Perhe- ja sosiaalikeskus	37	9	46	38	7	45
Vanhuspalvelut	48	5	53	51	6	57
Avosairaanhoido	24	7	31	23	10	33
Suun terveydenhuolto	13	2	15	12	2	14
	122	23	145	124	25	149
Infra ja mittaus	2	10	12	3	10	13
Vesihuolto	2	8	10	2	8	10
Luvat ja valvonta	1	3	4	1	3	4
Maankäyttö ja elinkeinot	2	1	3	2	1	3
	7	22	29	8	22	30
	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
Kaikki yhteensä	457	114	571	446	121	567

1.5 Kunnan sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Valtuusto on hyväksynyt 11.11.2019 sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan perusteet ja kunnanhallitus toimeenpannut ne sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeella 21.12.2020.

Suurimpana riskinä kunnassa on pidetty henkilöriskejä tehtävien hoidossa, osa avaintehtävistä ovat hyvin harvojen henkilöiden osaamisen varassa. Osa näistä riskeistä toteutui 2020 aikana ja vaikka henkilövajetta on pystytty paikkaamaan tehtävien jakamisella ja osaamisen siirtämisellä myös varahenkilöille – merkitsi tämä osalle työntekijöistä merkittävästi lisätöitä sekä vastuita 2020 aikana. Osaan palveluita oli palkattu vakituisia varahenkilöitä, joille työtehtäviä voidaan osoittaa palvelun eri osista, mutta tälläkin selvittiin viime vuoden pahimmasta sijaispuhlasta vain niukasti.

Toimintaa on hoidettu voimassa olevia lakeja noudattaen. Vuoden 2020 aikana hallintotuumioistuinten käsittelyssä on ollut vain kaksi valtuuston päätöstä koskevaa valitusta – asiat ovat edelleen kesken. Hankinta-asioissa on esitetty hankinta-ohjelmia ja yksi asia on ollut markkinaoikeuden käsittelyssä. Osassa yksittäisiä merkittäviä hankintoja, hankinnan kilpailuttamisessa on käytetty ulkopuolisia asiantuntijoita, joilla on pyritty minimoimaan mahdolliset virheet hankintojen toteuttamisessa.

Vuoden aikana on tullut esille puutteita hankintojen hoitamisesta ja yhdessä tapauksessa toimivallan ylityksestä. Toimivallan ylittämisestä esimies on käynnistänyt asiasta tarvittavat toimenpiteet.

Hankinnoissa, joissa on ollut huomautettavaa tai korjattavaa, ei ole aiheutunut vahinkoa kunnalle. Pääosin hankinnoissa pyritään käyttämään valmiiksi kilpailutettuja KL kuntahankintojen tai Hansel -puitesopimuksia.

Tietoturvan parantamiseksi on käynnistetty ulkopuolinen selvitys, joka luo tietoturvallisuuden käsikirjan kunnan käyttöön.

Työturvallisuuden parantamiseksi muutettiin sairauspoissaolokäytäntöjä Covid-19 pandemian ajaksi. Henkilöstölle on suositeltu poissaoloihin matalaa kynnystä epäiltäessä Covid-19 tartuntaa. Käsihygieniää korostettiin ja osaan palveluita annettiin syksyn aikana maskisuositus. Yhtään työperäistä Covid-19 tartuntaa ei todettu 2020 aikana.

1.6 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

1.6.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

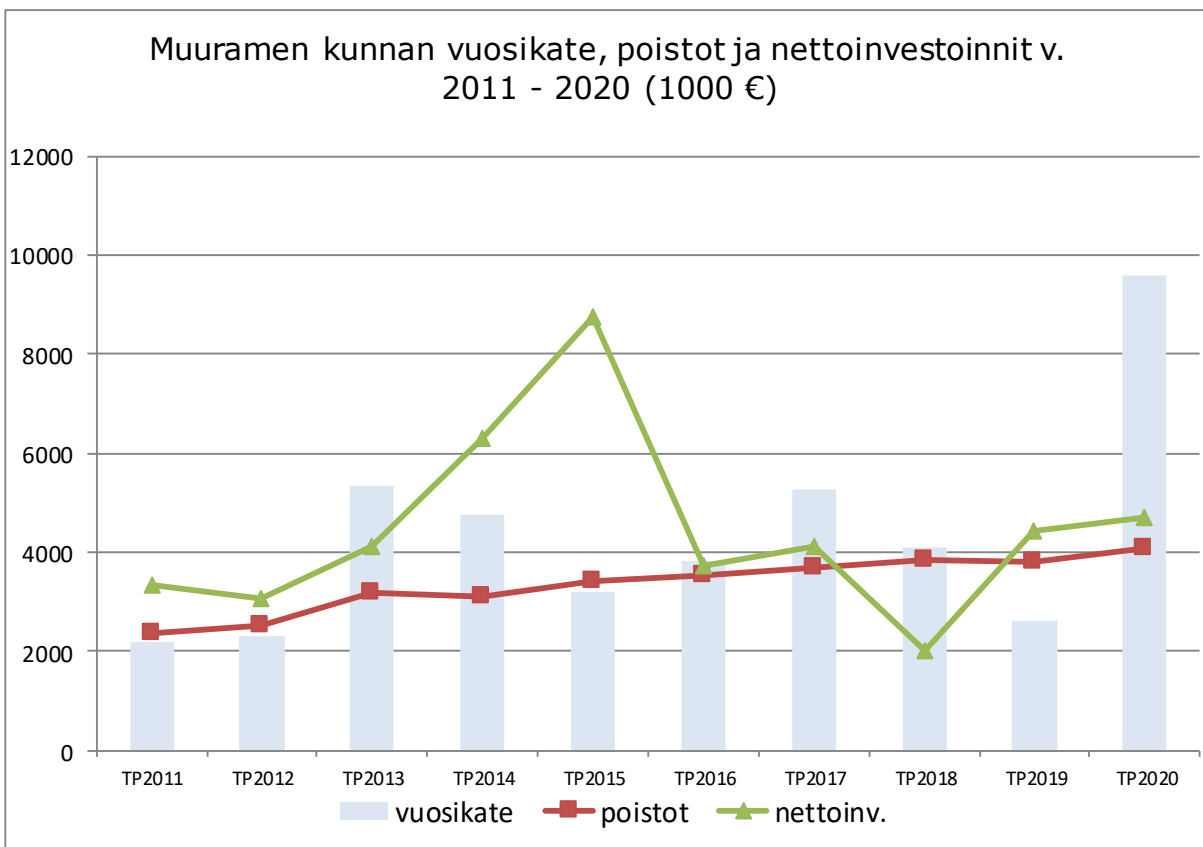
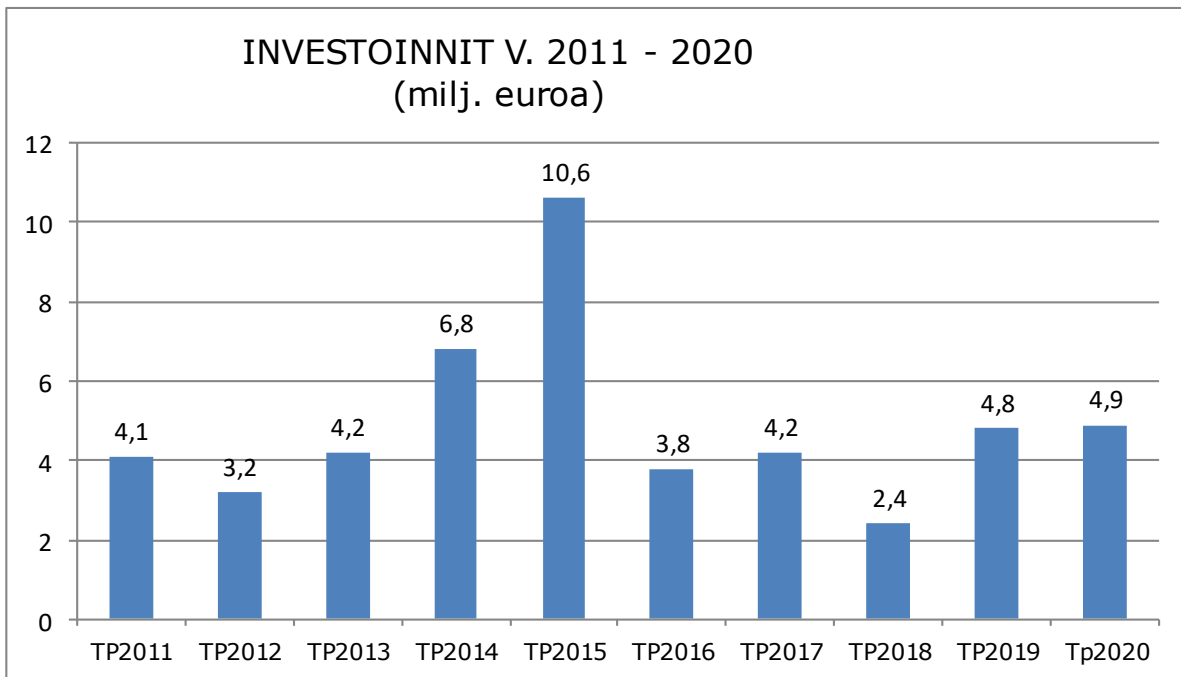
TULOSASKELMA	V.2020	V.2019
	1 000 €	1 000 €
TOIMINTATUOTOT	8 136	8 366
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	313	225
TOIMINTAKULUT	-56 417	-56 709
TOIMINTAKATE	-47 968	-48 117
Verotulot	42 260	40 052
Valtionosuudet	15 101	10 538
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	63	54
Muut rahoitustuotot	197	158
Korkokulut	-57	-69
Muut rahoituskulut	-4	-2
VUOSIKATE	9 593	2 614
Poistot ja arvonalentumiset	-4 069	-3 816
TILIKAUDEN TULOS	5 524	-1 201
Varausten lis (-) väh (+)	-4 000	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 524	-1 201
TULOSASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot / Toimintakulut, %	14,5	14,8
Vuosikate /Poistot, %	235,8	68,5
Vuosikate, €/asukas	935,1	257,3
Asukasmäärä	10 259	10 159

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

1.6.2 Toiminnan rahoitus

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

RAHOITUSLASKELMA	V.2020	V.2019
	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	9 593	2 614
Tulorahoituksen korjaukset	-901	-1 000
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 910	-4 756
Rah.osuudet invest. menoihin	84	237
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 043	1 094
Toiminnan ja invest. rahavirta	4 909	-1 810
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen lisäykset	0	0
Antolainojen vähennykset	91	115
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähenn.	-1 013	-1 398
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 000	3 300
Muut maksuvalmiuden muutokset	-110	-533
Rahoituksen rahavirta	-4 032	1 484
RAHAVAROJEN MUUTOS	878	-326
RAHAVAROJEN MUUTOS	-878	326
Rahoituksen tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
viideltä vuodelta, (1000 €)	6 413	-4 060
Investointien tulorahoitus, %	199	58
Laskennallinen lainanhoitokate	4,3	1,0
Lainanhoitokate	3,7	0,9
Kassan riittävyys, pv	7,1	1,9

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä on viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei kirjanpitolautakunnan yleisohjeen mukaan saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %
= 100 x Vuosikate / Investointien omahankintameno

Laskennallinen lainanhoitokate

= (Vuosikate+ Korkokulut)/(Korkokulut + Laskennalliset lainanlyhennykset)

Tunnusluku kuvaa lainanhoitoon käytettävissä olevan tulorahoituksen ja laskennallisten lainanlyhennysten sekä korkojen suhdetta. Laskennalliset lainanlyhennykset saadaan jakamalla taseen lainat kahdeksalla, mikä kuvaa oletettu jäljellä olevaa laina-aikaa.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Pitkäaikaiset lainat on huomioitu laskelmassa todellisen lyhennysohjelman mukaisesti. Kunnan lainakannan lyhytaikaiset lainat ovat kertalyhenteisiä. Lyhytaikaisten lainojen lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa otetaan laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla em lyhytaikainen lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Kassan riittävyys

= 365 pv x Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

1.7 Rahoitusasema ja sen muutokset

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

T A S E	V.2020 1 000 €	V.2019 1 000 €
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-18 365	-18 365
Arvonkorotusrahasto	-7	-7
Muut omat rahastot	-1 012	-1 012
Ed.tilikausien yli-/alijäämä	-8 065	-9 266
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 524	1 201
Oma pääoma yhteensä	-28 974	-27 449
POISTOERO JA VAPAAEHT.VARAUK.		
Vapaaehtoiset varaukset	-5 100	-1 100
Poistoero ja vapaaeht.var.yht	-5 100	-1 100
PAKOLLISET VARAUKSET		
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Lahjoitusrahastojen pääomat	-2	-11
Muut toimeksiantojen pääomat	-115	-98
Toimeksiantojen pääomat yht.	-117	-109
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat vakuutus- ja rah.lait	-4 064	-5 077
Liittymismaksut ja muut vela	-2 366	-2 256
Pitkäaik.vieras pääoma yht.	-6 430	-7 333
Lyhytaikainen		
Joukkovelkakirjalainat	-12 500	-15 500
Lainat rahoitus- ja vak.lait	-1 013	-1 013
Saadut ennakot	-10	-22
Ostovelat	-2 843	-2 583
Liittymismaksut ja muut vela	-948	-901
Siirtovelat	-3 479	-3 459
Lyhytaikainen vieras pääoma	-20 792	-23 479
Vieras pääoma yhteensä	-27 223	-30 812
VASTATTAVAA	-61 413	-59 471

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuus, %	55,5	48,0
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	41,5	52,2
Kertynyt yli-/ alijäämä, 1000 €	9 589	8 065
Kertynyt yli- /alijäämä, €/asukas	935	794
Lainakanta 31.12., M€	17,8	21,6
Lainakanta 31.12., €/asukas	1 713	2 125
Lainat ja vuokravastuut 31.12.	20,3	24,6
Lainat ja vuokravastuut, €/asukas	1 983	2 424
Lainasaamiset 31.12.	1	1
Asukasmäärä	10 259	10 159

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Lainakanta 31.12.

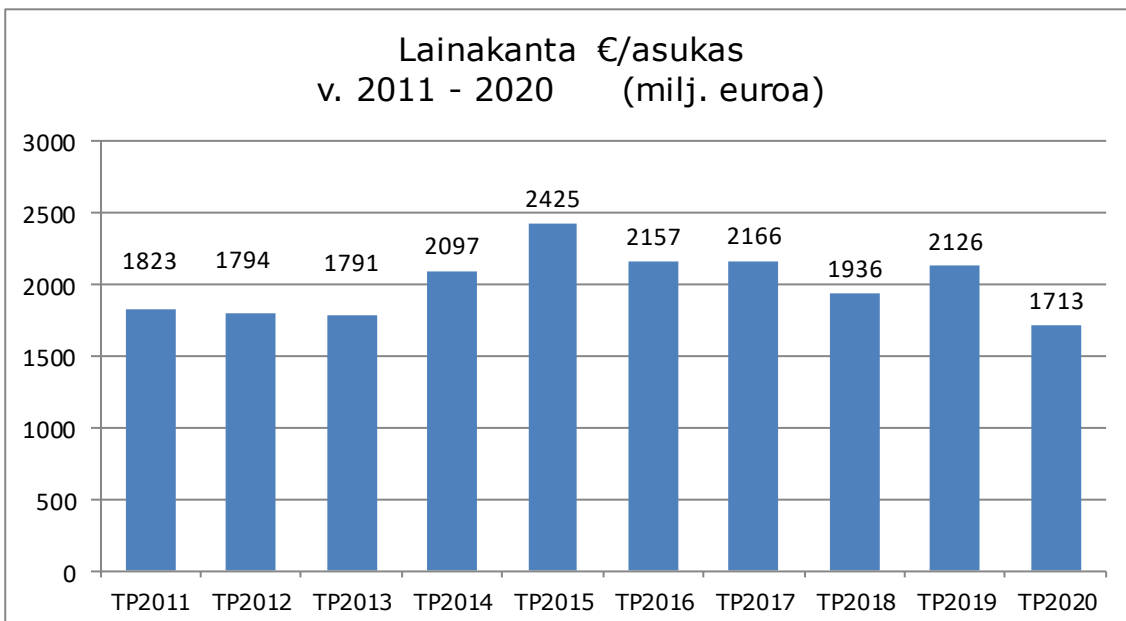
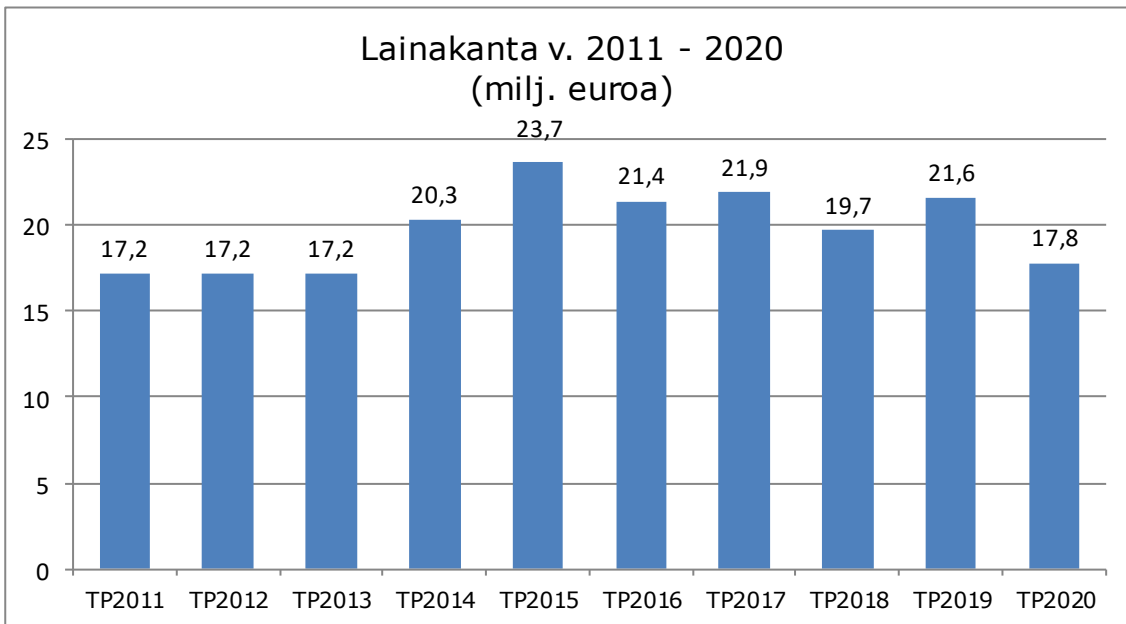
= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Lainat ja vuokravastuut 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat}) + \text{Vuokravastuut}$

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamiset 31.12. = Sijoituksiin merkityt jvk-lainasaamiset ja muut lainasaamiset

1.8 Kokonaistulot ja – menot

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT		MENOT	
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	8136	Toimintakulut	56417
Verotulot	42260	- Valmistus omaan käyttöön	-313
Valtionosuudet	15101	Korkokulut	57
Korkotuotot	63	Muut rahoituskulut	3
Muut rahoitustuotot	197	Satunnaiset kulut	
Satunnaiset tuotot		Tulorahoituksen korjauserät	
Tulorahoituksen korjauserät		+/- Pakollisten varausten muutos	
- Pys. vast. hyöd. luovutusvoitot	-901	- Pys. vast. hyöd. luovutustappiot	
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	84	Investointimenot	4910
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	1044		
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
Antolainasaamisten vähennykset	91	Antolainasaamisten lisäykset	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	1013
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		Lyhytaikaisten lainojen vähennys	3000
Oman pääoman lisäykset		Oman pääoman vähennykset	
Kokonaistulot yhteensä	66075	Kokonaismenot yhteensä	65087

1.9 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.9.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhteisöistä

YHDISTELY KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN

	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Yhtiöt		
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	5	
Kunnallista liiketoimintaa harjoittavat yhtiöt	2	
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt	1	
Yhteensä	12	

Tytäryhteisöt:

yhdistely tytäryhteisön oman pääoman eristä hankintahetkellä konsernille kuuluvaa osuutta vastaan, vähemmistöosuudet erotettu

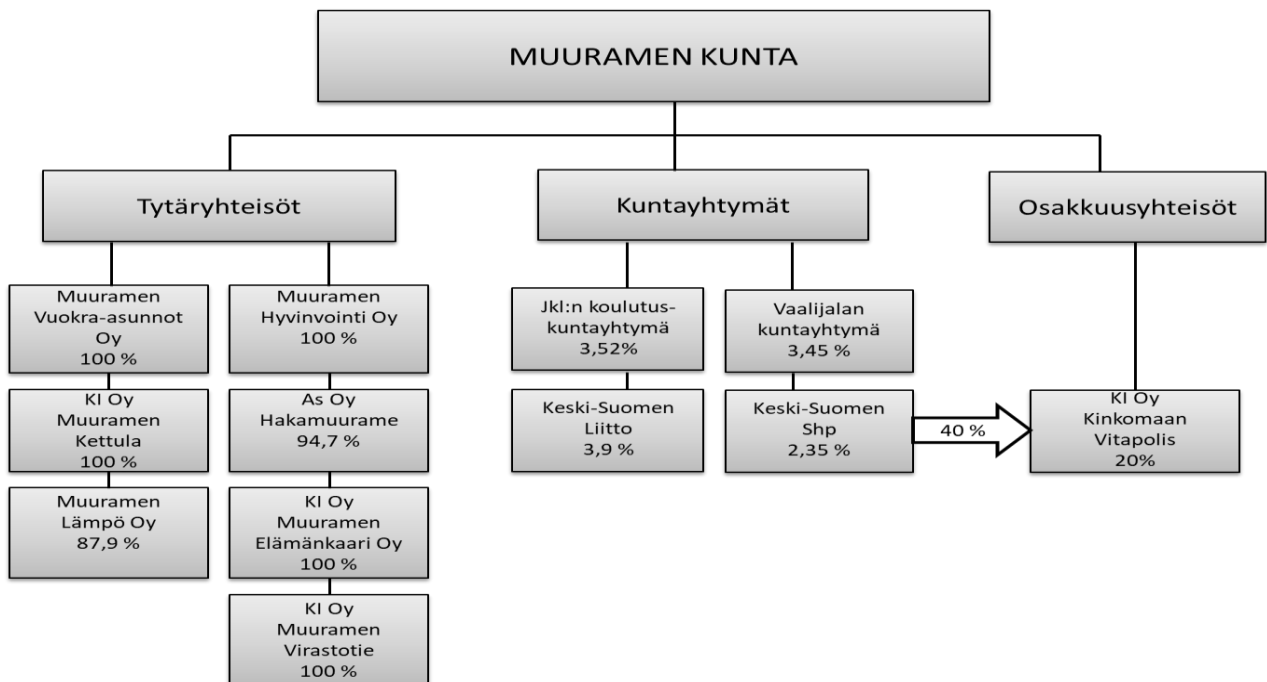
Kuntayhtymät:

yhdistely suhteellisen peruspääomaosuuden mukaan

Osakkuusyhteisöt:

yhdistely pääomaosuusmenetelmällä

1.9.2 Muuramen kunnan konsernirakenne

1.9.3 Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2020	2019
	1000 e	1000 e
Toimintatuotot	24 926	24 636
Toimintakulut	-72 962	-73 085
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	-42	-69
TOIMINTAKATE	-48 078	-48 518
Verotulot	42 260	40 052
Valtionosuudet	18 196	13 387
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	50	45
Muut rahoitustuotot	131	172
Korkokulut	-254	-299
Muut rahoituskulut	-19	-20
VUOSIKATE	12 287	4 820
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poisto	-6 211	-5 824
Omistuksen eliminointierot	0	0
Arvonalentumiset	-14	0
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	6 062	-1 010
Tilinpäätössiirrot	-4	1
Tilikauden verot	-122	-51
Laskennalliset verot	-43	-83
Vähemmistöosuudet	3	-0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	5 896	-1 144
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	34,2	33,7
Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset, %	197,4	82,8
Vuosikate, euroa/asukas	1198	475
Asukasmäärä	10259	10159

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman luvut.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2020	2019
	1000	1000
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12287	4820
Satunnaiset erät	0	
Tilikauden verot	-122	-51
Tulorahoituksen korjauserät	-899	-1074
Investointien rahavirta	0	
Investointimenot	-7974	-8627
Rahoitusosuudet investointeihin	88	289
	0	
Pysyvien vastaavien	0	
hyödykkeiden luovutustulot	1397	1514
Toiminnan ja invest. rahavirta	4777	-3128
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	
Antolainasaamisten lisäykset	0	-1
Antolainasaamisten vähennykset	0	
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	737	3601
Pitkäaikaisten lainojen vähenn	-3157	-3554
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1933	2595
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutok	15	11
Vaihto-omaisuuden muutos	-71	1
Saamisten muutos	120	2537
Korottomien velkojen muutos	184	-1348
Rahoituksen rahavirta	-4104	3841
RAHAVAROJEN MUUTOS	673	713
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	3650	2977
Rahavarat 1.1.	2977	2264
	673	713
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMAN		
TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran		
kertymä 5 vuodelta, (1000 €)	2884	-5915
Investointien tulorahoitus, %	152	54
Laskennallinen lainanhoitokate	2,0	0,8
Kassan riittävyys	16,2	12,7

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2020 1000 e	2019 1000 e
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	579	635
Muut pitkävaikutteiset menot	804	326
Ennakkomaksut		
Aineettomat hyödykkeet yht.	1 383	961
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 427	12 488
Rakennukset	43 936	46 944
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 838	11 588
Koneet ja kalusto	1 641	1 552
Muut aineelliset hyödykkeet	30	30
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hanki	12 393	8 891
Aineelliset hyödykkeet yht.	82 265	81 494
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	302	344
Muut osakkeet ja osuudet	2 061	2 057
Muut lainasaamiset	0	0
Muut saamiset	84	4
Sijoitukset yht.	2 446	2 485
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	86 095	84 940
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	139	34
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	170	99
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	63	0
Lyhytaikaiset saamiset	3 346	3 529
Rahoitusarvopaperit	789	15
Rahat ja pankkisaamiset	2 861	2 962
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	7 229	6 605
VASTAAVAA YHTEENSÄ	93 463	91 579

T A S E E T

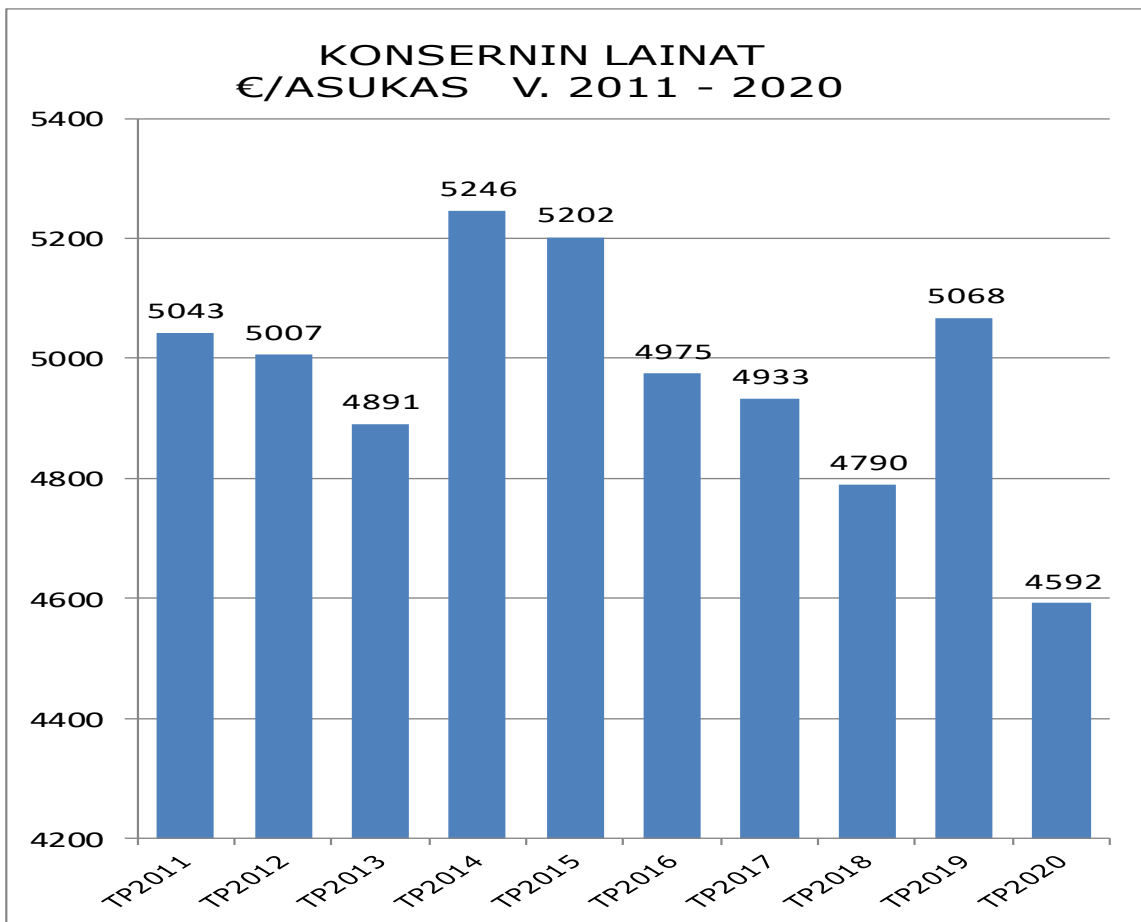
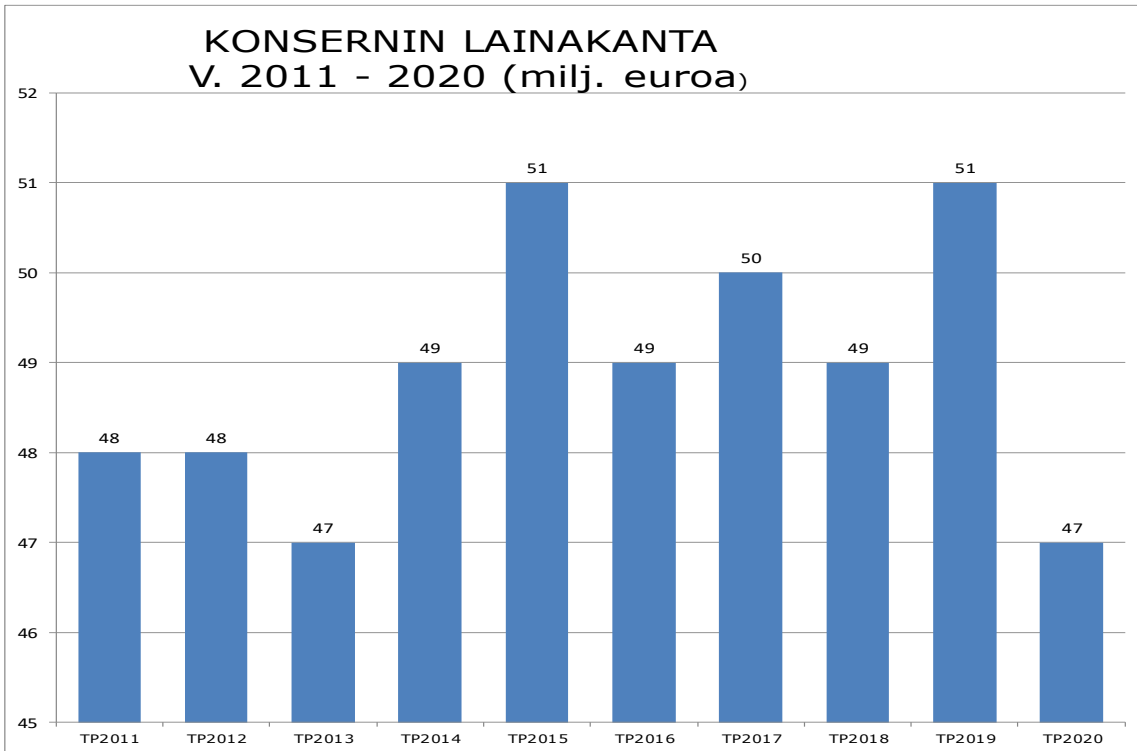
VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 365	18 365
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		
Arvonkorotusrahasto	7	7
Muut omat rahastot	3 222	3 218
Ed.tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 811	4 953
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 896	-1 144
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	31 301	25 399
VÄHEMMISTÖOSUUDET	9	12
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevakuutukset		
Muut pakolliset varaukset	425	434
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	256	136
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik.korollinen vieras pääoma	30 702	32 328
Pitkäaik.koroton vieras pääoma	3 200	3 093
Lyhytaik.korollinen vieras pääoma	16 409	19 154
Lyhytaik.koroton vieras pääoma	11 161	11 023
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	61 472	65 598
VASTATTAVAA	93 463	91 579
KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT		
Omavaraisuusaste	33,5	27,8
Suhteellinen velkaantuneisuus %	71,9	83,9
Kertynyt <u>ylijäämä</u> (alijäämä), 1000 €	9 707	3 808
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), € /asukas	3 812	4 952
Konsernin lainat, €/asukas	4 592	5 068
Konsernin lainakanta 31.12., milj. €	47	51
Konsernin lainasaamiset 31.12., milj. €	-	-
Kunnan asukasmäärä	10 259	10 159
Velat ja vastuut % käyttötuloista	75,7	87,9

Omavaraisuus, %

= 100 x (Oma pääoma+ Vähemmistöosuudet+Konsernireservi+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/ (Koko pääoma- Saadut ennakot)

Konsernin taseen tunnusluvut lasketaan samoin kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut.

Velat ja vastuut % käyttötuloista = 100* (Vieras po - Saadut ennakot + Vuokravastuut)/ Käyttötulot

1.10 Kunnanhallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä ja talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä

Kunnanhallituksen on kuntalain 69 §:n mukaan tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

Tilikauden tulos on 5 524 343,23 euroa ylijäämäinen.

Kunnanhallitus esittää, että ylijäämästä kirjataan 4 000 000 euron investointivaraus ja 1 524 343,23 euroa siirretään edellisten tilikausien yli- ja alijäämien tilille. Edellisten tilikausien ylijäämä on taseessa 8 064 930,32 euroa.

2 KUNTAKONSERNI

2.1 Muuramen Vuokra-asunnot Oy

Ydintehtävä

Muuramen Vuokra-asunnot Oy tarkoitus on tuottaa vuokra-asuntopalveluita ja rakennuttaa Muuramen kunnan alueella

Palvelusuunnitelma

Tuotetaan vuokra-asumista Muuramen kunnan asukkaille. Toteutetaan terveellistä asumista turvallisessa ympäristössä.

Toiminnalliset tavoitteet	Toteuma
Asukas määrän kasvattaminen Vuokrausaste (91%) Vaihtuvuuden pienentäminen <30%	Asukasmäärä pysyi edellinen vuoden mukaisena. Käyttöaste toteutui hiukan tavoitteita pienempänä Vaihtuvuus väheni huomattavasti asetetuista tavoitteista
Vuokrasaavat / liikevaihto (>2,9 %)	Saavat vähentyivät ja toteutuivat alle asetetuista tavoitteista.

Tunnusluvut

	TP 18	TA 2019	TP 19	TA 2020	TP 2020
Talouden tunnusluvut: - lainojen takaisinmaksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
- vuokratulot	3.57 M€	3.79 M€	3.90 M€	3.97 M€	3.90 M€
- tulos	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
- lainavastuut	18.7 M€	18.7 M€	15.8 M€	16.5 M€	15.8 M€
Toiminnan tunnusluvut: -asuntojen määrä	509	509	509	509	509
-käyttöaste- %	89	91	89	91	88
-vaihtuvuus-%	32	35	19	35	19

	TA 2020	TP 2020	poikkeama
Toimintatuotot	3.973.282 €	3.528.766 €	455.347 €
Toimintakulut	2.439.520 €	2.408.683 €	30.837 €
Toimintakate	0 €	0 €	0 €
Rahoitusmenot	1.533.762 €	151.385 €	1.382.377 €
Poistot	0 €	702.083 €	-702.083 €
Asuintalovaraus	0 €	266.615 €	-266.615 €
Tilikauden tulos	0 €	0 €	0 €

2.2 Kiinteistö Oy Muuramen Kettula

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattuja tontteja ja niille rakennettuja rakennuksia.

Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Yhtiön omistamia asuntoja vuokrataan muuramelaisille syrjäytymisuhan alaisille tai syrjäytyneille, entisille tai nykyisille päihteiden käyttäjille ja muille henkilöille, joiden on vaikea saada muuta asuntoa.

Yhtiö tarvitsee lähes vuosittain avustusta kunnalta, koska toiminta on tappiollista.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet	saatavien hallinta, vuokralaisten määrä	laskutus, perinnän tehokkuus
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus) Avustukset omistajalta	yhtiön tulot kattavat menot avustusten määrän pieneneminen	vuokralaisvalinta, avustuksen piene- neminen kunnalta

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20	TA 21	2022
Talouden tunnusluvut: - velkojen takaisinmaksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
- hoitokulu	- 49.531 €	- 44.000 €	- 22.695 €	- 31.428 €	- 35.000 €
- rahoituskulu	- 35.835 €	- 35.700 €	- 23.264 €	- 41.965 €	- 42.000 €
- lainavastuut	- 0,36 M€	- 0,358 M€	- 0,358 M€	- 0,324 M€	- 0,29 M€
Toiminnan tunnusluvut: - huoneistoja - neliövuokra	- 16 - 13,15 €/m ²	- 16 - 13,85 €/m ²	- 16 - 13,85 €/m ²	- 16 - 14,30 €/m ²	- 16 - 14,50 €/m ²

	TA 2020	TP 2020	poikkeama
Toimintatuotot	79791	96675,48	-16884,48
Toimintakulut	44076	79926,94	-35850,94
Toimintakate	35715	16748,54	18966,46
Rahoitusmenot	2072,17	1976,1	96,07
Poistot		21409,4	-21409,4
Välittömät verot			
Tilikauden tulos	33642,83	-6636,96	-2346,87

2.3 Kiinteistö Oy Muuramen Elämänkaari

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille vuokrattua tonttia ja sille rakennettua kiinteistöä. Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistön toiminta on vanhusten palveluasumista ja lasten päivähoitoa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet		
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus)	yhtiön tulot kattavat menot	laskutus ajantasainen

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20	TA 21
Talouden tunnusluvut: - velkojen takaisin maksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
- hoitokulu	- 73.703 €	- 80.143 €	- 71.770 €	- 75.000 €
- rahoituskulu	- 96.593 €	- 96.067 €	- 125.750 €	- 125.750 €
- lainavastuut	- 1,047 M€	- 0,971 M€	- 0,96 M€	- 0,83 M€
Toiminnan tunnusluvut:				
- huoneistoja	- 2	- 2	- 2	- 2
- neliövuokra	- 17,56 €/m ²	- 18,16 €/m ²	- 17,56 €/m ²	- 18,16 €/m ²

	TA 2020	TP 2020	poikkeama
Toimintatuotot	176210	176036,42	173,58
Toimintakulut	80143	72050,55	8092,45
Toimintakate	96067	103985,87	-7918,87
Rahoitusmenot	67867	7834,89	60032,11
Poistot	63676	63676,73	-0,73
Välittömät verot		9268,78	
Tilikauden tulos	-35476	23205,47	52112,51

2.4 Muuramen Lämpö Oy

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Tuottaa lämpöä (kaukolämpöä) asiakasyhtiöille, tuottaa kiinteistöhoitopalveluja asiakasyhtiöille (huolto ja siivous), vuokrata tiloja Y4-Yrittäjäyryystalolta ja Kiinteistö Oy Muuramenportista ja tuottaa hallinnollisia palveluja Muuramen Vuokra-asunnot Oy:lle ja Kiinteistö Oy Hakamuuramelle.

Kunnan omistusosuus suoraan 87,9 % ja Muuramen Vuokra-asuntojen kautta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kaukolämpöverkkoalueen kaukolämpö ostetaan Alva-yhtiöt Oy:ltä vuonna 2013 solmitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan ekotehokkaana yhteistuotantona turpeella ja puulla. Punasillanalueen kaukolämpö ostetaan Nevel Oy:ltä vuonna 2007 sovitulla hankintasopimuksella. Kaukolämpö tuotetaan pelletillä.

Sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Asiakasmäärän kasvattaminen Vuokrausaste	vuokrasopimusten määrä ja asiakassuhteiden pitäminen nykytasolla	liikevaihto, markkinointi, asiakassuhteet liikevaihdon varmistamiseksi
Tuotantotavoitteet Lämpöverkon laajuus	säilytetään nykytasoinen noin 22.000 MWh	verkoston ylläpito, verkoston saneeraus, hinnoittelu

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20	TA 21	2022
Talouden tunnusluvut:					
- omavaraisuusaste	- 21,5 %	-	- 32,1 %	-	-
- velkojen takaisinmaksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
- lämmöntuotanto	- 21.535 MWh	- 23.000 MWh	- 19.645 MWh	- 20.500 MWh	- 23.000 MWh
- liikevaihto	- 2,25 M€	- 2,49 M€	- 2,189 M€	- 2,44 M€	- 2,6 M€
- tulos	- 169.761 €	- 200.000 €	- 582.730 €	- 144.000 €	- 150.000 €
- lainavastuut	- 1,18 M€	- 1,2 M€	- 1,2 M€	- 1,0 M€	- 0,8 M€
Toiminnan tunnusluvut:					
- liittymien määrä	- 110 kpl	- 111 kpl	- 110 kpl	- 111 kpl	- 112 kpl
- hoidettavat kiinteistöt, lkm	- 54 kpl	- 54 kpl	- 54 kpl	- 55 kpl	- 56 kpl
- vuokraus	- 17/20 kpl	- 17/20 kpl	- 17/20 kpl	- 17/20 kpl	- 19/20 kpl
- MVA	- 0 €	- 174.000 €	- 177.860 €	- 180.000 €	- 180.000 €
Henkilöstö (lkm vuoden lopussa)	10 vakituista ja 6 kesä-talvituuraaajaa	9 vakituista ja 6 kesä-talvituuraaajaa	12 vakituista ja 6 kesä-talvituuraaajaa	12 vakituista ja 6 kesä-talvituuraaajaa	11 vakituista ja 6 kesä-talvituuraaajaa

	TA 2020	TP 2020	poikkeama
Toimintatuotot	2667250	2835461,92	-168211,92
Toimintakulut	2120198	1965423,92	154774,08
Toimintakate	547052	870038	-322986
Rahoitusmenot	35100	20597,52	14502,48
Poistot	265000,00	287308,31	-22308,31
Välittömät verot	46486	112426,89	
Tilikauden tulos	200466,00	449705,28	-330791,83

2.5 Asunto Oy Hakamuurame

Toiminta-ajatus

Yhtiön toimiala on rakennuttaa, omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä vuokrata kiinteistössä olevia huoneistoja. Kunnan omistusosuus 94,70 % osakekannasta.

Palvelusuunnitelma

Tuotetaan vuokra-asumista Muuramen kunnan asukkaille. Toteutetaan terveellistä asumista turvallisessa ympäristössä.

Toiminnalliset tavoitteet	Toteuma
Hyvä talous ja kilpailukykyiset vuokrat. Vuokrausaste 99% Kiinteistön ja asuntojen hyvä kunto. Vaihtuvuus <20%	Asukasmäärä pysyi edellinen vuoden mukaisena. Vuokrausaste toteutui asetetun tavoitteen mukaisesti

Tunnusluvut

	TP 18	TA 19	TP 19	TA 2020	TP 2020
Talouden tunnusluvut:					
-velkojen takaisinmaksuaika	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset	lainaohjelman mukaiset
-kiinteistöntuotot	110.341 €	113.332 €	115.183 €	83.158 €	57.034 € *)
-tulos	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
-lainavastuut	15 t€	0 t€	0 t€	0 t€	0 t€
Toiminnan tunnusluvut:					
-asuntojen määrä	21	21	21	21	20
-käyttöaste- %	98 %	98 %	98 %	99 %	98 %
-vaihtuvuus- %	30 %	20 %	10 %	20 %	7 %

*) Yhtiö on jättänyt perimättä hoitovastiketta

	TA 2020	TP 2020	poikkeama
Toimintatuotot	83.158 €	57.034 €	26.124 €
Toimintakulut	83.158 €	94.062 €	-10.904 €
Toimintakate	0 €	- 37.029 €	-37.029 €
Rahoitusmenot	0 €	0 €	0 €
Poistot	0 €	14.474 €	-14 474 €
Asuintalovaraus	0 €	51.503 €	-51.503 €
Tilikauden tulos	0 €	0,00 €	0,00 €

2.6 Kiinteistö Oy Muuramen Virastotie

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Yhtiön tehtävänä on hallita ja ylläpitää sille rakennettua kiinteistöä. Yhtiön omistaa Muuramen kunta 100 %.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistön toiminta on liiketilojen vuokraamista.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet		
Tuotantotavoitteet Kustannukset (hoito ja rahoitus)	yhtiön tulot kattavat menot	laskutus ajantasainen

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20	TA 21	2022
Talouden tunnusluvut:					
- velkojen takaisinmaksuaika					
- hoitokulu	- 65.844 €	- 82.561 €	- 61.158 €	- 72.556 €	- 75.000 €
- rahoituskulu	- 0 €	- 0 €	- 0 €	- 0 €	- 0 €
- lainavastuut	- 0 €	- 0 €	- 0 €	- 0 €	- 0 €
Toiminnan tunnusluvut:					
- vuokrasopimuksia	- 11/13 kpl	- 13/13 kpl	- 10/13 kpl	- 11/13 kpl	- 13/13 kpl

	TA 2020	TP 2020	poikkeama
Toimintatuotot	75238	51100,79	24137,21
Toimintakulut	82360	61448,47	20911,53
Toimintakate	-7122	-10347,68	3225,68
Rahoitusmenot			0
Poistot	0		0
Tilikauden tulos	-7122	-10347,68	3225,68

2.7 Muuramen Hyvinvointi Oy

Muuramen Hyvinvointi Oy:llä ei ollut toimintaa vuonna 2020. Yhtiötä on pidetty pystyssä mahdolliseen sote-uudistukseen liittyen ja sen toimintaa ja tarpeellisuutta tullaan tarkastelemaan sen mukaan, millaiseen sote-ratkaisuun tuleva hallitus päätyy.

3 KÄYTTÖTALOUDEN TOTEUTUMINEN

3.1 Keskusvaalilautakunta

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Keskusvaalilautakunnan tehtävänä on huolehtia yhdessä kunnanhallituksen kanssa valtiollisten ja kunnallisten vaalien ja äänestysten lainmukaisesta läpiviennistä Muuramen kunnan alueella. Lisäksi keskusvaalilautakunta aktivoi kuntalaisia käyttämään äänioikeuttaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan vaaleissa ja edistää näin ollen kuntalaisten osallisuutta. Lisäksi keskusvaalilautakunta vastaa ennakköäänestyksen ja koti- sekä laitosäänestyksen järjestämisestä Muuramen kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2020 ei järjestetty järjestetä vaaleja. Seuraavat vaalit ovat keväällä 2021 käytävät kuntavaalit, joiden kustannukset tulevat kokonaisuudessaan kunnan katettaviksi.

Tunnusluvut

	TP 18	TA 19	TP 19	2020	TA 21
Äänioikeutettujen määrä	7546	7 400	7611	Ei vaaleja	7 800

Talousarvion perustelut

Talousarvioon 2020 on varattu yhden keskusvaalilautakunnan kokouksen kustannukset, mikäli kuntavaalien järjestelyt aloitetaan jo tulevan vuoden lopulla.

Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2020 aikana ei tarvinnut pitää vielä kuntavaaleihin liittyviä kokouksia, joten keskusvaalilautakunta ei ole kokoontunut kertaakaan vuoden 2020 aikana.

Tilinpäätöksen laatimisen aikaan on tiedossa, että koronatilanteesta johtuen kuntavaalit on siirretty pidettäväksi kesäkuussa 2021.

3.2 Tarkastuslautakunta

3.2.1 Tilintarkastus

Budjettirahoitteinen

Valtuustoon nähden sitova

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTÖTALOUS				
110 TARKASTUSLAUTAKUNTA				
Toimintamenot	-27 470	0	-38 561,02	11 091,02
Toimintakate (Netto)	-27 470	0	-38 561,02	11 091,02

Toiminta-ajatus

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastaja vastaavat kunnan hallinnon ja talouden ulkoisesta valvonnasta. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioi ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet. Tarkastuslautakunta sekä tilintarkastaja arvioivat myös tytäryhteisöille asetettujen tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunta toimii valtuuston alaisena lautakuntana hallinnon ja talouden tarkastusta koskevissa asioissa. Lautakunta tutustuu toiminnassaan eri toimialojen toimintaan ja tekee niihin liittyviä kehittämissesityksiä. Lautakunta tuottaa myös edellistä tilikautta koskevan arviointikertomuksen osana kunnan tilinpäätösprosessia

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Keskeisten toimialojen mahdollisimman laaja läpikäynti	Läpikäydyt toimialat	Tukipalvelukeskus Varhaiskasvatus Yrityskoordinaattori Muuramen talouden tavoitteet 2019 Henkilöstöasiat Liikelaitos Lastensuojelu Perhekeskuksen katselmus HYPA Itk 2019 ELK Itk 2019 TA2021 valmistelutilanne Opetus ja kasvatus tavoitt. tot. 2020 MMK ajankohtaiset asiat

Tunnusluvut

	TP 19	TA 2020	TP 2021
Kokousten lukumäärä	11	11	15

Talousarvion toteutuminen

Tarkastuslautakunta on käynyt läpi toteuman mukaisesti toimialat kokouksissaan. Tarkastuslautakunnan talousarvion toteuma on ylittynyt. Kokouksia on ollut arvioitua enemmän, mikä osin selittää ylitystä.

3.3 Kunnanhallitus/tukipalvelut

Valtuustoon nähden sitova

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES. Toimintatulot	6 852 170	0	6 989 105,24	-136 935,24
Valmistus omaan käyttöön	0	0	22 948,48	-22 948,48
Toimintamenot	-7 508 090	-200 000	-7 738 929,14	30 839,14
Toimintakate (Netto)	-655 920	-200 000	-726 875,42	-129 044,58
Suunnitelmapoistot	-2 142 800	0	-2 182 363,80	39 563,80
Laskennalliset tulot	2 353 240	0	1 104 794,50	1 248 445,50
Laskennalliset menot	-1 228 380	0	-1 152 776,44	-75 603,56

3.3.1 Hallinto ja henkilöstö

TUKIPALVELUKESKUS
Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES. 120 HALLINTO JA HENKILÖSTÖ Toimintatulot	173 000	0	239 124,69	-66 124,69
Toimintamenot	-2 395 240	-158 200	-2 650 430,40	96 990,40
Toimintakate (Netto)	-2 222 240	-158 200	-2 411 305,71	30 865,71
Suunnitelmapoistot	-127 860	0	-126 343,49	-1 516,51
Laskennalliset tulot	1 130 570	0	72 500,00	1 058 070,00
Laskennalliset menot	-66 560	0	-91 042,64	24 482,64

Toiminta-ajatus

Tukipalvelukeskus vastaa kunnassa talous-, ICT- ja hallintopalveluiden tuottamisesta kunnan ulkoisille ja sisäisille asiakkaille. Lisäksi uutena toimintona organisaatiouudistukseen liittyen tukipalveluihin on yhdistetty vuonna 2017 kiinteistöhallinnon- ja hoidon, siivouksen ja ruokapalveluiden osuudet.

Hallintopalvelukeskuksen tehtävänä on tuottaa kirjanpidon, laskentatoimen, palkanlaskennan ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä vastata kunnan yleishallinnosta, kunnanhallituksen ja valtuuston asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta sekä muista keskushallinnon tehtävistä. Lisäksi talous- ja hallintopalvelukeskus tulee vastaamaan Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen tukipalveluiden tukemisesta. Lisäksi talous- ja hallintopalvelukeskus vastaa Muuramelainen-lehden julkaisemisesta. Tukipalveluiden osalta kiinteistötoimi ylläpitää ja kehittää kunnan palvelutuotannon tarvitsemia kiinteistöjä. Siivoustoimi huolehtii pääosin kunnan kiinteistöjen siivoustoimesta ja ruokapalvelut pääsääntöisesti koulujen ja varhaiskasvatuksen ruokapalveluiden hoitamisesta.

Palvelusuunnitelma

Talous- ja hallintopalvelukeskus vastaa asiakaspalvelun sujuvuudesta ja hallinnollisten palveluiden toimivuudesta. Keskushallinnon tavoitteena on luoda puitteet toimivalle ja tehokkaalle luottamushenkilötyöskentelylle ja varmistaa eri hallintokuntien välisen yhteistyön toimivuus asioiden valmistelussa. Eryteisesti keskushallinto tukee toiminnallaan valtuuston ja kunnanhallituksen päätöksentekoa ja päätösten toimeenpanoa. Keskushallinto vastaa myös tiedotustoiminnan järjestämisestä kuntalaisille muun muassa tiedotuslehti Muuramelaista julkaisemalla. Kunnan laskentatoimesta huolehditaan siten, että kirjanpito on oikein ja ajan tasalla. Maksuliikenteestä ja rahoituksen riittävydestä huolehditaan siten, että maksatus ja perintä ovat tehokkaita ja ajan tasalla sekä rahavarojen hoito tehokasta ja tuottavaa. Rahoituksen osalta jatketaan edelleen erilaisten instrumenttien kehittämistä, joilla rahoitustarpeen ennakoimista kyetään parantamaan nykyisestä.

Palkanlaskenta ja siihen liittyvät työnantajatililykset ja -ilmoitukset hoidetaan oikein ja oikea-aikaisesti. Kunnan henkilöstöhallinnon osalta määritellään pitkäjänteisesti vastuut, joiden mukaisesti kunnan henkilöstöhallinnon toimintaa kehitetään.

ICT-ohjelmia ja laitteita hyödynnetään riittävällä koulutuksella korkean käytettävyyssasteen saavuttamiseksi. Lisäksi tehtävänä on ICT-tuen tarjoaminen käyttäjille sisältäen työasemien, laitteiden, ohjelmistojen ja tietoturvan ylläpidon. Tavoitteena on järjestelmien kehittäminen siten, että päämääränä ovat helppokäyttöisyys, korkea käyttötehokkuus ja sekä nykyistä pienemmät kustannukset.

Seudullisten tietojärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien ylläpito ja kehittäminen on osa Muuramen kunnan ICT-toimintaa. Eri palveluissa lisätään kunnan strategian mukaisesti uuden teknologian ja sähköisten toimintatapojen edistämistä.

Kiinteistötoimintehtävä on hoitaa ja ylläpitää sekä rakennuttaa kunnan palveluiden tarvitsemia rakennuksia ja muita tiloja. Siivoustoimi huolehtii näiden kohteiden siivoamisesta pääosin omana toimintana.

Ruokapalvelut tuottavat ruokaa koulun ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin. Hyvinvointiliikelaitoksen tarvitsemat ruokapalvelut tuotetaan ostopalveluina.

Muuramen Hyvinvointi Oy:n osalta tukipalvelukeskus on keskeisessä roolissa liikelaitoksen toimintaa tukevien palveluiden tuottamisessa.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Oikeusvarman hallinnon järjestäminen	Hallintotuomioistuimissa muutettujen päätösten määrä, tavoitetaso 0 valitusten kautta muuttunut ratkaisua Valvontaviranomaisen antamien huomautusten määrä – tavoitetaso 0	Hallinto-oikeuksista ei tullut muuttuneita tai kielteisiä päätöksiä Valvontaviranomaisen tekemien huomautusten määrä 0
Tuotantotavoitteet Sähköisten asiointipalveluiden lisääminen	Lisätään sekä ulkoisten että sisäisten palveluiden käyttömahdollisuuksia nykyisestä – seurataan vuosittain käyttöönotettujen sähköisten asiointitapojen lisääntymistä	Sähköisiä asiointipalveluita kehitettiin edelleen mm. aloittamalla uuden asiantuntijajärjestelmän käyttöönottoprojekti. Otettiin käyttöön aloite.fi-portaali. Kunnan sisäisessä toiminnassa on siirrytty Office365-ympäristöön, joka on mahdollistanut muun muassa laajat mahdollisuudet sähköisiin kokouksiin.

Tunnusluvut

	TP 18	TP19	TA 20	TP 20
Henkilöstön määrä				
- Talous- ja henkilöstöpalvelut	17	14,5	14	14,5
- Tukipalvelut hallinto	5	5	5	5
- Kiinteistötoimi	5	5	5	5
- Siivoustoimi	22	23	23	22
- Ruokapalvelut	23	23	23	23

Talousarvion toteutuminen

Vuosi 2020 oli varsin erilainen monin tavoin. Vuotta leimasi luonnollisesti korona-epidemia, joka aiheutti monenlaisia muutoksia suunniteltuun työskentelyyn. Erityisesti maaliskuussa 2020 tapahtunut nopea siirtyminen etätöihin, joka joidenkin osalta kesti aina vuoden loppuun saakka, oli yllättävä ja monella tapaa mullistava käänne.

Hyvien ICT-valmiuksien ja monella tapaa ositetun joustavuuden ansiosta siirtymä onnistui kuitenkin erinomaisesti eikä etätyöskentely juurikaan vaikuttanut saavutettuihin tuloksiin. Erityisesti ICT-henkilöstölle kuluva vuosi on ollut haasteellinen, sillä erilaiset etätyösuositukset ja mm. koulun siirtyminen kokonaisuudessaan keväällä etäopetukseen haastoi palvelun ennen näkemättömällä tavalla ja osoitti sen, miten hyvässä valmiudessa kunnassa on oltu asioiden varmistamisessa ja erilaisten työtapojen mahdollistamisessa.

Tiedottamisen osalta Muuramelainen -lehteen oli tavoitteena tehdä toiminnallisia muutoksia ja tuoda sivunvalmistus kunnan omaksi tehtäväksi. Tämä toteutettiin palkkaamalla määräajaksi graafinen suunnittelija, jonka tehtävä vakinaistettiin vuoden 2021 talousarvion jälkeen. Uuden henkilön myötä kunnan omaa panostusta markkinointiin ja tiedottamiseen on pystytty tehostamaan.

Vuosi oli erityisesti esimiestyön osalta varsin haasteellinen. Syksyllä kunnan pitkäaikainen kunnanjohtaja joutui jäämään yllättäen pois töistä, minkä takia hallintojohtaja siirtyi hoitamaan kunnanjohtajan tehtäviä, tehden kuitenkin suurelta osin myös hallintojohtajalle kuuluneita tehtäviä. Talous- ja henkilöstöjohtaja puolestaan sijaisti oman työnsä ohessa etenkin toimialan henkilöstöasioissa hallintojohtajaa. Syksyllä 2020 aloitettu henkilöstöpäällikön rekrytointi siirtyi toteutettavaksi vuoden 2021 puolelle. Lisäksi toimialan johtoa työllisti lähes koko vuoden vuotta 2019 koskeva tili- ja vastuuvapausasiaan liittyvät asiat.

Kiinteistöjen oalta kunnassa elettiin varsin merkittävää ajanjaksoa, kun peräti kolmen koulun ja päiväkotihankkeen suunnittelua vietiin eteenpäin. Näistä isolahden päiväkodin ja koulun laajennustyö sekä Kinkomaan koulun laajennustyö saatiin rakentamisvaiheeseen ja kunnan historian yksi merkittävimmistä toimitilahankkeista eli Mäkelänmäen koulun uudishanke oli koko vuoden aktiivisessa suunnittelussa, jotta koulua päästään rakentamaan vuoden 2021 aikana. Siivouksen osalta korona-asiat olivat keskeisessä roolissa muuttuneiden hygieniavaatimusten takia ja ruokapalveluissa etenkin etäkoulu ja siihen liittyvä kouluruokailun järjestäminen olivat merkittäviä poikkeamia etukäteen suunniteltuun toimintaan.

MUU YLEISHALLINTO

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Muun yleishallinnon sisältämiä menoja ovat suhdetoiminnan, erilaisten jäsenmaksujen, vaakuutuksien ja käyttövarausmaksujen menot. Osuudet Keski-Suomen liitolle ja Suomen kuntaliitolle sisältyvät näihin määrärahoihin. Jäsenmaksuilla tuetaan kansalaistoimintaa sekä mahdollistetaan osaltaan laadukkaiden ja monipuolisten palveluiden tuottaminen kuntalaisille.

Palvelusuunnitelma

Jäsenmaksut:

Kopiosto

Teosto ry

Gramex ry

Päijänteen virkistysalueyhdistys ry

Muuramen Yrittäjät ry

Suomen lasten ja nuorten kuvataidekoulujen liitto ry

Jyväskylän kesäyliopisto ry

Kuntaosuus: Jyväsräihä ry

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikutavuustavoitteet Turvataan yhdistysten toimintaedellytyksiä kansalaistoiminnan avustusten muodossa	Annottujen avustusten määrä suhteessa edelliseen vuoteen	Kunta pyrki mahdollistamaan osaltaan aktiivisen yhdistys- ja seuratoiminnan jakamalla avustuksia toimintaan. Avustusten jakamisessa noudatettiin kunnanhallituksen hyväksymiä avustusperiaatteita. Koronatilanteesta johtuen avustusten halu oli varsin vähäistä.
Tuotantotavoitteet Jakoperusteiden yhtenäistäminen ja tuen jakaminen uusien perusteiden mukaisesti	Tukea saavien yhdistysten ja toimijoiden määrän kehitys, tavoitteena lisätä tuettavien määrää	Tukea jaettiin huomattavasti edellistä vuotta vähemmän, koska tapahtumia ja toimintaa ei pystytty edellisten vuosien tapaan pyörittämään.

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TA 20	TP 20
Tukea saavat yhdistykset ja muut toimijat	6	7	10	3

Talousarvion toteutuminen

Talousarviovuonna jatkettiin pari vuotta aiemmin uudistettujen järjestö- yms. toiminnan avustusperiaatteiden käyttöä, joilla aktivoidaan strategian mukaisesti vastuullista, aktiivista ja osallistuvaa kuntalaisuutta. Tavoitteena oli edelleen laajentaa avustusta saavien joukkoa perinteisten avustuksensaajien rinnalle kansalaistoiminnan avustuksen muodossa. Keväällä 2020 syntynyt pandemiatilanne pysäytti lähes kokonaan järjestöjen toiminnan. iso osa avustuksia käyttäneistä järjestöistä oli riskiryhmiin kuuluvia, joten niiden toiminta käytännössä pysähtyi heti alkuvuodesta. Myöskään kokoontumisrajoitusten vuoksi muitakaan tapahtumia, joihin avustuksia olisi voitu maksaa, ei pystytty järjestämään. Osa avustuksenhakijoista myös peruutti hakemuksensa, kun suunniteltuja tapahtumia, joihin avustusta oli haettu, ei pystytty järjestämään. Näin ollen asetettu tavoite ei toteutunut ollenkaan siinä laajuudessa, kun sitä oli suunniteltu. Talousarvion puitteissa myönnettiin kahdelle järjestölle talousarvioon varatun mukaisesti avustukset kunnan käyttämistä tiloista. Avustusperiaatteiden mukaisesti avustukset perustuivat kunnan tarpeeseen käyttää tiloja. Nuorisoseurantalon kanssa oli neuvoteltu lisäpäivä kunnan käyttöön.

3.3.2 Kiinteistötoimi ja siivous

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
220 KIIINTEISTÖTOIMI				
Toimintatulot	5 471 350	0	5 729 489,40	-258 139,40
Valmistus omaan käyttöön	0	0	22 948,48	-22 948,48
Toimintamenot	-3 550 740	-41 800	-3 634 832,35	42 292,35
Toimintakate (Netto)	1 920 610	-41 800	2 117 605,53	-238 795,53
Suunnitelmapoistot	-1 989 680	0	-2 033 756,90	44 076,90
Laskennalliset tulot	1 092 270	0	980 466,55	111 803,45
Laskennalliset menot	-1 134 340	0	-1 035 687,88	-98 652,12

Toiminta-ajatus

Kiinteistö- ja siivoustoimen tavoitteena on ylläpitää ja tarvittaessa parantaa olemassa olevia kiinteistöjä sekä osallistua aktiivisesti uusien palvelutuotantoon tulevien rakennusten suunnitteluun, rakennuttamiseen ja ylläpitoon huolehtien sisäilmaston laadusta ja toimivuudesta.

Palvelusuunnitelma

Kiinteistö- ja siivoustoimi toimii asiantuntijatahona kiinteistöjen ylläpitoon ja kehittämiseen koko niiden elinkaaren ajan yhteistyössä palveluiden tuottajien kanssa varmistaen käyttökelpoiset ja terveet tilat kunnan palveluiden tuottamiseen.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Kustannusten optimointi palvelu- ja laatutaso säilyttäen	Laaturaportoinnin seuraaminen suhteessa aiempiin seurantoihin	Nisulanmäen koulussa aloitettu energiansäästöhankkeen seuranta
Tuotantotavoitteet Selvitetään ja toteutetaan kunnan kiinteistöomaisuuden hallinnan kokonaistarkastelu	Muutos verrattuna nykyiseen kiinteistötoimen toteuttamistapaan	Kiinteistöomaisuuden hallintaan liittyen valmisteltu Mäkelänmäen koulun rahoitusta ja omistusta kiinteistö-leaseingilla. Käyty läpi konsernitasoinen tarkastelu omistamisesta ja aloitettu omistusrakenteen muuttaminen muuttamalla KOY Hakamurame asunto-osakeyhtiöksi ja aloitettu valmistelu KOY Elämänkaaren sulauttamisesta kunnan kiinteistöomaisuuteen.

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2020 jatkettiin talousarviotavoitteen mukaisesti Mäkelänmäen koulun sekä Kinkomaan koulun ja Isolahden päiväkodin suunnittelua. Isolahden päiväkodin ja Kinkomaan koulun rakentaminen aloitettiin asetettujen tavoitteiden mukaisesti vuonna 2020. Mäkelänmäen koulun rakentaminen saadaan suunnittelun pohjalta aloitettua vuoden 2021 aikana. Lisäksi talousarviovuonna jatkettiin muiden kiinteistöjen huolto- ja ylläpitokorjauksia.

Kulttuurikeskuksen osalta saatiin päätettyä ja raportoitua kunnan osalta energiantehokkuushanke, johon saadun avustuksen maksatus on siirtynyt vuodelle 2021.

Siivoustoimen osalta korona-aika vaikutti merkittävästi siivoustoimen toimintaan. Toisaalta kasvaneet hygieniat ja siisteysvaatimukset ja toisaalta sekä koulujen että harrastetilojen sulut ja taudinkuvassa tapahtuneet ennakoimattomat muutokset aiheuttivat haasteita toiminnan järjestämiselle.

3.3.3 Keskuskeittiö

Kohderahoitteinen

	Talousarvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
3095 Keskuskeittiö				
Tulosbudjetti				
Toimintatulot				
Myyntitulot	1 202 620	0	1 009 252,87	193 367,13
Tuet ja avustukset	5 200	0	11 199,86	-5 999,86
Toimintamenot				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-407 150	0	-366 145,14	-41 004,86
Palvelujen ostot	-57 840	0	-51 050,37	-6 789,63
Henkilöstömenot	-812 080	0	-770 069,61	-42 010,39
Muut menot	-159 300	0	-159 765,16	465,16
TOIMINTAKATE	-228 550	0	-326 577,55	98 027,55
Rahoitustulot ja -menot				
VUOSIKATE	-228 550	0	-326 577,55	98 027,55
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-25 260	0	-22 263,41	-2 996,59
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-253 810	0	-348 840,96	95 030,96

Toiminta-ajatus

Keskuskeittiö tuottaa opetustoimen ja varhaiskasvatuksen tarvitsemat ateriat kustannustehokkaasti ja monipuolisesti kestävästä kehityksen periaatteita noudattaen.

Palvelusuunnitelma

Ruokapalvelu tuottaa laadukasta ja monipuolista ruokaa varhaiskasvatuksen ja opetustoimen asiakkaille ja henkilökunnalle sekä osallistuu ruokakulttuurin ylläpitämiseen ja luomiseen. Ruokapalvelu noudattaa varhaiskasvatus- ja kouluruokasuosituksia. Lisäksi ruokapalvelu käyttää mahdollisuuksien mukaan lähiruokaa ja luomua.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Kouluruokailuun osallistuvien oppilaiden osuuden lisääminen	Päivittäin kouluruokailuun osallistuvien lasten ja nuorten %-osuuden kasvattaminen	Ei ole mitattu koronan vuoksi vuonna 2020. THL:n terveystarkastus toteutetaan vuonna 2021, josta saa vertailulukuja aikaisempiin vuosiin. Valmistetun ruoan määrä on kasvanut vuodesta 2019.
Tuotantotavoitteet Tuotetaan ruokapalvelut kustannustehokkaasti	Ateriahinta/ruokailu suhteessa aiempaan vuosiin	Ruokien hinnat pysytytty pitämään aiemalla tasolla

Talousarvion toteutuminen

Vuosi 2020 oli ruokapalveluiden näkökulmasta varsin haasteellinen korona-ajasta johtuen. Etenkin keväällä sekä koulun että varhaiskasvatuksen osalta tapahtuneet nopeat muutokset toimintaympäristössä ja palveluiden tarpeessa olivat odottamattomia. Hetkittäinen lisäyöntarve ja pakkausmateriaalit nostivat kustannuksia merkittävästi. Vastaavasti tulot putosivat merkittävästi sulun vuoksi. Toisaalta Muuramessa toteutettu malli etäkoulun ruokailujärjestelyissä osoittautui tarkasteluissa varsin toimivaksi ja onnistuneeksi malliksi. Syksyn aikana perusopetuksessa eikä varhaiskasvatuksessa ollut laajoja kevään tapaisia laajoja palvelukatkoja tai kysynnän vähentymiä, joten toiminta oli loppuvuoden ajan ruokapalveluiden näkökulmasta tasaista, vaikka toiminnassa oli huomioitava muuttuneet ruokailujärjestelyt ja ylläpidettävä jatkuva valmiutta muuttuviin tilanteisiin.

3.3.4 Sisäiset palvelut

Budjettirahoitteinen

	Talousarvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
140 SISÄISET PALVELUT				
Toimintatulot	0	0	38,42	-38,42
Toimintamenot	-130 400	0	-108 402,01	-21 997,99
Toimintakate (Netto)	-130 400	0	-108 363,59	-22 036,41
Laskennalliset tulot	130 400	0	51 827,95	78 572,05

Toiminta-ajatus

Sisäisten palveluiden avulla kunnan eri toimialat pystyvät tuottamaan palvelunsa kuntalaisille tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Kustannukset vyörytetään palveluihin yhteisesti sovitulla periaatteilla.

Palvelusuunnitelma

Määrärahaan sisältyy kopioinnin, puhelinkeskuksen, postituksen ja toimistotarvikkeiden kustannukset, joiden hankkimisen ja tuottamisen osalta tarkastellaan uusia tapoja tuottaa palveluita.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Kustannusten minimoiminen palvelutaso säilyttäen	Sisäisten palveluiden kustannukset suhteessa nykyisiin kustannuksiin	Puhelinkeskuksen ja puheluiden kilpailutuksen osalta päädytty vaihtamaan puhelinpalveluiden tarjoaja Hanselin puitesopimuksen mukaisesti Teliään. Toteutus vuoden 2021 aikana. Muutos tuo huomattavan kustannussäästön puhelinhintoissa ja mobiilikäytössä.
Tuotantotavoitteet Tarkastellaan uudennaisia ja kustannustehokkaita tapoja tuottaa sisäiset palvelut	Uudistettujen palveluiden määrä	Yksi muutos toteutettu. Puhelinpalvelut ja vaihdepalvelut on siirretty vuoden 2020 aikana uudelle palvelutuottajalle, joka pystyy toimimaan jatkossa myös uuden sopimuksen puitteissa.

Talousarvion toteutuminen

Sisäiset palvelut tuotetaan hallintopalveluiden työnä. Talousarviovuoden aikana osallistuttiin puheluliikenteen ja vaihdetoimintojen osalta Hanselin yhteishankintaan, jonka perusteella on valmisteltu vuonna 2021 toteutettava puhelin- ja mobiilipalveluiden muutos. Vaihdepalveluiden osalta muutos on toteutettu jo vuoden 2020 aikana ja se on hyödynnettävissä myös uudessa puhelinratkaisussa. Osaltaan asiaan liittyi myös Jyväskylän kaupungin ilmoitus lopettaa pitkäaikainen yhteistyö vaihdepalveluiden tarjonnassa, minkä takia vaihdepalvelun muutos toteutettiin jo keväällä 2020. Laskutuksessa on suositeltu aktiivisesti sähköisiä laskupalveluita ja luottamuselimissä on siirrytty pääsääntöisesti sähköiseen esityslistamenettelyyn, mikä osaltaan on vähentänyt postituskustannuksia. Lisäksi iso osa kokouksista on pidetty sähköisissä kokouksympäristöissä, mikä on osaltaan vähentänyt kokousjärjestelyistä aiheutuvia kustannuksia. Koko kunnan henkilöstö on siirretty käyttämään Office365-ympäristöä.

3.3.5 Seutu- ja alueyhteistyö

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
150 SEUTU- JA ALUEYHTEISTYÖ				
Toimintamenot	0	0	-240,00	240,00
Toimintakate (Netto)	0	0	-240,00	240,00

Toiminta-ajatus

Muuramen kunta osallistuu Jyväskylän seudulla toteuttaviin yhteisiin hankkeisiin sekä lakisääteisiin selvityksiin, joilla kuntien palveluita on pyritty ja edelleen pyritään yhteen sovittamaan eri sektoreiden nykylainsäädännön tavoitteita vastaaviksi. Lisäksi kunta on mukana seudullisissa yhtiöissä, jotka tuottavat palveluita alueen kunnille ja niiden kuntalaisille.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunta osallistuu aktiivisesti ja yhteistyöhaluisesti Jyväskylän seudun ja Keski-Suomen maakunnan kehittämiseen erilaisten kehittämishankkeiden kautta. Kunta harkitsee tapauskohtaisesti etenemistapansa seudullisissa ratkaisuisissa lainsäädännöllisten velvoitteiden täyttämässä ja yhteistyöhankkeiden tarkoituksenmukaisuuden Muuramen kunnan näkökulmasta.

Viime vuosien aikana toimintaympäristö seudullisessa toiminnassa on muuttunut, kun etenkin elinkeinoelämän kannalta keskeiset toimijat ovat lopettaneet toimintansa (Jykes Oy) tai muuttaneet merkittävässä määrin toimintamalliaan (Jykia Oy). Seudullinen yhteistyö on aiempaa enemmän korostunut palvelutuotannon osalla. Sote- ja maakuntaudistus on haastanut kunnallisen yhteistoiminnan uudella tavalla ja kunta osallistuu ja seuraa edelleen aktiivisesti soteudistuksen toteuttamista.

Palveluiden järjestämisen osalta keskeisiä luottamus/hallituspaikkoja kunnan kannalta ovat:

Maakuntahallitus/maakuntavaltuuston puheenjohtajisto

Sairaanhoidopiirin hallitus/puheenjohtajisto

Pelastuslaitoksen johtokunnan jäsenyys

Koulutuskuntayhtymän hallitus/puheenjohtajisto

Sopimusten nojalla kunnalla on hallituspaikat Jyvässeudun jätelautakunnassa ja joukkoliikennejaostossa sekä yhtiöistä Jykia Oy:ssä, Ki Oy Vitapoliksessa, Jyväskylän seudun puhdistamossa sekä Mustankorkea Oy:ssä. Lisäksi hallituspaikka on kunnan alueelle sijoittuvan Kiinteistö Oy Vitapoliksen hallituksessa.

Vuoden 2020 osalta seurataan edelleen kunnan edustusta maakunta- ja soteudistuksen ohjauksen/työryhmissä

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Aktiivinen rooli seutuyhteistyössä	Kunnan edustus merkittävässä seudullisissa toimielimissä -> jäsenyyksien määrään kehitys ylikunnallisissa toimielimissä	Muurame on, huolimatta kunnanjohtajan pitkästä poissaolosta, osallistunut aktiivisesti seutu- ja alueyhteistyöhön. Erityisesti vuonna 2020 MAL-sopimusmenettelyssä kunta oli aktiivisesti mukana.
Tuotantotavoitteet Pyritään saamaan kunnan edustaja kunnan kannalta keskeisiin toimielimiin	Valittujen edustajien määrä vähintään 50 % tavoitteeksi asetetuista toimielimistä	Kunnalla oli edustus kaikissa tavoitteeksi asetetuissa toimielimissä

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TA 20	2020	2021*
Edustus valituissa toimielimissä					-
SHP	1	1	1	1	1/1
Keski-Suomen Liitto	1	1	1	1	1
Koulutuskuntayhtymä	1	1	1	1	1/1
Pelastuslaitos	1	1	1	1	1

* Kuntavaalit 6/2021, joiden jälkeen valitaan uudet luottamushenkilöt

Talousarvion toteutuminen

Seutu- ja alueyhteistyössä oli poikkeuksellinen vuosi etenkin sen suhteen, että sote-uudistus ei näytellyt kunnan tasolla niin keskeistä roolia kuin aiempina vuosina. Sote- ja maakuntauudistusta toki valmisteltiin edelleen, mutta kunnan toiminnassa sen eteneminen ei juuriikaan näkynyt. Sen sijaan kunta oli varsin aktiivisesti mukana MAL- menettelyn neuvotteluvaiheessa, jossa Jyväskylän kaupunkiseutu neuvotteli maankäyttöön, asumiseen ja liikenteeseen liittyvästä sopimuksesta valtion kanssa. Neuvottelua ei saatu viedyksi loppuun vuoden aikana. Työllistämisen osalta Muuramen kunta oli mukana valmistelemaan seudullista työllisyyden kuntakokeilua, minkä voimaan tulo siirtyi vuodenvaihteesta 2021 maaliskuun alkuun 2021. Työllisyyden kuntakokeilussa kunta on samalla kokeilualueella yhdessä Jyväskylän, Laukaan ja Äänekosken kanssa.

Kunnalla on ollut kuluneen valtuustokauden aikana varsin hyvä edustus ylikunnallisissa toimielimissä ja varmasti osin tästä johtuen kuntaan on tullut aiempaa paremmin tietoa eri kuntayhtymien ja yhteistoiminta-alueiden toiminnasta.

3.3.6 Muu toiminta

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
150 KUNNANHALLITUS/TUKIPALVELUKES.				
190 MUU TOIMINTA				
Toimintamenot	-22 230	0	-23 374,00	1 144,00
Toimintakate (Netto)	-22 230	0	-23 374,00	1 144,00
Laskennalliset menot	-590	0	-666,02	76,02

ASUNTOTOIMI

Toiminta-ajatus

Asuntotoimen tehtävänä on antaa neuvontaa ja ohjausta, toimia valvovana viranomaisena ja hoitaa arava- ja korkotukilainsäädännöstä kunnalle kuuluvia tehtäviä.

Palvelusuunnitelma

Asuntotoimi tukee ja edistää kuntalaisten asumistason kehittämissyrkimyksiä tarjoamalla heille asuntojen avustus- ja lainoituspalveluja sekä asumiseen liittyvää yleistietoutta ja valvontaa.

Kunta seuraa omistusasuntojen ja vuokra-asuntojen tarpeen kehitystä ja reagoi asuntomarkkinoihin siten, että sillä on hallussaan riittävät ja tarkoituksenmukaiset resurssit hoitaa erilaisen asumisen tarpeet kunnan alueella. Kunta pyrkii pääsemään eroon vanhimmasta vuokra-asuntokannastaan ja tarvittaessa rakentamaan niiden tilalle uusia vuokra-asuntoja.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet

Asuntotoimen tarkoituksena on: asuntotuotannon edistäminen, asumistarpeen tyydyttäminen, asumisturvasta vastaaminen. Asuntotoimella turvataan osalta kunnan strategiassa asetettuja kasvutavoitteita sekä muita strategiaan nähden oleellisia yhdyspintoja.

Kunnanhallitukseen nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Asuntotarjonta on monipuolista ja nojaa asuntomarkkina-tilanteeseen.	Riittävä valtion tukema asuntotuotanto hyväksytyy lainoituksen piiriin	Tiiviin lainoitus- ja muun asuntopoliittisen yhteistyön harjoittaminen Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen sekä muiden toimijoiden kanssa asuntotuotannon rahoituksen ja toteutumisen turvaamiseksi.
Tuottavuustavoitteet Lainsäädännön puitteissa pyritään tarjoamaan asunto niitä tarvitseville ja työhön tuleville.	Kunnan valvonta ja MVA Oy:n ylläpitämät asukasvalinta- ym. tilastot	Asukasvalinnassa noudatetaan valtion tukemien vuokra-asuntojen asukasvalintaa koskevia säännöksiä ja valtioneuvoston vahvistamia asukkaiden valintaperusteita, joita noudatetaan ARA-asunnoissa (arava- ja kortuki)

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Asuntohakemuksia kpl	154	180	143
Asunnon saaneita talouksia kpl	90	150	103
Valvonta			
Kunnan määräämisvallassa olevien as oy:n (MVA Oy) asuntojen lukumäärä	499	482	482
(muut)	122	122	113
Palveluasunnot	49	43	43
Asumisoikeus- ja osastusasunnot	124	124	190

Talousarvion toteutuminen

Asuntorakentamista ja asuntokannan perusparantamista tuetaan nykyisin korkotukilainoilla ja investointiavustuksilla. Pyritään siihen, että arava/korkotukituotanto säilyy riittävällä tasolla. Vuosittainen tuotanto täsmennetään asuntomarkkinatilanteen mukaan. Asuntolainoituksen painopistettä suunnataan kysyntä-tarjonta -tilanne huomioon ottaen. Kunnan tulee vuosittain tehdä asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskukseksi ja ympäristöministeriölle asuntomarkkinaselvitys.

Valtion varoista myönnettäviä avustuksia hyödynnetään, pääasiassa tuet kohdistuvat ikääntyvien- ja vammaisavustuksiin.

Muuramen Kinkomaan kauniisiin maisemiin Päijänteen läheisyyteen valmistui lokakuussa asumisoikeusasuntoja kaksi kuusikerroksista kerrostaloa. Talojen 66 asumisoikeusasuntoa ovat Kinkomaan alueen ensimmäiset laatuaan.

ASUNTOJEN JA RAKENNUSTEN VÄLIVUOKRAUS

Toimintastrategia

Yksinäisten asunnottomien henkilöiden asuntojen hankinta yhteistyössä Y-Säätiön kanssa.

Toiminnalliset tavoitteet

Mahdollisimman kohtuuhintaisten asuntojen aikaansaaminen järjestämällä niiden rahoitus siten, että vuokrat muodostuvat käyttäjäkunnan maksukykyä vastaaviksi.

Toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen

Vuonna 2020 ei tehty asuntokauppoja. Asunnot on hankittu velattomina ja kohtuuhintaisina vanhasta tai uudesta asuntokannasta.

Vuokrataso on 12,00 €/m². Asuinpinta-ala 35,50 m²/henkilö. Asunnot on tarkoitettu pysyviksi, asukasvaihto on vähäistä. Välivuokraus Muuramen Vuokra-asunnot Oy:llä.

Tunnusluvut

Välivuokratut asunnot	TA 20	TP 20
Asuntoja	45	45
Asukkaita	46	45

3.4 Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta

Budjettirahoitteinen

Valtuustoon nähden sitova

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
Toimintatulot	1 312 520	0	1 423 738,54	-111 218,54
Toimintamenot	-23 821 710	0	-22 633 691,88	-1 188 018,12
Toimintakate (Netto)	-22 509 190	0	-21 209 953,34	-1 299 236,66
Suunnitelmapoistot	-300 300	0	-266 311,49	-33 988,51
Laskennalliset menot	-655 900	0	-663 403,17	7 503,17

3.4.1 Hallinto

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan sekä hallinnon menot ovat suoraan kohdistettu palveluille vuoden 2020 alusta lukien.

Toiminta-ajatus

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta järjestää toimialaansa kuuluvia palveluja kuntalaisille. Hyvinvoinnin palveluiden perustehtävä on muuramelaisten monipuolinen hyvinvointi, terveyden edistäminen, osaaminen sekä osallistaminen. Keskeisiä hyvinvointipalveluja ovat opetuksen ja kasvatuksen, sosiaali- ja terveydenhuollon, kulttuuri- ja nuorisopalvelut, sekä Liikkuva Muurame kokonaisuus. Palveluiden tuottavuutta ja vaikuttavuutta seurataan aktiivisesti, ja hankittu tieto jalostetaan toimenpideohjelmiksi. Asukkaille tarjotaan mahdollisuuksia antaa palautetta ja kehittämissuhteita palveluiden parantamiseksi.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan tuottamat palvelut vastualueittain:

1. Opetus ja kasvatus
  - Varhaiskasvatus
  - Perusopetus
  - Aamu- ja iltapäivätoiminta, kerhot
  - Lukio
2. Liikkuva Muurame
  - Kuntalaisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen
  - Liikuntapalvelut
  - Liikuntapalvelut ja puistoalueet
3. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut
  - Kulttuuripalvelut
  - Taiteen perusopetus
  - Kansalaisopisto
  - Kirjastopalvelut
  - Nuorisopalvelut
4. Sosiaali- ja terveyspalvelut (Hypa ltk tilaaja, Muuramen Hyvinvointi -liikelaitos - tuottaja)
  - Vanhus- ja vammaispalvelut
  - Sosiaali- ja perhepalvelut
  - Avoterveydenhuolto
  - Suun terveydenhuolto
5. Tuki- ja joukkoliikennepalvelut

Palvelusuunnitelma

Talousarviovuoden merkittävimmät haasteet koostunevat valtakunnallisen sosiaali- ja terveyspalveluiden, sekä maakuntauudistuksen mahdollisista vaikutuksista kunnan omaan palvelutuotantoon. Sote- ja maakuntauudistusta koskevan lainsäädännön valmistelu keskeytyi, ja vuoden 2019 aikana palveluiden kehittämistä vastuu jäi kuntien harteille. Muuramen hyvinvointi –liikelaitoksen palveluja kehitetään laadullisesti sekä tuotantokustannusten näkökulmasta kilpailukyiseen kuntoon.

Kunnan palveluverkkoratkaisuilla pyritään varautumaan erilaisiin vaihtoehtoihin väestörakenteessa. Tavoitteena ovat laadukkaat, monipuoliset ja kuntalaisia yhdenvertaisesti kohtelevat palvelut.

Talousarvion toteutuminen

Talousarviovuosi oli toiminnan näkökulmasta historiallisen poikkeuksellinen. Kevästä 2020 alkanut koronapandemia sävytti toimintaa läpi vuoden. Haasteellisimmat ajat elettiin kevään aikana, jolloin esimerkiksi perusopetus ja toisen asteen opetus siirrettiin lähipalvelusta etäopetuksiksi. Valmiuslain mukanaan tuomat poikkeusolot vaikuttivat merkittävästi myös sosiaali- ja terveyspalveluihin, kun elektiivistä hoitoa ajettiin alas sekä perus- että erityistasolla. Kiireettömän hoidon palveluita supistettiin, jotta resurssit riittäisivät koronanäytteenottoon, sekä muusta toiminnasta eriytetyn infektiovastaanoton perustamiseen. Jälkikäteen katsottuna aluksi rajuilta vaikuttavat muutokset palvelujen tuottamisessa vaikuttivat lopulta yllättävän vähän esimerkiksi suoritemääriin tai palvelujen vaikuttavuuteen.

Palveluntuotannon tai toiminnan kehittämisen näkökulmasta vuoden 2020 aikana otettiin suuriakin kehitysaskelaita, mutta täysin eri asioissa joita oli suunniteltu. Pandemia haastoi palvelujen tuottamista joka puolella, ja kaikissa toiminnoissa kehitettiin vaihtoehtoisia tuotantotapoja. Etänä tuotettavat palvelut, sähköiset palvelut, sekä monet muut uudet mallit syntyivät ennätysajassa. Kaikilla Hypan toimialoilla syntyi innovaatioita, joita tullaan hyödyntämään myös olojen normalisoitumisen jälkeen.

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan talousarvio toteutui poikkeusoloissa suunniteltua paremmin. Menot alittuivat talousarvioon verrattuna noin 5 prosenttia, eli lähes 1,2 miljoonaa euroa. Myös tulot toteutuivat huomattavasti suunniteltua paremmin, 8,5 %, eli 111 000 euroa.

Menojen alittuminen selittyy pandemian vuoksi toteutetulla laajamittaisella palvelutuotannon keskeytyksellä, ja myöhemmin koko loppuvuoden jatkuneella osittaisella supistamisella. Kuntalaiset myös noudattivat kansallisia suosituksia, ja kokoontuivat palveluja käyttämään tavanomaista harvemmin.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien pitkäaikaistyöttömien hyvinvoinnin edistäminen	Työmarkkinatukea yli 300 päivää saaneet < 20 % työttömistä työnhakijoista Vuonna 2019 keskiarvo kaikista yli 300 pv tm-tukea saaneista oli 26,7 %.	Toteutui osittain. 15 - 27 % työttömistä työnhakijoista sai tm-tukea yli 300 pv, vaihteluväli tammi-joulukuu.
Tuotantotavoitteet Hoitoon pääsy avoterveydenhuollossa	Ns. T3 aika (=kolmas vapaa aika) hoitajalle enintään 7 vrk, lääkärille enintään 14 vrk ja terapeuteille enintään 30 vrk Vuonna 2019 T3 -ajat hoitajalle 10 vrk, lääkärille 11 vrk, terapeuteille 13 vrk.	Toteutui osittain. Hoitajille 12 vrk Lääkäreille 13 vrk Terapeuteille 13vrk

Varhaiskasvatuspalvelut

Budjettirahoitteinen

	Talousarvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
290 VARHAISKASVATUSPALVELUT				
Toimintatulot	512 000	0	579 317,67	-67 317,67
Toimintamenot	-7 288 080	0	-6 870 476,90	-417 603,10
Toimintakate (Netto)	-6 776 080	0	-6 291 159,23	-484 920,77
Suunnitelmapoistot	-26 930	0	-24 584,44	-2 345,56
Laskennalliset menot	-122 940	0	-118 576,47	-4 363,53

Toiminta-ajatus

Varhaiskasvatuksen tehtävänä on tukea perheiden kasvatustyötä sekä lasten myönteistä kasvua ja kehitystä perheiden ja yhteiskunnan muuttuvien tarpeiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Varhaiskasvatus on kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus, jossa painottuu pedagogiikka. Varhaiskasvatus on tavoitteellista ja suunnitelmallista lasten kehitystä ja oppimista tukevaa toimintaa, jota arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden myötä varhaiskasvatus on kytketty tiiviiksi osaksi elinikäisen kasvun ja oppimisen polkua sekä opetussuunnitelmien jatkumoa. Varhaiskasvatuspalvelut tukevat ennaltaehkäisevää lastensuojelu- ja perhetyötä. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja avoimissa varhaiskasvatuspalveluissa. Esiopetusta järjestetään päiväkodeissa tai koululla.

Varhaiskasvatusta, esiopetusta ja avoimia varhaiskasvatuspalveluita järjestetään kysyntää vastaavasti. Palveluita järjestetään oman tuotannon ohella yhteistyökumppaneiden avulla. Varhaiskasvatuspalveluiden kysyntää ja valtiollista ohjausta seurataan ja kysynnän muutoksiin ja lakimuutoksiin pyritään vastaamaan joustavilla tila- ja henkilöstöratkaisulla yhdessä opetuspalvelujen kanssa. Lapsiryhmien koko määritellään sekä kunnallisissa että yksityisissä päiväkodeissa suhdeluvun 7 yli 3v lasta / kasvatusvastuussa oleva aikuinen mukaan, mikä on lakisääteistä (8 yli 3v) pienempi ryhmän koko.

Hallituksen ehdottaman joustavan esiopetuksen ja alkuopetuksen mahdollistamiseksi kouluverkko-suunnitelmissa huomioidaan mahdollinen esikoululaisten sijoittuminen alkuopetuksen yhteyteen. Tällä hetkellä esiopetusryhmiä on kouluilla Leikarissa, Kinkomaalla ja Isolahdessa. Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta on päättänyt 20.8.2019 keskustan koulupiiriratkaisunsa, että Niittyahon koululle tulee jatkossa sijoittumaan esiopetus ja 1-4 luokat. Niittyahon esiopetusryhmä on toiminut vuodesta 2018 alkaen tilanpuutteen vuoksi Saunakylän päiväkodissa.

Isolahden päiväkotit sisältyy investointiohjelman vuodelle 2020. Lasten määrä ja varhaiskasvatuksen kysyntä on kasvanut Isolahdessa. Nykyiset koulun esiopetuksen ja ryhmäperhepäiväkodin tilat rivitalossa ovat liian pienet ja epäkäytännölliset laadukkaan toiminnan järjestämiseen. Uusi päiväkotit valmistuu koulun viereen alkuvuodesta 2021.

Oppimisympäristöjä ja toimintakulttuuria kehitetään lasten liikuntaa edistäväksi, liikkuva Muurame strategian mukaisesti. Varhaiskasvatus on mukana liikkuva varhaiskasvatus hankkeessa, jonka kautta on hankittu välineitä ja kehitetty toimintakulttuuria yhä enemmän liikkumisen sallivaan ja mahdollistavaan suuntaan.

Lasten hyvinvoinnin edistämässä tärkeänä painopistealueena on tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettaminen.

Palvelusuunnitelma toteutui tavoitteiden mukaisesti. Lapsiryhmien koon määrittelyssä käytetävästä suhdeluvusta 7 yli 3v lasta/kasvattaja tuli myös lakisääteinen 1.8.2020 alkaen. Niittyahon esiopetusryhmä pääsi muuttamaan Niittyahon koululle takaisin jo elokuussa 2020. Isolahden päiväkodin rakentaminen alkoi vuonna 2020, ja rakennus valmistuu kesällä 2021. Liikkuva varhaiskasvatus mm. hankki moksupyörän (mahtuu 6 lasta kyytiin) kokeiluun.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet Lapsille tehdään yksilölliset varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelmat.</p> <p>Oppimisympäristöä ja toimintakulttuuria kehitetään lasten liikuntaa edistäväksi, liikkuva Muurame strategian mukaisesti.</p>	<p>Suunnitelmat tehdään 2 kk kuluessa aloittamisesta.</p> <p>Valtakunnallinen liikuntasuositus 3h/pv. Kokoaikaisessa varhaiskasvatuksessa toteutuu 2h/pv ja osa-aikaisessa 1h/pv.</p>	<p>Lasten ja huoltajien sekä työtiimin osallistaminen suunnitelmien teossa. Päiväkodeissa suunnitelmat laatii varhaiskasvatuksen opettaja. Toteutui pääosin 2 kk aikarajassa.</p> <p>Koulutetaan oppisopimuksella varhaiskasvatuksen työntekijöitä liikuntaneuvojiksi (2). Liikuntasuosituksen toteutumisen arviointi kevät/syysy. Reima go mittarit/sovellus arvioinnin ja kehittämisen tukena.</p> <p>Oppisopimus toteutui. Mittauksissa kokopäiväisillä lapsilla ylittyi tavoite (3,5-4h/varhaiskasvatuspäivä).</p>
<p>Tuotantotavoitteet Mahdollistetaan viisivuotiaiden lasten osallistuminen varhaiskasvatukseen.</p> <p>Varhaiskasvatuspalvelut järjestetään laadukkaasti kunnan eri alueilla.</p>	<p>Koko viisivuotiaiden lasten ikäluokka osallistuu varhaiskasvatukseen vuoteen 2021 mennessä.</p> <p>Huomioidaan lähipalvelu ja joustava esi- ja alkuopetus päiväkotikouluverkon suunnittelussa.</p>	<p>Kehitetään viskari (5v) – eskaritoimintaa (6v) huomioiden hallituksen esitykset kaksivuotisen esiopetuksen ja/tai esiopetuksen ja alkuopetuksen joustavuuden suhteen.</p> <p>Kehittäminen jatkuu. Viisivuotiaista osallistuu varhaiskasvatukseen nyt 91 % (145/160). Kuusivuotiaista esiopetukseen 100 %.</p> <p>Isolahden päiväkodin rakentaminen vuonna 2020. Esiopetusryhmä Niittyahon koululle 2021 mennessä. Toteutui.</p> <p>Isolahdessa rakentaminen aloitettiin syksyllä 2020 ja Niittyahon esiopetusryhmä siirtyi koululle elokuussa 2020.</p>

Tunnusluvut

Varhaiskasvatuspalvelut	TA 20	TP 20
Lasten määrä, 15.12.		
Oma palvelutuotanto (+ ostopalvelu pl. myydyt paikat -joista esiopetuksessa	425	432
Yksityinen palvelutuotanto -joista esiopetuksessa	290	217 20
Lapsia yhteensä varhaiskasvatuspalveluissa -joista esiopetuksessa	715	649 164

Laskennallisen paikan hinta/brutto €/kk	TA 20	TP 20
Itse tuotetut palvelut:		
perhepäivähoito	1100	983
ryhmäperhepäivähoito	1250	1013
päiväkoti (yli/alle 3v)	860/1370	884/1415
esiopetus	500	530
Yksityiset palvelut, palveluseteli, enimmäishinta (yli/alle 3v):		
perhepäivähoito	758/863	777/855
päiväkoti	758/1256	777/1243
päiväkoti, iltahoito	883/1413	874/1399
päiväkoti, vuoroahoito	1335/2135	1321/2113
Ostopalvelut:		
esiopetus	471	466

Palvelusetelin kattohinta ja ostopalvelu ei sisällä kunnan hallintokuluja.

Talousarvion perustelut

Varhaiskasvatusta käyttävien lasten määrä vaihtelee vuodenaikojen mukaan. Keväällä (maalis-toukokuussa) palveluissa on noin 100 lasta enemmän kuin syksyllä (elo-syyskuu), taulukossa joulukuun tilanne. Kunnalliset paikat täyttyvät nopeasti syksyllä ja yksityisten palveluiden käyttö kasvaa sen jälkeen. Tämä on haasteellinen niille perheille, jotka toivovat ensisijaisesti kunnallista hoitopaikkaa, kesken toimintavuoden. Perhepäivähoitopaikkoja kysytään lähinnä yksivuotiaille lapsille, ja täysien ryhmien muodostaminen hoitajille on entistä haasteellisempää. Kolmen lopettaneen perhepäivähoitajan tilalle on palkattu yksi hoitaja, joka opiskelee työn ohessa perhepäivähoitajan ammattitutkintoa. Perhepäivähoidon kysynnän ja hoitajien väheneminen vaikuttaa kunnallisen ja yksityisen varhaiskasvatuksen suhteelliseen osuuteen siten, että yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin käyttö lisääntyy päiväkotipuolella, kun kunnalliset päiväkotipaikat eivät riitä kysyntään.

Päiväkotikouluverkko selvityksen (2018) arvion mukaan alle kouluikäisten lasten määrä kääntyy Muuramen varhaiskasvatuksessakin laskuun jo parin vuoden kuluttua, mitä tarkastellaan vuosittain. Toistaiseksi vähenemistä ei ole näkyvissä ja omat päiväkotipaikat ja lähes kaikki yksityiset päiväkodit Muuramessa ovat täynnä jo alkusyksystä. Toimintavuodesta 2019-2020 tuli haasteellinen paikkojen riittävyyden suhteen. Muuramessa oli uhkaa joutua tilapäisesti kasvatamaan päiväkotiryhmien kokoa lakisääteeseen 8 yli 3v lasta / kasvattaja, sovittuun 7 yli 3v lasta / kasvattaja sijaan tai kasvattamaan kahden työntekijän ryhmiä kolmen työntekijän ryhmiksi päiväkodeissa, missä tilat sen mahdollistavat.

Varhaiskasvatulaki (540/2018) painottaa lapsen edun ensisijaisuutta palvelujen suunnittelussa, järjestämisessä ja tuottamisessa. Varhaiskasvatusta on pyrittävä järjestämään lähellä palvelun käyttäjiä ottaen huomioon asutuksen sijainti sekä liikenneyhteydet. Taloussuunnitelmassa esitetään Niittyahon koululle esiopetusryhmän palauttamista, ja Isolahteen päiväkodin rakentamista. Näiden toimien avulla lisätään kunnallisia päiväkotipaikkoja ja kehitetään alueellista tasa-arvoa ja mahdollisuuksia joustavaan esi- ja alkuopetukseen. Uuden päiväkodin myötä palvelujen laatua ja varhaiskasvatuspaikkoja saadaan lisättyä Isolahteen, koulun yhteyteen. Samalla vapautuu paikkoja keskustan päiväkodeissa, missä osa Isolahden lapsista on tällä varhaiskasvatuksessa.

Talousarviossa pysyttiin, vaikka yllättäviäkin muutoksia tapahtui kuten Löytöretken siirto liikkeenluovutuksella kunnalliseksi päiväkodiksi syyskuussa. Henkilöstömenot toteutuivat 99 %, mutta palveluiden ostot ja avustukset (kotihoidon tuki ja palveluseteli) alittuivat. Tulot ylittyivät työllistämistuella ja korona-avustuksella, vaikka asiakasmaksutuotot alittuivat.

Keväällä lasten määrä oli suurimmillaan, ja ryhmiä jouduttiin suurentamaan ja palkkamaan lisähenkilöstöä. Lasten kokonaismäärä palveluissa laski vuoden loppuun mennessä edellisvuoden määrään verrattuna noin 60 lapsella. Niittyahon esiopetusryhmä siirtyi takaisin Niittyahon koululle elokuussa ja Löytöretken päiväkotisiirto siirtyi Touhulalta liikkeenluovutuksella Muuramen kunnan päiväkodiksi syyskuussa. Lapsia kunnallisilla paikoilla oli vastaava määrä loppuvuodesta kuin aiemminkin, yksityisten palveluiden ja kotihoidon tuen käyttö väheni. Suhdelukuja tiukennettiin ja subjektiivisen oikeuden rajoitus poistui varhaiskasvatuslaista, joten ryhmiin voitiin sijoittaa aiempaa vähemmän lapsia. Vaikka nuorempien lasten ikäluokat ovat aiempaa pienempiä, lakimuutosten vuoksi paikkojen tarve ei vähentynyt kunnallisella puolella. Isolahden päiväkodin rakentaminen alkoi syksyllä, joten Isolahdessa esiopetuksessa ja ryhmäperhepäiväkodissa ollaan viimeistä vuotta ahtaissa ja toimintaa rajoittavissa tiloissa.

Henkilöstölisäykset

Johtamisjärjestelmää kehitetään siten, että esimiesten määrä ei lisääntynyt mutta perustetaan pedagogisen apulaisjohtajan työsuhte. Varhaiskasvatuksen hallinnon osuus on hyvin kapea, ja vaikeuttanut tehtävistä selviytymistä työmäärän lisääntyneen lapsimäärien kasvun ja uusien lakien ja opetussuunnitelmien myötä. Saunakylän päiväkotisiirto yhdistetään hallinnollisesti Rajalan päiväkodin johtajan alaisuuteen. Yksityisen varhaiskasvatuksen säännöllistä valvontaa ja ohjausta lisätään Muuramen sääntökirjan mukaisesti.

Taloussuunnitelmassa esitetään neljä vakituista lastenhoitaja/varahenkilön työsuhdetta äkillisiin sijaisuuksiin ja helpottamaan opettajien SAK-aikojen järjestämistä. Henkilökunnan saataavuus sijaisuuksiin on vaikeutunut huomattavasti. Turvallisen varhaiskasvatuksen järjestäminen on vaikeutunut ja henkilökunnan työssä jaksaminen vaarantuu. Ryhmässä läsnä olevien aikuisten määrää vähentää lisäksi viime vuonna voimaantullut uusi sopimus opettajien sak-ajasta (suunnittelu, kehittäminen, arviointi), jonka määrä nousi aiemmasta 3h15min:sta 5 tuntiin viikossa opettajaa kohti. Kahden opettajan ryhmissä tarkoittaa hetkittäin sitä, että lastenhoitaja on yksin vastuussa koko ryhmästä.

Avoin varhaiskasvatus on laajentunut lastenkerhojen lisäksi perhekeskukseen. Avoin päiväkotitoimii kahtena aamupäivänä perhekeskuksessa, ja sinne lapset tulevat yhdessä aikuisen kanssa. Kävijät saavat vaikuttaa toiminnan sisältöön ja toukokuussa alkanut toiminta on saanut innostuneen vastaanoton. Avoimen päiväkodin osuus perhetyön yhden henkilön palkkakustannuksista ja perhekeskuksen tilojen vuokratuloista on 20 %.

Osa uusista henkilömenoista katetaan perhepäivähoidon vähentyneillä työsuhteilla. Talousarvioraami 2,5 % ei kuitenkaan riitä lisäyksiin, vaan menot kasvavat noin 3,1 %.

Isolahden päiväkodin valmistuessa 2021 vakituisen henkilöstön tarve kasvaa 1-2 opettajalla ja 1 lastenhoitajalla nykyiset työsuhteet huomioiden. Mikäli vuonna 2020 varhaiskasvatuksen paikat eivät riitä kysyntään, on mahdollista, että joudutaan kesken vuoden esittämään lisämäärärahaa ko. työsuhteisiin, sijoittaen ne aluksi muihin päiväkoteihin tilapäisiin ryhmiin/laajennuksiin.

Pedagogisen apulaisjohtajan vakituisen työsuhteen sijaan otettiin käyttöön päiväkodin apulaisjohtajan kokoaikainen työsuhde ensin määräaikaisesti, vuodeksi. Tavoitteena oli lisätä pedagogiseen johtamiseen ja henkilöstöjohtamiseen aikaa itse päiväkodin johtajalle, jonka päätehtäviin ne kuuluvat. Kokeilu on käynnissä päiväkodin johtaja Tuija Kuhan alueella, johon kuuluu Leikarin, Löytötretken ja Kinkomaan päiväkotit, 1 ryhmäperhepäiväkotit, 2 perhepäivähoitajaa ja avoin varhaiskasvatus (lastenkerhot ja avoin päiväkotit). Työnjakoa arvioidaan keväällä 2021 ja sen perusteella ratkaistaan apulaisjohtajan nimike ja työtehtävät pysyvämmiin. Mikäli malli on toimiva, kehitetään apulaisjohtajuutta toisellakin alueella samaan suuntaan.

Talousarviossa olleista neljän varahenkilön vakituisesta työsuhteesta otettiin käyttöön kaksi, koska jouduttiin palkkaamaan myös määräaikaisia työntekijöitä tilapäisiin ryhmiin. Varahenkilöt ovat olleet täysin työllistettyjä. Toiset kaksi vakituista varahoitajaa palkataan kun talousarvion määrärahat sen mahdollistavat, koska varhaiskasvatuksen opettajien sak-ajan järjestämiseen nykyinen varahoitajaresurssi ei riitä. Työllistämistuella pystyttiin palkkaamaan riittävästi määräaikaisia avustajia päiväkoteihin.

3.4.2 Perusopetus

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTÖTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
320 PERUSOPETUS				
Toimintatulot	313 000	0	379 206,81	-66 206,81
Toimintamenot	-11 761 580	0	-11 386 410,48	-375 169,52
Toimintakate (Netto)	-11 448 580	0	-11 007 203,67	-441 376,33
Suunnitelmapoistot	-96 510	0	-82 936,32	-13 573,68
Laskennalliset menot	-362 440	0	-377 881,18	15 441,18

Toiminta-ajatus

Perusopetus on oppilaan perusoikeus. Perusopetuksen tavoitteina opetus- ja kasvatustehtävän näkökulmasta ovat tukea oppilaan monipuolista osaamista, positiivisen identiteetin kehittämistä sekä kasvua yhteiskunnan jäsenyyteen. Perusopetuksessa tuetaan oppilaan kykyä kohdata erilaisia muutoksia, arvioimaan niitä kriittisesti ja ottamaan vastuuta ja osaa murroksessa olevan yhteiskunnan rakentamiseen. Perusopetuksen oppilas saa valmiuksia tasa-arvon, yhdenvertaisuuden sekä oikeudenmukaisuuden edistämiseen.

Oppilaiden osallisuus, osaaminen sekä kokonaisvaltainen hyvinvointi ovat perusopetuksen perustehtävä.

Palvelusuunnitelma

Muuramen opetuksen ja kasvatuspalveluissa suunniteltiin loppuvuoden 2019 ja alkuvuoden 2020 aikana Muuramen kuntastrategiasta johdetut opetuksen ja kasvatuksen strategiset painopistealueet. Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnalle esiteltiin toimintaa vuosien 2020-23 aikana ohjaavat painopistealueet ja niihin liittyvät suunnitelmat sekä vastuunjako 19.12.2019. Opetuksen tuen palveluiden kehittäminen, organisoituminen sekä oppilaiden tarpeet entistä paremmin huomioiva kohdentaminen oli kokonaiskehittämisen ohella palveluiden painopisteenä.

Kolmas keskeinen osa-alue perusopetuksen toiminnassa oli palvelutoiminnan kehittäminen ja valmistautuminen kohti uudenlaista, valmistuvaa palvelukokonaisuutta. Vuoden 2020 aikana etenivät omissa aikatauluissaan koulu- ja päiväkotit-investoinnit Mäkelänmäellä, Kinkomaalla sekä Isolahdessa. Palveluverkon kehittämisen tavoitteena on varmistaa kaikille perusopetuksen oppilaille fyysiset olosuhteet, joissa opetus voidaan järjestää turvallisesti ja laadukkaasti.

Pidemmän aikavälin tavoitteena on muodostaa alueellisia keskittymiä, joissa kuntalaisille tarjotaan mahdollisuuksien mukaan mm. varhaiskasvatus-, perusopetus-, sekä kulttuuri- ja liikuntapalveluja. Opetuksen järjestämisen näkökulmasta tärkeimpiä painopistealueita ovat uuden Opetussuunnitelman mukaisten oppimisen ja arvioinnin käytänteiden vakiinnuttaminen, sekä tv-t -oppimisen ja Liikkuva koulu -ideologian vahvistaminen. Resursoinnin näkökulmasta perusopetuksen perustehtävän toteuttamista mahdollistetaan panostuksilla opetusryhmien koon pitämiseksi kohtuullisena, sekä vahvistamalla opetuksen tukipalveluiden roolia ja volyyminä.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Perusopetuksen oppilas saa tarpeidensa ja osaamistasonsa mukaista opetusta.	Perusopetuksen opetusryhmien keskimääräinen koko on alle 18,5 oppilasta/op.ryhmä. Vuonna 2019 ei toteutunut. 19,1 opp./op.ryhmä.	Panostetaan tuntikehyksen ja opetushenkilöstön määrään. Toteutui. 18,4 opp./opetusryhmä
Tuotantotavoitteet Opetushenkilöstön työhyvinvointi ja jaksaminen mahdollistavat laadukkaan ja kustannustehokkaan opetuksen järjestämisen.	Henkilöstölle tehdään työhyvinvointikysely, sekä kyselyn perusteella toteutettava toimenpideohjelma (joka toinen vuosi). v. 2019 henkilöstölle toteutettiin Vaarojen ja riskien arviointi henkilökohtaisena kyselynä (TTL10§).	Työhyvinvointikyselyä ei pandemian vuoksi tehty. Opetushenkilöstön jaksamista ja tuen tarpeita kartoitettiin kyselyllä koronan aiheuttamien haittojen vuoksi. Oppilaille ja huoltajille toteutettiin kysely koronan vaikutuksista

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Oppilasmäärä			
luokat 1-6	985	985	999
luokat 7-9	466	466	475
(YPR)	(14)	(14)	(13)
Yhteensä	1451	1451	1474
Kokonaiskustannukset euroa/oppilas	7860	7895	7720

Talousarvion toteutuminen

Perusopetuksen järjestämisen painopisteitä vuonna 2020 olivat hyvinvoinnin tukeminen, yhteisöllisyyden tukeminen ja yhdessä tekeminen, luovan ja rohkean kokeilukulttuurin tukeminen, luottamuksen ja yhteistyön kehittäminen eri toimijoiden kesken, henkilöstön osaamisen suunnitelmallinen kehittäminen sekä rakenteiden kehittäminen mm. oppimisen tuen järjestämiseen.

Keväällä 2020 alkaneen koronapandemian vaikutukset toimintaympäristöön olivat täysin poikkeukselliset. Yllä kuvattuna tavoitteita edistettiin siinä mittakaavassa, joka oli poikkeuksellisissa olosuhteissa mahdollista. Merkittävin edistys näiltä osin oli oppimisen tuen tarpeiden koonti, sekä niiden suhteutuminen resursseihin. Myös oppimisen tuen rakenteita uudistettiin selvitysten pohjalta, esimerkiksi pienryhmien toimintaa selkeytettiin ja lisättiin.

Kevään 2020 aikana suunniteltiin ja toteutettiin laajamittainen opetuksen siirto lähiopetuksesta etäopetukseen. Muutaman päivän yhteisen valmennuksen aikana henkilöstö perehtyi ja otti haltuun opetuksen tavalla, jollaista ei ole aiemmin koettu. Muuramessa päätettiin pyrkiä pitämään opetuksen vaatimustaso sekä oppisisällöt mahdollisimman lähellä normioloja. Myös muiden oppilaan koulupäivän tärkeiden osa-alueiden, kuten kouluruokailun osalta ei laskettu vaatimustasoa. Oppilaille valmistettiin päiväkohtaiset annokset, jotka jaettiin kouluilta. Oppilaiden, huoltajien sekä henkilöstön tiedottamiseen pyrittiin panostamaan, kaikille edellä mainituille tehtiin välillä sähköinen kysely, jonka pohjalta toimintaa kehitettiin.

Vuoden 2020 aikana jatkettiin opetushenkilöstön digivalmiuksien ja tv-t -opetuksen kehittämistä mm. erilaisten hankkeiden tuen ja rahoituksen avulla. Opetuksessa otettiin digitaalisia oppimisympäristöjä edelleen aiempaa laajemmin käyttöön. Perusopetuksen 4- ja 7 -vuosiluokkien oppilaille hankittiin Chromebook -laitteet suunnitelman mukaisesti, jolloin vuoden 2021 toteutettavien hankintojen jälkeen kaikilla Muuramen perusopetuksen 4.-7. -luokan oppilailla on käytössään henkilökohtainen Chromebook -laite sähköisen oppimisen ja -opetusmateriaalin hyödyntämiseen.

Kokonaisuutena arvioiden Muuramessa selviytyttiin poikkeuksellisesta vuodesta opetuksen osalta hyvin. Henkilöstö sekä esimiehet sitoutuivat sovittuihin asioihin, ja osoittivat joustavuutta, kun sitä tarvittiin.

Koulukohtaiset toimintakertomukset vuodesta 2020

Kinkomaan ja Isolahden koulut

Isolahden koululla oli oppilaita vuoden 2020 lopussa 54. Päiväkodin ja koulun uudisosan rakennustyöt ovat loppusuoralla ja kalustuksen kilpailutus on aloitettu. Kinkomaalla oli oppilaita 202 vuoden 2020 lopussa, ja myös Kinkomaalla koulun laajennustyö on edennyt työmaan sisätyöhön.

Tieto- ja viestintäteknologian hankkeet ovat edenneet ja koulujen 4. ja 5. luokkalaisilla on nyt käytössään henkilökohtaiset chromebook -laitteet. Perusopetuksen painopistealueista on erityisesti panostettu luovan ja rohkean kokeilukulttuurin edistämiseen sekä rakenteiden kehittämiseen. Kouluilla on mm. otettu käyttöön opettajien tiimityöskentelyä uusilla tavoilla. Luokkien opetuksessa on panostettu myös tunnetaitomateriaalien hyödyntämiseen.

Covid -19 -tilanne on haastanut kovasti. Keväällä 2020 koulut olivat etäopetuksessa 18.3.-13.5. ja syksylläkin oli karanteeneista johtuvia etäopetustilanteita. Koulujen yhteisöllisyys on kärsinyt, kun esimerkiksi perinteisiä tapahtumia, retkiä, juhlia ja kokoontumisia ei ole voitu järjestää kuin vain etänä.

Kinkomaan ja Isolahden koulujen koulujen osalta TA2020 saatiin vietyä läpi 70 610 e pienemmillä kokonaiskustannuksilla kuin oli vuodelle budjetoitu. TA2020 toteutumisprosentti oli 95,5.

Mäkelänmäen koulu

1. Henkilöstömenot:
  - Tilinpäätöksen mukaan budjetoitua rahaa jäi käyttämättä yli 100 000 €. Sijaisten palkkoihin varatut rahat kuluivat suunnitellusti.
2. Aineet, tarvikkeet ja tavarat:
  - Tilinpäätöksen mukaan rahaa jäi käyttämättä n. 8000 €. Vallitsevista olosuhteista johtuen joitakin suunniteltuja hankintoja jäi loppuvuodesta tekemättä.
  -
3. Kokonaistoteuma:
  - Talousarvion menokehitys alittui selvästi, toteutumisprosentin ollessa n. 94 %.
  - Koronatilanteen vuoksi joistakin toiminnoista tuli säästöä, esimerkiksi ruokamenot.
4. YPR-opetuksen ja Niittyahon koulun kokonaistoteuma oli myös alijäämäinen.

Lautakunnan asettamat toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Esimerkiksi ryhmäkoot olivat mallitilliset ja sen vuoksi toiminta pystyttiin mitoittamaan hyvin annettuun kokonaisuuteen.

Nisulanmäen koulu

Kaikki päättötodistuksen keväällä 2020 saaneet oppilaat saivat opiskelupaikan toiselta asteelta.

Koulun etäopetusaikana keväällä 2020 opetus sujui erittäin hyvin siihen nähden, että tilanne oli kaikille uusi. 7.-luokkalaisilla oli henkilökohtaiset laitteet käytössä. 8.- ja 9.-luokkalaisille jaettiin lainaksi koulun laitteita. Kaikkiin oppilaisiin saatiin yhteys. Perusopetuksen yhteiset ohjeet ja menettelytavat helpottivat opettajien ja oppilaiden työskentelyä sekä vanhempien osuutta koulutyön järjestelyissä kotona. Kouluruuan järjestäminen oli suuri asia monissa perheissä. Syyslukukaudella 2020 ei Nisulanmäen koulussa etäopetuksessa ollut kuin yksittäisiä oppilaita.

7.- ja 8.-luokkalaisilla Chromebookit ovat aktiivisessa käytössä. Seitsemässä oppiaineessa opiskeltiin sähköisen oppimateriaalin avulla.

Koronapandemia on haastanut Liikkuva koulu -tapahtumien ja välituntitoiminnan järjestämistä, koska eri luokkien oppilaita ei tule laittaa samaan ryhmään. Joitakin ulkoaktiviteetteja on ollut. Toisaalta kaikki pidemmät välitunnit ovat olleet ulkovälitunteja syyslukukaudella 2020, mikä on lisännyt fyysistä aktiivisuutta.

Palveluja ja tarvikkeita hankittiin vähemmän kuin oli suunniteltu, koska etäopetusaikana esimerkiksi kotitalouden tai käsityön tarvikkeita ei kulunut. Koulutukset ovat siirtyneet verkkoon, joten esimerkiksi matkakuluja ei synny.

Oppilasryhmät Nisulanmäen yläkoululla ovat olleet 10-21 oppilasta, keskimäärin 18,3 oppilasta / perusopetusryhmä.

Henkilöstö on ollut kovilla muutosten ja uusien käytänteiden kanssa. Koronan vaikutukset näkyvät myös oppilaiden lisääntyneenä pahoinvointina. Jo 2019 aloitettiin koko henkilöstön kanssa kehittämään koulun ilmapiiriä ja toimintaa. Tämä tuotti hyviä tuloksia.

Nisulanmäen koulun talous toteutui suunnitellusti, kokonaiskustannukset alittuivat talousarvioon verrattuna 0,9 prosenttia.

AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Perusopetuslain mukaisen aamu- ja iltapäivätoiminnan tarkoituksena on tukea pienen koululaisen kasvua ja kehitystä, sekä tarjota lapselle monipuoliset mahdollisuudet osallistua ohjattuun toimintaan ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilöstön valvonnassa ennen ja jälkeen koulupäivän. Toiminnalla tuetaan huoltajien työssäkäyntiä järjestämällä koululaiselle turvallinen ja valvottu ympäristö koulupäivän jälkeen.

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin ja toimintaa ohjaavat perusopetuksen yleiset kasvatustavoitteet. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan.

Mikäli kunta järjestää perusopetuslain mukaista toimintaa, tulee toiminta järjestää aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden mukaisesti. Kunta voi hakea toimintaan valtionosuutta.

Palvelusuunnitelma

Perusopetuslain mukaista aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään kunnan päättämässä laajuudessa ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille, sekä oppilaille joilla on perusopetuslain mukainen päätös erityisestä tuesta. Toiminnan tavoitteena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä yhdessä kodin, koulun ja monialaisen verkoston kanssa. Toiminnalle ominaista on monipuolisuus, vapaaehtoisuus ja tarvelähtöisyys.

Toimintaa järjestetään koulujen tiloissa. Tiloja suunniteltaessa huomiota kiinnitetään tilojen turvallisuuteen ja niiden soveltuvuuteen aamu- ja iltapäivätoiminnan erityispiirteet huomioiden.

Aamutoimintaa pyritään järjestämään tarvittaessa yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa.

Kehitysvammalain mukainen kehitysvammaisten lasten aamu- ja iltapäivähoito järjestetään muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Kehitysvammaisten koululaisten loma-aikojen hoito järjestetään opetuspalveluiden henkilöstön toimesta. Loma-aikoina toiminnan kustannuksista vastaa vammaispalvelut.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet Lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin sekä kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen</p> <p>Iltapäivätoiminnan laadun kehittäminen</p>	<p>Huoltajien ja lasten palaute toiminnasta.</p> <p>Kaikki oppilaat pääsevät mukaan iltapäivätoimintaan, mikäli perheessä tarve.</p> <p>Työntekijöiden säännöllinen koulutus</p> <p>Viestintäkanavien kehittäminen perheiden ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kesken</p>	<p>Monipuolisen ja laadukkaan toiminnan tarjoaminen, asiakaskysely Toteutui</p> <p>Päätöksenteon nopeus toimintaan haettaessa Kaikki toimintaan hakeutuneet saivat paikan</p> <p>Osaava ja motivoitunut henkilökunta Koulutukset toteutuivat pääosin Viestinnän ja vuorovaikutuksen kehittäminen Toteutui</p>
<p>Tuotantotavoitteet Taloudelliset ja tehokkaat rakenteet sekä toimintamallit</p> <p>Sähköisten palveluiden kehittäminen</p>	<p>Ohjaajien osaamista ja koulutusta hyödynnetään ryhmiä muodostaessa, jolloin oppilas saa mahdollisimman ammattitaitoisen tuen</p> <p>Sähköisten palveluiden käyttäjäprosentti/ kokonaisasiakasmäärä</p>	<p>Koulunkäynnin- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien työnkierto työpisteiden välillä Toteutui</p> <p>Sähköinen hakeminen iltapäivätoimintaan Toteutui</p> <p>Sähköinen päätöksenteko Toteutui</p>

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Osallistujien määrä (keskimäärin/ kk)	160	160	132
- kokoaikaiset	90	90	79
- osa-aikaiset	58	58	42
- YPR	12	12	11
Toimintaan osallistuvien oppilaiden %-osuus ikäluokista			
- 1. lk	60	60	46
- 2. lk	40	40	21
- YPR	100	100	80
Nettokustannukset (euroa/ osallistuja)	1980	2260	2370
Bruttokustannukset (euroa/ osallistuja)	2900	3080	3390

Talousarvion toteutuminen

Iltapäivätoimintaa järjestettiin suunnitelman mukaisesti kaikissa Muuramen alakouluissa. Aamutoimintaa järjestettiin yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa keväällä Leikarissa ja syksyllä Kinkomaan koulussa.

Keväällä koronan aiheuttaman palveluiden supistamisen vuoksi iltapäivätoimintaa järjestettiin vain niille koululaisille, jotka tarvitsivat toimintaa vanhempien työssäkäynnin vuoksi. Tästä syystä talousarvioon suunnitellut kustannukset jäivät toteutumatta mm. koulutusten ja elintarvikkeiden osalta. Myös toiminnasta saatavat maksutulot jäivät arvioitua pienemmiksi.

Kesällä palveluiden avauduttua toteutettiin koululaisten kesätoimintaa Kinkomaalla ja Mäkelänmäellä. YPR:ssä opiskelevien oppilaiden loma-aikojen hoito toteutui myös suunnitellusti.

Lukuvuoden 2020-2021 käynnistyessä iltapäivätoiminnan lapsimäärät Kinkomaalla ja Leikarissa olivat suuremmat kuin koskaan aiempina vuosina.

3.4.3 Muuramen lukio/toisen asteen koulutus

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
350 TOISEN ASTEEN KOULUTUS				
Toimintatulot	98 520	0	60 137,61	38 382,39
Toimintamenot	-1 489 910	0	-1 459 450,24	-30 459,76
Toimintakate (Netto)	-1 391 390	0	-1 399 312,63	7 922,63
Suunnitelmapoistot	-10 540	0	-9 711,94	-828,06
Laskennalliset menot	-87 630	0	-95 691,04	8 061,04

Toiminta-ajatus

Muuramen lukio on oppimiskeskus, joka antaa nuorelle hyvän yleissivistyksen sekä tukee oman persoonallisuuden ja elämänhallinnan taitojen kehittymistä. Lisäksi se innostaa jatko-opintoihin ja luo niiden edellyttämät opiskeluvalmiudet. Lukio-opetuksessa korostetaan aktiivisen nuoren ja kansalaisen kehittymistä. Tätä tuetaan parhaiten ottamalla opiskelijoita laajasti mukaan lukion toimintaan aina suunnittelusta (opettajainkokoukset, kehitysaloitteet, vanhempainkerho) toteutukseen (oppilaskunta, tutortoiminta, lukion juhlien järjestämisvastuu). Tätä ajattelumallia kutsutaan opiskelijälähtöisyydeksi (asiakaskeskeisyys), jonka tarkoituksena on kehittää opiskelijajohtajuutta ja sitoutuneisuutta oppilaitokseen. Konseptia tuetaan runsaalla positiivisella viestinnällä sidosryhmiin ja yhteisön jäseniin.

Palvelusuunnitelma

Lukio-opetuksen yhteistyötä muiden ydinprosessien kanssa kehitetään ja lisätään palveluiden kustannusvaikuttavuuden parantamiseksi. Tavoitteena on nuorten tasapainoisen kasvun turvaaminen. Opiskelijoiden osallisuutta tuetaan ja syrjäytymistä ehkäistään tiiviillä yhteistyöllä (opiskeluhoitoryhmä) sosiaalitoimen, kouluterveydenhoidon ja koulupsykologin avulla. Opiskelijoille tarjotaan fyysisesti ja henkisesti turvallinen ympäristö. Avoimuutta ja luotettavuutta parannetaan tiedottamista ja viestintää kehittämällä.

Lukion taloutta vahvasti runsas opiskelijamäärä (224) lukuvuonna 2019-20. Opiskelijamäärän kasvu kasvatti luonnollisesti tiettyjä käyttötalousmenoja (ruoka, materiaalit, kuljetuskustannukset, palvelut) Lukion tuloissa ja menoissa näkyi FinEduAI tekoäly-, Liikkuva oppilaitos- sekä Future Makers -hankkeiden vaikutus vuoden 2020 loppuun saakka.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Tulevaisuuden taidot ja yritteliäs kokeilukulttuuri (21st century skills)	Pedagogiset kokeilut (lukumäärä) ja yrittäjämäinen toimintakulttuuri (kurssien, hankkeiden, sidosryhmien/kontaktien määrät)	Pedagogiset kokeilut (29) Yrittäjyyskurssit YR1 ja YR2 pidetty lukiolaisille. Vuoden Liikkuva opiskelu oppilaitos 2020 palkinto 4000 €. Työosuuskunta Kisälli toimii. Verkostoituminen Osallistumiskerrat hankkeissa (33)
Kehittyminen jatkuvan oppimisprosessin kautta (kestävän kehityksen sertifikaatti)	Tiimien kehittämistavoitteet lukukausittain ja toteumat	Sertifikaatin auditointi keväällä 2020 hyväksyttiin (Okka säätiö). Tiimien vuosittainen kehitystyö
Aktiivinen opiskelijatoiminta	Opiskelijoiden tekemät aloitteet	Opiskelija-aloitteet (9)
Yhteistyöverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen	Opiskelijat mukana opettajainkokouksissa, tiimeissä ja toiminnassa (tutor, opiskelijakunta, kekettäjät, yr-opiskelijat)	Opettajainkokoukset ja palaverit, joissa opiskelijoita mukana. Kekettäjien ja yr-opiskelijoiden, tutorien/opiskelijakunnan projektit
Kummiyritystoiminnan jatkaminen	Vierailijat lukiolla (määrät)	Koulu- ja sidosryhmien vierailut (115), työelämäkontaktit (61)
	Kisällin liikevaihto/työtunnit	Kisällin liikevaihto 8803 € ja palkat opiskelijoille 6559 €, tulos -1059 €
	Kummiyritykset (nimet/lukumäärä) ja	Kummiyritysvierailut/kummiyritykset 6 kpl (Aiwo Digital Oy, Shell Muurame, Method Putkisto, Attendo Rantalan Hoivakoti, Alivekeskus ja John Crane Safematic.
	Muuramen Yrittäjät	Muuramen Yrittäjien asiantuntijajäsen.
	Nuori Yrittäjyys ry	Nuori Yrittäjyys hallituksen jäsenyys.

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Opiskelijamäärä	229	215	224
Tuntikehys	316 sisältää lukiokertoi- men 1,1	316 sisältää lukiokertoi- men 1,1	320 sisältää lukiokertoi- men 1,1

Talousarvion toteutuminen

Lukion opiskelijamäärä on lukuvuonna 2020 suuri. Lukion aloitti 68 opiskelijaa ja lukiolaisia on kaikkiaan 224. Määrä on tilojen kannalta maksimissaan, koska lukiorakennus on suunniteltu 210 opiskelijalle. Lukuvuoden 2020 aikana kaikki ylioppilaskokeet ja lähes lukion kurssikokeet tehtiin sähköisesti ja digitaalisesti.

Valtiovarainministeriön toimet LUMA -aineiden (matematiikka, fysiikka, kemia) vankistamiseksi näkyi lukiossa. Pitkää matematiikkaa, pitkää fysiikkaa, biologiaa ja kemiaa valittiin runsaasti jatko-opintojen vuoksi. Tämä asetti suuria paineita tuntikehykseen, koska mm. pitkän matematiikan kurseja on 14, jotka oli jaettava puoliksi, koska valintoja oli yli 50. Sama koski fysiikkaa, biologiaa ja kemiaa, joissa demoja ja laborointeja ei pystytty tekemään yli 25 hengen ryhmissä. Tämä on hyvä pitää mielessä myös tulevaisuudessa.

Pitkittynyt koronapandemia lisäsi myös lukiolla henkilökunnan poissaoloja. Keväällä ja etenkin syksyllä oli pitkiäkin yhtäjaksoisia sairauspoissaoloja, joka rasitti henkilöstökuluja.

Muuten pysyimme henkilöstökuluissa lähes budjetoidussa. Tehokkuutta ja tuottavuutta nosti tuntikehyksen pysyminen 320 tunnissa, vaikka lukiolaisia oli enemmän kuin edellisinä lukuvuosina. Lukion vahva hanketoiminta jatkui edelleen sillä FinEduAI tekoäly -hanke sai rahoitusta Opetushallitukselta 131 000 € vuosille 2018-2020. Lisäksi saimme LiikkuvaLukio hankkeeseen 9 000 euroa aluehallintovirastolta sekä Future Makers kansainvälisyysprojektiin Cimolta 34 334 € yhdessä hollantilaisen kumppanimme kanssa. Huomioitavaa on myös Opetus- ja kulttuuriministeriön lukiolle myöntämä Vuoden liikkuva opiskelu oppilaitos 2020 palkinto 4000 €.

3.4.4 Liikkuva Muurame

LIIKUNTAPALVELUT

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
375 LIIKKUVA MUURAME				
Toimintatulot	251 200	0	279 909,64	-28 709,64
Toimintamenot	-1 613 610	0	-1 475 923,77	-137 686,23
Toimintakate (Netto)	-1 362 410	0	-1 196 014,13	-166 395,87
Suunnitelmapoistot	-161 970	0	-144 728,00	-17 242,00
Laskennalliset menot	-21 640	0	-22 493,22	853,22

Toiminta-ajatus

Kunnallisen liikuntapalveluiden tehtävänä on luoda edellytykset seuratoiminnalle ja kuntalaisten omaehtoiselle liikunnalle, järjestää liikunta-toimintaa sellaisille ryhmille, jotka jäävät järjestäjien ohjatun toiminnan ulkopuolelle sekä aktivoida kuntalaiset ottamaan vastuuta omasta hyvinvoinnista. Tavoitteena on tehokas ennaltaehkäisy ja kuntalaisten hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen.

Palvelusuunnitelma

Luodaan olosuhteet ja aktivoidaan kuntalaiset harrastamaan liikuntaa vähintään terveysliikunnan tasolla, edistäen terveyttä ja hyvinvointia sekä ennaltaehkäisten sairauksia. Palveluiden kehittämisellä ja saatavuudella kuntalaisia kannustetaan aktiiviseen ja omatoimiseen hyvinvoinnin edistämiseen.

Liikkuva Muurame -toimintaa toteutetaan eri palvelualueiden kanssa läpileikkaavana teemana yhteistyössä kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Urheiluseuratyötä tuetaan avustuksin ja yhteistyöprojektein sekä tarjoamalla liikuntapaikat (poislukien uimahalli ja kuntosali) maksutta muuramelaisten järjestöjen junioreiden (alle 18-v.) ja avustuksella tuettuna aikuisryhmien käyttöön.

Uimahalli-kuntosalilla järjestetään lasten uimakouluja, alaluokkien oppilaiden ja esikoululaisten uimaopetusta sekä aikuisten vesiliikunta- ja kuntosaliryhmien ohjausta. Palvelutarjontaa sekä -aikoja kehitetään resurssien puitteissa. Asiakaspalvelua on kehitetty aloittamalla 2018 pienimuotoinen kahviotoiminta uimahalli-kuntosalin tiloissa. Toimintaa jatketaan omana palveluna.

Liikuntapaikkojen ja -reittien olosuhteita kehitetään sekä liikuntatilojen kalusteita ja välineitä uusitaan siten, että varmistetaan turvallinen harrastaminen.

Lisääntyneiden liikuntapaikkojen sekä puistojen ja yleisten alueiden kunnossapidon sekä kuntalaisten palvelun laadun varmistamiseksi työllistetään määräaikaista työntekijöitä talousarviomäärärahojen puitteissa.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet Järjestetään toimintasuunnitelman mukaisesti esiopetuksen ja alakoulujen oppilaiden uinninopetus</p> <p>Järjestetään työikäisille ja senioreille toimintakykyä kehittävää ja hyvinvointia edistävää ohjattua toimintaa</p>	<p>Kuudesluokkalaisista oppilaista 100 % suorittaa hyväksytysti pohjoismaiden uimataitotestin.</p> <p>Kaikki esiopetuksen lapset ja alakoulujen oppilaat pääsevät osalliseksi järjestelmällisestä uinninopetuksesta</p> <p>Mitoitetaan ryhmien määrä siten, että mahdollisimman moni halukas mahtuu mukaan toimintaan</p>	<p>Opetuksen järjestäminen yhteistyössä koulujen kanssa. Kaikkien oppilaiden keskiarvo oli 92,3%.</p> <p>Esiopetuksen ja alakoulujen järjestelmällinen uinninopetus on toteutunut</p> <p>Ohjausryhmien toteutus kärsi Koronaepidemian aiheuttamista rajoituksista toiminnan keskeytyksillä. Lasten uimakouluja ei pystytty epidemiarajoitusten vuoksi toteuttamaan.</p> <p>Tiedotuksen päähuomio kohdentui epidemian aiheuttamiin muutoksiin.</p> <p>Henkilöstöä on täydennyskoulutettu monipuolisen ja laadukkaan palvelutarjonnan varmistamiseksi</p>
<p>Tuotantotavoitteet Riittävät ja monipuoliset liikuntapaikat ja liikuntaharrastusmahdollisuudet, mukaan lukien ulkoilureitit, kevyenliikenteen väylät ja puistoalueet. Huomioidaan liikuntaesteettömyys.</p>	<p>Isolahden lähiliikuntapaikan 2. vaihe, Leikarin lähiliikuntapaikka, Saarenlahden venelaituri ja Muuramejoen matonpesupaikka. Käynnistetään liikuntapuiston alueen kehittämissuunnitelman toteutus</p>	<p>Isolahden lähiliikuntapaikan 2. vaihe, Leikarin lähiliikuntapaikka, Saarenlahden venelaituri, Muuramejoen matonpesupaikka sekä Nisulanmäen kentän valaistuksen uusiminen toteutuivat tavoitteiden mukaisesti. Liikuntapuistoalueen yleissuunnitelma valmistui.</p>

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Uimahallikävijät	36 417	39 000	30 420
Uimahallin nettomenot euroa/kävijä	12,20	11,34	14,18
Kuntosalikävijät	20 414	21000	12 610
Kuntosalin nettomenot euroa/kävijä	+ 1,72	+ 1,22	+ 2,76
Seniorikorttien määrä	239	200	137
Avustusta saaneiden seurojen jäsenmäärä	2150	3600	3441
Liikuntapalveluiden käyttömenot €/asukas	84,83	92,00	85,58

Talousarvion toteutuminen

Uimahalli-kuntosalin palvelurakennetta ja -tarjontaa on kehitetty Liikkuva Muurame strategian mukaisesti. Tavoitteena on yhä useamman eri-ikäisen muuramelaisen hyvinvoinnin edistäminen uimahalli-kuntosalin palveluja sekä muita sisä- ja ulkoliikuntapaikkoja hyödyntäen. Uimahalli-kuntosalin kassa- ja kahviopalvelut on tuotettu omana palveluna. Uimahallin sekä kuntosalin kävijämäärätavoitteista jäätiin koronaepidemian aiheuttamien sulkuakojen ja rajoitusten vuoksi.

65-vuotiaille muuramelaisille otettiin v.2017 alussa käyttöön uimahalli-kuntosaliin oikeuttava seniorikortti, jolla kannustetaan senioreita omaehtoiseen liikunnan harrastamiseen. Kortin käyttäjämäärä on lisääntynyt vuosittain, poikkeuksena "koronavuosi" 2020; 2017/151 hlöä, 2018/194 hlöä, 2019/239 hlöä ja 2020/137 hlöä.

Ohjattujen liikuntaryhmien järjestämistä rajoitti vuoden aikana toteutetut koronaepidemiarajoitukset. Aikuisten ryhmäohjaukset jouduttiin keskeyttämään sekä kevät- että syysjaksolla. Riskiryhmien, muistisairaiden ja K 75, toimintaa ei epidemian vuoksi järjestetty ollenkaan. Myöskään lasten uimakouluja ei pystytty järjestämään lainkaan kesällä 2020.

Jatkettiin edelleen Liikkuva Muurame -toiminnan sisältöjen kehittämistä yhteistyössä eri palvelualueiden kanssa kattaen koko muuramelaisen asukkaan elämänkaaren. Tavoitteellinen Liikkuva Muurame -toiminta toteutuu varhaiskasvatusikäisistä senioreihin asti. Kaikissa eri ikäryhmien Liikkuva Muurame -toiminnoissa on oma ohjausryhmä, joka ohjaa kehitystyötä. Kaikkien toimintojen osalta ison toiminnallisen vajauksen aiheuttivat Koronaepidemian esteet järjestää tilaisuuksia ja tapahtumia.

Varhaiskasvatuksessa kehittämistyötä toteutetaan valtakunnallisen Ilo kasvaa liikkuen -ohjelman askeleilla. Opetus- ja liikuntapalveluiden yhteistyönä toteutetaan kaikkia perusopetusikäisiä aktivoivaa Liikkuva koulu -toimintaa. Valtakunnallisen hankerahoituksen päätyttyä kevätlukukauteen 2019, toteutusta jatketaan omana perustoimintana. Lukiossa kehittämistyötä tehdään Liikkuva opiskelu -sisällöillä. Muuramen lukion toiminta sai valtakunnallista kiitosta, kun se palkittiin Opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja aluehallintoviraston toimesta Vuoden Liikkuva opiskelu -oppilaitoksena 2020.

Aikuisten Liikkuva Muurame -toiminnan tärkeä yhteistyötaho on Hyvinvointi liikelaitos, jonka kanssa rakennetaan ohjauspolkua terveydenhuoltopalveluista liikunnan ohjauspalveluihin. Kehitystyötä edistetään vanhus- ja vammais- sekä liikuntapalveluiden yhteistyöllä. Uutena toimintamuotona käynnistettiin ulkoiluystävä-toiminta vapaaehtoisten koulutustilaisuuksilla. Käytännön toiminta on tavoitteena käynnistää Koronaepidemian taltuttamisen jälkeen.

LIIKUNTAPAIKAT

Toiminta-ajatus

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan tehtävä on järjestää mahdollisimman hyvät edellytykset urheilun ja liikunnan harjoittamiseen sekä kilpaurheilijoille että muille liikunnan harrastajille. Toiminnan tuloksena ihmisten terveys ja työkyky säilyy ja kohenee.

Palvelusuunnitelma

Toiminta keskittyy suuren yleisön, koululaisten ja aktiivisten urheilijoiden liikuntamahdollisuuksien ylläpitoon ja liikuntapaikkojen hoitoon.

- Urheilukenttien ja muiden liikuntapaikkojen hoito ja kunnossapito
- Uimarantojen pitäminen viihtyisinä ja puhtaina
- Uimarantojen tason tulee täyttää terveysturvallisuuden vaatimukset
- Muuramessa ei ole EU-uimarantoja
- Kesäaikana ulkoilureitit palvelevat lenkkeilijöitä ja talvisin suurin osa reiteistä toimii latupohjina. Keskeisimmät reitit on valaistu.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Edellytysten luominen erilaisille liikunnan harrastajille	Erialaisten liikunta- ja harrastus-paikkojen määrä	Liikuntapaikat lisääntyivät/paranivat: Isolahden lähiliikuntapaikan 2. vaihe, Leikarin lähiliikuntapaikka sekä Nisulanmäen kentän valaistuksen uusiminen toteutuivat tavoitteiden mukaisesti. Liikuntapuistoalueen yleisuunnitelma valmistui.
Tuottavuustavoitteet Liikuntapaikkojen hoitotason säilyttäminen kohtuullisena.	Asiakaspalautteen kerääminen.	Tavoite toteutui.

Tunnusluvut

Liikuntapaikat	TP 19	TA 20	TP 20
Kentät			
Urheilukenttä	2	2	2
Jalkapallokenttä (tekonurmi)	1	1	1
Jääkiekkokaukalo	5	5	5
Tenniskenttä	1	1	1
Luistelukenttä	5	5	5
Pienluistelualueita	7	7	7
Koripallokenttä (ulkona)	1	1	1
Salibandykenttä (ulkona)	1	1	1
Monitoimikenttä	4	5	5
Pieni palloilualue(tekonurmi)	2	2	2
Parkouralue	2	3	3
Ulkokuntosali	2	3	3
Urheilu- ja retkeilyalueet			
Valaistua latureittiä km	7	7	7
Muuta latua km	69	69	69
Yleinen uimaranta kpl	12	12	12
Venelaituri kpl	3	3	3
Venepaikka kpl yhteensä	82	82	82
	Kylänlahti	20	20
	Saarenlahti	32	32
	Kinkomaa	30	30
Latukone kpl	1	1	1
Latuhöylä kpl	2	2	2

Talousarvion toteutuminen

Vuoden 2020 tavoitteet ovat toteutuneet suunnitelmien mukaisesti. Liikuntapaikkoja hoidetaan pääsääntöisesti vain normaalityöaikana. Talvisin jääkenttien hoidossa on 1 henkilö myös ilta- sekä la/su-vuorossa. Muuratharjun ladut ajetaan lumiolosuhteiden salliessa sekä lauantaisin että sunnuntaisin.

Isolahden koulun lähiliikuntapaikan 2-vuotinen kehittämisprojekti valmistui. Leikarin lähiliikuntapaikka valmistui.

Latukilometrien määrä säilyi ennallaan. Reitistöjen pohjia kunnostettiin ja tasattiin pienimuotoisesti.

Venepaikkojen määrä säilyi nykyisellä tasolla sekä keskustan että Kinkomaan alueella.

Liikuntapaikkojen hoitoon työllistettiin toimintakauden aikana korona-rajoitusten rajoissa työvoimaa sekä palkkatuella että muilla tukitoimilla kunnan työllistämistrategian mukaisesti.

PUISTOT

Toiminta-ajatus

Rakennetun ja luonnontilaisen ympäristön viihtyisyyden ja maisemakuvan ylläpitäminen.

Palvelusuunnitelma

Puistojen, puistometsien, kaduilla olevien kunnan omien bussipysäkkien, katujen liikennevihreän ja muiden yleisten alueiden ylläpitäminen ja kunnostaminen sekä hoitotason säilyttäminen kohtuullisella tasolla. Osa viheralueista niitetään kerran tai kahdesti kesässä ostopalveluna.

- Kunnan leikkipuistojen ja välineistön ylläpitäminen vaatimusten edellyttämällä tasolla. Vesakoitumisen estäminen.
- Muuramenjoen virkistyspolun ylläpitäminen.
- Matonpesupaikkojen ylläpitäminen ja kunnostaminen.

Keskustan merkittävät puistot pyritään hoitamaan hyvin. Keskustan merkittävimpien paikkojen viihtyisyyttä ja kauneutta lisätään kukka-asetelmilla, jotka istutetaan keväisin ja poistetaan talven ajaksi.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Viihtyisä keskusta-alue	Asiakaspalautteen kerääminen.	Tavoite toteutui.
Tuottavuustavoitteet Leikkipaikkojen kehittäminen Keskusta-alueen kehittäminen	Leikkikenttien määrä Hoidettavien puistoalueiden määrä (ha)	Leikkikenttien määrä on pysynyt samana. Kosteikkopuistoalueen lopullinen valmistuminen lisää tarvetta työntekijämäärän kesäaikaiselle lisäykselle lähivuosina

Tunnusluvut

Puistot	TP 19	TA 20	TP 20
Puistoina hoidettavia alueita (ha), joista	205	206,9	206,9
– hoidettavaa tiealuetta	3,1	3,1	3,1
– leikattavaa nurmea	12,3	12,3	12,4
– niittoalueita	40	40	40
– puistometsää	150	150	150
Leikkikenttiä (kpl)	20	20	20

Talousarvion toteutuminen

Olemassa olevia puistoalueita hoidettiin niittotyönä, siimaamalla ja leikkaamalla ruohoa tiealueilta ja nurmialueilta. Puistometsiä kunnostettiin poistamalla vesakkoa. Lisäksi hoidettiin koulujen, päiväkotien ja muiden kunnan kiinteistöjen pensasalueita.

Vieraslajien torjunnassa pyritään esiintymien kurissapitämiseen.

Matonpesupaikkoja kehitettiin Muuramejoen pesupaikan peruskorjauksella.

Puistotoimen ja kunnossapidon tehtäviä vaikeutti merkittävästi koronaepidemian estämä määräaikaisten työntekijöiden työllistäminen kunnan työllistämisstrategian mukaisesti. Samoin jouduttiin luopumaan nuorten kesätyöprojektin kautta suunnitelluista työllistämisistä. Em. rajoitustoimenpiteet näkyivät puistojen ja yleisten alueiden hoidon heikentyneenä laatutasona. Nurmialueiden ruohonleikkuutyöt hoidettiin omana työnä. Kerran tai kahdesti kesässä niitettävien alueiden hoito ja liikennevihreiden nurmikoiden leikkuu ostettiin urakoitsijalta.

Kunnan kokovuotinen puistotyöntekijä vastaa kunnan puistojen, kesäkuukkaistutusten ja leikkikenttien hoidosta sekä rakennuttamis- ja suunnittelutehtävistä. Näin puistotoimen kehittämiseen on saatu lisää suunnitelmallisuutta.

3.4.5 Joukkoliikenne

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
415 JOUKKOLIIKENNE				
Toimintamenot	-437 400	0	-409 230,15	-28 169,85
Toimintakate (Netto)	-437 400	0	-409 230,15	-28 169,85

Toiminta-ajatus

Joukkoliikenteen tehtävänä on järjestää kuntalaisille edulliset, tarkoituksenmukaiset kulkuyhteydet työ-, asiointi- ja vapaa-ajan liikenteessä. Muuramen kunta kuuluu 1.1.2012 toimintansa aloittaneeseen Jyväskylän seudulliseen joukkoliikenneorganisaatioon ja osallistuu sen toimintaan. Kyseinen organisaatio toimii joukkoliikenteen järjestämistä vastuussa seudulla.

Lisäksi Muuramen kunnan alueella toimii arkipäivisin kunnan järjestämä Monipalveluliikenne, joka koostuu asiointiliikenteestä, koulu- ja sosiaalitoimen kuljetustehtävistä sekä kaikille avoimesta palveluliikenteestä. Monipalveluliikenne järjestetään kunnassa koulujen toiminta-aikoina, sekä kesäkuussa supistetulla aikatauluilla.

Palvelusuunnitelma

Joukkoliikenteen palvelutarjonnan tavoitteena on käyttäjäkunnan laajentaminen sekä järkevän joukkoliikenneverkon toteuttaminen. Asiakaskunnan laajenemisen ja toimivan reitityksen kautta tavoitellaan mahdollisimman tehokkaasti ja tasapuolisesti rahoitettua joukkoliikennettä seudulla.

Monipalveluliikenne on kaikille väestöryhmille tarkoitettua, erityisesti liikkumisrajoitteisille suunniteltua joukkoliikennettä.

Talousarvion toteutuminen

Joukkoliikenteen kustannukset (410.000 euroa) alittuivat 6,4 prosenttia, eli 28.000 euroa talousarviosta. Toimintavuoden aikana kehitettiin joukkoliikennettä, esimerkiksi Monipalveluliikenteen toimintamallia ja reitistöä kehitettiin edelleen.

3.4.6 Kulttuuri- ja nuorisopalvelut

Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430 KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
Toimintatulot	137 800	0	125 166,81	12 633,19
Toimintamenot	-1 231 130	0	-1 032 026,04	-199 103,96
Toimintakate (Netto)	-1 093 330	0	-906 859,23	-186 470,77
Suunnitelmapoistot	-4 350	0	-4 350,79	0,79
Laskennalliset menot	-61 250	0	-48 761,26	-12 488,74

KULTTUURIPALVELUT

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430 KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
1840 KULTTUURIPALVELUT				
Toimintatulot	21 200	0	13 227,76	7 972,24
Toimintamenot	-222 530	0	-162 429,56	-60 100,44
Toimintakate (Netto)	-201 330	0	-149 201,80	-52 128,20
Laskennalliset menot	-3 340	0	-3 240,34	-99,66

Toiminta-ajatus

Kuntien kulttuuritoiminnasta säädetään lailla (166/2019). Kunnan tehtävänä on edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, luoda edellytyksiä ammattimaiselle taiteelliselle työlle ja toiminnalle, edistää kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, tarjota mahdollisuuksia kulttuurin ja taiteen eri muotojen ja alojen tavoitteelliseen taide- ja kulttuurikasvatukseen, edistää kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä paikallista identiteettiä tukevaa ja kehittävää toimintaa, edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa ja edistää kulttuurista vuorovaikutusta ja kansainvälistä toimintaa ja toteuttaa muita kulttuuriin ja taiteeseen liittyviä toimia.

Palvelusuunnitelma

Palveluja tuotetaan itse tai yhteistoiminnassa muiden toimijoiden kanssa ja palveluvalikoimaa täydennetään ulkopuolisilta hankituilla kulttuuripalveluilla. Keskeiset kohderyhmät ovat lapset ja ikäihmiset.

Opetus- ja kulttuuripalveluiden yhteistyönä toteutettava, opetussuunnitelmaan sisältyvä Kulttuurikello – perusopetuksen taide- ja kulttuurikasvatusohjelma tavoittaa kaikki peruskoululaiset (noin 1450 oppilasta). Kulttuurikello pitää sisällään vuosittaiset koululaiskonsertit, museoretket ja luokkakohtaiset taidetyöpajat sekä kirjastokäytön opetuksen, eppujen elämyksellisen kirjastokäynnin ja Lukuliikkeen kirjailijavierailut.

Yhdessä varhaiskasvatuspalveluiden kanssa toteutettava Kulttuurikaruselli pitää sisällään henkilökunnan koulutuksen lisäksi päivähoitolasten taidetyöpajatoimintaa vuosittain sovittavan painotuksen mukaisesti. Kulttuurikarusellin kulttuuritapahtumat ovat avoimia kaikille alle kouluikäisille.

Ikäihmisten hyvinvointia ja viihtymistä tuetaan mm. järjestämällä Koskikodilla säännöllisiä, kaikille avoimia tilaisuuksia kuten yhteislauluhetkiä ja konsertteja, Kevätpolska-tapahtuma keväällä ja yhdessä vanhuspalveluiden kanssa vanhusten viikko syksyisin.

Yhteistyössä kirjastopalveluiden kanssa toteutetaan Meidänkirjasto-konseptia, jossa kirjastoon kehitetään yhteisöllisyyttä, aktiivisuutta ja omaehtoisuutta tukevaa monipuolista ja erilaisia kohderyhmiä kiinnostavaa toimintaa.

Kuntalaisten omaehtoista kulttuuritoimintaa tuetaan myös avustuksilla, tiloilla, tiedottamisella ja yhteisiä tapahtumia järjestämällä. Kotiseututyössä keskitytään historian tallentamiseen ja paikallisten järjestöjen ja seurakunnan kanssa tehtävän yhteistyön lisäksi kuntajuhliin.

Muuramesalin ohjelmisto tarjoaa laadukkaita teatteri-, tanssi- ja elokuvaesityksiä sekä konsertteja kaiken ikäisille. Ohjelmatarjontaa täydentävät paikallisten järjestöjen ja harrastajien omaehtoiset ohjelmatuotannot sekä ammattitaiteilijoiden, ohjelmatoimistojen ja taiteen oppilaitosten tuotannot.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Parantaa ihmisten elämänlaatua, tukee alueen luovuutta, edistää myönteistä sosiaalista ilmapiiriä, rakentaa yhteenkuuluvuutta ja paikallista identiteettiä.		
Tuotantotavoitteet Luo edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle. Edistää palvelujen saavutettavuutta ja lisää kulttuuripalveluiden käyttöä.	Kulttuuritoimijoiden tukeminen Tapahtumien määrä ja monipuolisuus Kävijämäärä	Avustukset Kulttuuritilat Tapahtumatuotanto Yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Nettokustannukset euroa/asukas	15,5	19,5	15
Tilaisuudet	130	80	38
Kävijämäärät	9000	8 000	4250

Talousarvion toteutuminen

Korona vaikeutti kulttuuripalveluiden toimintaa hyvin suuressa määrin. Muuramesali oli suljettu suuren osan vuotta ja kokoontumisrajoitusten takia muitakin tilaisuuksia pystyttiin järjestämään rajallisesti. Kulttuurikellon ohjelmasta pystyttiin toteuttamaan suurin osa, Kulttuurikarusellista vain vähän. Koronarajoitukset vaikuttivat myös paikallisten kulttuurijärjestöjen toimintaan, mutta ei täysimääräisesti. Uusin muuramelainen kulttuuriyhdistys Muoppera pystyi toteuttamaan ensimmäisen produktionsa Muuramesalissa rajoitetulla yleisöllä, Murmuu-teatteri joutui jättämään esityskautensa kesken. Lauluyhtye Toccanten itsenäisyyspäivän konsertti toteutettiin striimattuna.

TAITEEN PERUSOPETUS

Budjettirahoitteinen

		Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1	KAYTTÖTALOUS				
200	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430	KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
1800	TAITEEN PERUSOPETUS				
	Toimintatulot	27 000	0	23 674,50	3 325,50
	Toimintamenot	-128 300	0	-117 929,56	-10 370,44
	Toimintakate (Netto)	-101 300	0	-94 255,06	-7 044,94
	Laskennalliset menot	-5 620	0	-5 465,28	-154,72

Toiminta-ajatus

Taiteen perusopetuslain mukaisen musiikin, tanssin ja kuvataiteen perusopetuksen järjestäminen ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota oppilaille mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden mukaisesti.

Palvelusuunnitelma

Tanssin ja musiikin perusopetus (laaja oppimäärä) ja musiikin varhaiskasvatus musiikkileikkikoulua lukuun ottamatta ostetaan Jyväskylän koulutuskuntayhtymältä (Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Gradia Jyväskylä/taiteen perusopetus). Musiikkileikkikoulu ja kuvataiteen perusopetus toteutetaan omassa musiikkileikkikoulussa ja kuvataidekoulussa (yleinen oppimäärä).

Musiikkileikkikoulussa lapset tutustuvat musiikin maailmaan elämyksellisen ja kokonaisvaltaisen kokemuksen kautta. Musiikkileikkikoulutoimintaa tarjotaan alle kouluikäisille lapsille viidessä ikäkehityksen mukaisessa ryhmässä. Musiikkileikkikoulussa luodaan pohjaa myös musiikin harrastamisen jatkamiselle. Musiikkileikkikoulun toimipaikka siirtyi uuteen perhekeskukseen.

Musiikin opinnoissa tarjolla on klassisen ja pop/jazz-musiikin opintoja. Tanssin opinnot antavat oppilaalle monipuoliset perustaidot sekä yleiskuvan tanssista taidemuotona ja ilmaisun välineenä. Uusi opetussuunnitelma on muuttanut opintojen rakennetta alkeisiin, perusteisiin ja syventäviin opintoihin ja mahdollistaa oppilaille vapaamman ja laaja-alaisemman mahdollisuuden rakentaa oma opintopolkunsaa.

Kuvataidekoulun opintojen tarkoituksena on taiteenalan perustaitojen hankkiminen. Opetus antaa oppilaalle valmiuksia ilmaista itseään, ymmärtää visuaalista kulttuuria ja hakeutua alan ammatilliseen ja korkea-asteen koulutukseen. Opintojen tavoitteena on rohkaista ja tukea oppilaan kuvallista ilmaisua, omakohtaisen taidesuhteen muotoutumista sekä identiteetin rakentamista.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Luo perustaa emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle. Edistää lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia.		
Tuotantotavoitteet Luo edellytyksiä taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle. Edistää palvelujen saavutettavuutta ja lisää kulttuuripalvelujen käyttöä. Tarjoaa pitkäjänteisen ja tavoitteellisen harastamisen mahdollisuuden.	Opiskelijamäärät	Oma palvelutuotanto Ostopalvelut

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Musiikkileikkikoulu/ opiskelijamäärä	24	30	32
Musiikin varhaisopetus/ opiskelijamäärä	12	5	7
Musiikin opetus/ opiskelijamäärä	43	52	47
Tanssin opetus/ opiskelijamäärä	19	15	20
Kuvataidekoulu/ Opiskelijamäärä		100	93
Kuvataidekoulu/ Tuntikehys		25	26
Kuvataidekoulu/ Päätoimiset opettajat		1	1
Kuvataidekoulu/ Tuntiopettajien määrä		2	1
Euroa/asukas		10	9,2

Talousarvion toteutuminen

Musiikkileikkikoulun osallistujamäärässä tapahtui syyslukukaudella merkittävä kasvu ja kaikki viis ryhmää saatiin käynnistettyä. Koronarajoitukset haittasivat musiikkileikkikoulun toimintaa ja osallistumiskertoja jouduttiin jättämään varsinkin keväällä pois.

Koronarajoituksista johtuen kuvataidekoulun opetus ei toteutunut oletetusti. Lähiopetuksessa oli tauko kevätlukukaudella eikä oppilastöiden näyttelyä pystytty järjestämään suunnitellulla tavalla. Myöskään perinteisiä kevätretkiä museoihin tai gallerioihin ei koronarajoituksista johtuen järjestetty. Keväisen "koronakurimuksen" jälkeen koulun oppilasmäärä oli jonkin aikaa alhaisempi kuin koskaan aiemmin. Näin ollen, kalusto-, materiaali-, kuljetus- ja matkakustannuksiin sekä koulutarvikkeisiin, painatuskuluihin ja elintarvikkeisiin kohdistuvat menot jäivät talousarviota pienemmiksi.

Talousarviossa tehdyn virheen, eli päällekkäisen kirjauksen vuoksi, kuvataidekoulun palkkakuiluissa on selvä ylijäämä.

AIKUISOPETUS (KANSALAIPOISTO)
Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430 KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
1850 KANSALAIPOISTO				
Toimintamenot	-76 660	0	-68 778,23	-7 881,77
Toimintakate (Netto)	-76 660	0	-68 778,23	-7 881,77

Toiminta-ajatus

Kansalaisopisto tarjoaa kohtuuhintaista ja monipuolista koulutusta sekä laaja-alaisia harrastusmahdollisuuksia. Opiskelu ja harrastaminen mahdollistaa itsensä kehittämisen, lisää henkistä hyvinvointia ja hyvää elämänlaatua sekä tarjoaa onnistumisen ja omaehtoisen oppimisen elämyksiä, yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. (Laki vapaasta sivistystyöstä)

Palvelusuunnitelma

Opetuspalvelut ostetaan Jyväskylän kansalaisopistolta. Tuntimäärästä ja kurssien sisällöstä käydään keskustelu palveluntuottajan kanssa vuosittain. Kurssija järjestetään yhä enemmän myös päiväaikaan palvelemaan eri väestöryhmiä ja ikääntyviä kuntalaisia. Musiikin kurssija on myös lapsille ja kädentaidoissa löytyy lapsi-vanhempi-ryhmiä. Kurssitarjontaa pyritään lisäämään voimakkaasti kasvavalla Kinkomaalla.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Edistää elinikäisen oppimisen, kansalaisvalmiuksien ja itsensä kehittämisen mahdollisuuksia ja lisää henkistä ja fyysistä hyvinvointia sekä yhteisöllisyyttä ja osallisuutta.		
Tuotantotavoitteet Monipuolinen, mielenkiintoinen ja ajassa oleva kurssitarjonta, joka ottaa huomioon eri ikäryhmät ja kunnan eri asuinalueet	Kurssien määrä Kurssilaisten määrä Opetustuntien määrä	Koulutus-, kulttuuri- ja harrastustoiminnan järjestäminen eri-ikäisille

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Opiskelijamäärä	1256	1250	1045
Opintopiirit	81	77	76
Opetustunnit	2080	2175	2255
Opetustunnin hinta	27,5	27,5	27,50
Euroa/opiskelija	60,5	61	66
Euroa/asukas	7,5	7,5	7

Talousarvion toteutuminen

Koronarajoitukset näkyvät myös kansalaisopiston toiminnan toteutumisessa. Opiskelijamäärä väheni ja tarjolla olleista 89 kurssista 13 ei toteutunut vähäisen osallistujamäärän takia.

KIRJASTOPALVELUT Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430 KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
1870 KIRJASTOPALVELUT				
Toimintatulot	8 000	0	20 056,83	-12 056,83
Toimintamenot	-448 700	0	-460 213,64	11 513,64
Toimintakate (Netto)	-440 700	0	-440 156,81	-543,19
Suunnitelmapoistot	-2 240	0	-2 236,66	-3,34
Laskennalliset menot	-30 260	0	-30 497,60	237,60

Toiminta-ajatus

Kirjasto- ja tietopalveluilla edistetään kuntalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia tietoon, lukukokemuksiin sekä muihin sivistystä, kansalaistoimintaa ja elinikäistä oppimista tukeviin kokemuksiin (kirjastolaki 1492/2016).

Kirjastopalvelujen tavoitteena on laajaa käyttäjäkuntaa kiinnostavat ja hyödyttävät monipuoliset palvelut, jotka tuotetaan monikanavaisina (fyysiset palvelut, verkko- ja mobiilipalvelut). Paikallisten palvelutarpeiden mukaan uudistuvat ja pääosin maksuttomat kirjastopalvelut ovat kaikenikäisten asukkaiden saavutettavissa myös alueellisesti mahdollisimman tasa-arvoisesti.

Palvelusuunnitelma

Kirjaston tehtävänä on:

- tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin
- ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa
- edistää lukemista ja kirjallisuutta
- tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon
- tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan
- edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjastolla on yksi toimipiste, ja lisäksi Isolahden ja Kinkomaan alueen asukkaille ostetaan kirjastoautopalveluja Jyväskylän kaupungilta. Kirjastossa työskentelee kirjastojohtajan ja kolmen kirjastovirkailijan lisäksi kirjastoavustaja, sekä työllisyysmäärärahalla palkattu järjestelyapulainen. Muuramen kirjasto kuuluu Keski-kirjastojen yhteenliittymään, joka kattaa kaikki maakunnan 23 kuntaa. Kimpan kirjastot käyttävät yhteistä asiakasrekisteriä ja samaa kirjastojärjestelmää, josta asiakas näkee kaikkien kirjastojen teokset ja voi halutessaan seutulainata aineistoa, jota ei löydy omasta kirjastosta. Keski-kirjastojen välisellä aineistokuljetuksella parannetaan aineistojen saatavuutta koko alueella. Keski-kirjastot myös hankkivat yhteisiä verkko-käyttöisiä aineistokokoelmia (e-kirjat ja e-lehdet) kaikkien alueen kirjastojen asiakkaiden käyttöön.

Kirjasto osallistuu monialaiseen paikalliseen ja alueelliseen palvelutuotantoon muiden palvelutoimialojen (opetus-, kulttuuri-, liikunta-, nuoriso- sekä sosiaali- ja terveystalvelujen) kanssa. Koululaisille kirjasto järjestää kirjastonkäytön ja tiedonhaun opetusta sekä kirjavinkkauksia. Kirjaston ja koulujen yhteistyön toimintatavat on kirjattu Kulttuurikello -kulttuuriopetussuunnitelmaan.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Tiedon ja elämysten tarjoaminen kuntalaisille tuottamalla monipuolisia kirjastopalveluja Kaikkien lukutaitojen edistäminen		Laajat ja helposti saavutettavat palvelut ja tilat kaikille kuntalaisille.
Tuotantotavoitteet Palvelun helppo saavutettavuus Laadukkaat kirjastopalvelut sekä osaava ja motivoitunut henkilöstö Lasten ja nuorten lukemaan innostaminen ja lukemisharrastuksen ylläpitäminen aikuisilla	aukiolotunnit / v kävijämäärä(fyysiset+verkko) asiakaspalaute, henkilöstön koulutuspäivät pv/v uutuushankinta kpl / v lainausmäärät / as, kirjavinkkausten osallistujamäärä, aineistonnäyttelyt	aukiolotunnit 4159/v: palvelutunnit 1578 omatoimi 1974, 126 475 kirjastokäyntiä palvelujen ja osaamisen jatkuva kehittäminen, koulutuksiin osallistuminen 32 htp/v aktiivinen kokoelmatyö, näyttelyt, kirjavinkkaus, verkkosivujen palvelut - hankinnat yht. 3230 - lainaus 18,52 / as - vinkkaus 661 hlöä - näyttelyitä 6 kpl

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Suoritetavoitteet:			
Lainauksen määrä	213 412	180 000	188 223
Kirjastokäynnit (fyysiset- ja verkkokäynnit)	151 306	120 000	126 475
Taloudellisuus:			
Menot euroa/asukas	48,02	50,0	48,28
Tehokkuus:			
Lainat/asukas	20,98	19	18,52
Käynnit/asukas	14,88	12,5	12,44
Vaikuttavuus:			
Käyttäjäkoulutusten osallistujat	1 253	450	1 012
Tapahtumien osallistujamäärä	1 852	500	1 234
Voimavarat:			
Vakinainen henkilökunta	6	6	6
Työllistetyt	1	1	1

Talousarvion toteutuminen

Kirjastopalveluita tuotettiin palvelusuunnitelman mukaisesti niiltä osin kuin koronarajoitukset sallivat. Maaliskuussa 2020 Suomen kaikki kirjastot suljettiin kokonaan koronatilanteen vuoksi valtioneuvoston päätöksellä 17.3.-6.5.2020. Kirjastotilojen sulkeutuessa kirjastot pyrkivät kehittämään monenlaisia korvaavia palveluja (esim. Muuramessa asiakkaille tarjottiin mahdollisuus tilata aineistoa Kirjakassi-palvelulla) ja siirtyivät palvelemaan asiakkaita sähköisten kanavien kautta. Toukokuussa kirjastot olivat avoinna pika-asiointi -konseptilla ajalla 7.5.-31.5.2020. Kesäkuun alusta koronarajoituksia purettiin ja kirjastot saivat avata tiloja asiakkaille. Kesän ajan Muuramen kirjasto palveli normaalein kesäaukioloajoin, ja 1.8. alkaen palvelut saatiin palautettua omatoimikirjastonkin osalta normaalitasolle. Koronatilanne näkyi kirjaston toiminnassa myös koko loppuvuoden ajan; eniten siinä, että osa varsinkin iäkkäimmistä vakioasiakkaita ei uskaltanut kirjastoon ja kirjastossa kävi siten normaalia vähemmän asiakkaita.

Toimintatilastojen näkökulmasta koronavuoden vaikutus näkyi eniten kirjaston vuoden 2020 kävijämäärissä. Kävijämäärän väheneminen vaikutti suoraan myös vuoden kokonaislainausten määrään. Kun kirjastoon ei sulkuajalla päässyt, ja kun vielä syksylläkään ei uskallettu erinäisten rajoitusten takia asioida kirjastossa, ihmisiä pyrittiin valtakunnallisin kampanjoin ohjaamaan e-aineistojen pariin. Ei siis ihme, että sähköisten e-aineistojen käyttö kasvoi reilusti vuonna 2020: Muuramessa e-kirjojen lainaus kasvoi 30,6 prosentilla ja e-lehtien käyttökerrat lisääntyivät lähes 65 %.

Tunnuslukujen valossa toimintavuosi oli kaikin puolin poikkeuksellinen. Kirjasto oli vuonna 2020 avoinna kaikkiaan 4159 tuntia. Aukioloaika väheni vuositasolla 1072 tuntia, mikä tarkoittaa 20,5 % vähennystä edellisvuoteen verrattuna. Fyysisten käyntien määrä väheni vuoteen 2019 verrattuna 23,4 prosentilla, ollen kaikkiaan 75 182. Kävijämäärien romahtamisen myötä myös lainausmäärät vähenivät; kokonaislainaus oli 188 223. Kokonaislainaus väheni edellisvuoteen verrattuna 11,8 prosentilla.

Korona vaikutti olennaisesti myös kirjaston kaikkeen oheistoimintaan, eikä tavoitetta lisätä tapahtumien määrää pystytty toteuttamaan. Onneksi Muuramen koronatilanne, ja sitä myötä rajoitustoimet, eivät täysin estäneet tapahtumien järjestämistä, vaikka yleisömääriä jouduttiin rajoittamaan AVI:n suositusten mukaisesti. MeidänKIRJASTO:n ja muita tapahtumia järjestettiin keväällä ennen koronasulkua ja uudestaan syyskaudella kaikkiaan 31 kappaletta.

Koulujen kanssa tehtävää yhteistyötä korona ei suuremmin haitannut enää syyslukukaudella, koska Muuramessa oppilaat pystyivät olemaan lähiopetuksessa koko syksyn. Oppilaat pääsivät käymään kirjastossa vinkkauksissa ja opastuksissa kohtuullisen normaalisti. Vuonna 2019 aloitaneen kirjastopedagogin työ alkaa pikkuhiljaa kantaa hedelmää, sillä kertomusvuonna esim. tiedonhaun opetuksia pystyttiin järjestämään jopa edellisvuotta enemmän (20 koulutusta ja 325 osallistujaa). Monipuolisia lukutaitoja edistettiin pitämällä 35 kpl kirjavinkkausta, joissa kuulijoita oli 661. Kirjaston järjestämiin käyttäjäkoulutuksiin (81 kpl) osallistui vuoden aikana 1 012 henkilöä.

Digiosaamisen kehittäminen oli vuosien 2018-19 ajan alueellista kehittämistehtävää hoitavan Tampereen kirjaston AKE-työn painopisteenä Pirkanmaan ja Keski-Suomen alueella. Kirjastojen henkilökunnalle tarjottiin digiajokortti-nimellä kulkevaa digiosaamisen kokonaisuutta, jonka kaikki Muuramen kirjaston työntekijät suorittivat vuoden 2020 aikana. Tavoitteena ollut asiakkaille suunnattua digidiplomia ei vielä saatu toteutettua. Digiopastusta annettiin ikäihmisten vertaisohjaajien toimesta kaikkiaan 19 kertaa. Lisäksi kirjastossa harjoittelussa ollut Gadian opiskelija antoi henkilökohtaista tietotekniikkaopastusta asiakkaille heidän omia laitteitaan koskeissa asioissa marraskuussa, kaikkiaan 7 kertaa.

NUORISOPALVELUT

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
200 HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
430 KULTTUURI JA NUORISOPALVELUT				
1860 NUORISOPALVELUT				
Toimintatulot	81 600	0	68 207,72	13 392,28
Toimintamenot	-354 940	0	-222 675,05	-132 264,95
Toimintakate (Netto)	-273 340	0	-154 467,33	-118 872,67
Suunnitelmapoistot	-2 110	0	-2 114,13	4,13
Laskennalliset menot	-22 030	0	-9 558,04	-12 471,96

Toiminta-ajatus

Muuramen kunnan nuorisopalvelut toteuttavat Nuorisolain mukaista nuorisotyötä Muuramessa. Palvelun päätavoitteena on ehkäistä syrjäytymistä ja auttaa nuoren kasvua aktiiviseksi ja hyvinvoivaksi yhteiskunnan kansalaiseksi. Nuorisopalvelut tarjoavat virikkeellistä toimintaa nuorten vapaa-aikaan sekä tukevat vanhempien ja koulujen kasvatustyötä. Kunnan nuorisopalveluiden pääkohderyhmänä ovat 13-17-vuotiaat nuoret sekä nivelvaihteydenä 11-12-vuotiaat nuoret. Osa toiminnoista koskettaa nuorisolain mukaisesti kaikkia alle 29-vuotiaita.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunnan nuorisopalvelut järjestävät monipuolista ja monimuotoista toimintaa nuorille. Perustyöhön kuuluu kolmena iltana viikossa auki oleva kunnan nuorisotila, pienryhmätöiminta, koulunuorisotyö, tapahtumat, retket, leirit ja yksilöohjaus. Nuorisotilalla on käytössä nuorisotilakortti, joka on pakollinen kaikille nuorisotilan ja ryhmien aktiivikäyttäjille. Nuorisotilakortin täyttää nuoren huoltaja ja sen tarkoituksena on luoda yhteys perheen ja nuorisohjaajien välille. Lisäksi nuorisotilakortin avulla tilastoidaan aktiivikäyttäjien määrää. Nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä koulujen, järjestöjen, ja muiden toimijoiden kanssa sekä toteuttaa nuorisotiedotusta kunnassa.

Nuorisopalveluiden käytössä olevat aiempaa suuremmat tilat soveltuvat nuorten kohtaamiseen, ja mahdollistavat monimuotoista toimintaa kuten ryhmien kokoontumista, sekä pienimuotoisia esiintymisiä. Tilan rakenne mahdollistaa myös palveluiden laadun ja volyymin kasvua (mm. nuorisotilan kävijämäärät, turvallisuus, esteettömyys).

Nuorisovaltuusto Myrsky on osa nuorisopalveluiden toimintakokonaisuutta, tavoitteena on aktivoida nuoria kuntalaisia osallistumaan yhteisten asioiden hoitamiseen, tutustuttaa nuoria kunnalliseen päätöksentekoon.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Ehkäistä nuorten syrjäytymistä ja tukea nuoren kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja hyvinvoivaksi jäseneksi.	1. Nuorisotilakortin saaneiden, 11-17-vuotiaiden nuorten lukumäärä / 11-17-vuotiaiden nuorten lukumäärä Muuramessa 2. Vuoden aikana nuorisotilakortin saaneiden, 11-17-vuotiaiden nuorten lukumäärä	Järjestetään monipuolista ja tavoitteellista toimintaa nuorille Tilakorttilomakkeita ei palautunut vuonna 2020

Talousarvion toteutuminen

Toimintavuonna 2020 Muuramen kunnan nuorisopalvelut kehittivät uusia digitaalisia palveluita nuorisotyön ja nuorten tieto- ja neuvontapalveluiden toteuttamiseen. Etänä toimineet diginuokkari, pelitoiminta ja pienryhmät olivat nuorten keskuudessa suosittuja. Digitaalisilla alustoilla tavoitettiin noin puolet siitä määrästä nuoria mitä perusnuorisotyössä yleensä tavoitetaan.

Korona-epidemia haastoi perusnuorisotyön järjestämistä pitämällä nuorisotilan ja nuorten pienryhmät suljettuna osan vuodesta. Tilatoiminnan osallistujamäärät olivat kuitenkin suhteellisen suuria, silloin kun toimintaa voitiin järjestää.

Nuorisopalveluiden nuorisotilakorttia oltiin kehittämässä sähköiseen muotoon kun palvelut suljettiin keväällä 2020. Tilakorttilomakkeen ohella nuorisopalvelluille on kehitetty tulevaisuuteen myös uusia toimivampia tunnuslukumittareita nuorisotyön laadun mittaamiseen. Tilakorttilomakkeita ei palautunut vuonna 2020.

3.5 Kunnan avustus liikelaitokselle

Valtuustoon nähden sitova

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
300 LIIKELAITOS				
Toimintamenot	-26 738 540	-553 000	-27 291 540,04	0,04
Toimintakate (Netto)	-26 738 540	-553 000	-27 291 540,04	0,04

Avustus Muuramen hyvinvointi -liikelaitokselle oli 26,74 M€, suoritettiin kokonaisuudessaan taloussuunnitelman mukaisesti. Liikelaitoksen talous toteutui olosuhteet huomioiden hyvin. Pandemiasta ja vanhus- ja vammaispalveluiden virheellisesti alibudjetoiduista henkilöstö- ja ICT -kustannuksista johtuen tarvittiin 553 000 euron lisätalousarvio. Tästä pandemiakustannusten osuus oli n. 376 000 euroa. Lisätalousarvio huomioiden kaikkien vastuualueiden menot alittivat talousarvion. Vuoden 2020 toiminnasta ja talouden toteumasta tarkempi kuvaus Muuramen Hyvinvointi -liikelaitoksen toimintakertomuksessa.

3.6 Eriytetty tilinpäätös Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos

Eriytetty tilinpäätös Muuramen Hyvinvointi-liikelaitos

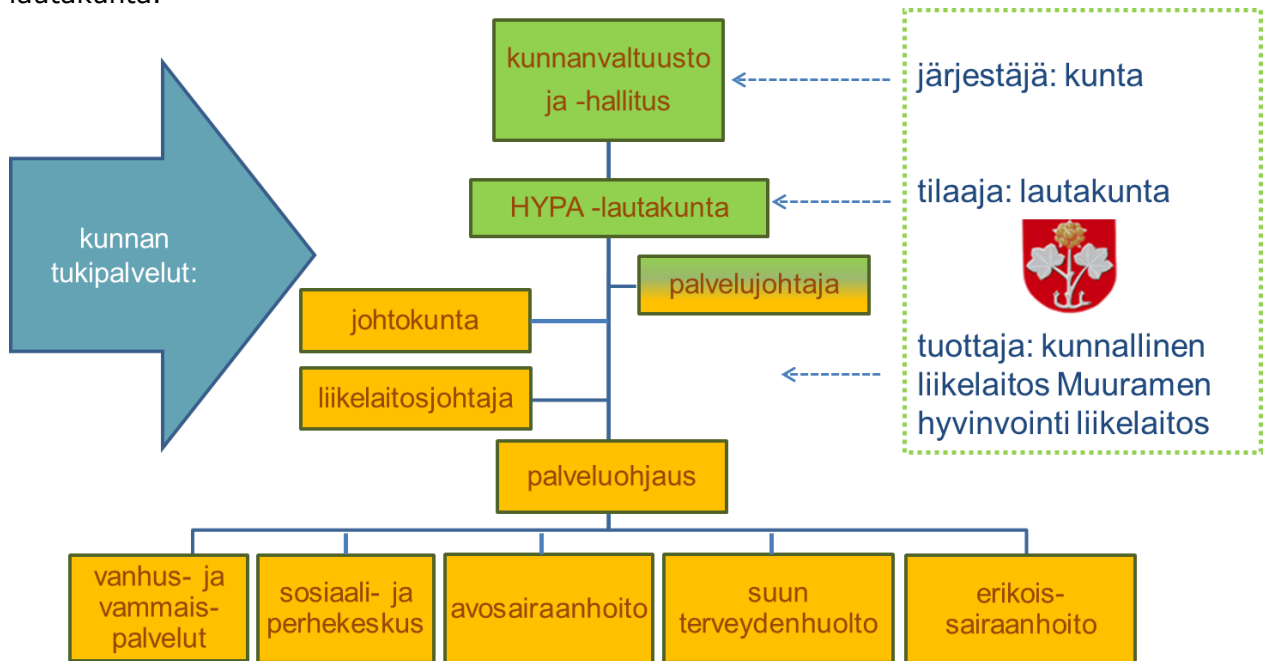
YLEISPERUSTELUT TA2020 LÄHTÖKOHDAT

Muuramen kunta on perustanut 15.10.2016 lukien Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen, jolle siirrettiin 1.1.2017 lukien vastuu Muuramen kunnan sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta. Muurame kunta otti samalla koko sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun itselleen. Kunta irtautui Jyväskylän terveydenhuollon yhteistoiminta-alueesta, joka 2010 - 2016 hoiti muuramelaisten perusterveydenhuollon palvelut.

Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen toiminta jakautuu viiteen vastuualueeseen, jotka ovat:

- Vanhus- ja vammaispalvelut
- Sosiaali- ja perhekeskus
- Avosairaanhoido
- Suun terveydenhuolto
- Erikoissairaanhoido (1.6.2017 alkaen)

Liikelaitoksen toimintaa ohjaa liikelaitoksen johtokunta, jonka jäsenet ovat Ville Väyrynen (pj.), Asko Juuti (vpj.), Teija Hitonen, Pauliina Maukonen ja Mirjam Rousu. Liikelaitoksen käytännön toimintaa johtaa liikelaitosjohtaja, jonka lisäksi vastuualueilla on omat vastuualuejohtajansa. Kunnan puolelta sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista vastaa Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunta.

TA2020 liikelaitoksen johtokunta (2019 vertailu muuttamattomaan TA2019)

Sosiaali- ja terveystalvet	TA 2020 – menot (TA2019 menot)
Hallinto	0 euroa (91.000)
Vanhus- ja vammaistalvet	9.277.650 (8.644.140)
Sosiaali- ja perhetalvet	4.773.130 (4.567.000)
Avosairaanhoido	3.104.900 (2.783.000)
Suun terveydenhuolto	1.065.805 (1.127.000)
Erikoissairaanhoido	10.254.420 (9.792.000)
Yhteensä	28.544.700 (26.884 000)

TA2020 valtuuston hyväksymä lopullinen (TA2019 vertailu lopulliseen muutettuun TA2019)

Sosiaali- ja terveystalvet	TA 2020 – menot (TA2019 menot)
Hallinto	0 (119.980) -100 %
Vanhus- ja vammaistalvet	9.277.650 (8.644.140) +7,3%
Sosiaali- ja perhetalvet	4.773.130 (4.580.660) +4,2%
Avosairaanhoido	3.130.600 (2.873.000) +8.9%
Suun terveydenhuolto	1.071.470 (1.134.880) -5,6%
Erikoissairaanhoido	10.257.680 (9.792.000) +4,8%
Yhteensä	28.510.530 (27.145.320) +5,0%

Taloustarvion 2020 laadinnan valmisteluvaiheessa ei ollut merkittäviä epävarmuustekijöitä oman toiminnan osalta. Vastuualueittain merkittävimmät kasvut pohjautuivat tietoihin palvelutarpeen kasvusta. Epävarmuutta ei ollut erikoissairaanhoidon kokonaiskustannuksissa, koska sairaanhoitopiiri oli siirtynyt kiinteään laskutukseen jo edellisenä vuonna 2019. Taloustarviossa käytettiin erikoissairaanhoidon lukemissa sopimusohjausneuvotteluissa saatuja lukuja. Niissä oli Muuramen osalta merkittävä kasvu, kun sairaanhoitopiirin talouden tasapainotusohjelma tarkoitti kunnan maksusuuden 5 % korotusta.

Arvioitu tulos taloustarviossa oli noin 761 000 euroa ylijäämäinen. Liikelaitos saa tulonsa myyntituloina, toimintatuottoina ja avustuksena kunnalta. Merkittävin osa tuloista tulee kunnan avustuksena, jota korotettiin tarkoituksena merkittävä ylijäämäinen tulos, jolla liikelaitos voi kattaa omaan taseeseen kertynyttä alijäämää. Liikelaitoksen toiminnan sitovuustasona on tulos.

3.6.1 Henkilöstö

Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen palveluksessa aloitti 2017 kaikkiaan noin 115 henkilöä, joista Muuramen kunnan (38) tai JYTE:n (48) työntekijät siirtyvät vanhoina työntekijöinä. Uusia työntekijöitä rekrytoitiin ennen toiminnan aloitusta 21 henkilöä, joista osa-aikaiseen työsuhteeseen viisi. Liikelaitos rekrytoi lisää henkilöstöä palvelutarpeen mukaan, yhteensä 31.12.2018 henkilöstöä oli 137 henkilöä. Vuoden 2019 lopulla 31.12.2019 henkilöstö oli 149 henkilöä, lisäystä vuoden aikana 12 henkilöä.

Liikelaitoksen henkilöstömenot 2019 olivat 6,47 M€ (6,4 M€ 2018), ne ylittivät taloustarvion tason 1,2 %

Henkilöstömäärä 31.12.2020 (31.12.2019).

	Naiset	Miehet	Yhteensä
Perhe- ja sosiaalikeskus yht.	37 (38)	9 (7)	46 (45)
Vanhuspalvelut yht.	48 (50)	5 (6)	53 (56)
Avosairaanhoido yht.	24 (23)	7 (10)	31 (33)
Suun terveydenhuolto yht.	13 (12)	2 (2)	15 (14)
	122		145
Kaikki yhteensä	(124)	23 (25)	(149)

Henkilöstömäärän lasku selittyy sillä, että kaikki avoinna olevat tehtävät eivät ole olleet tarkasteluhetkellä 31.12.2020 täytettyinä. Henkilötyövuosia kertyi 2020 (HTV1) yhteensä 135 (2019 136,5)

	TP2019	TA2020	TP2020	ero € TA	ero % TA	ed. v. %
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	5 153 052,00 €	5 352 450,00 €	5 196 638,01 €	-155 811,99 €	-2,9 %	0,8 %
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	1 154 516,00 €	1 091 000,00 €	1 139 275,00 €	48 275,00 €	4,4 %	-1,3 %
Muut henkilösivukulut	172 729,00 €	204 090,00 €	201 591,00 €	- 2 499,00 €	-1,2 %	16,7 %
Yhteensä	6 480 297,00 €	6 647 540,00 €	6 537 504,01 €	-110 035,99 €	-1,7 %	0,9 %

Työtyytyväisyys -kyselyssä on saatu edelleen vahvan positiivisia tuloksia. Henkilöstön keski-ikä on 44,4 vuotta (46,3 2019) ja on keskimäärin kolme vuotta nuorempaa kuin muun kunnan. Sairauspoissaoloja oli 2537 kalenteripäivää (1835, 2019), mikä tarkoittaa 702 kalenteripäivää enemmän kuin 2019. Sairauspoissaolot per HTV1 saadaan 18,6 kalenteripäivää/HTV1 2020 (16,1, 2019). Ylivoimaisesti suurimpana sairauspoissaolon syynä oli selvästi koronapandemian tuoma henkinen kuormitus.

Henkilöstöä on kuormittanut koronapandemia ja vaikka keväällä 2020 muista kunnan palveluista siirrettiin terveydenhuollon koulutuksen omaavaa henkilökuntaa väliaikaisesti liikelaitoksen palvelukseen, ei edes tämä siirto ole nostanut henkilötyövuositoteumaa 2019 tasolle. Se kuitenkin osaksi on paikannut kasvaneita sairauspoissaoloja, mutta ei edes sitä täysimääräisesti. Vuosi on ollut henkilöstölle raskas myös sen vuoksi, että asiakkaiden määrä on palveluissa vaihdellut voimakkaasti vuoden 2020 aikana.

3.6.2 Toiminnalliset tavoitteet

Liikelaitokselle oli asetettu vuodelle valtuustotason tavoitteiksi:

- Tehokas ennaltaehkäisy ja hyvinvoinnin sekä elämänlaadun edistäminen
  - Ennaltaehkäisevien ja vaikuttavien sosiaali- ja terveystalveluiden kehittäminen
- Joustavat, oikea-aikaiset ja vaikuttavat palvelut sujuvan arjen turvaamiseksi
  - Lyhyet jonotusajat palveluihin pääsyyn, laadukkaat palvelut, asiakkaan oman vastuun lisäys

Strategian mukaisten tavoitteiden toteutumista voidaan tarkastella yksittäisten toiminnallisten tavoitteiden saavuttamisen kautta.

3.6.3 Vastuualuekohtaiset toteumat

3.6.3.1 Liikelaitoksen hallinto

Liikelaitoksessa ei ole pelkästään hallintoon keskittyvää henkilökuntaa, johto on myös mukana tuottamassa sosiaali- ja terveystoimintaa. Hallintoon oli aiemmin kohdennettu osa liikelaitosjohtajan ja yhden toimistosihteerin henkilöstökustannuksista. Nyt hallintokulut on jaettu suoraan vastuualueille. Oma hallinto on toteutunut edelleen kevyenä ja organisaatio matalana, pääosan hallinnollisista palveluista liikelaitos saa tukipalvelukeskukselta ja ruokahuollon osalta ulkoiselta toimijalta. Pelkästään liikelaitoksen hallintoon ei tilikaudelle 2020 suunniteltu tuloja tai menoja.

3.6.3.2 Vanhus- ja vammaispalvelut

Toiminta-ajatus

Vanhus- ja vammaispalveluiden tuottamilla palveluilla ylläpidetään ja edistetään asiakkaan terveyttä ja elämänlaatua tukemalla omatoimisuutta, itsenäisyyttä ja kuntoutumista, sekä turvaamalla tarvittava hoito ja huolenpito. Tavoitteena vanhus- ja vammaispalveluissa ovat oikea-aikaiset ja riittävät palvelut suhteessa asiakkaan tarpeeseen. Painopisteenä toiminnassa ovat ennaltaehkäisevät tukipalvelut sekä kotiin tuotettavat palvelut.

Palvelujen myöntämistä ohjaavat sosiaalihuolto- ja terveydenhuoltolaki, laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta, laki iäkkäiden sosiaali- ja terveystoimintaa, vammaispalvelulaki sekä laki kehitysvammaisten erityishuollosta. Vanhus- ja vammaispalvelujen toimintakokonaisuuden muodostavat palveluohjaus, kotihoito ja kotihoidon tukipalvelut, omaishoidon tuki, liikkumista tukevat palvelut, työ- ja päivätoiminta, asumispalvelut sekä terveyskeskussairaala.

Talousarvion toteutuminen

Vanhus- ja vammaispalveluissa painotettiin edellisen vuoden tapaan ennakoivaa neuvontaa ja palveluohjausta sekä kotiin tuotettavia palveluita. Tammikuussa 2020 käynnistettiin joka arkipäivä klo 9-11 toimiva neuvonta- ja palveluohjauspuhelin. Neuvonnan tehtävänä on alustavan palvelutarpeen selvittäminen ja tiedottaminen alueen palveluista.

Kevättalvella koronapandemia lisäsi tiedottamisen tarvetta. Koronaohjeistuksista ja koronatilanteen vaikutuksista toimintaamme tiedotettiin paikallislehdessä, kirjeitse, puhelimitse sekä sähköisten viestintäkanavien kautta. Keväällä toteutimme puhelut kaikille yli 75 vuotiaalle muuramelaisille ja tiedustelimme heidän jaksamistaan ja pärjäämistään koronaeristyksen aikana. Tässä työssä saimme arvokasta apua liikelaitoksen muilta työntekijöiltä. Koronan vaikutukset työn suunnitteluun ja toteuttamiseen jatkuivat koko loppuvuoden. Kotiin tuotettavia palveluita sekä vuodeosastotyötä pystyttiin kuitenkin toteuttamaan normaalisti, myös palveluohjaus sekä palvelutarpeen arviointi toteutuivat poikkeusoloista huolimatta. Ikääntyneiden päivätoiminta sulkeutui keväällä. Kesän jälkeen sulun jatkuessa aloitimme kotiin tarjottavan päivätoiminnan päivätoiminnassa käyneille asiakkaille. Vammaisten työ- ja päivätoiminta oli sulussa maaliskuun loppupuolelta toukokuun loppuun saakka.

Kotiin tuotettavissa palveluiden osalta kotihoidon Elämänkaari- tiimin toiminta päättyi kesäkuun alussa. Kahden työntekijän työpanos siirtyi vahvistamaan kotihoidon kenttätiimejä. Kotiin tuotettavien palveluiden kasvu näkyi vuoden aikana kasvavina asiakasmäärinä sekä palveluainekoina. Asiakasmäärien kasvu on nähtävissä myös kasvaneina maksutuottoina viime vuoden osalta. Syksyllä kotihoitoon rekrytoitiin uusi esimies ja käynnistettiin kuntouttavat arviointijaksot jokaisen uuden kotihoidon asiakkaan kohdalla.

Vuodeosastolla toteutettiin potilaan tarpeisiin perustuvaa perussairaanhoidoa, tutkimusta ja kuntoutusta yhteistyössä eri ammattiryhmien ja muiden hoitoyksiköiden kanssa. Hoidon suunnittelussa ja toteutuksessa on perustana kuntouttava, omatoimisuutta ja toimintakykyä edistävä työote. Vuodeosastolla keskimääräinen hoitoaika oli 6,6 vrk ja osaston kuormitusprosentti oli 65,7 %.

Vuonna 2019 vakinaistetun yhteisen henkilöstöpoolin avulla on pyritty tasapainottamaan työn kuormittavuutta kohdentamalla työaikaa sinne, missä tarve on suuri. Lähes kaikki työntekijät ovat liikkuvia työntekijöitä, jotka siirtyvät yksiköiden välillä sairaus- tai muuta poissaoloa paikkaamaan. Henkilöstön joustava liikkuvuus onnistuu tilanteissa, joissa mm. vuodeosaston potilasmäärä on paikkamäärää pienempi. Liikkuvilla työntekijöillä on pystytty paikkaamaan poissaoloja osittain, joten sairauslomiin sekä vuosilomiin on jouduttu edelleen palkkaamaan myös sijaisia. Lisäksi korona on vaikuttanut henkilöstökustannuksiin keväällä muiden toimialojen henkilöstön palkkaamiskustannuksina, sekä lisääntyneinä sijaistarpeina. Näkymä henkilöstömäärärahojen ylityksestä oli todettavissa kesällä, jolloin haimme lisämäärärahaa henkilöstökustannuksiin 170 000 euroa. Lisämäärärahan turvin vanhus- ja vammaispalveluiden kokonaismenot pysyivät talousarvion puitteissa.

Omaishoidon tukea sai vuoden aikana 64 henkilöä, joista yli 75-vuotiaita oli 32 henkilöä. Alle 18 -vuotiaita oli 14 henkilöä. Koronapandemian johdosta omaishoitajien terveystarkastuksia ei pystytty toteuttamaan vuoden 2020 aikana, myöskään omaishoitajien koulutuksia tai valmennuksia ei järjestetty.

Vanhusten tehostettua palveluasumista toteutettiin ostopalveluna kunnassa toimivissa kolmessa eri asumisyksikössä sekä yhdessä Jyväskylässä sijaitsevassa puitesopimusyksikössä. Tehostetun palveluasumisen osakilpailutuksen myötä puitesopimukseen piiriin tuli kunnassa toimivien palveluntuottajien lisäksi kaksi Jyväskylässä toimivaa palveluntuottajaa. Vakituisen palveluasumisen lisäksi ostettiin eripituisia intervallijaksoja kotihoidon asiakkaille heidän kotona selviytymisensä tueksi, omaishoitajien vapaapäivien ajaksi sekä omaisiaan ja läheisiään hoitavien jaksamiseksi. Määrärahojen mukaisista 75 tehostetun palveluasumisen paikoista kolme on ollut täysiaikaisesti intervallijaksokäytössä, mutta näiden lisäksi oli ajoittain tarve lisäjaksojen ostamiseen mm. omaishoitajan sairauden vuoksi. Näiden lisäksi intervallihoitoa toteutettiin ikäihmisten perhehoidossa, perhehoitoa käytti vuonna 2020 kuusi asiakasta.

Vanhuspalveluiden kokonaisuudessa talousarvio ylittyi n. 9 %. Merkittävänä tekijänä ylityksessä on kasvava asiakasmäärä sekä kotihoidossa, että tukipalveluissa. Henkilöstön poissaoloja on liikkuvasta henkilöstöstä huolimatta jouduttu paikkaamaan ulkopuolisilla sijaisilla. Koronan rajoittaessa mm. normaalia vanhusten päivätoimintaa on intervallihoitoa ympärivuorokautisessa asumispalveluissa jouduttu järjestämään normaalia enemmän. Talouden toteumassa on lisäksi koronapandemian aiheuttamat lisäkustannukset henkilöstön osalta sekä asumispalveluiden suojainten osalta.

Vammaispalvelulain mukaista henkilökohtaista apua sai 27 henkilöä vuoden aikana. Vaikeavammaisten kuljetuspalveluiden piirissä oli vuoden lopulla yhteensä 84 asiakasta. Sekä henkilökohtaisen avun, että kuljetuspalveluiden osalta talousarvio alittui.

Vammaispalveluiden asumispalveluita on toteutettu ostopalveluina kunnassa toimivassa kehitysvammaisten ympärivuorokautisessa asumisyksikössä sekä muissa pääosin maakunnan alueella toimivassa asumisyksikössä. Omaishoitajien vapaapäivien aikaista hoitoa sekä tilapäistä hoitoa on toteutettu myös ostopalveluna maakunnan yksiköissä, sekä perhehoidossa. Vammaisten asumispalveluissa toteuma ylitti talousarvion, mutta kehitysvammaisten asumispalveluissa talousarvio alittui. Vammaisten laitoshoidon kustannuspaikalla talousarvio ylittyi. Laitoshoidon kustannukset muodostuvat arviointi- ja kuntoutujaksoista Vaalijalassa ja näiden jaksojen tarve oli arvioitua suurempaa vuoden 2020 aikana.

Vammaispalveluiden kokonaisuudessa kustannukset alittuivat reilut 6 %. Tähän vaikuttavina tekijöinä oli mm. muutaman palveluja paljon käyttävän asiakkaan poistuminen, koronan vaikutukset palveluiden käyttöön sekä aiempaa vuotta kohdennetumpi talousarvio.

Vanhus- ja vammaispalveluiden talouden toteuma pysyi kokonaisuudessaan talousarvion mukaisena. Tulokseen on osaltaan vaikuttanut koronapandemia palveluiden vähäisempänä käytönä. Toisaalta pandemia on lisännyt sijaistarvetta ja joiden palveluiden tarvetta kasvattaen kustannuksia. Koronapandemian vaikutusten ennakoiminen on ollut haastavaa ja tämä on vaikeuttanut osaltaan ennakoimista ja arviota talouden toteumasta.

Talousarvion toteumaan ja talousarviossa pysymiseen on vaikuttanut myös kotihoidon Elämänkaari-tiimin lakkauttaminen, talousarvion tarkennettu suunnittelu sekä jatkuva seuranta ja muutoksiin reagoiminen.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>Asiakkaiden itsenäinen ja omatoiminen kotona asuminen oikea-aikaisilla ja riittäväillä palveluilla</p> <p>Vuodeosaston keskimääräinen hoitoaika lyhyt</p>	<p>Kotiin annettavien palveluiden määrän kasvattaminen (tukipalvelut, säännöllinen kotihoito, omaishoidon tuki, henkilökohtainen apu)</p> <p>Potilaat kotiutuvat mahdollisimman pian voinnin mukaisesti, vuorokausitavoite</p>	<p>Kuntouttavien arviointijaksojen kehittäminen ympärivuorokautisen kotona asumisen tukena.</p> <p>Kuntouttava työote, vuodeosaston ja kotiin annettavien palveluiden yhteistyön kehittäminen. Keskimääräinen vuodeosaston hoitojakso 6,6 vuorokautta (v. 2019 7,2 vrk)</p>
<p>Tuotantotavoitteet</p> <p>Vanhus- ja vammaispalveluiden resurssien tehokas hyödyntäminen.</p> <p>Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö</p>	<p>Sijaispooli järjestelmällä pystytään vastaamaan 92% lyhytaikaisista poissaoloista (1-3 vrk)</p> <p>Henkilökunnan vaihtuvuus pientä, työhyvinvointi ↑, sairauspoissaolot ↓</p>	<p>Vanhus- ja vammaispalveluiden yhteisen henkilöstöpoolin tehokas käyttö.</p> <p>Työhyvinvointi parani, verrattuna VRA -tuloksiin 2019, sairauspoissaoloissa oli kasvua, mutta sitä selittää koronapandemia</p>

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Omaishoidon tuella hoidettavat (vuoden aikana)	60	55	64
yhteensä	34	35	32
joista yli 75-v			
Säännöllisen kotihoidon asiakasmäärä yhteensä	153	130	161
Palveluasumispaikkoja (31.12) ikäihmisten	75	75	75
joista yli 75 -v	75	75	65
vammaisten palveluasuminen	5	7	4
kehitysvammaisten palveluasuminen	17	18	15
Osasto (lähtöpäivää ei ole laskettu) hoitopäivät (netto)	5188	6205	4331
täyttöaste %	79%	94,4%	66%

	Talous- arvio	TA- muutokset	Toteuma	Poikkeama
KAYTTOTALOUS				
HYVINVOINTI LIIKELAITOS				
VANHUS-JA VAMMAISPALV				
KÄYTTOTALOUSOSA				
LIIKEVAIHTO				
Liiketoiminnan muut tuotot	1 013 340	0	1 235 317,21	-221 977,21
Tuet ja avustukset kunnalta/ky	670 040	0	737 446,39	-67 406,39
Materiaalit ja palvelut	7 709 490	190 000	7 899 489,76	0,24
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-116 810	0	-130 912,70	14 102,70
Palvelujen ostot	-5 313 880	-20 000	-5 160 314,63	-173 565,37
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 642 200	-170 000	-1 930 144,41	117 944,41
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-363 890	0	-439 730,07	75 840,07
Muut henkilösivukulut	-64 380	0	-75 440,26	11 060,26
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-2 840	0	-8 994,00	6 154,00
Liiketoiminnan muut kulut	-1 888 870	0	-1 825 379,65	-63 490,35
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	0	0	301 337,64	-301 337,64
Rahoitustuotot ja -kulut				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0	301 337,64	-301 337,64
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	0	0	301 337,64	-301 337,64
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	0	0	301 337,64	-301 337,64

3.6.3.3 Perhe- ja sosiaalikeskus

Toiminta-ajatus

Sosiaali- ja perhekeskuksen palveluilla:

- edistetään ja turvataan lasten ja nuorten hyvinvointia
- tuetaan vanhempia kasvatustehtävässään
- tuetaan asukkaiden arjessa selviytymistä ja toimintakykyä
- heikoimmassa asemassa oleville järjestetään heidän tarvitsema hoito ja huolenpito
- pitkäaikaistyöttömiä aktivoidaan ja tuetaan heidän työllistymistä, aktivoinnin painopiste on nuoret ja lapsiperhevanhemmat

Sosiaali- ja perhekeskus järjestää lapsi- ja oppilaspalvelut, perhe- ja aikuissosiaalityön sekä aktivoinnin ja työllistämisen palvelut. Palvelut ovat lakisääteisiä. Työkäytännöissä yhdistetään sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakaslähtöinen monialainen yhteistyö, tuen varhainen tunnistaminen, joustavat ja oikea-aikaiset palvelut sekä verkostoituva työote.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Koronapandemia vaikutti kaikkien sosiaali- ja perhekeskuksen palvelujen järjestämiseen. Palveluissa on otettu laajasti käyttöön etäyhteydet asiakas- ja yhteistyötapaamisissa. Maaliskuusta lähtien sosiaalitoimistossa ja Kelan asiointipisteellä asiointi tapahtui vain ajanvarauksella, kesälomien jälkeen parin kuukauden ajan sosiaalitoimisto oli normaalisti avoimena ja lokakuusta lähtien jälleen vain ajanvarauksella. Keväällä poikkeusolojen alkaessa luotiin toimintamallit paikallisten yritysten kanssa perheiden ruokahuollon ja apteekkipalvelujen järjestykseen mahdollisen karanteenin ajalle. Maskien jako aloitettiin elokuussa THL:n ohjeistuksen mukaisesti ja sitä laajennettiin lokakuussa, maskeja on jaettu sosiaalitoimistosta 1300 kpl.

Sosiaali- ja perhekeskuksen henkilöstön työhyvinvointi oli ka 7,7 (nousua 0,1). Työntekijöiden vaihtuvuus ja poissaolot oppilashuollossa, sosiaalityössä ja työpajalla toivat haasteita palvelujen toteuttamiseen täysipainoisesti.

Lapsi- ja oppilaspalvelut

Poikkeusolojen alkaessa ja koulujen siirtyessä etäkouluun maaliskuun puolesta välin sekä terveydenhoitajia että oppilashuollon henkilöstöä siirtyi työskentelemään avoterveydenhuoltoon ja sosiaalipalveluihin. Neuvola-, koulu ja opiskeluhuollon määräaikaisten ja laajat terveystarkastukset eivät toteutuneet aivan suunnitellusti.

Oppilashuollon psykologityössä otettiin kokeiluun video-visit etävastaanottopalvelu sekä vuoden lopulla puheentunnistus asiakaskirjausten dokumentoinnissa. Koulun oppilashuollon työntekijät ovat osallistuneet IPC-menetelmän (interpersoonallinen ohjaus) koulutukseen. IPC-menetelmä sopii 13–18-vuotiaille nuorille, joilla on mieliala- ja masennusoireita.

Perhe- ja aikuissosiaalityö

Perhekeskuksessa kokoontuivat avoin päiväkotit, lasten musiikkileikkikoulu, perheneuvolatapaamiset, erityislapsiperheiden vertaisillat, MLL perhekahvilat sekä perhetyö oma toiminta. Vuoden aikana perhekeskuksessa järjestettiin kaksi tilaisuutta perhevalmennuksen vauvamesut ja vapaaehtoisten ystäväiltä. Perhekeskus yhdessä kolmannen sektorin toimijoiden; Muuramen seurakunta, Mannatupa ja FinFamin kanssa järjesti Hyvän mielen viikon sekä lasten oikeuksien viikon tapahtumia, tiedotusta ja someviestintää. Valtakunnallisen Isän näköinen hankkeen myötä aloitettiin isätyön suunnitelma laadinta. Tavoitteena on vahvistaa isien asemaa palveluissa tasavertaisina kasvattajina ja vanhempina.

Perhekeskus oli kiinni huhti-toukokuun ja kesäkuusta eteenpäin toiminta oli ulkona ja asiakastyö vain ajanvarauksella. Koronapandemian aiheuttamat kokoontumisrajoitukset estivät perhekeskuksen yleisten tapahtumien ja ryhmätoimintojen järjestämisen. Toivo perheohjauksen chat-palvelu laajennettiin keväällä kahteen kertaan viikossa, aikaisemman kerran viikossa sijaan. Matalankynnyksen palvelu on vakiinnuttanut paikkansa ja vanhemmat ovat aikaisempaa useammin itse ottaneet yhteyttä perheohjaukseen.

Perheneuvolapalveluja järjestettiin kaksi kertaa kuukaudessa Muuramen perhekeskuksessa, osittain etäyhteyksin. Yhteistyössä perheneuvolan kanssa pilotoitiin vanhemmuuden ryhmätyönohjausta. Vuoden aikana järjestettiin yksi lapset puheeksi -menetelmäkoulutus varhaiskasvatuksen ja sosiaalipalvelujen henkilöstölle.

Vuoden aikana valmisteltiin ja päätettiin, että Keski-Suomen tulevaisuuden sosiaali- ja perhekeskusohjelman mukaisesti perheoikeudelliset palvelut tuotetaan maakunnallisena yhteistyönä. Jyväskylän kaupunki vastaa perheoikeudellisten palvelun tuottamisesta Muuramelle 1.5.2021 alkaen.

Lapsiperheiden sosiaalityön työnjaon muutos otettiin käyttöön kesän aikana ja se on tehostanut ja selkeyttänyt lapsiperhesosiaalityön palveluprosessia siten, että palvelutarpeen arvioinnit ja vastuu sosiaalihuollon asiakkuudessa olevista lapsista on toiselle työparilla ja toinen työpari vastaa lastensuojelun asiakkuudessa olevien lasten työskentelystä ja palveluista. Alku vuodesta lapsiperheiden sosiaalityössä eivät toteutuneet lakisääteiset käsittelyajat, kuusi huoli-ilmoitusta käsiteltiin myöhässä (yli 7 vrk) ja 39 palvelutarpeenarviointia ei valmistunut lain edellyttämässä kolmen kuukauden määräajassa. Syy palvelutarpeen arviointien myöhästymisiin oli suurelta osin henkilöstön vaihtuvuudessa sekä pitkissä poissaoloissa. Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto käynnisti valvonnan kohdentuen lapsiperheiden palveluiden järjestämiseen Muuramessa. Kesästä lähtien huoli-ilmoitukset ja palvelutarpeenarviointit on tehty lainmukaisessa ajassa. Lapsiin liittyvät huolet ovat pysyneet samoina; lapsen käytösongelmat, psyykinen oireilu, kouluvaikeudet, päihdeongelmat ja vanhempien tuen tarve kasvatuksessa. Vuoden aikana vahvistui hallinto-oikeuden päätöksellä yhden lapsen huostaanotto. Kiireellisiä tai avo- huollon sijoituksia tehtiin vuoden aikana 14 eri jaksoa 5 eri lapselle.

Systemisen lastensuojelun koulutukset toteutettiin loppuvuodesta yhdessä Keuruun kanssa ja menetelmä otetaan käyttöön lapsiperheiden sosiaalityössä vuoden 2021 aikana. Lastensuojelun sosiaalityön osallistui THL Kysy ja kuuntele- sijoitettujen lasten hyvinvointi ja systemaattinen kuuleminen -hankkeen koulutuksiin ja tutkimusaineiston keräämiseen. Sosiaalipalvelujen asiakirjojen arkistoinnin valmistelu sähköiseen arkistoon ei edennyt.

Perustason mielenterveyden ja päihdehuollon palvelut siirtyivät Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä Jyväskylän kaupungin tuottamiksi palveluiksi toukokuusta alkaen. Muutos on aiheuttanut haasteita tiedonkulussa sekä yhteistyössä kuluvan vuoden aikana. Muurame osallistui K-S sairaanhoitopiirin järjestämään mielenterveyskuntoutujien kuntouttavan palveluasumisen, asumispalvelu ja asumisen liikkuvan tuen kilpailutukseen, sopimuskausi alkaa 1.1.2021

Aktivointi ja työllistäminen

Muuramen osallistuu työllisyyden kuntakokeiluun yhdessä Jyväskylän, Äänekosken ja Laukaan kuntien kanssa. Kokeilun oli määrä alkaa keväällä 2020, mutta aloitus siirtyi 1.3.2021. Kuntakokeilun valmistelua on tehty yhdessä kuntien ja TE-toimiston kanssa.

Muuramelaisia työttömiä työnhakijoita oli vuoden aikana keskimäärin 471 henkilö kuukaudessa (v. 2019; 331 hlö/kk), vaihteluväli 365–601 työnhakijaa /kk. Heistä kunnan aktivoinnin piirissä on ollut 19–31 %. Työmarkkinatukimenot olivat 490 000 € (talousarviossa 400 000 €). Lisätalousarviossa myönnettiin työmarkkinamenoihin + 80 000 €. Pitkäaikaistyöttömien määrän kasvoi noin kahdellakymmenellä henkilöllä. Lisäksi määräaikaiset yrittäjille myönnetty työttömyysturvaetuudet tulivat kuntien maksettavaksi samalla periaatteella kuin pitkäaikaistyöttömien osalta.

Valtakunnallisten poikkeusolojen alkaessa kuntouttava työtoiminta sulkeutui maaliskuun puolessa välissä ja kuntalisää myöntäminen väheni huomattavasti. Kunnan kuntouttavan työtoiminnan paikoista osa käynnistyi etätoimintana huhtikuun loppupuolella. Muiden toimijoiden kuntouttavan työtoiminnan avautuminen tapahtui vasta alkukesästä. Nuorten vanhempien Suunta-ryhmä ei käynnistynyt.

Muuramen työpajan asiakasmäärää oli pienempi kuin talousarviossa oli suunniteltu; toisen asteen opintojen työharjoittelut keskeytettiin, kesätyöllistäminen ei toteutunut ja velvoitetyöllistämiset siirtyivät elokuusta vuodenvaihteeseen. Muuramen työpajajakson jälkeen aktiiviseen toimintaan kaikista valmentautujista siirtyi 26 %. Nuorista valmentautujista eteenpäin (koulu-tukseen, työhön, muuhun aktiiviseen toimintaa) siirtyi 60 %

Aluehallintoviraston hankerahoituksella on palkattu Muuramen ja Uuraisten kuntien yksilövalmentaja ja työvalmentaja työpajan Kirppari-kahvioon.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Perhekeskustoiminnan sisältöjen kehittäminen	Perhekeskuksen asiakasmäärä 1072 ja järjestetyt tilaisuudet 2	Koronapandemian vuoksi perhekeskustoiminta ja sen kehittäminen eivät edenneet suunnitelmien mukaan
Vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevien pitkäaikaistyöttömien hyvinvoinnin edistäminen	Työmarkkinatukea yli 300 pvä saaneet; 15 - 27 % työttömistä työnhakijoista, vaihteluväli tammi-joulukuu (tavoite < 20 %).	Työllisyyden tukitoimet koronapandemian rajoitusten puitteissa.
Tuotantotavoitteet Lapsiperheiden sosiaalipalveluiden painopiste on ennaltaehkäisevissä palveluissa	Lapsiperheiden sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja sai 246 lasta (76 %, tavoite 2/3) ja lastensuojelun perusteella 76 lasta (23 %, tavoite 1/3)	Lapsiperhesosiaalityön työjaon ja asiakkuuksien jaon selkeytys
Tehokkaat aktivoinnin ja työllistämisen palvelut	Aktivoinnin piirissä 19-31 % työttömistä työnhakijoista, vaihteluväli tammi-joulukuu (tavoite > 25 %)	Tiivis yhteistyö työllisyyden hoidon eri toimijoiden kanssa, työllisyyden kuntakoikeilun valmistelu.

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Lapsi- ja oppilaspalvelut			
Lastenneuvolan laajojen terveystarkastusten toteutumis- % suhteessa 4kk:n, 18kk:n ja 4 v:n määrään	97 %	95 %	93 %
Kouluterveydenhuollon laajojen terveystarkastusten toteutumis- % suhteessa oppilasmäärään/lukuvuosi	100 %	95 %	90 %
Psykologityö asiakkaiden määrä	396	320	367
- lapset ja nuoret	280		257
- aikuiset	116		110
Kuraattorityö			
- asiakkaiden määrä	343	350	265
Perhe- ja aikuissosiaalityö			
Perhetyö - perheiden määrä	105	100	79
Toivo-perhetyön perheet, varhainen tuki	58		39
Lapsiperheiden kotipalvelu			
- perheiden määrä	38	50	39
Huoli-ilmoitukset lapsista yhteensä	301	270	380
Lastensuojeluilmoitukset LSL ja	282		325
Yhteydenotto tuen tarpeen arvioimiseksi SHL; lapsiperhe	19		55
Sijoitetut lapset yhteensä	24	24	15
- joista huostaan otettuja	9	9	10
- avohuollon sijoituksia	15	15	5
Harkinnanvaraista toimeentulotukea saavat kotitaloudet	62	60	68
Mielenterveyspalvelut	37	30	47
- tuettu ja palveluasuminen	26	21	34
- työtoiminta	10	9	13
Päihdehuolto			
- katkaisuhuolto ja laitostuntoutus	5	25	2
- asumispalvelut	3	4	3
Aktivointi ja työllistäminen			
Työmarkkinatukea saaneet henkilöt			
- henkilöt / kk	88	85	95
- tmt 300 pv saaneet	51	55	52
- tmt 1000 pv saaneet	37	30	44
Kuntouttava työtoiminta			
- henkilöt	71	90	59
Kuntalaisä henkilöt	18	35	10
Palkkatukityöllistetyt hallintokunnissa henkilöt	64	55	55
Työpajajakson henkilöt	79	78	53
Työpajajakson jälkeen aktiivitoimintaan siirtyneet	24	25	7

Sosiaali- ja perhekeskuksen kokonaiskustannukset olivat 4 712 000 €. Sosiaali- ja perhekeskukselle myönnettiin lisämäärärahaa työpajan auton hankintaan 45 000 € sekä 80 000 € työmarkkinamenojen kasvuun liittyen. Henkilöstömenot olivat 9 % suunniteltua pienemmät, joh-tuen henkilöstön vaihtuvuudesta ja rekrytointivaikeuksista. Palvelujen ostot ylittivät talousarvion +6 % (+ 115 000 €). Talousarvio toteutui 97 %, toimintakate oli + 51 000 €.

	Talous- arvio	TA- muutokset	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUS				
HYVINVOINTI LIIKELAITOS				
PERHE- JA SOSIAALIKESKUS				
KÄYTTÖTALOUSOSA				
LIIKEVAIHTO	166 260	0	244 793,75	-78 533,75
Liiketoiminnan muut tuotot	332 320	0	275 881,58	56 438,42
Tuet ja avustukset kunnalta/ky	4 242 050	80 000	4 322 050,28	-0,28
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-93 610	0	-80 781,37	-12 828,63
Palvelujen ostot	-2 034 090	0	-2 150 678,41	116 588,41
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 652 810	0	-1 485 167,92	-167 642,08
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-330 110	0	-319 434,96	-10 675,04
Muut henkilösivukulut	-65 240	0	-58 229,20	-7 010,80
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-4 860	0	-8 244,51	3 384,51
Liiketoiminnan muut kulut	-721 100	-80 000	-743 964,39	-57 135,61
LIIEKELYJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	-161 190	0	-3 775,15	-157 414,85
Rahoitustuotot ja -kulut				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-161 190	0	-3 775,15	-157 414,85
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	-161 190	0	-3 775,15	-157 414,85
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	-161 190	0	-3 775,15	-157 414,85

3.6.3.4 Avosairaanhoidon palvelut

Toiminta-ajatus

Avosairaanhoidossa tuotetaan perusterveydenhuollon sairaanhoitoa (Terveystieteidenhuoltolaki 24§) ja kuntoutusta (Terveystieteidenhuoltolaki 29§) muuramelaisille ja muille tänne valinnan tehneille. Tavoitteena ovat laadukkaat palvelut, joihin on helppo päästä. Työssä keskeisinä elementteinä ovat ennaltaehkäisevä näkökulma, varhainen tunnistaminen ja asiakkaan omien voimavarojen tukeminen.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Koronaviruspandemia vaikutti keskeisesti avosairaanhoidon toimintaa maaliskuusta alkaen koko loppuvuoden. Keväällä pyrittiin kaikkia turhia kontakteja välttämään, mikä näkyi myös vastaanottokäyntien määrässä. Uutena toimintaan organisoitiin erillinen infektiovastaanotto ja koronanäytteenotto. Nämä toteutettiin ilman lisähenkilökuntaa ja vaikuttivat etenkin kiireettömään hoitajavastaanottoon. Syksystä lähtien avosairaanhoidon kaikki toiminnan kuitenkin toteutuivat pääosin normaalisti koronatoimista huolimatta. Koronanäytteenotossa otettiin kiireisimpinä viikkoina n. 200 näytettä.

Avosairaanhoidon vastaanottopalveluja tuotettiin aluejakoon perustuvalla omalääkäri- ja omahoitajamallilla. Hoitoon pääsyn ajat pysyivät lyhyinä kaikille ammattiryhmille. Lääkärikäynnit vähenivät edellisvuodesta (-18,0%) ja hoitajakäynnit vähentyivät (-5,1%). Terapeuttien suorittemäärät vähenivät (-10,4%).

Päivystystoimintaan ei tullut muutoksia, iltapäivystyksessä klo 15:30 – 20.00 kävi keskimäärin 8 potilasta lääkärillä ja hoitajalla 1-2 potilasta. Iltapäivystyksen käynnit vähenivät (26,6%). Yöpäivystykset ja viikonloppupäivystykset ostettiin sairaanhoitopiiriltä, jossa lääkäreillämme oli vastuuvuoro n. kerran kuukaudessa. Johtokunnan päätöksellä näihin vuoroihin ostettiin lääkärityövoimaa myös Seppälääkärit Oy:ltä.

Avosairaanhoidon toiminta on ollut vakiintunutta ja samat kokeneet hoitajat ja lääkärit ja terapeutit palvelevat kuntalaisia ja terveyskeskuksemme valinneita. Perusterveydenhuollon vastaanottopalvelujen lisäksi toimintaan kuuluu laaja joukko erikoisosaamista vaativaa työtä. Saatavilla on erikoisaloista lähipalveluna diabeteslääkärin, kardiologin, geriatrin, ortopedin ja röntgenlääkärin palvelut. Lisäksi toimivat fysioterapeutin akuuttivastaanotto ja ravitsemusterapeutin vastaanotto. Hoitotarvikejakelu ja apuvälinepalvelu ovat myös paikallista toimintaa.

Tutkimusvalikoima toteutui entisen tasoisena, terveyskeskuksessa tehtiin rasisusEKG-, Holter, uniapnea ja spirometria tutkimuksia. Tähystykset ostettiin Seppälääkärit Oy:lta. Magneettitutkimukset ostettiin sairaanhoitopiiriin kilpailuttamina Cityterveydestä.

Edellisvuonna aloitetta paksusuolensyöpäseulonta –pilottiohjemaan 2019-2020 osallistumista jatkettiin. Seulonnan kohteena ovat 60-, 62-, 64- ja 66 –vuotiaat kuntalaiset ja se toteutetaan yhteistyössä Suomen Syöpärekisterin ja FimLab Oy:n kanssa.

Lääkärityössä ensimmäistä vuotta vakituisia lääkäreitä oli seitsemän yhden lääkärin kevään kolmen kuukauden koulutusjaksoa lukuun ottamatta. Kesällä oli kaksi kandidaattisijaista kaksi kuukautta. Hoitoon pääsy toteutui tavoitteiden mukaisesti hoitajavastaanottoa lukuun ottamatta. Asiakaspalaute säilyi erinomaisena, NPS luku oli avosairaanhoidossa 83 (n=607) ja kuntoutuksessa 81 (n=82).

Koronapandemiasta huolimatta sähköisten palvelujen kehittämisessä edistytettiin. Vanha potilastietojärjestelmä päivittyi uuteen toukokuun alussa. Omaolo.fi palvelu saatiin loppuvuonna toimintaan korona-oirearviosta aloittaen. Marraskuun alusta lääkärit ottivat käyttöön puheentunnistuksen.

Sairaanhoitopiirin Muuramen psykiatrian poliklinikan toiminta päättyi 30.4.20 ja nämä palvelut siirtyivät perusterveydenhuoltoon Jyväskylän kaupungin tuotettavaksi. Muuramessa toimivat kaksi osa-aikaista mielenterveyshoitajaa jatkoivat vastaanottojaan terveyskeskuksessamme entiseen tapaan tuottaen meille päihdehoitajan, masennushoitajan ja mielenterveyshoitajan palveluita. Muutoksessa haastavaa oli, että psykiatripulan vuoksi kaupunki ei tarjoa muuramelaisille psykiatripalveluja. Psykiatripalvelujen osalta joudutaan turvautumaan erikoissairaanhoidon poliklinikkaan.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet</p> <p>1) Diabeetikoiden hoitotasapaino paranee</p> <p>2) Eteisvärinäpotilaiden aivohalvauksen estohoidossa siirrytään lääkkeisiin, jotka eivät vaadi laboratoriomonitorointia</p>	<p>Insuliinipuutteesta kärsivien diabeetikoiden huonossa hoitotasapainossa olevien osuus (HBA1C yli 75) pysyy samana tai pienenee</p> <p>Aikuistyyppin diabeetikoilla hyvässä hoitotasapainossa olevien (HBA1C alle 53) osuus pysyy samana tai kasvaa</p> <p>Uusien antikoagulaatiohoitojen määrä nousee yli 10% ja varfariinihoitojen määrä vähenee saman verran</p>	<p>Insuliinipuutteesta kärsivien diabeetikoiden (HBA1C yli 75) osuus pieneni ollen 9% potilaista</p> <p>Aikuistyyppin diabeetikoiden hyvässä hoitotasapainossa (HBA1C alle 53) olevien osuus nousi nyt 78%</p> <p>Uusia antikoagulaatiohoitoja saavien määrä nousi 2% (201-205) ja varfariinihoitojen määrä väheni 7%</p>
<p>Tuotantotavoitteet</p> <p>1) Hoitoon pääsy</p> <p>2) Hoidon laatu - asiakastyytyväisyys - henkilökunnan työhyvinvointi</p>	<p>Ns. T3 aika (=kolmas vapaa aika) hoitajalle enintään 7 vrk, lääkärille enintään 14 vrk ja terapeuteille enintään 30 vrk</p> <p>NPS luku yli 70</p> <p>Oma koettu työhyvinvointi 7,5 tai parempi asteikolla (1-10)</p>	<p>Hoitajille 12 vrk Lääkäreille 13 vrk Terapeuteille 13vrk</p> <p>NPS 83 avosairaanhoidossa, 81 kuntoutuksessa</p> <p>Työhyvinvointi 7,6 (Webropol kysely 11/12)</p>

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Vastaanottokäynnit			
- lääkäreillä	14823	14100	12157
- hoitajilla	6497	6500	6164
- terapeuteilla	1105	2000	991
Puhelinkontaktit			
-lääkäreillä	6535	5600	7093
- hoitajilla	2351	2850	2098
Puhelinpalveluun vastaamis %	100%	yli 80%	100%
Asiakkuus % (=peittävyys)			
- lääkärit	n. 71%	yli 65%	68%
- hoitajat	n. 35%	yli 45%	49%

Talousarvion toteutuminen

Avosairaanhoidon talous toteutui suunnitellusti. Lisätalousarvio (+283000e) tarvittiin koronavirustestauksesta ja suojaintarvikkeista aiheutuneisiin kuluihin. Huolimatta käyntimäärien laskusta myyntitulot ylittivät talousarvion (n.+100 000e), asiakasmaksutulot tosin pienenevät (n. -45 000e). Henkilöstömenot alittuivat (-6,7%), palvelujen ostot ylittyivät (+ 7,1%). Toimintakate oli n. 75 000 euroa positiivinen.

Palveluja on tarjottu kattavasti, hoitoon pääsy on ollut tavoitteiden mukaista ja mitatut laatu-tavoitteet ovat pääosin toteutuneet.

	Talous- arvio	TA- muutokset	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUS				
HYVINVOINTI LIIKELAITOS				
AVOSAIRAANHOITO				
KÄYTTÖTALOUSOSA				
LIKEVAIHTO	423 900	0	496 280,90	-72 380,90
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	1 047,83	-1 047,83
Tuet ja avustukset kunnalta/ky	2 818 670	283 000	3 101 670,04	-0,04
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-545 450	-33 000	-577 940,82	-509,18
Palvelujen ostot	-764 190	-250 000	-1 081 437,11	67 247,11
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 260 720	0	-1 186 767,25	-73 952,75
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-250 260	0	-239 259,80	-11 000,20
Muut henkilösivukulut	-49 800	0	-45 621,69	-4 178,31
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-10 650	0	-5 761,02	-4 888,98
Liiketoiminnan muut kulut	-361 500	0	-363 950,84	2 450,84
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	0	0	98 260,24	-98 260,24
Rahoitustuotot ja -kulut				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0	98 260,24	-98 260,24
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	0	0	98 260,24	-98 260,24
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	0	0	98 260,24	-98 260,24

3.6.3.5 Suun terveydenhuollon palvelut

Toiminta-ajatus

Kunnan on järjestettävä asukkailleen suun terveydenhuollon palvelut (Terveydenhuoltolaki 26 §). Palveluihin sisältyvät väestön suun terveyden edistäminen ja seuranta, terveysneuvonta ja terveystarkastukset, suun sairauksien tutkimus ja ehkäisy sekä hoito, potilaan erityisen tuen ja tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä potilaan hoito ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin ohjaaminen. Muuramen suun terveydenhuollon tavoitteena on tarjota laadukasta ja vaikuttavaa hoitoa koko väestön tarpeisiin.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Yleisarvio ja muutokset

Toiminnan lähtökohtana oli edistää väestön suun terveyttä ja tarjota kuntalaisille terveydenhuoltolain (26 §) edellyttämät suun terveydenhuollon palvelut. Lasten ja nuorten suun terveystarkastukset toteutettiin asetusten mukaisesti. Aikuisväestön suun terveystarkastuksia toteutettiin aikaisempien vuosien tapaan kutsujärjestelmän kautta.

Koronaepidemian takia suun terveydenhuollon kiireetön hoito oli rajoitettua keväällä noin kahden kuukauden ajan. Tämän takia käyntimäärät vähenivät 13 %. Hammaslääkärikäynnit vähenivät 22 % ja suuhygienistikäynnit lisääntyivät 29 %. Hoidettujen potilaiden määrä laski 2 %. Suun terveydenhuollon palveluita käytti vuoden aikana 4586 muuramelaista (hoidon peittävyys 45 %) ja 218 ulkokuntalaista. Aikuisten (>18-v) osuus hoidetuista potilaista oli 73 %.

Erikoishammaslääkäritasoinen oikomishoito toteutettiin kouluhammashoitolan tiloissa. Suun erikoishoidon palveluja, kuten vaativia suukirurgian ja iensairauksien hoitoja, ostettiin yksityiseltä palveluntuottajalta Jyväskylästä (21 käyntiä). Suun terveydenhuollon arkipyhä- ja viikonloppupäivystys järjestettiin maakunnallisena yhteistyönä. Päivystyksen kaikista käynneistä 3,3 % (35 käyntiä) oli muuramelaisten.

Hoitoon pääsy, asiakastyytyväisyys, työhyvinvointi ja suun terveys

Kiireettömään hoitoon pääsy pysyi edelleen kohtalaisen hyvänä valtakunnan tasoon verrattuna. Hammaslääkäriin pääsi keskimäärin 56 ja suuhygienistille 28 vuorokauden kuluessa. Asiakastyytyvää mittaava NPS luku pysyi erinomaisella tasolla ollen 93 (n=453 vastaajaa), kun vastaava luku viime vuonna oli 88. Henkilökunnan työhyvinvointia mitattiin kyselyllä marraskuussa 2020 (asteikko 1-10). Tyytyväisyys omaan työhön parani viime vuoteen verrattuna ollen nyt keskimäärin 8,6.

Suun terveydenhuollon kärkihankkeena on jo vuosia ollut väestön suun terveyden edistäminen potilaiden omahoitoa tukemalla. Suurimmalla osalla potilaista (84 %) ei ollut ongelmia suun terveydessä, kun taas 16 % tarvitsi tukea ja motivointia omahoidon toteutuksessa. Lasten suun terveys oli Muuramessa hyvällä tasolla. Terveiden (ei reikiintyneitä, paikattuja tai poistettuja hampaita) 12-vuotiaiden lasten osuus oli 84 % ja 15-vuotiaiden 58 %.

Talousarvion toteutuminen

Suun terveydenhuollon toimintamenot pysyivät lähes vuoden 2019 tasolla (+0,8 %). Koronaepidemian aiheuttaman käyntimäärän vähenemisen takia myös asiakasmaksutulot vähenivät noin 10 % edelliseen vuoteen verrattuna.

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja tavoitearvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet 1. Väestön suun terveyden edistäminen omahoidon tasoa parantamalla	Mitataan neliportaisella asteikolla (Plak 0-3) jokaisella käynnillä. Tavoite: Plak 0-1 > 75%:lla käynneistä. Plak 2-3 < 25%:lla käynneistä.	Plak 0-1 84 %:lla käynneistä. Plak 2-3 16 %:lla käynneistä.
Tuotantotavoitteet 1. Hoitoon pääsy 2. Asiakastyytyväisyys	Tavoite: Kiireettömään hoitoon pääsee 30 vuorokauden kuluessa. Tavoite: NPS > 70. Tietoa kerätään Roidu-laitteella ja sitä mitataan NPS-lukuna. Jos NPS on yli 50, on asiakaskokemus erinomainen.	Hoitoon pääsy keskimäärin hammaslääkärille 56 vrk ja suuhygienistille 28 vrk. NPS 93.

Tunnusluvut

	TP 19	TA 20	TP 20
Hammaslääkärikäynnit	8951	9000	6933
Suuhygienistikäynnit	2484	3000	3201
Hammashoitajakäynnit	1039	1500	673

	Talous- arvio	TA- muutokset	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUS				
HYVINVOINTI LIIKELAITOS				
SUUN TERVEYDENHUOLTO				
KÄYTTÖTALOUSOSA				
LIIKEVAIHTO	336 500	0	316 602,68	19 897,32
Liiketoiminnan muut tuotot	0	0	115,71	-115,71
Tuet ja avustukset kunnalta/ky	785 190	0	785 190,00	0,00
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-98 600	0	-95 767,07	-2 832,93
Palvelujen ostot	-160 350	0	-166 575,24	6 225,24
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-623 790	0	-591 788,43	-32 001,57
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-123 820	0	-119 558,64	-4 261,36
Muut henkilösivukulut	-24 660	0	-22 283,73	-2 376,27
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-3 570	0	-1 460,51	-2 109,49
Liiketoiminnan muut kulut	-86 900	0	-94 864,01	7 964,01
LIIKEYLJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	0	0	9 610,76	-9 610,76
Rahoitustuotot ja -kulut				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	0	0	9 610,76	-9 610,76
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	0	0	9 610,76	-9 610,76
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	0	0	9 610,76	-9 610,76

3.6.3.6 Erikoissairaanhoito

Toiminta-ajatus

Muuramen kunta hankkii erikoissairaanhoidon palvelunsa suurimmalta osin Keski-Suomen sairaanhoitopiiriltä. Sairaanhoitopiiri tuottaa palvelut itse tai hankkii ne ostopalveluna.

Palvelusuunnitelman toteutuminen

Keski-Suomen Sairaanhoitopiiri toteutti käytännössä kaiken erikoissairaanhoidon avosairaanhoitoon kuuluvia erikoissairaanhoidon lähipalveluja lukuun ottamatta. Osan hoidoista sairaanhoitopiiri hankki yliopistosairaaloilta ja yksityisiltä palvelujen tuottajilta.

Erikoissairaanhoidon laskutus toteutui kiinteän laskutuksen periaatteella ja kulut olivat 10 138 425 euroa. Jos laskutus olisi toteutunut keskimääräisin hinnoin käyntilaskutusperiaatteella, olisi rahaa kulut 3,9% enemmän.

Erikoisalakohtaisesti palvelujen tarve erikoissairaanhoidossa kasvoi eniten psykiatriassa huolimatta paikallisen poliklinikan loppumisesta. Psykiatrian laskennalliset kulut nousivat + 74% edellisvuodesta, naistentautien- ja synnytysten kulut nousivat + 39%, sisätautien +17% ja kirurgian +6%. Suhteellisesti eniten laskua laskennallisissa kuluissa oli nuorisopsykiatriassa -30%. Päivystyksen laskennalliset kulut laskivat koronavuonna -16%.

Muuramelaisista saapui erikoissairaanhoitoon 1637 lähetettä. Määrä on 360 lähetettä vähemmän kuin edellisvuonna (-18%). Psykiatrian lähetteet vähenivät määrällisesti eniten -101 kappaletta (-52%). Psykiatrian laskennallisten kulujen nousu ei siis johdu lähetteiden määrästä, vaan ilmeisesti pidemmistä hoitajaksoista.

Ylijäämäinen tulos johtuu siitä, että TA2020 alijäämien kattamiseksi tarkoitettu avustuksen korotus on kirjattu talousarviossa erikoissairaanhoidon vastuualueelle.

	Talous- arvio	TA- muutokset	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUS				
HYVINVOINTI LIIKELAITOS				
ERIKOISSAIRAANHOITO				
KÄYTTÖTALOUSOSA				
Tuet ja avustukset kunnalta/ky	11 183 140	0	11 183 139,96	0,04
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-100	0	0,00	-100,00
Palvelujen ostot	-10 231 720	0	-9 932 981,28	-298 738,72
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-2 930	0	-2 770,00	-160,00
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-22 920	0	-21 291,83	-1 628,17
Muut henkilösivukulut	-10	0	-16,59	6,59
Poistot ja arvonalentumiset				
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	925 460	0	1 226 080,26	-300 620,26
Rahoitustuotot ja -kulut				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	925 460	0	1 226 080,26	-300 620,26
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	925 460	0	1 226 080,26	-300 620,26
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	925 460	0	1 226 080,26	-300 620,26

3.6.4 Liikelaitos yhteensä

Muuramen Hyvinvointi – liikelaitoksen toiminta jatkuu vakiintuneena. Koronapandemia muutti vuoden täydellisen erilaiseksi. Asiakasmäärät vaihtelivat palveluissa vuoden aikana merkittävästi. Paine hoidon saatavuuden varmistamiseksi ja kyky ylläpitää toimintoja pandemian keskellä koettiin henkisesti erittäin raskaaksi. Kuitenkin edelleen hoidon saatavuus oli erinomaista, sosiaalipalvelut pystyttiin tuottamaan vaikeassa tilanteessa. Vanhus ja vammaispalveluissa kohdennettiin erityishuomiota asiakaskunnan suojelemiseen ja palvelut pystyttiin tuottamana ehkäpä kaikkein vaikeimmissa olosuhteissa. Suun terveydenhuolto tuki muita palveluita, kun kiireetöntä hoitoa rajoitettiin.

Hyvinvointi – liikelaitoksen tulos on lopulta 1 631 513,75 euroa ylijäämäinen, mikä on noin 0,87 M€ euroa TA2020 asiakirjassa ennakoitua enemmän ylijäämäinen. Ylijäämää talousarvioista poikkeavaa suuruutta selittää se, että loppuvuoden menokehys ei toteutunut odotetun korkeana. Lisätalousarvio jäi kokonaisuudessaan tarpeettomaksi, koska liikelaitos olisi omalla meno/tulokehysellään selvinnyt koronavuodesta.

Muuramen Hyvinvointi – liikelaitoksen toiminnallista tulosta voidaan pitää erinomaisena. Taloudellisesti tulos on sitäkin parempi, kun kunta kohdisti koronatukia tarpeelliseksi arvioituun lisätalousarvioon. Tilanne on kuitenkin ollut 2020 täysin erilainen, kun vuotta verrataan mihin tahansa aikaisempiin toimintavuosiin. Koronapandemiavuosi sisälsi merkittävän määrän epävarmuustekijöitä ja tilanteet muuttuivat lyhyellä syklillä. TA2020 asiakirjaa laadittaessa koronapandemiasta ei ollut mitään tietoa.

3.6.4.1 Tulosbudjetin toteutuminen

	Talous- arvio	TA- muutokset	Toteuma	Poikkeama
KÄYTTÖTALOUSOSA				
LIKEVAIHTO	1 940 000	0	2 292 994,54	-352 994,54
Liiketoiminnan muut tuotot	1 002 360	0	1 014 491,51	-12 131,51
Tuet ja avustukset kunnalta/ky	26 738 540	553 000	27 291 540,04	-0,04
Materiaalit ja palvelut				
Aineet tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-854 570	-33 000	-885 401,96	-2 168,04
Palvelujen ostot	-18 504 230	-270 000	-18 491 986,67	-282 243,33
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-5 182 450	-170 000	-5 196 638,01	-155 811,99
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 091 000	0	-1 139 275,30	48 275,30
Muut henkilösivukulut	-204 090	0	-201 591,47	-2 498,53
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman muk. poistot	-21 920	0	-24 460,04	2 540,04
Liiketoiminnan muut kulut	-3 058 370	-80 000	-3 028 158,89	-110 211,11
LIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	764 270	0	1 631 513,75	-867 243,75
Rahoitustuotot ja -kulut				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	764 270	0	1 631 513,75	-867 243,75
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	764 270	0	1 631 513,75	-867 243,75
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	764 270	0	1 631 513,75	-867 243,75

3.6.4.2 Tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA

	2020	2019
LIIKEVAIHTO	2 292 994,54	2 370 092,34
Liiketoiminnan muut tuotot	1 014 491,51	1 050 889,88
Tuet ja avustukset kunnalta	27 291 540,04	23 677 140,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-885 401,96	-980 628,51
Palvelujen ostot	-18 491 986,67	-18 396 326,20
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-5 196 638,01	-5 153 052,05
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 139 275,30	-1 154 516,64
Muut henkilösivukulut	-201 591,47	-172 729,44
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman muk. poistot	-24 460,04	-66 853,11
Liiketoiminnan muut kulut	-3 028 158,89	-2 959 395,87
LIIKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	1 631 513,75	-1 785 379,60
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-3 000,00	-3 000,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 628 513,75	-1 788 379,60
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	1 628 513,75	-1 788 379,60
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	1 628 513,75	-1 788 379,60

Sisältää sisäiset ja laskennalliset erät

TASE

v.2020

v.2019

VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
Tietokoneohjelmistot	22 415,79	0,00
1. Aineettomat oikeudet	22 415,79	0,00
Aineettomat hyödykkeet yht.	22 415,79	0,00
II Aineelliset hyödykkeet		
Muut kuljetusvälineet	40 500,00	0,00
ATK-laitteet	44 464,06	3 736,20
Muut laitteet ja kalusteet	0,00	2 847,88
4. Koneet ja kalusto	84 964,06	6 584,08
Aineelliset hyödykkeet yht	84 964,06	6 584,08
III Sijoitukset		
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	107 379,85	6 584,08
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaam.muilta/Hyvinvointi	437 309,84	488 634,76
1. Myyntisaamiset	437 309,84	488 634,76
ALV-saamiset,vähennyskelpoiset	1 055,41	896,14
ALV-saamiset,palautuskelpoiset	45 726,85	47 262,57
Laskennalliset palautukset	28 491,32	29 361,17
4. Muut saamiset	75 273,58	77 519,88
Muut siirtosaamiset jäsen-	241,20	0,00
Muut siirtosaamiset muilta	81 714,67	42 942,94
5. Siirtosaamiset	81 955,87	42 942,94
Lyhytaikaiset saamiset yht.	594 539,29	609 097,58
Saamiset yhteensä	594 539,29	609 097,58
III Rahoitusarvopaperit		
IV Rahat ja pankkisaamiset		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	594 539,29	609 097,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	701 919,14	615 681,66

v.2020

v.2019

VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	-50 000,00	-50 000,00
I Peruspääoma	-50 000,00	-50 000,00
Edellisten tilikausien yli-/	3 767 431,08	1 979 051,48
IV Ed.tilikausien yli/alijäämä	3 767 431,08	1 979 051,48
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 628 513,75	1 788 379,60
V Tilikauden yli/alijäämä	-1 628 513,75	1 788 379,60
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	2 088 917,33	3 717 431,08
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
C PAKOLLISET VARAUKSET		
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
Muut toimeksiantojen pääomat	-34 817,77	-34 817,77
3. Muut toimeksiantojen pääoma	-34 817,77	-34 817,77
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	-34 817,77	-34 817,77
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
II Lyhytaikainen		
Ostoreskontra	-937 578,43	-1 003 261,74
7. Ostovelat	-937 578,43	-1 003 261,74
Yhdystili	-820 449,62	-1 985 095,97
8. Korottomat velat kunnalta	-820 449,62	-1 985 095,97
ALV-velka	-3 568,44	-4 081,54
Ennakonpidätysvelka	0,00	-100 386,72
9. Muut velat/Liittymismaksut	-3 568,44	-104 468,26
Nuorten itsenäistymisvarat	-46 542,02	-41 891,07
Ohjaajapalkkiot	-648,12	-9 478,11
Lomapalkkajaksotus	-883 173,46	-863 871,31
Muut siirtovelat muille	-64 058,61	-57 534,51
Jäsenkuntayhtymille	0,00	-232 694,00
10. Siirtovelat	-994 422,21	-1 205 469,00
Lyhytaikainen vieras po. yht.	-2 756 018,70	-4 298 294,97
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	-2 756 018,70	-4 298 294,97
VASTATTAVAA	-701 919,14	-615 681,66

RAHOITUSLASKELMA

	V.2020	V.2019
RAHOITUSLASKELMA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alij)	1 631 513,75	-1 785 379,60
Poistot ja arvonalentumiset	24 460,04	66 853,11
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 000,00	-3 000,00
Tulorahoituksen korjaukset	-1 048,39	0,00
	1 651 925,40	-1 721 526,49
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-125 255,81	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	1 048,39	0,00
	-124 207,42	0,00
TOIMIN. JA INVEST. RAHAVIRTA	1 527 717,98	-1 721 526,49
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainojen muutokset		
Lainakannan muutokset		
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos muilta	14 558,29	967 349,08
Korott.velk. muutos kunnalta	-1 164 646,35	444 691,99
Korott.velk. muutos muilta	-377 629,92	309 485,42
	-1 527 717,98	1 721 526,49
Rahoituksen rahavirta	-1 527 717,98	1 721 526,49
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00

3.6.4.3 Investoinnit

Valtuustoon nähden sitova		Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
1025	HYVINVOINTI LIIKEL. INV				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	-40 000,00	0,00	-26 898,94	-13 101,06
1164	Muut kuljetusvälineet	0,00	-45 000,00	-45 000,00	0,00
1173	ATK-laitteet	-105 760,00	0,00	-53 356,87	-52 403,13
	Investointimenot yht.	-145 760,00	-45 000,00	-125 255,81	-65 504,19
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	-145 760,00	-45 000,00	-125 255,81	-65 504,19

3.6.4.4 Liitetiedot

Liitetieto 6

Sosiaali- ja terveyspalvelut
Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Muuramen Hyvinvointi -liikelaitos	
	2020	2019
Sosiaali- ja terveyspalvelut		-
Siitä:		
Lapsi- ja oppilaspalvelut	29 965,13	21 726
Perhe- ja aikuissosiaalityö	55 176,40	105 433
Aktivointi ja työllistäminen	159 652,22	150 348
Vanhuspalvelut	1 423 324,59	1 318 234
Vammaispalvelut	211 953,90	207 455
Terveyskeskussairaala	306 599,43	380 423
Avosairaanhoido	496 282,27	514 817
Suun terveydenhuolto	316 602,68	342 024
Sosiaali- ja terveyspalvelut yhteensä	2 999 556,62	3 040 460

Liitetieto 9

Palvelujen ostojen erittely

	Muuramen hyvinvointi liikelaitos	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	16 143 063	16 375 321
Muiden palvelujen ostot	2 348 924	2 021 005
Liikelaitoksen palvelujen ostot yhteensä	18 491 987	18 396 326

Poistosuunnitelmana käytetään Muuramen kunnan poistosuunnitelmaa

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10000 euroa on alle 10000 euroa kirjataan vuosikuluksi

TULOLASKELMA		2020	2019
4580	Kalusto	24 501,89	72 483,82

Liitetieto 24		
Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät		
	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset		
Menoennakot		
	Muut menoennakot	
Tulojäämät		
	Tuet ja avustukset	55 840 27 633
	Siirtosaamiset jäsenkuntayhtymiltä	
	Muut tulojäämät	11 629 15 310
	Lyhytaikaiset siirtosaamiset yht.	67 469 42 943

Liitetieto 33		
Siirtovelkoihin liittyvät olennaiset erät		
	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat		
	Nuorten itsenäistymisvarat	46 542 41 891
	Ohjaajapalkkiot	648 9 478
	Lomapalkkajaksotus	883 173 863 871
	Siirtovelat jäsenkuntayhtymille	232 694
	Muut siirtovelat	64 059 57 535
	Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	994 422 1 205 469

Liitetieto 19	
Pysyvät vastaavaat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
Aineettomat hyödykkeet	
	Aineettomat oikeudet
Poistamaton hankintameno 1.1.	0
Lisäykset tilikauden aikana	26 899
Rahoitusosuudet tilikaudella	
Vähennykset tilikauden aikana	
Siirrot erien välillä	
Tilikauden poistot	4 483
Arvonlennukset ja niiden pal.	
Poistamaton hankintameno 31.12.	22 416
Kirjanpitoarvo 31.12.	22 416

Pysyvät vastaavaat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset	
Aineelliset hyödykkeet	
	Koneet ja kalusto
Poistamaton hankintameno 1.1.	6 584
Lisäykset tilikauden aikana	98 357
Rahoitusosuudet tilikaudella	
Vähennykset tilikauden aikana	
Siirrot erien välillä	
Tilikauden poistot	19 977
Arvonlennukset ja niiden pal.	
Poistamaton hankintameno 31.12.	84 964
Liittymismaksut	
Vähennykset tilikauden aikana	
Siirrot erien välillä	
Arvonlennukset ja niiden pal.	
Arvonkorotukset	
Arvonkorotuksen purku	
KIRJANPITOARVO 31.12.	84 964

3.6.4.5 Esitys Muuramen Hyvinvointi –liikelaitoksen tuloksen käsittelystä

Esitetään, että tilikauden ylijäämä 1 628 513,75 euroa siirretään taseen edellisten tilikausien yli- ja alijäämien tilille ja että liikelaitoksen kertynyt alijäämä katetaan vuoden 2022 loppuun mennessä.

Tilinpäätöksen tiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Noudatetaan samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan kirjanpidossa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Eriytettyyn tulos- ja rahoituslaskelmaan otetaan ulkoisten tulojen ja menojen lisäksi sisäiset ja laskennalliset tulot, menot tai rahoituserät, jossa vastapuolena on kunnan muut toiminta.

Eriytettyyn taseeseen otetaan sisäinen saatava ja velka sekä sisäinen kate, jossa vastapuolena on kunnan muu toiminta. Liikelaitoksella ei ole omaa pankkitiliä, joten rahoituslaskelmassa ei voida esittää rahavarojen muutosta.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Etsivä nuorisotyö siirtyi 1.1.2020 nuorisopalveluiden tehtäväalueelle pois liikelaitoksen aktiivointi ja työllistäminen tehtävältä.

Vertailukelpoisuus ei ulotu vuoteen 2016. Muuramen Hyvinvointi –liikelaitos aloitti toimintansa 1.1.2017. Liikelaitos muodostettiin kunnan sosiaalitoimesta ja siihen saakka Jyväskylän yhteistoiminta-alueelta (Jyte) ostetusta perusterveydenhuollosta. Erikoissairaanhoidon ostaminen kuuluu myös liikelaitoksen toimintaan. Tuloslaskelman v. 2016 vertailutiedoissa perusterveydenhuolto näkyy asiakaspalveluiden ostona ja toimintatuotot kertyivät terveydenhuollon osalta Jytelle.

3.6.4.6 Muuramen Hyvinvointi-liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitukset

Muuramessa 17.3.2021

Ville Väyrynen
(puheenjohtaja)

Asko Juuti
(varapuheenjohtaja)

Teija Hitonen

Tiina Mikkola

Mirjam Rousu

Jari Nojonen

3.7 Elinvoiman ja kestävän kasvun palvelut

Valtuustoon nähden sitova

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
Toimintatulot	3 553 000	0	3 160 735,10	392 264,90
Valmistus omaan käyttöön	267 000	0	289 799,89	-22 799,89
Toimintamenot	-4 237 140	0	-4 199 872,58	-37 267,42
Toimintakate (Netto)	-417 140	0	-749 337,59	332 197,59
Suunnitelmapoistot	-1 676 620	0	-1 595 512,80	-81 107,20
Laskennalliset menot	-84 780	0	-80 160,91	-4 619,09

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
Vaikuttavuustavoitteet Elinkeinoelämän kehittäminen	Liikevaihtoaan kasvattaneiden yritysten määrä / vuosi Tulostaan kasvattaneiden yritysten määrä / vuosi Työpaikkaomavaraisuuden kehitys	95 kpl/2020 122 kpl/2020 61,83 % (Tilastotieto 2018)
Tuottavuustavoitteet Yritysten edellytysten luominen	Liike- ja työpaikkatonttien määrä	Liike- ja työpaikka-alueiden toteuttamiseksi vuonna 2020 Kuusanmäentien asemakaava sekä Punasillan asemakaavan muutos ja laajennus sai lainvoiman. Kuusanmäentien asemakaava-alueelle muodostui 22 ha uusia yritystontteja sekä Punasillan asemakaavan muutos ja laajennusalueelle 1,3 ha. Sillanniityn kaava-alueella aloitettiin kadun rakennustyöt

Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toteuma
<p>Vaikuttavuustavoitteet Monipuoliset ja viihtyisät asuin-alueet</p> <p>Kevytliikenneväyläyhteydet keskustan palveluiden ja asuinalueiden välille</p>	<p>Riittävä asuintonttien kaavoitusreservi kaikissa taajamissa</p> <p>Kevytliikenneväylien määrän lisäys</p>	<p>Keskustaajaman eteläosan yleiskaava oli luonnoksena nähtävillä kesällä 2020.</p> <p>Keskustaajamassa ja Kinkomaan taajamassa on asemakaavoitushankkeita käynnissä. Pientalotonttien reservi on hyvä, lukuun ottamatta Kinkomaan taajamaa.</p> <p>Sanantien kevyen liikenteen väylä valmistui.</p>
<p>Tuottavuustavoitteet Sujuva ja nopea lupakäsittely sekä edulliset taksat</p>	<p>Lupien käsittelyajat ja määrä</p> <p>Seutukunnan edulliset taksat</p>	<p>Lupien käsittelyajat tavoitteiden mukaiset. Lupien määrä kasvoi hiukan vuodesta 2019. Vuonna 2020 tarkastettiin ympäristösuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen taksat sekä konekeskuksen taksa</p>

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TP 20
Hyväksytyt asemakaavat (ha)	52	60	53
Kevyen liikenteen väylät	Havutie	Keihästie	Sanantie
Myönnetyt luvat	201	228	255

3.7.1 Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta

Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan sekä hallinnon menot on jaettu suoraan palveluille vuoden 2020 alusta lukien.

Toiminta-ajatus

Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunta vastaa kunnan elinkeinoelämän edistämisestä, maankäytön suunnittelusta, rakentamisen suunnittelusta, rakentamisesta/rakennuttamisesta, mittaustoimesta, rakennusvalvonnasta, ympäristönsuojelusta, ympäristöterveydenhuollosta, palo- ja pelastustoimesta, kaduista, yksityisteistä, vesihuollosta ja jätehuollosta. Lautakunnan kokoonpano on yhdeksän jäsentä.

Palvelusuunnitelma

Lautakunta huolehtii sille kuuluvat tehtävät tehokkaasti ja taloudellisesti.

Lautakunta kokoontuu vuoden aikana 11 kertaa.

Lautakunnan alaisen henkilökunnan määrä on 29 henkeä.

Vuonna 2020 eläköityy kaksi työntekijää, molempien tilalle palkataan työntekijä.

Talousarvion toteutuminen

Vakituisen henkilökunnan määrä oli (31.12.2020) 28 henkeä, sijaisia 1 henkilö.

Vuonna 2020 eläköityi 4 henkeä.

- Rakennusvalvonnan sihteerin virka lakkautettiin. Rakennusvalvonnassa 1.4.2020 aloitti lupavalmistelija.
- Maanmittauspäällikön tehtävissä 1.9.2020 aloitti maanmittausinsinööri.
- Vesihuoltolaitoksella aloitti 11.11.2020 vesihuoltolaitoksen hoitaja, vastaavan vesilaitoshoitajan jäädessä eläkkeelle.
- Eläköityneen maanrakennusammattilaisen tilalle ei rekrytoitu henkilöä.

3.7.2 Infra ja mittaus

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
630 INFRA JA MITTAUS				
Toimintatulot	124 500	0	140 607,32	-16 107,32
Valmistus omaan käyttöön	152 000	0	198 310,28	-46 310,28
Toimintamenot	-1 228 610	0	-1 213 278,91	-15 331,09
Toimintakate (Netto)	-952 110	0	-874 361,31	-77 748,69
Suunnitelmapoistot	-1 274 380	0	-1 223 017,51	-51 362,49
Laskennalliset menot	-32 310	0	-30 416,38	-1 893,62

(Sisältää myös konekeskuksen luvut)

ELINVOIMAN JA KESTÄVÄN KASVUN HALLINTO

Toiminta-ajatus

Elinvoiman ja kestäväen kasvun palveluiden hallinnosta, kehittämisestä, suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta huolehtiminen.

Palvelusuunnitelma

Elinvoiman ja kestäväen kasvun palveluiden hallinnon suurimmat tehtäväkokonaisuudet:

Elinkeinoelämän edistäminen

- Maankäytön suunnittelutehtävät
- Mittaus- ja kartoitustyöt
- Katujen rakentaminen ja kunnossapito
- Ympäristönsuojelutehtävät
- Kunnan maa- ja metsätilojen hoito
- Talousveden tuottaminen, vesihuollon rakentaminen ja kunnossapito
- Yksityistielain mukaiset kunnan tehtävät

Talousarvion toteutuminen

Elinvoiman ja kestäväen kasvun palveluiden määrän tarve kasvaa kunnan väkiluvun lisääntyessä ja taajamien laajentuessa. Palvelutaso säilytetään kohtuullisena.

KUNNALLISTEKNIIKAN SUUNNITTELU

Toiminta-ajatus

Tehtävä on vastata kevyen liikenteen, katuverkoston sekä vesihuollon yleis- ja rakennussuunnittelusta.

Palvelusuunnitelma

Suunnittelutehtävät liittyvät sekä uusien että perusparannettavien kohteiden toteuttamiseen. Katujen perusparannusten yhteydessä pyritään tarkastelemaan myös vesihuolto.

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2020 kunta osallistui 25 %:lla ELYn Kinkovuorentien varren kevyen liikenteen väylän suunnitteluun (kustannusarvioennuste 91 000 €, josta Muuramen osuus arviolta 22 2750 €). Suunnittelukustannukset nousivat n. 73 % arviosta, johtuen tarkennetuista maaperätutkimuksista sekä rautatien ylitse menevästä siltasuunnittelusta. Suunnittelussa valmistui Kinkovuorentien kevyen liikenteen väylän aluevaraus- sekä rakennussuunnitelma Säynätsaloon asti. Lisäksi vuonna 2020 valmistui Sillanniityn KM-1 alueelle oikealle kääntyvä kaista sekä kunnan omana suunnittelutyönä Seunavuoren alueen Saarikonvuorentien jatkon, Huurrepolun alun sekä Usvatien kunnallistekniikan rakennussuunnitelma, Paasivuoren maanläjitysalueen suunnitelma, Ainonpolun rakennussuunnitelma sekä vanhojen alueiden perusparannuskohteita.

Käynnissä olevia muita suunnitelmia:

- Jyväskylän seudun henkilöliikennetutkimus (Keski-Suomen ELY, Jyväskylä, Laukaa, Muurame).
- Jyväskylän MAL-seudun henkilöliikennetutkimus (Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen ELY, Hankasalmi, Petäjävesi, Jyväskylä, Toivakka, Laukaa, Muurame, Uurainen, Äänekoski).
- Ratahanke välille Tampere-Jyväskylä

MITTAUS

Toiminta-ajatus

Mittaustoimi vastaa ja valvoo kunnan ja muiden toimijoiden kartoitus- ja mittaustöitä maankäyttö- ja rakennuslaissa sekä JHS 185:ssä säädetyllä tavalla kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Tavoitteina ovat edellytysten luominen asemakaavan toteuttamiselle ja maankäytön suunnittelulle merkitsemällä asemakaavan mukaiset rakennuspaikat maastoon ja tekemällä asema-kaavoitusta varten maankäyttö- ja rakennuslain sekä JHS 185:n vaatimukset täyttävät pohjakartat ja kartta-aineistot.

Palvelualueelle kuuluvat myös rakennusvalvonnan avustaminen merkitsemällä uusien rakennusten sijainti ja korkeusasema rakennuspaikoille, kunnallisteknisen suunnittelun ja rakentamisen mittaus- ja dokumentointityöt, osoitejärjestelmä- ja opaskartta-aineistojen ylläpito sekä mittaustoimessa tarvittavan ICT-ohjelmiston ja kaluston ylläpito.

Tunnusluvut

Mittaustoimen tehtävät ovat suhteessa kaikkeen elinvoiman ja kestävä kasvun palvelualueelle liittyvään suunnitteluun ja rakentamiseen. Mittauksen tunnuslukuina voidaan pitää siten kaavoituksen, myytävien tonttien, rakennusvalvonnan ja kunnallistekniikan määrien tunnuslukuja.

Talousarvion toteutuminen

Valtuustoon ja lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet ovat toteutuneet v.2020.

Asemakaavoitusta, rakennusvalvontaa ja kunnallistekniikkaa varten tehtiin mittauksia ja kartoituksia etenkin Hautalahden, Murtolammen, Seunavuoren, Niittyahon, Sillanniityn, Kinkomaan Peltolammen ja keskustan alueilla sekä peruskunnostettavilla kaduilla.

Uusia asemakaavatontteja mitattiin ja lohkottiin vuoden 2020 myyntiä varten 28 kpl (Seunavuori, Niittyaho, Hautalahti, Peltolampi).

Numeerista pohjakartta-aineistoa ajantasaistettiin Punasillan alueella.

Vesihuollon tarke- ja kartoitusmittaamista sekä johtokartan laatimista numeeriseen muotoon jatkettiin.

LIIKENNEVÄYLÄT

Toiminta-ajatus

Katujen, hulevesiverkostojen, kevyen liikenteen väylien sekä valaistuksen hoito ja kunnossapito.

Kunnan yksityistieavustusten jakaminen

Palvelusuunnitelma

Liikenneväylien määrät lisääntyvät vuosittain uudisrakentamisen vaikutuksesta, joka lisää väylien hoito- ja kunnossapitokustannuksia.

Vanhon asuinalueiden katujen perusparannuksilla ja katujen päällystämällä pyritään alentamaan hoito- ja kunnossapitokustannuksia. Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunta päättää erikseen vanhojen alueiden perusparannettavat kadut, asfaltoinnit ja katuvalaistuksen (määrärahat investointipuolella). Väylien asfaltoinnit ja talvikunnossapito tehdään ostopalveluina. Samoin ostopalveluina on liikennevihreiden nurmikoiden leikkaus ja niitto.

Liikenneväylien hoitotaso pyritään pitämään kohtuullisena.

Yksityisteiden kunnossapidolle annetaan avustusta niille, joiden varrella on ympärivuotista, pysyvää asutusta ja joiden tiekunnat on perustettu toimituksessa.

Tunnusluvut

Liikenneväylät	TP 18	TP 19	TP 20
katuja (km)	68,78	69,95	70,95
kevyen liikenteen väyliä (km)	24,3	25,1	25,4
avustettavia yks.teitä (kpl)	49	49	50
avustettavia yks.teitä (km)	102,5	102,5	103,1
avustuksia yks.teille (euroina)	50 000	50 000	50 000

Talousarvion toteutuminen

Katu- ja kevyen liikenteen väyläverkoston kasvaessa kunnossapitoalueet ovat vuonna 2020 laajentuneet Keskustan, Hautalahden, Kinkomaan Peltolammen, Sillanniityn sekä Eteläportin alueilla.

Teiden ja pihojen auras ja osa hiekoituksesta teetettiin ulkopuolisilla urakoitsijoilla. Samoin teiden asfalttipäällysteet ja päällysteiden asfalttipaikkaukset teki ulkopuolinen urakoitsija. Omalla kalustolla poistettiin teiden polanteita ja hiekoitettiin liikenneväyliä sekä parannettiin risteyksien näkyvyyksiä. Kesäkunnossapito, pölynsidonta ja teiden lanaus tehtiin kunnan omalla kalustolla. Hiekoitushiekan poisto tehtiin pääsääntöisesti omalla kalustolla. Tienvarsien ja liikennevihreiden niitot tapahtuivat ulkopuolisen urakoitsijan toimesta.

Katuvalaistuskustannukset nousevat tievalaistuksen lisääntymisen ja ilkvallan myötä. Katuvalaistusta rakennetaan/uusitaan investointimäärärahalla.

Valaistus on katkaistuna kello 24.00–05.30. Asemakaava-alueen ulkopuoliset valaistukset ovat katkaistuina kello 23.00–06.00. Muuramen ydinkeskustan sekä Murtolammen valot palavat koko yön.

Yksityisteitä avustettiin yhteensä 50 000 eurolla vuonna 2020. Yksityisteiden peruskorjausavustuksia ei ollut.

KONEKESKUS
Kohderahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
4410 Konekeskus Tulosbudjetti				
Toimintatulot				
Myyntitulot	120 000	0	114 832,25	5 167,75
Valmistus omaan käyttöön	31 000	0	46 806,87	-15 806,87
Toimintamenot				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-29 500	0	-36 482,13	6 982,13
Palvelujen ostot	-30 410	0	-31 026,09	616,09
Henkilöstömenot	-27 410	0	-24 491,76	-2 918,24
Muut menot	-34 540	0	-32 357,68	-2 182,32
TOIMINTAKATE	29 140	0	37 281,46	-8 141,46
Rahoitustulot ja -menot				
VUOSIKATE	29 140	0	37 281,46	-8 141,46
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poisto	-49 000	0	-35 807,00	-13 193,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-19 860	0	1 474,46	-21 334,46

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Konekeskuksen tarkoitus on tukea kunnan omia toimintoja ja myydä niihin palveluja omakustannushintaan.

Palvelusuunnitelma

Konekeskuksen tavoitteena on ylläpitää töiden sujumisen kannalta välttämätöntä konekantaan. Vanhentunutta kalustoa uusitaan.

Tunnusluvut 2020

Kalustoa (kpl)	TP 18	TP 19	TP 20
Traktorit	4	4	5
Nosturikuorma-auto	1	1	1

Talousarvion toteutuminen

Konekeskus on toiminut talousarvion mukaisesti. Ikääntyvää kalustoa uusitaan investointien puitteissa. Vuonna 2020 hankittiin uusi iso traktori (hankinta investointipuolella). Vanhaa isoa traktoria ei annettu vaihdossa, vaan pidetään omana varatraktorina. Ikääntyvän kaluston huolto- ja kunnossapitokustannukset nousevat kaluston ikääntyessä.

3.7.3 Luvat ja valvonta

RAKENNUSVALVONTA Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
720 LUVAT JA VALVONTA				
Toimintatulot	110 000	0	142 658,30	-32 658,30
Toimintamenot	-413 410	0	-419 312,47	5 902,47
Toimintakate (Netto)	-303 410	0	-276 654,17	-26 755,83
Laskennalliset menot	-14 430	0	-13 862,30	-567,70

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Valvoa kaavojen noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä valvoa rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapitoa siten, kuin siitä laissa säädetään.

Valtion lainoittaman/avustaman maatalous- ja asuntorakentamisen suunnitelmien, sekä korjaustoimenpiteiden tekninen valvonta.

Rakennus- ja huoneistorekisterin pitäminen ja tietojen toimittaminen muille viranomaisille.

Palvelusuunnitelma

Auttaa ja neuvoa asiakkaita rakentamiseen liittyvissä kysymyksissä ja rakennuslupa-asioissa. Pyritään nopeaan ja oikeudenmukaiseen päätöksentekoon lupa-asioissa, asiakasläheiseen palveluun sekä joustavaan rakennusaikaiseen valvontaan ja ohjaukseen.

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TP 20
Myönnetyt luvat yhteensä	201	228	255
Rakennus- ja toimenpideluvat	156	165	146
Toimenpideilmoitukset	31	46	93
Muut luvat	14	17	16
Lupakatselmukset	482	601	581
Valmistuneet asunnot	48	83	119
Lupatulot €	107 331	107 331	127 785

Talousarvion toteutuminen

TA20 Palvelusuunnitelma on toteutunut talousarvion mukaisesti

Toimiala on jatkuvassa lainsäädäntömuutoksessa, henkilöstön koulutukseen tulee panostaa, jotta pysytään ajan tasalla.

Lupien, rakentamisen ohjauksen, katselmusten ja neuvonnan määrä on suoraan riippuvainen suhdanteista, asukasmäärän kasvusta, kaavoituksesta ja tonttivarannosta.

Valtuustoon ja lautakuntaan nähden tavoitteet ovat toteutuneet pääosin suunnitelmien mukaisesti. Lupamäärä on hiukan suurempi kuin vuonna 2019 ja mitä vuoden 2020 talousarvioon arvioitiin. Lupatulot olivat myös vuonna 2020 (127 785 €) hiukan suuremmat kuin vuoden 2020 (100000 €) talousarvioon arvioitiin.

Vuonna 2020 jatkettiin sähköisen asiakaspalvelun kehittämistä. Kokonaan sähköiseen asiakaspalveluun siirtyminen odottaa vielä sähköisen arkistoinnin ratkaisuja. Sähköinen asiakaspalvelun toiminta on riippuvainen kunnan sähköisen arkistoinnin kehittämisestä.

YMPÄRISTÖNSUOJELU

Toiminta-ajatus

Toimialan tehtävä on ympäristö- ja jätelainsäädännön alainen neuvonta ja valvonta, vesihuoltolain ja jätevesiasetuksen edellyttämät tehtävät, ympäristölupien ja maa-aineslupien valmistelu ja valvonta, ympäristön tilan seuranta, luonnon virkistyskäytön edistäminen sekä lupaviranomaisena toimiminen.

Palvelusuunnitelma

Ympäristönsuojelu edesauttaa terveellisen, turvallisen ja viihtyisän ympäristön aikaansaamista. Toiminnan tavoitteena on sujuva ja nopea lupa- ja ilmoitusasioiden käsittely.

	TP 18	TP 19	TP 20
Ympäristölupapäätökset ja rekisteröinnit	8	2	1
Maa-aineslupapäätökset	3	2	1
Lannan auma-ilmoitukset ja poikkeukset	2	4	2
Muut päätökset ja ilmoitukset	10	2	9
Ajoneuvojen siirtopäätökset	4	8	11
Jätehuolto- ja ympäristölupatarkastukset	5	11	12
Maa-aineslupatarkastukset	14	13	16

Talousarvion toteutuminen

Toimiala on jatkuvassa lainsäädäntömuutoksessa. Ympäristölupien valvonnalla on suunnitelma ja valvonta on maksullista. Määräaikaisten maa-aineslupien uusi luvituskierron on edelleen käynnissä. Lupahakemukset ja ilmoitukset käsiteltiin tavoiteajassa.

Jätehuolto- ja lupatarkastuksia tehtiin vuoden aikana 28 kpl. Jätehuollon valvontaa jatkettiin yhdessä jätelautakunnan kanssa. Ympäristölupien ja erilaisten ilmoitusten lupamaksutulot alittuivat.

Muuramenjoen luontopolkua kunnostettiin ja Suuruspään yhteislaitumen kunnostusta jatkettiin.

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO JA ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO

Toiminta-ajatus

Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on vähentää ja ennaltaehkäistä ihmisten terveyttä uhkaavia tekijöitä ja terveyshaittoja, jotka voivat aiheutua mm. elintarvikkeista, talousvedestä, uimavedestä, sisäilmasta, tupakasta tai kemikaaleista. Eläinlääkintähuolto huolehtii hyöty- ja pieneläinten terveydestä sekä eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaisista viranomaistehtävistä. Pieneläinpäivystys ja löytöeläinten hoitopalvelut sisältyvät myös tähän kustannuspaikkaan.

Palvelusuunnitelma

Muuramen kunnan ympäristöterveydenhuollon tehtävät hoitaa Jyväskylän kaupunki. Jyväskylän seudun ympäristöhuollon yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Jyväskylä, Hankasalmi, Joutsa, Luhanka, Multia, Muurame, Petäjävesi, Toivakka ja Uurainen.

Kuluttajien turvallisuudesta huolehditaan valvomalla ja tarkastamalla kuluttajapalveluita ja -tavaroita. Vesilaitoksen talousveden laatua valvotaan, samoin uimapaikkojen veden laatua.

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TP 20
Ympäristöterveydenhuolto €	73 562	71 368	67 297

	TP 18	TP 19	TP 20
Eläinlääkintähuolto, pieneläinpäivystys ja löytöeläinten hoitopalvelut €	40 709	45 502	56 662

Talousarvion toteutuminen

Muuramen kunnan näkökulmasta talousarvio toteutui kokonaisuutena hyvin. Ympäristöterveydenhuollon menot alittuivat. Eläinlääkintähuollon, pieneläinpäivystyksen ja löytöeläinpalvelun menot ylittyivät.

Terveys- ja elintarvikevalvonnan sekä hallinnon kustannukset jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaettiin vielä vuonna 2020 vanhan sopimuksen mukaan eli 72 % hyötyeläintilojen ja 28 % asukasluvun mukaisesti, paitsi pieneläinpäivystyksen kustannukset, jotka jaetaan sopijakuntien asukasluvun suhteessa.

Vuoden kuluessa tehtiin uusi ympäristöterveydenhuollon yhteistoimintasopimus. Uusi sopimus muuttaa ennen kaikkea eläinlääkintähuollon kustannuksia, jotka 1.1.2021 alkaen laskutetaan kunnilta suoriteperusteisesti. Lisäksi Äänekoski tulee mukaan sopimukseen uutena kuntana 1.1.2021 alkaen.

JÄTEHUOLTO

Jätehuollon palvelutehtävät siirtyivät 1.1.2017 Mustankorkea Oy:lle. Jätehuollon viranomais-tehtäviä hoitaa Jyväskylän, Laukaan, Toivakan ja Muuramen yhteinen Jyväskylän seudun jäte-lautakunta. Lautakunnan menot katetaan Mustankorkea Oy:n tuloista. Kuntalle kuuluu vain jätehuollon valvonta, josta vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

3.7.4 Maankäyttö ja elinkeinot

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
740 MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT				
Toimintatulot	1 470 500	0	1 100 516,48	369 983,52
Toimintamenot	-477 960	0	-505 725,04	27 765,04
Toimintakate (Netto)	992 540	0	594 791,44	397 748,56
Laskennalliset menot	-9 630	0	-9 065,97	-564,03

(Lukuihin sisältyy myös kohderahoitteiset maa- ja metsätilat sekä tontit)

KAAVOITUS

Toiminta-ajatus

Vastata kunnan kaavoituksesta ja kehittämisestä maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla. Kunnan tulee huolehtia riittävien raakamaareservien hankinnasta sekä tonttien markkinoinnista.

Palvelusuunnitelma

Kaavoituksesta ja tonttien markkinoinnista vastaa kunnan kaavoittaja. Ulkopuolista konsulttia tarvitaan suunnittelutehtävissä ja erilaisten selvitysten laadinnassa (esim. luontoselvitykset, tiesuunnitelmat).

Kaavoitukseen liittyvät toimet edellyttävät entistä parempaa luonnon, ympäristön, maiseman, kuntalaisten, eri viranomaisten ja ympäristövaikutusten huomioonottamista.

Tunnusluvut

Kaavoitus	TP 18	TP 19	TP 20
Hyväksytyt asemakaavat (ha)	52	60	53

Talousarvion toteutuminen

Kuluneella suunnitelmakaudella oli vireillä yksi yleiskaava sekä useita asemakaavoja. Yleiskaava on kunnan yleispiirteinen maankäytön suunnitelma, sillä ratkaistaan tavoitellun kehityksen periaatteet. Asemakaavassa määritellään yksityiskohtaisemmin alueen tuleva käyttö.

Suunnitelluista yleiskaavoista vireillä on Keskustaajaman osayleiskaavan eteläosa, joka aloitettiin syksyllä 2015 ja se jatkuu tarkistetun aikataulun mukaan vuoteen 2021. Osayleiskaavan eteläosan suunnittelualue käsittää taajama-alueen valtatie 9 molemmin puolin. Pohjoisessa suunnittelualue rajoittuu Muuramenjokeen. Etelässä alue rajoittuu valtatie 9 itäpuolella Niityahon eritasoliittymään ja länsipuolella Ketunmutka tiehen. Yleiskaavatyössä pohditaan suunnittelualueen maankäyttöä yleispiirteisellä tasolla seuraavan noin 20 vuoden aikana tapahtuvalle kunnan kehitykselle, tavoitevuotena on 2035.

Suunnitelluista asemakaavoista lainvoimaiseksi tuli Kuusanmäentien asemakaava (38,41 ha), Punasillan asemakaavan muutos ja laajennus (1,97 ha) sekä Eerolan asemakaava (5,5 ha). Yhteensä lainvoimaisia asemakaavoja valmistui 46 ha. Lisäksi valtuusto hyväksyi Kinkomaan Vitapolis alueen kortteleiden 1202 ja 1203 asemakaavan muutoksen (7,5 ha), josta valitettiin

hallinto-oikeuteen ja siitä ei ole saatu vielä päätöstä vuonna 2020. Aluevarauksia teollisuus- ja yritystonteille kaavoitettiin Kuusanmäentien asemakaavassa 136 289 kem² (26 ha) ja Punasilan asemakaavan muutos ja laajennuksessa 6 470 kem² (1,3 ha).

Asumiseen tarkoitettuja asemakaavoja oli vireillä sekä keskustaajamassa että Kinkomaalla. Keskustaajamassa oli vireillä Kappelintien (Peltolantien) asemakaava Velkapohjassa sekä yksityisten maanomistajien Paulannon ja Harjunherin asemakaavat, jotka sijaitsevat myös Velkapohjassa. Keskustaajamassa käynnistettiin Kesämaan asemakaava sekä Kaijalantien asemakaavan muutos ja laajennus. Kesämaan ja Kaijalantien asemakaava-alueille on tarkoitus osoittaa myös työpaikka-alueita.

Kinkomaalla oli vireillä Kinkoriutatien asemakaavamuutos ja Olympiakylän asemakaava käynnistettiin. Olympiakylän alustavaan asemakaavarajaukseen on otettu mukaan myös yksityisten maanomistajien maita.

Vuoden 2020 lopussa asemakaavoitettuja kunnan omistamia rakentamattomia omakotitalontontteja oli Seunavuoressa 52, Tervamäessä 7, Hautalahdessa 62, Kinkomaalla 11 tonttia sekä Niittyahossa 13 kpl. Isolahden osayleiskaavan alueella kunnalla on kaikkiaan 17 myytävää tonttia. Koulun taakse sijoitettavalle 12 tontin Niinilähteen alueella oli kuusi tonttia myynnissä.

Asemakaava-alueelta vuoden 2021 rakentamiseen uusia tontteja tuli hakuun marraskuussa 2020 Hautalahdesta, Seunavuoresta, Niittyahosta ja Kinkomaan Peltolammelta yhteensä 28 kpl. Rakentamiskelpoisia tontteja vuodelle 2021 oli haettavissa yhteensä 45 kpl.

Muuramen kunta osallistui Jyväskylän rakennusmessuille Jyväskylän Paviljongissa 6.–8.3.2020 Jyväskylän seudun yhteisellä osastolla.

Taloudellisen ja tehokkaan yhdyskuntarakenteen saavuttamiseksi kunta pyrkii kaavoittamaan ja ostamaan raakamaata olemassa olevien asemakaava-alueiden lähetyviltä. Raakamaareserviä kaavoitusta varten kunnalla Pyypöläntien varteen sijoitettavalla ns. Hirviviidan alueella, Kinkovuorentien varrella Tervamäessä, Kylänlahden rannalla ja Kinkomaalla Olympiakylän takana.

Kunta osti maata vuonna 2020 yhteensä noin 3,6 ha liikennealueeksi, puhtaiden maiden loppusijoitusalueeksi sekä rakennusalueeksi. Eerolan asemakaavan maankäyttösopimuksien mukaisesti kunta sai haltuunsa n. 1,14 ha asemakaavan katu-, suojaviher- ja lähivirkistysaluetta.

Kunta osallistui Jyväskylän kaupunkiseudun kuntien ja valtion välisen maankäytön, asumisen ja liikenteen (MAL) sopimuksen 2020-2031 valmisteluun.

KESKUSTAN KEHITTÄMINEN

Toiminta-ajatus

Tavoitteena on Muuramen keskustan vetovoimaisuuden lisääminen, alueen viihtyvyys ja toimivuus sekä palvelujen säilyminen. Keskustan kehittämisestä on laadittu yleissuunnitelma 2015, joka antaa suuntaviivoja tuleville hankkeille.

Palvelusuunnitelma

Merkittävimmät uudistus- ja kehittämiskohteet:

- Vanha ja uusi liikekeskus: näiden välinen yhteys, pääpaino vanhan liikekeskuksen alueen kehittämisessä
- Asumisen tehostaminen/tiivistäminen
- Tiejärjestelyt ja kevyenliikenteenväylät
- Muuramejoki ja kylänlahti, rannan hyödyntämismahdollisuudet
- Vihersuunnittelu ja valaistus

Talousarvion toteutuminen

Keskustan kehittämissuunnitelman mukaisten visioiden suunnittelua Virastotien ja Mikkolantien kohdalta liittyen kunnan kiinteistöhankeisiin ja uuden liityntäpysäköinnin järjestämiseksi jatkettiin.

Valtatien varrella raivausta ja niittoa laajennettiin Sillanniityn alueelle.

ELINKEINOELÄMÄN EDISTÄMINEN Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
740 MAANKÄYTTÖ JA ELINKEINOT				
1430 Elinkeinoelämän edist.				
Toimintamenot	-133 460	0	-128 600,86	-4 859,14
Toimintakate (Netto)	-133 460	0	-128 600,86	-4 859,14
Laskennalliset menot	-7 190	0	-6 932,74	-257,26

Toiminta-ajatus

Muuramen kunnan strategia vuoteen 2021 nostaa elinvoiman kunnan keskeiseksi menestystekijäksi. Jo strategian nimi, Mahdollisuuksien Muurame – elinvoimainen edelläkävijä on merkittävä linjaus elinvoiman merkityksestä kunnan toiminnassa. Yksi keskeisimmistä elinvoiman tekijöistä on elinkeinoelämän kehittäminen ja sen kasvun tukeminen. Strategiaan onkin valittu elinvoiman ja kestävä kasvun tavoitteeksi yrittäjäaktiivinen elinkeinopolitiikka.

Muuramen kunta toimii elinkeinoelämän kehittämisessä asiakaslähtöisesti ja tavoitteena on auttaa yrityksiä niiden kasvuhaasteissa ja mahdollistaa näin nykyisten työpaikkojen säilyminen ja uusien luominen. Muuramen kunta toimii myös aktiivisesti etsien ja tarjoten mahdollisuuksia uudelle yritystoiminnalle. Kunta hoitaa yhä enemmän itse elinkeinoelämän kehittämistehtävää ja pyrkii ennakoimaan sen myötä nykyistä paremmin toimintaympäristön muutoksia.

Elinkeinoelämän kehittämisessä keskeisessä asemassa on yhteistyö yrittäjäjärjestön kanssa, mutta samanaikaisesti on löydettävä uusia kontakteja ja verkostoja elinkeinoelämän kehittämiseen ja työpaikkojen lisäämiseen.

Palvelusuunnitelma

Kunnan elinkeinoelämän kehittämisessä hyödynnetään sekä kunnan omaa henkilöstöä että julkisia ja yksityisiä elinkeinoelämää palvelevia toimijoita muuramelaisen ja sitä kautta koko seudun elinkeinoelämän edelleen kehittämiseksi. Kunta tekee yhteistyötä yrittäjien, yritysten ja yrittäjäjärjestön sekä muiden yhteistyötahojen kanssa.

Kunnan elinkeinopolitiikassa tuetaan eri tavoin aloittavia tai kuntaan sijoittuvia yrityksiä, mutta samanaikaisesti huolehditaan jo olemassa olevien yritysten kasvu- ja kehitysedellytysten turvaamisesta. Kunnan strategiana on huolehtia niin palvelualan kuin tuotannollisten yritysten toimintaedellytysten turvaamisesta. Kunta on myös aktiivinen toimija ja yhteistyökumppani yritysten elinkaaren ja toiminnan eri vaiheissa.

Muuramen kunta toteuttaa kuntastrategiaa, jonka tavoitteet on jaettu kahteen strategiseen toimintalinjaan: Elinvoima ja kestävä kasvu sekä hyvinvointi ja palvelut. Muuramen kunnassa aiemmin työstetty elinkeino- ja mainestrategia sisältyy elinvoiman ja kestävä kasvun strate-

giaan. Elinvoiman ja kestävän kasvun strategian toteutumista seurataan muutamilla avainmitareilla, joista tärkeimmät ovat muuramelaisten yritysten liikevaihdon kasvu ja Muuramen työpaikkaomavaraisuus ja uusien Muurameen perustettujen yritysten lukumäärä.

Viime vuosina työllistäminen ja työllisyyden hoito ovat kasvaneet yhä läheisemmin kiinni kunnan muun elinkeinoelämän tarpeisiin. Muurame on ollut mukana lakisääteisessä TYP-verkostossa. Mahdollisen maakuntaudistuksen yhteydessä on odotettavissa muutoksia myös työllistämisen vastuisiin ja rooleihin.

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TP 20
Työpaikkaomavaraisuus (Huom! tilastokeskuksen tiedot eivät ole ajantasaisia)	65,1 %	64,8 %	61,83 %*

*tilastotieto 2018

Talousarvion toteutuminen

Kuntatalouden haasteissa aktiivisella elinkeinopolitiikalla ja sen onnistumisella on merkittävä asema kuntatalouden liikkumavaran parantamisessa. Aktiivisen ja onnistuneen elinkeinopolitiikan tuloksena kuntaan luodaan työpaikkoja, verotuloja ja hyvinvointia, jonka välilliset vaikutukset kuntatalouteen ovat merkittäviä. Aktiivisella elinkeinopolitiikalla vähennetään tehokaimmin työllisyyden hoitoon liittyviä kustannuksia.

Työttömyysaste oli Muuramessa maakunnan alhaisin, joulukuun 2020 lopussa 10,2 %. Keski-Suomen työttömyysaste vastaavaan aikaan oli 15,6 % ja koko maan keskiarvo 13,6 %.

Viimeisimmät työpaikkaomavaraisuuden tunnusluvut ovat vuodelta 2018, silloin Muuramen työpaikkaomavaraisuus oli 61,83 %.

Vuonna 2020 elinkeinoelämäään vaikutti erityisesti Korona –epidemia, jonka vaikutuksia yhteiskunnassa ryhdyttiin nopeasti lieventämään Business Finlandin, Ely –keskusten, Finnveran ja TE-toimistojen kautta kohdennetuilla Korona -tuilla. Työ- ja elinkeinoministeriö kohdensi keväällä yksinyrittäjille koronasta johtuvalle liikevaihdon laskulle kertaluontoisen 2000 € korvauksen. Hakemukset käsiteltiin ja korvauspäätökset tehtiin kunnissa. Muuramessa yksinyrittäjätukea haki 105 muuramelaista yksinyrittäjää ja tuki myönnettiin 88 yrittäjälle.

Haastavassa kunnallistalouden tilanteessa elinkeinoelämäään kohdentuvien toimenpiteiden vaikuttavuus korostuu entisestään. Lisäksi valtionosuuksissa työpaikkaomavaraisuus on nostettu yhdeksi valtionosuuden määräytymisperusteeksi, mikä entisestään korostaa kunnan elinkeinopolitiikan vaikuttavuuden merkitystä. Valtionosuusuudistuksessa korostuu aiempaa selkeämmin kuntien keskinäinen kilpailu työpaikoista ja aiemmin keskeiseksi koettu alueellinen elinkeinopolitiikka on jäänyt toissijaiseksi toimintatavaksi.

Seudullisesta elinkeinoelämäää palvelevaa yhteistyötä tehtiin Keski-Suomen Uusyrittäjäkeskuksen (kesäkuun loppuun asti), Ely:n, paikallisen Leader –ryhmän (Jyväsräi ry.) ja TE –toimiston kanssa. Yritystukirahoitusta muuramelaisille yrityksille myönnettiin yhteensä 60 229 €.

Vuonna 2020 myytiin 2 teollisuustonttia, joista toinen Punasillan alueelta ja toinen Kuusänmäentien alueelta.

Sillanniityn liikerakennusten 6 ha:n kortteli kilpailutettiin keväällä 2019 ja siihen tehtiin varaus kesäkuussa vuoden 2019 loppuun asti ja varausta jatkettiin joulukuussa puolivuotta eteenpäin päättyen 30.6.2020. Korona epidemia hidasti neuvotteluja ja KH:n päätöksellä varausta jatkettiin 30.4.2021 asti.

Uusia yrityksiä Muurameen perustettiin 70 kappaletta (v.2019 51 kpl), pois lukien asunto- ja kiinteistöosaakeyhtiöt.

MATKAILUN EDISTÄMINEN

Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Matkailun edistäminen on hoidettu seudullisena toimintana, jota on jossain määrin vahvistettu myös kunnan omalla toiminnalla. Kunnassa toimii lukuisia matkailuyrittäjiä, joiden kanssa yhteistyössä kehitetään matkailua. Lisäksi kunta pyrkii osaltaan osallistumaan resurssiensa puitteissa erilaisten tapahtumien järjestämiseen kunnan alueella.

Palvelusuunnitelma

Matkailuelinkeino on ollut kohtuullisen pienellä painotuksella Muuramen elinkeinopolitiikassa, mutta sen merkitys on korostumassa ja toimialan mukanaan tuomia laajenemismahdollisuuksia seurataan jatkuvasti. Tärkeä kehittämiskohde on Riihivuoren alue.

Talousarvion toteutuminen

Matkailun edistämiseen varattiin määrärahoja saman verran kuin 2019.

Talousarviokohdan menot ovat kunnan omaa matkailun edistämiseen varattua rahoitusta, minkä lisäksi Visit Jyväskylä on hoitanut osana seutumarkkinointia myös Muuramen matkailupalveluita.

Muurame on mukana myös Visit Jyväskylän hallinnoimassa Lakeland –hankkeessa 2019-2021, jonka tavoitteena on luoda Keski-Suomeen pitkäkestoinen kv –matkailutyön malli ja lisätä alueen kansainvälisiä majoitusvuorokausia. Pääkohdemaina ovat saksankielinen Eurooppa ja Japani. Lisäksi Muurame on mukana vuoden 2020 lopulla käynnistyneissä kahdessa muussa maakunnallisessa matkailuhankkeessa; Matkailun vastuullisuus näkyväksi –hanke, jossa hallinnoija on Visit Jyväskylä ja Vetovoimaa Keitele-Päijänne matkailuun, jossa hallinnoija on kehittämissyhtiö Witas oy Viitasaarelta.

Jyväsriehen Leader –rahoituksella käynnistyi kesällä 2020 VisitMuurame –yritysryhmähanke, jossa on mukana 8 muuramelaista matkailuyritystä ja hallinnoijana toimii Muuramen kunta. VisitMuurame –hankkeessa rakennetaan yhteinen www.visitmuurame.fi -"laskeutumissivusto" muuramelaisille matkailupalveluille.

Riihivuori Teatterin vuokralaisena jatkoi vuonna 2020 Uusi Iloinen Teatteri (UIT), jonka ohjelmistossa kesän pääohjelmaksi piti olla musiikkikomedia Tukkihoella. Korona -pandemia kuitenkin keskeytti lipunmyynnin keväällä ja esitykset peruttiin / siirrettiin kesään 2021.

Ravintola Riihikelon ja kodan päävuokralaisena aloitti kilpailutuksen jälkeen joulukuussa 2019 Rhean Ship Lines Oy. Ravintolatoiminta lähti käyntiin samassa tahdissa kuin laskettelutoimintakin. Korona –pandemia sulki rinnetoimintojen ohella myös ravintola Riihikelon toiminnan maaliskuun puolenvälin jälkeen.

Riihivuoren laskettelutoimintojen kilpailutuksen voittanut Riihivuoren Rinteet oy avasi ensimmäiset rinteet joulukuun 2019 lopulla. Rinnetoiminta kärsi talvikaudella 2020 paitsi Korona –epidemiasta johtuvista sulkutoimista, myös alkukauden harvinaisen lämpimästä ja vähälumisestä talvesta. Syksyn 2020 aikana rinneyhtiö jatkoi rinnealueiden maastollista kehittämistä. Kausikorttikampanjan rinneyhtiö aloitti lokakuussa 2020.

Hotelli Vuorikelon huoneiden ja saunatilojen sekä Caravan –alueen vuokraustoimintaa hoiti Riihivuoren lomakylä.

MAATALOUDEN HALLINTO JA LOMITUS
Budjettirahoitteinen

Toiminta-ajatus

Maaseutuhallinnossa vastataan lainsäädännöllä kunnalle määrättyjen tehtävien hoitamisesta sekä edistetään maaseudun elinvoimaisuutta maatalous- aluepoliittisten tukien avulla.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2013 maaseutuhallinnon vastuu on siirtynyt Laukaan kunnalle. Yhteistyöalue muodostuu seuraavista kaupungista/kunnista: Jyväskylä, Muurame, Laukaa, Hankasalmi, Toivakka, Uurainen, Joutsa ja Luhanka. Tulevassa maakuntaudistuksessa maataloustoimen hoitaminen on siirtymässä maakunnan tehtäväksi.

Talousarvion toteutuminen

Maatalouden hallinnon palvelut tuotettiin yhteistoiminta-alueella Laukaan kunnan puolesta ja maatalouden lomituspalvelut Keuruun kaupungin toimesta.

Muuramen kunta ei tukenut maksullista lomitusta vuonna 2020.

MAA- JA METSÄTILAT
Kohderahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
4495 Maa- ja metsätilat Tulosbudjetti				
Toimintatulot				
Myyntitulot	100 000	0	120 462,39	-20 462,39
Muut tulot	2 000	0	3 450,00	-1 450,00
Toimintamenot				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	0	0	-324,70	324,70
Palvelujen ostot	-72 270	0	-94 203,47	21 933,47
Henkilöstömenot	-6 060	0	-6 177,57	117,57
Muut menot	0	0	-540,95	540,95
TOIMINTAKATE	23 670	0	22 665,70	1 004,30
Rahoitustulot ja -menot				
VUOSIKATE	23 670	0	22 665,70	1 004,30
Poistot ja arvonalentumiset				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	23 670	0	22 665,70	1 004,30

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Kunnan talousmetsiä hoidetaan ja puuta myydään metsänhoitosuunnitelman mukaisesti. Maata myydään ja vuokrataan tarpeen ja asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Kunnan metsistä osa on varsinaista talousmetsää, osa tulevaa rakennusmaata ja osa puisto- metsää. Rakennusmaiden metsiä hoidetaan niin, että kaavoitusvaiheessa metsä olisi puisto- metsäksi soveltuva ja kestävä luonnonoloja vastaan. Puistometsiä hoidetaan jatkuvan kasva- tuksen periaatteen mukaisesti harventamalla ja isoja puita poistamalla.

Palvelusuunnitelma

Vuonna 2014 valmistui kunnalle talousmetsiä koskeva metsätaloussuunnitelma. Talousmetsissä tavoitteena on oikea-aikainen hoito. Painopiste on edelleen harvennushakkuissa. Päätehakkuita on viime vuosina tehty varsin maltillisesti. Puistometsiä hoidetaan aluekohtaisesti tarpeen mukaan.

Raakamaata/metsää hankitaan kunnan omistukseen kaavoitusta varten aina, kun se on kohdulla mahdollista. Hankintaan liittyvä rahoitus on investointipuolella.

Talousarvion toteutuminen

Vuonna 2020 kunta hankki maata yhteensä 4,8 ha. Kiinteistökauppojen määrärahat on osoitettu investointipuolella.

Talousmetsien harvennus- ja päätehakkuita tehtiin metsähoitosuunnitelman mukaisesti. Puunmyyntitulot ja myös suunnitellut menot ylittyivät. Metsänhoitosuunnitelmasta poistettiin metsää yhteensä noin 51 hehtaaria.

Kunnan metsiä ja puistometsiä oli erilaisissa metsänkäsittelyissä vuoden aikana yhteensä 64,7 hehtaaria. Vuoden kuluessa tehtiin

- talousmetsien päätehakkuita 0 ha
- talousmetsien harvennushakkuita 7,1 ha
- tonttien ja katualueiden päätehakkuita 3,8 ha
- puistometsien ja tonttien harvennushakkuita 2,1 ha
- taimikoiden hoitotöitä 11,0 ha
- ennakkoraivauksia 17,4 ha
- taimikon istutusta 1,7 ha
- metsien lannoitusta 21,6 ha

Lannoituksia tehtiin Isolahdessa ja Niittyahon Santalanmäessä.

Tunnusluvut

	TP 19	TP 20
Metsät hoitosuunnitelmassa (ha)	400 ha	455 ha

TONTIT

Kohderahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KÄYTTÖTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
4497 Tontit				
Tulosbudjetti				
Toimintatulot				
Myyntitulot	5 000	0	20 160,00	-15 160,00
Muut tulot	1 363 500	0	955 501,92	407 998,08
Toimintamenot				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-200	0	-2 390,99	2 190,99
Palvelujen ostot	-13 200	0	-28 583,61	15 383,61
Henkilöstömenot	-30 520	0	-37 514,62	6 994,62
Muut menot	-800	0	-136,28	-663,72
TOIMINTAKATE	1 323 780	0	907 036,42	416 743,58
Rahoitustulot ja -menot				
VUOSIKATE	1 323 780	0	907 036,42	416 743,58
Poistot ja arvonalentumiset				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 323 780	0	907 036,42	416 743,58

Tehtäväkohtaiset tavoitteet

Kunta luovuttaa tontteja pääosin myymällä. Pääsääntöisesti tontin luovutukset tehdään ennalta tehdyn suunnitelman mukaisesti, mutta kunnalla on valmius tarvittaessa toimia ennakkoon tehdystä suunnitelmasta poiketen tilanteen vaatiessa.

Kunnan vuokraamien tonttien maanmyyntiä ja vuokratuloja seurataan kirjanpidossa. Kunta luovuttaa tontit pääsääntöisesti valmiiksi muodostettuina tiloina.

Palvelusuunnitelma

Tontit luovutetaan ennakolta tehdyn suunnitelman mukaisesti rakentamiseen. Tonttien luovutus tapahtuu kaupanteon yhteydessä tai vuokrasopimuksen allekirjoituksella.

Vuonna 2020 tulee rakennuskelpoisiksi ja samalla myyntiin 19 uutta omakotitonttia. Hautalahden alueelta tulee tarjontaan 9 kpl ja Kinkomaalta Peltolammen alueelta 10 kpl. Vapaana olevia tontteja on tällä hetkellä 17 kpl (4.9.2019). Isolahden kylällä on kunnalla tarjolla isoja tontteja ja koulun takaa olevien pientalotonttien markkinointia tehostetaan (valt.27.5.2019 38§).

Tonttien luovutusten määrää tarkastellaan kaavoituskatsauksen yhteydessä laajemmin ja suhteessa palveluverkostoon (mm koulu- ja päiväkotipalvelujen riittävyys).

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TP 20
Myydyt omakotitalotontit	13	30	17

Talousarvion toteutuminen

Omakotitalotontteja myytiin 17 kpl, rivitalotontteja 2 kpl ja teollisuustontteja 2 kpl. Arvioidut tonttien myyntitulot eivät ihan toteutuneet, Mikkolantien kerrostalotonttia ei laitettu myyntiin vanhan koulun uusien hankkeiden takia.

Tontteja jäi vapaaksi 17 kpl. Uusia tontteja tuli marraskuussa hakuun vuodelle 2021 eri alueilta yhteensä 28 kpl. Tonttien hintoja ei nostettu (edellisen kerran nostettu v. 2015). Normaali pientalotonttien hinnat ovat 25 000–34 000 euroa.

3.7.5 Muut

PALO- JA PELASTUSTOIMI Budjettirahoitteinen

	Talous- arvio	Ta- muutokset	Toteutuma	Poikkeama
1 KAYTTOTALOUS				
500 ELINVOIMAN JA KEST. KASVUN LTK				
760 MUU TOIMINTA				
Toimintamenot	-894 740	0	-888 315,11	-6 424,89
Toimintakate (Netto)	-894 740	0	-888 315,11	-6 424,89

Toiminta-ajatus

Vuoden 2004 alusta alkaen kuntien hoitama pelastustoimi siirtyi alueellisesti järjestettäväksi. Tätä toimintaa hoitamaan on perustettu Keski-Suomen pelastuslaitos, josta vastaa Jyväskylän kaupunki isäntäkuntaperiaatteella.

Palvelusuunnitelma

Pelastuslaitos toimii vuokrakiinteistöissä ja kalusto on pelastuslaitoksen omaa. Ensihoitopalveluihin kuuluvan ambulanssin tilat on vuokrattu Punasillan alueelta.

Pelastuslaitoksen suunnitelmiin kuuluu uuden paloaseman (noin 1100–1200 m²) rakentaminen Muurameen. Asemalle on löydettävä uusi sijoituspaikka läheltä Muuramen keskustaa.

Talousarvion toteutuminen

Pelastustoimen kustannukset toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Kustannukset jaetaan asukasluvun suhteessa.

Paloaseman osalta hanke ei ole edennyt. Uudelle paloasemalle on tarkasteltu uutta sijaintia ja siitä on annettu Keski-Suomen pelastuslaitokselle esitys (kunnanhallitus 6.10.2014). Keski-Suomen pelastuslaitoksen johtokunta on käsitellyt asian 17.5.2016 ja päättänyt, että pelastuslaitos ei ole valmis vuokraamaan paloasematiloja Muuramen kunnan esittämältä Kinkovuorentien varren sijaintipaikalta. Aikataulu hankkeen osalta siirtyy vuodelle 2023.

4 TULOSLASKELMAN TOTEUTUMINEN

SISÄINEN TULOSLASKELMA	Talous- arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
TOIMINTATULOT				
Myyntitulot	4 319 050	0	4 539 970,76	-220 920,76
Maksutulot	2 184 190	0	2 204 571,92	-20 381,92
Tuet ja avustukset	27 351 040	553 000	28 019 732,92	-115 692,92
Muut toimintatulot	7 544 310	0	7 408 329,37	135 980,63
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	41 398 590	553 000	42 172 604,97	-221 014,97
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	267 000	0	312 748,37	-45 748,37
TOIMINTAMENOT				
Henkilöstömenot	-24 428 850	-207 200	-24 198 915,07	-437 134,93
Palvelujen ostot	-25 583 820	-381 000	-25 134 119,16	-830 700,84
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 323 360	-84 800	-3 325 070,92	-83 089,08
Avustukset	-30 454 090	-633 000	-30 732 594,07	-354 495,93
Muut toimintamenot	-7 053 360	0	-7 062 943,19	9 583,19
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-90 843 480	-1 306 000	-90 453 642,41	-1 695 837,59
TOIMINTAKATE	-49 177 890	-753 000	-47 968 289,07	-1 962 600,93
Verotulot	42 727 000	0	42 260 331,07	466 668,93
Valtionosuudet	11 984 700	3 135 390	15 101 416,00	18 674,00
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	0	0	62 759,55	-62 759,55
Muut rahoitustulot	146 140	0	246 962,44	-100 822,44
Korkomenot	-55 000	0	-56 872,73	1 872,73
Muut rahoitusmenot	-54 340	0	-53 315,90	-1 024,10
VUOSIKATE	5 570 610	2 382 390	9 592 991,36	-1 639 991,36
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-4 141 640	0	-4 068 648,13	-72 991,87
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS	1 428 970	2 382 390	5 524 343,23	-1 712 983,23
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	0	0	-4 000 000,00	4 000 000,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 428 970	2 382 390	1 524 343,23	2 287 016,77

4.1 Verotulojen ja valtion osuuksien erittely

VEROTULOJEN ERITTELY

Verotulot	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Kunnan tulovero	38 339 000	0	38 339 000	38 101 193,32	237 806,68
Kiinteistövero	2 293 000	0	2 293 000	2 136 405,14	156 594,86
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 095 000	0	2 095 000	2 022 732,61	72 267,39
Verotulot	42 727 000	0	42 727 000	42 260 331,07	466 668,93

	Tuloveroprosentti	Maksettavaa kunnallisveroa vastaava verotettava tulo	Muutos %
Verovuosi 2004	18,5	105 195 483	+ 4,1
Verovuosi 2005	18,5	109 187 663	+ 3,8
Verovuosi 2006	18,5	115 664 216	+ 5,9
Verovuosi 2007	18,5	126 414 670	+ 9,3
Verovuosi 2008	18,5	136 237 040	+ 7,8
Verovuosi 2009	19,0	139 533 917	+ 2,4
Verovuosi 2010	19,5	142 583 772	+ 2,2
Verovuosi 2011	19,5	157 813 050	+ 5,6
Verovuosi 2012	19,5	157 815 000	+ 0,0
Verovuosi 2013	19,5	165 476 000	+ 4,9
Verovuosi 2014	19,5	166 626 000	+ 0,7
Verovuosi 2015	19,5	169 787 000	+ 1,8
Verovuosi 2016	19,5	172 328 000	+1,5
Verovuosi 2017	19,5	173 304 000	+ 0,6
Verovuosi 2018	19,5	180 099 000	+ 3,9
Verovuosi 2019	19,5	189 160 000	+ 5,0
Verovuosi 2020 *	19,5	193 098 000	+2,1

*vahvistamaton

VALTIONOSUUKSIEN ERITTELY

Valtionosuudet	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Muutettu talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Yleinen valtionosuus	11 984 700	3 135 390	15 120 090	0,00	15 120 090,00
Peruspalvelut ilman tasauksia	0	0	0	11 661 927,00	-11 661 927,00
Verotuloihin perustuva tasaus	0	0	0	253 812,00	-253 812,00
Opetus- ja kult muut valtionos	0	0	0	-695 997,00	695 997,00
Verotulomenet. kompensatio	0	0	0	3 881 674,00	-3 881 674,00
Valtionosuudet	11 984 700	3 135 390	15 120 090	15 101 416,00	18 674,00

5 INVESTOINTIEN TOTEUTUMINEN

Tili	Nimi	Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	-97 200,00	0,00	-37 393,94	-59 806,06
1100	Maa- ja vesialueet	-140 000,00	-323 000,00	-104 000,00	-359 000,00
1123	Muut rakennukset	0,00	0,00	-49 000,00	49 000,00
1130	Kadut, tiet, torit ja puist	-1 880 000,00	-15 000,00	-1 441 819,86	-453 180,14
1135	Sillat, laiturit ja uimala	-77 000,00	0,00	-57 673,31	-19 326,69
1140	Vedenjakelu- ja viemäriverko:	-1 115 000,00	0,00	-539 121,95	-575 878,05
1141	Hulevesiverkostot	-350 000,00	15 000,00	-101 446,12	-233 553,88
1142	Sähköjohdot, ulkovalaistus	-70 000,00	0,00	-58 144,28	-11 855,72
1164	Muut kuljetusvälineet	-30 000,00	-45 000,00	-45 000,00	-30 000,00
1170	Muut liikkuvat työkonet	-164 000,00	0,00	-166 985,49	2 985,49
1173	ATK-laitteet	-336 760,00	10 000,00	-224 345,80	-102 414,20
1174	Muut laitteet ja kalusteet	-39 000,00	-10 000,00	-7 946,24	-41 053,76
1196	Keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	95 558,39	-95 558,39
1210	Muut osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	-500,00	500,00
1115	Hallinto- ja laitosrakennukset	-2 375 000,00	0,00	0,00	-2 375 000,00
1195	Keskeneräiset hankinnat	0,00	0,00	-2 117 717,81	2 117 717,81
1115	Hallinto- ja laitosrakennukset	-56 000,00	0,00	-54 200,00	-1 800,00
	Investointimenot yht.	-6 729 960,00	-368 000,00	-4 909 736,41	-2 188 223,59
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut, tiet, torit ja puist	114 000,00	0,00	128 342,32	-14 342,32
1196	Keskeneräiset hankinnat (p	0,00	0,00	-44 638,01	44 638,01
*	Rahoitusosuudet yht.	114 000,00	0,00	83 704,31	30 295,69
	Omaisuuksien myynti				
1100	Maa- ja vesialueet	60 000,00	0,00	142 489,22	-82 489,22
	Omaisuuksien myynti yht.	60 000,00	0,00	142 489,22	-82 489,22
	Investoinnit netto	-6 555 960,00	-368 000,00	-4 683 542,88	-2 240 417,12

5.1 Kunnanhallituksen investoinnit

Valtuustoon nähden sitova		Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
900	KUNNANHALLITUS INV.				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1100	Maa- ja vesialueet	-140 000,00	-323 000,00	-104 000,00	-359 000,00
1210	Muut osakkeet ja osuudet	0,00	0,00	-500,00	500,00
	Investointimenot yht.	-140 000,00	-323 000,00	-104 500,00	-358 500,00
	Rahoitusosuudet				
	Omaisuuksien myynti				
1100	Maa- ja vesialueet	60 000,00	0,00	142 489,22	-82 489,22
	Omaisuuksien myynti yht.	60 000,00	0,00	142 489,22	-82 489,22
	Investoinnit netto	-80 000,00	-323 000,00	37 989,22	-440 989,22

Hanketavoitteet

Raakamaan hankkiminen yhdyskuntarakenteen kehittämistä ja toteuttamista varten. Koskee pienimuotoista maa- ja vesialueiden hankintaa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Haapalahti 500-402-90-119 ostettiin noin 22 600 m²:n määräalalla hintaan 27 000 euroa. Juhola-niminen tila (500-402-3-267) ostettiin hintaan 99 000 euroa. Oksalan -niminen tila (500-402-8-881) ja Aurinkorinne -niminen tila (500-402-66-2), kauppa siirtyi 2021 puolelle (ostettiin vasta 2021 hintaan 310 000 euroa).

5.2 Tukipalveluiden investoinnit

Valtuustoon nähden sitova

	Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
925 TUKIPALVELUIDEN INV. Investointien talousarvio Investointimenot				
1005 Tietokoneohjelmistot	-45 000,00	0,00	-10 495,00	-34 505,00
1123 Muut rakennukset	0,00	0,00	-49 000,00	49 000,00
1164 Muut kuljetusvälineet	-30 000,00	0,00	0,00	-30 000,00
1173 ATK-laitteet	-61 500,00	0,00	-54 604,98	-6 895,02
1115 Hallinto- ja laitosrak.han	-2 375 000,00	0,00	0,00	-2 375 000,00
1195 Keskenäiset hankinnat	0,00	0,00	-2 117 717,81	2 117 717,81
1115 Hallinto- ja laitosrak.han Investointimenot yht.	-56 000,00 -2 567 500,00	0,00 0,00	-54 200,00 -2 286 017,79	-1 800,00 -281 482,21
Rahoitusosuudet				
Omaisuuksien myynti Investoinnit netto	-2 567 500,00	0,00	-2 286 017,79	-281 482,21

ICT-PALVELUT

ICT-ohjelmat

Hanketavoitteet

ICT-ohjelmien kehittäminen.
Hankintaan käyttöjärjestelmälisenssejä.
Hankintaan lisää virtuaalisointilisenssejä.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Hankittiin virtuaalityöpöytien käyttöä varten lisää virtuaalisointilisenssejä.
Hankitaan virtuaalityöpöytiin ja työasemiin tarvittavat käyttöjärjestelmälisenssit.

ICT-laitteet

Hanketavoitteet

Uusitaan ja lisätään langattoman verkon tukiasemia.
Uusitaan työasemia.
Kiinteän verkon laitteiden uusinta ja kehittäminen.
Laajennetaan levyjärjestelmää.
Laajennetaan ja uusitaan virtuaalisointialustaa.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Uusittiin ja lisättiin langattoman verkon tukiasemia. Vanhempia tukiasemia jouduttiin uusimaan, koska ne eivät olleet enää yhteensopivia uudemman hallintaversioiden kanssa. Verkon paremman kuuluvuuden ja kapasiteetin takia lisättiin tukiasemia eri kunnan yksiköihin mm. eri kouluille ja varhaiskasvatuksen yksiköihin. Virastotalon langatonta verkkoa vahvistettiin lisäämällä uusia tukiasemia.

Työasemia uusittiin, jotta pystyttiin takaamaan riittävä laitteiden käytettävyys ja tietoturva. Vanhimpia Windows 7 laitteita poistettiin käytöstä. Kiinteää verkkoa kehitettiin uudistamalla verkon aktiivilaitteita.

Virtualisointialustan palvelimia päivitettiin. Vanhin palvelin poistui tuotannosta, tähän ei olisi enää saanut laajennettua tukipalvelua/takuuta, myöskään tämän laitteen kapasiteetti ei ollut enää riittävä.

KIINTEISTÖTOIMI

Hanketavoitteet

Ylläpidetään olemassa olevia kiinteistöjä ja varmistetaan turvalliset toimintaympäristöt käyttäjille.
 Isolahden päiväkodin ja koulun lisätilojen rakentamisen aloittaminen.
 Kinkomaan koulun laajennuksen rakentamisen aloittaminen.
 Mäkelänmäen uuden koulun suunnittelun jatkaminen.
 Terveyskeskuksen kylmiöiden ja pakastehuoneiden peruskorjaus.

Hanketavoitteiden toteutuminen

Isolahden päiväkodin ja koulun tilojen rakentaminen kilpailutettiin KVR-urakkana ja työt aloitettiin syyskuun alussa. Hankkeen kokonaiskustannusarvioksi tuli kilpailutuksen jälkeen 1 966 000 euroa.

Vuoden loppuun mennessä hirsirunko ja vesikatto oli valmistunut turvallisesti sääsuojan alla. Rakennushanke valmistuu toukokuussa 2021.

Investointimäärärahoja käytettiin vuonna 2020 yhteensä 1 231 992 euroa.

Kinkomaan koulun laajennus kilpailutettiin perinteisenä jaettuna urakkana ja työt aloitettiin lokakuun lopussa. Hankkeen kokonaiskustannusarvioksi tuli kilpailutuksen jälkeen 2 100 000 euroa.

Vuoden loppuun mennessä oli asennettu pohja- ja 1.kerroksen ulkoseinäelementit. Rakennushanke valmistuu lokakuussa 2021.

Investointimäärärahoja käytettiin vuonna 2020 yhteensä 383 462 euroa.

Mäkelänmäen koulun suunnittelua jatkettiin yhteistyössä käyttäjien kanssa. Tarkennetun aikataulun mukaan suunnitelmat valmistuu maaliskuun alussa 2021.

Terveyskeskuksen kylmä- ja pakastehuoneiden uusiminen toteutettiin seuraavasti: Rakensimme uuden pakastehuoneen vanhan kylmähuoneen kohdalle ja muutimme pienen pakastehuoneen kylmähuoneeksi.

Samassa yhteydessä uusimme tekniikan nykyaikaisiksi ja energiatehokkaimmaksi.

Tämän lisäksi modernisoimme kylmähuoneiden 1-4 kylmätekniikan energiatehokkaaksi ja huoltovarmemmaksi.

Hankkeen kokonaiskustannukset olivat 54 200 euroa.

KESKUSKEITTIÖ

Muuramen kunnan ruokapalvelun investointi uuteen ruoankuljetus- ja kiinteistönhoidonautoon ei toteutunut vuonna 2020. Syynä oli liian pieni investointisumma ja tarjontaa ei vielä ollut markkinoilla. Vuoden 2020 aikana päädyttiin hankkimaan ruokapalvelulle kunnan ensimmäinen täyssähköauto ja sen hankinta toteutuu vuoden 2021 alkupuoliskolla. Investointiin on varattu 45 000€. Vanha auto siirtyy käyttöön kiinteistönhoidolle ja mahdollisesti muillekin kunnan toimijoille.

5.3 Hyvinvoinnin ja Palveluiden lautakunnan investoinnit

Valtuustoon nähteen sitova		Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
950	HYVINVOINNIN JA PALV. LTK				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1005	Tietokoneohjelmistot	-12 200,00	0,00	0,00	-12 200,00
1130	Kadut,tiet,torit ja puist	-400 000,00	0,00	-211 309,37	-188 690,63
1135	Sillat,laiturit ja uimala	-77 000,00	0,00	-57 673,31	-19 326,69
1142	Sähköjohdot,ulkovalaistus	-30 000,00	0,00	-16 700,00	-13 300,00
1170	Muut liikkuvat työkoneet	-34 000,00	0,00	-35 404,84	1 404,84
1173	ATK-laitteet	-169 500,00	10 000,00	-116 383,95	-43 116,05
1174	Muut laitteet ja kalustee	-39 000,00	-10 000,00	-7 946,24	-41 053,76
	Investointimenot yht.	-761 700,00	0,00	-445 417,71	-316 282,29
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut,tiet,torit ja puist	114 000,00	0,00	51 000,00	63 000,00
	Rahoitusosuudet yht.	114 000,00	0,00	51 000,00	63 000,00
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	-647 700,00	0,00	-394 417,71	-253 282,29

VARHAISKASVATUS

Varhaiskasvatukseen oli varattu Niittyahon ja Isolahden esiopetusryhmille dokumenttikameruille ja tykille ja niihin liittyville laitteistoille 10 000 € sekä muun varhaiskasvatuksen ICT hankinnoille 10 000€.

Niittyahon päiväkodin kalustamiseen sen siirtyessä takaisin Niittyahon koululle, oli esitetty 10 000 €, koska kalusteet jäivät pääosin siirrossa Saunakylän päiväkotiin.

Niittyahon kalustamiseen esitetty määräraha oli jäänyt pois talousarviosta. Haettiin ja saatiin määrärahan jakamiseen muutos siten, että ICT tarvikkeisiin varatusta 20 000 euron määrärahasta siirrettiin 10 000 euroa Niittyahon kalustamiseen. Varhaiskasvatukseen saatiin valtiolta korona-avustusta, josta voitiin hankkia muuhun varhaiskasvatukseen ICT välineistöä.

LIKKUVA MUURAME

Liikkuva Muurame -vastuualueen lähiliikuntapaikkojen kehittäminen jatkui Isolahden kakkosvaiheen ja Leikarin lähiliikuntapaikkojen rakentamisella ja varustamisella. Leikarin lähiliikuntapaikan yhteydessä tehtiin myös päiväkodin pihan välineistöille korjaus- ja täydennystoimenpiteitä. Lähiliikuntapaikat ovat osa monivuotista kunnan taajamien, koulujen ja päiväkotien lähiliikuntamahdollisuuksien kehittämisohjelmaa.

Isolahteen kohdennettiin 73 000 € ja Leikarille 105 430 €. Leikarin lähiliikuntapaikkaan saatiin valtionavustusta 51 000 €. Kilpailuttamisen, valtionavustuksen ja kustannustehokkaan rakentamisen myötävaikutuksella kohde pystyttiin toteuttamaan 53 500 euroa budjetoitua pienemällä omakustannusosuudella.

Liikuntapuistoalueen kehittämisprosessi käynnistettiin yleissuunnitelman laatimisella. Laajasti kuntalaisia osallistava yleissuunnitelma valmistui vuoden 2020 lopulla. Lähivuosina kehittämissuunnitelmaa jatketaan vaiheittain investointisuunnitelman mukaisesti. Liikuntapuistoalueen yleissuunnitelman laadintaan kohdennettiin 32 900 €

Nisulanmäen kentän valaistus uusittiin energiatehokkaisiin Led-valoihin. Muutostyöhön kohdennettiin 16 700 €.

Puistojen ja virkistysalueiden osalta Hautalahden asuinalueen ranta-alueen kehittämistyössä esille tuli maapohjan rakentamisen haasteellisuus. Suunnitellun uimapaikan pitkä matala vaati mittavat ruoppaukset, joten ranta-alueen rakentaminen vaatii uudelleentarkastelun. Tavoitteena on peruskorjata yksi kuntalaisten käytössä olevan matonpesupaikka vuosittain. Vuonna 2020 peruskorjattiin Muuramejoen matonpesupaikka, johon kohdennettiin 16 500 €.

Saarenlahden venelaiturin uusintaan kohdennettiin 41 180 €.

PERUSOPETUS

ICT

Perusopetuksen 4- ja 7- vuosiluokkien oppilaille, sekä opetushenkilökunnalle hankittiin investointiohjelman mukaisesti Chromebook -laitteet, lisenssit, sekä sähköistä oppimateriaalia. Kyseessä oli investointisuunnitelman mukainen hankinta. Vuoden 2021 hankinnan toteutuessa suunnitellusti, on kaikilla Muuramen perusopetuksen 4-9 vuosiluokkien oppilailla käytössään henkilökohtainen Chromebook -laite. Kolmivuotisen hankintaohjelman merkitystä ei voi kylliksi korostaa, kuluneen vuoden poikkeusolot ja etäopetuksen järjestäminen voitiin mahdollistaa laadukkaasti koska oppilaille oli luovuttava välineet opetuksen toteuttamiseen. Myös normaaliohjelmissa sähköiset oppimateriaalit monipuolistavat opetusta huomattavasti. Vuoden 2020 aikana uudistettiin vanhentunutta laitekantaa, jolloin kokonaisuudessaan ICT-laitteiston investointeja toteutettiin yhteensä 170 000 eurolla (josta liikelaitoksen osuus 53 000€).

Investointien toteutumisen kokonaisarviointia

Hyvinvoinnin ja palveluiden lautakunnan vastuualueella investoinnit toteutuivat olosuhteisiin nähden hyvin, talousarvion investointiosuus tosin alittui reilusti (380 000€, josta liikelaitoksen osuus 52 000€). Syitä investointimäärärahojen alittumiseen oli koronan aiheuttamien viivästysten ohella positiivisia asioita, esimerkiksi onnistumiset hankintakilpailutuksissa, tai arvioitua suurempien ulkopuolisten avustusten muodossa.

Kokonaisuudessaan suunnitelluista investointimenoista (907 000€ ml. liikelaitos) toteutui noin kaksi kolmannesta (571 000€).

5.4 Elinvoiman ja Kestävän kasvun lautakunnan investoinnit

Valtuustoon nähden sitova		Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
1050	ELINVOIMAN JA KEST.KASV. LTK				
1050	ELINVOIMAN JA KEST. KASV.LTK				
	Investointien talousarvio				
	Investointimenot				
1130	Kadut,tiet,torit ja puist	-1 480 000,00	-15 000,00	-1 230 510,49	-264 489,51
1141	Hulevesiverkostot	-350 000,00	15 000,00	-101 446,12	-233 553,88
1142	Sähköjohdot,ulkovalaistus	-40 000,00	0,00	-41 444,28	1 444,28
1170	Muut liikkuvat työkoneet	-130 000,00	0,00	-131 580,65	1 580,65
1196	Keskeneräiset hankinna	0,00	0,00	95 558,39	-95 558,39
	Investointimenot yht.	-2 000 000,00	0,00	-1 409 423,15	-590 576,85
	Rahoitusosuudet				
1130	Kadut,tiet,torit ja puist	0,00	0,00	77 342,32	-77 342,32
1196	Keskeneräiset hankinna	0,00	0,00	-44 638,01	44 638,01
	Rahoitusosuudet yht.	0,00	0,00	32 704,31	-32 704,31
	Omaisuuksien myynti				
	Investoinnit netto	-2 000 000,00	0,00	-1 376 718,84	-623 281,16

LIIKENNEVÄYLÄT

UUDET ALUEET

Hanketavoitteet

Uusien asemakaava-alueiden katujen rakentaminen sekä katualueiden ja niiden ympäristön viimeistelytöiden tekeminen.

Investointien toteuma

ALUE	TP 19	TA 20	TP 20
HAUTALAHTI -kaava 2018	Hautalahdentie, Myllynsiipi, Lahdenranta I-osa ja Ahomansikka rakennettiin valmiiksi (673 325 €)	Lahdenranta II-osa Mesimarja Hetantie (225 000 €)	Lahdenranta II-osa, Mesimarja, Hetantie rakennettiin valmiiksi (234 300 €)
SILLANNIITTY -kaava 2018	Sillanniityntien I-vaiheen rakennustyöt aloitettiin (49 000 €)	Liikenneympyrä Sillanniityntien I-vaihe (350 000 €)	Sillanniityn alueella jatkettiin liikenneympyrän ja Sillanniityn I-vaiheen rakentamista (197 320 €)
KINKOMAA -Peltolampi (kaava 2018)	Peltolammen Vellamonpolun jatkon I-vaihe rakennettiin valmiiksi (72 015 €)	Peltolammen Untamonpolun jatko (110 000 €)	Peltolammen Untamonpolun jatko rakennettiin valmiiksi (99 570 €)
ETELÄPORTTI -kaava 27.5. 2019	Muuramen kunnan Eteläportintien rakennustyöt aloitettiin (18 940 €)	I-rakennusvaihe (60 000 €)	Voimassa olevan kaavan mukainen katu rakennettiin valmiiksi (77 265 €)
ISOLAHTI -osayleiskaava 2012 -ELK §57/14.5.2019		I-rakennusvaihe (240 000 €)	Niittylähteentien I-vaihe rakennettiin valmiiksi (50 250 €)
SEUNAVUORI - Murtolammen alue	Rakentamisessa tauko	Rakentamisessa tauko	Rakentamisessa tauko
TERVAMÄKI - Asemakaavan laajennus 2011	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjota	Uusia tontteja ei tarjota

ALUE	TP 19	TA 20	TP 20
ASUNTOALUEIDEN VIIMEISTELY - toteutetaan kun suurin osa alueiden tonteista on rakennettu - määräraha ei ole tarkoitettu päällystämiseen	Uusien asuntoalueiden viimeistelyä tehtiin Murtolammen, Rajalan ja Kinkomaan alueille (25 000 €)	Uusien asuntoalueiden viimeistely (20 000 €)	Uusien asuntoalueiden viimeistelyä tehtiin Hautalahden, Murtolammen ja Kinkomaan alueille (18 625 €)

Investointien toteutumisen analysointi

Uusia alueita rakennettiin toteutuneiden asemakaavojen sekä uusien luovutettavien tonttien mukaisesti. Vuosi 2020 painottui Hautalahden ja Kinkomaan Peltolammen asuinalueen rakentamiseen.

Hautalahden ja Kinkomaan Peltolammen alueella jatkettiin kunnallistekniikan rakennustöitä. Eteläportin alueella valmistui kaavan mukainen kunnallistekniikka. Sillanniityn alueella painopunkkarakenteita purettiin ja niillä osin jatkettiin liikenneympyrän ja Sillanniityntien rakentamista.

Elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnan päätöksen mukaan (§57/14.5.2019 ELK) Isolahden osayleiskaavan alueelle varaudutaan rakentamaan kokoojatie, jos vähintään kaksi tonttia on myyty rakennuspaikoilta 1-4. Niittylähteentien alkuosa rakennettiin valmiiksi uutta päiväkotia varten.

Murtolammen ja Tervämäen alueella on pidetty rakentamisen osalta taukoa. Murtolammen alueella on rakentamatta Kotkansiipiä 230 m ja Tervämäen alueella Riekontietä 150 m. Tervämäen nykyisen asemakaava-alueen kadut on rakennettu Riekontien rakentamisen jälkeen, sen varrella on 7 tonttia. Alueelta on ostettu raakamaata lisää, joka tullaan lähitulevaisuudessa kaavoittamaan ja joka mahdollisesti vaikuttaa Tervämäen alueen liikenneverkkoon.

KEVYEN LIIKENTEEN VÄYLÄT

Hanketavoitteet

Palveluiden saatavuus kävellen ja pyöräillen keskustan ja asuntoalueiden välillä.

Investointien toteuma

ALUE	TP 19	TA 20	TP 20
NIITTYAHO KESKUSTA	Keihästien kevyen liikenteen väylä valmistui (177 590 €)	Sanantien kevyen liikenteen väylä (100 000 €)	Sanantien kevyen liikenteen väylä valmistui (n. 77 460 €)

Investointien toteutumisen analysointi

Sanantien kevyen liikenteen väylä valmistui vuonna 2020. Hanke oli siirtynyt vuodelta 2018 valituksen johdosta. Kevyen liikenteen väylä parantaa kirkolle, seurakuntakodille sekä Muurat-harjun virkistysalueelle menevien liikenneturvallisuutta.

Kevyen liikenteen kehittämissuunnitelma valmistui loppuvuonna 2017. Suunnitelma sisältää verkoston kehittämisen lisäksi myös nykyisen väylästön korjauskohteet. Tärkeimpinä kehittämiskohteita ovat Niittyahon (2018,2019), Sanantien (2020), hautausmaalle pääsy (2021) ja Kenttätien (2022) kevytliikenneväylät.

MUUT LIIKENNEVÄYLÄT

Hanketavoitteet

Kaavateiden ja hulevesijärjestelmien rakentaminen, perusparantaminen, liikenneturvallisuutta lisäävät kohteet ja toimet sekä asfaltointi.

Investointien toteuma

KOHDE	TP 19	TA 20	TP 20
Perusparannettavat kohteet	Kinkorinteen risteysalueen pienet korjaustyöt vesihuollon peruskorjauksen yhteydessä (1 690 €)	Kinkorinne Sanantie Ennalta nimeämätön kohde (jos työresurssien vapautuu) (200 000 €)	Kinkorinteen (97 030 €) ja Sanantien (n. 116 190 €) perusparannukset valmistuivat
Asfaltoitavat kohteet	Rajalantie, Neidonkorento, Seunavuorentien loppuosa, kevyen liikenteen väylä Rajalaan, Hiirenporras, Kissankäpälä, Kevyen liikenteen väylä Seunavuoreen, Suilatie, Havastie, Äyskäritie, Töyrypolku, Purotie alkuosa, Kaislaranta (vanhan ab:n päälle), Nisulantie (180 820 €)	(150 000 €)	Hautalahdentie, Hautalahdentien kevyen liikenteen väylä, Hautalahdentien hidastekorotukset, Keihästien kevyen liikenteen väylä, Tervämäentien huonon asfaltin korjaus, Saarenkyläntien huonon asfaltin korjaus, Tervämäentie (välillä Nilatie-Kaskitie) huonon asfaltin korjaus (133 030 €)
Hulevesijärjestelmät	Hulevesijärjestelmät <ul style="list-style-type: none"> Hautalahti Peltolampi (167 009 €) Sillanniityn kosteikkopuiston rakentamista jatkettiin (95 000 €)	<ul style="list-style-type: none"> Sillanniityn kosteikkopuisto Punasillan hidastusallas Hulevesiputket (350 000 €)	Sillanniityn kosteikkopuistossa tehtiin viimeistelytyötä. (29 965 €) Hulevesijärjestelmiä rakennettiin Sillanniityn, Hautalahden ja Peltolammen alueelle (101 450 €).
Kohteet, jotka vaativat välitöntä korjausta kesken toimintakauden	Rakennettujen katujen pieniä korjaustöitä (5 880 €)	(25 000 €)	Pieniä kohteita, jotka vaativat välitöntä korjausta kesken toimintakauden (8 020 €)

Investointien toteutumisen analysointi

Teiden päällystäminen vähentää liikenneväylien kunnossapitokustannuksia ja lisää käyttömu-kavuutta. Uudet kokonaan rakennetut kadut asfaltoidaan yleensä seuraavana vuonna. Ns. vanhoilla alueilla asfaltointi edellyttää, että katu on peruskorjattu. Vanhoilla alueilla tehdyt toimet tiivistävät yhdyskuntarakennetta.

Vuonna 2020 Sanantie peruskorjattiin kevyen liikenteen väylän rakentamisen yhteydessä sekä Kinkorinteen alkuosa vesihuollon perusparannuksen yhteydessä.

Punasillan alueelle ei rakennettu hulevesien hidastusallasta, sillä ensimmäinen tavoitetilä on saada Ely-keskuksen valtatie 9:ltä tulevat vedet ohjattua pois Punasillan alueelta jatkamalla valtatie sivuoja. Sillanniityn kosteikkopuistoalueelle tehtiin viimeistelyjä sekä kasvien istutusta. Kosteikkopuiston myönnettiin ajalta 01.11.2019-31.08.2020 Elyn avustusta 45 % (22 704,31 euroa).

Asfaltointikohteista päätettiin elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnassa 14.4.2020. Asfaltoinnit toteutettiin päätöksen mukaisesti.

TIEVALAISTUS

Hanketavoitteet

Kunnan pitkän aikavälin tavoitteena on kaikkien katujen ja kevyen liikenteen väylien valaistaminen energiatehokkaasti.

Investointien toteuma

KOHDE	TP 19	TA 20	TP 20
Katuvalaistusta uusien katujen sekä kadun peruseronhankkeiden kohteisiin	Uudet valaisimet: • Punasillanmäentie ja kevytväylä, Hiirenporras, Kuurapolku, Korvenkyläntien kevytväylä Valaisinvaihdot 34 kpl (29 100 €)	Uudet valaisimet ja Valaisinvaihdot (40 000 €)	Uudet valaisimet: • Rinteeläntie, Pennerpolku, Seunavuorentien loppu, Neidonkorenon loppu, Keihästien kevyen liikenteen väylä, kevyt liikenneväylä väliällä Mäkelänmäen koulu-Muuramentie Valaisinvaihdot 18 kpl (41 445 €)

Investointien toteutumisen analysointi

Katuvalaistuksesta päätettiin elinvoiman ja kestävän kasvun lautakunnassa 14.4.2020. Tievalaistuksen investoinnit toteutuivat suunnitellun mukaisesti. Uusia valaisimia rakennettiin yhteensä 46 kpl. Suurpainenaatriumvalaisimien vaihtoja tehtiin yhteensä 18 kpl. Kaikki kohteet ovat led-valaisimia.

Tievalaistuksen tarkoituksena on parantaa ihmisten asuin- ja työympäristöä sekä edistää viihtyvyyttä ja turvallisuutta. Valaistuksen laajentaminen lisää käyttömenoja.

Vuodesta 2018 lähtien on Murtolammen asuinalueella kokeilussa katuvalojen katkaisujen tilalla yöaikainen himmennys.

MITTAUS

Hanketavoitteet

Tavoitteina ovat edellytysten luominen asemakaavan toteuttamiselle ja maankäytön suunnittelulle merkitsemällä asemakaavan mukaiset rakennuspaikat maastoon ja tekemällä asemakaavoitusta varten maankäyttö- ja rakennuslain sekä JHS 185:n vaatimukset täyttävät pohjakartat ja kartta-aineistot.

Investointien toteutuma

KOHDE	TP 19	TA 20	TP 20
Mittauskalusto Kartat	Takymetri hankittiin (19 900 €) Numeerinen pohjakartta valmistui (62 780 €)	- ei investointeja	- ei investointeja

Investointien toteutumisen analysointi

Mittauslaitteiden kalustoa uusitaan tekniikan kehittyessä, jotta pystytään tuottamaan asianmukaisia mittauspalveluja kunnan toimintaan

KALUSTON HANKINTA

Hanketavoitteet

Elinvoiman ja kestävä kasvun lautakunnan toimintaan tarvittavan kaluston hankinta.

Investointien toteuma

KOHDE	TP 19	TA 20	TP 20
Kalusto	Nosturikuorma-auto hankittiin (179 035 €)	Iso traktori (130 000 €)	Iso traktori hankittiin (131 580 €)

Investointien toteutumisen analysointi

Vuonna 2020 hankittiin uusi iso traktori katujen kunnossapitotöihin.

Konekeskuksen tarkoitus on tukea kunnan omia toimintoja ja myydä niihin palveluja omakustannushintaan sekä ylläpitää töiden sujumisen kannalta välttämätöntä konekanta.

6 RAHOITUSOSAN TOTEUTUMINEN

Nimi	Talous-arvio	TA-muutokset	Toteutuma	Poikkeama
RAHOITUSLASKELMA				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	5 570 610	2 382 390	9 592 991,36	-1 639 991,36
Tulorahoituksen korjauserät	-1 300 000	0	-900 983,22	-399 016,78
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-6 729 960	-368 000	-4 909 736,41	-2 188 223,59
Rah.osuudet invest. menoihin	114 000	0	83 704,31	30 295,69
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 360 000	0	1 043 472,44	316 527,56
Toiminnan ja invest. rahavirta	-985 350	2 014 390	4 909 448,48	-3 880 408,48
Rahoituksen rahavirta				
Antolainojen muutokset				
Antolainojen lyhennys	103 030	0	91 222,18	11 807,82
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen nosto	1 895 320	58 000	0,00	1 953 320,00
Pitkäaikaisten lainojen lyhennys	-1 013 000	0	-1 012 820,52	-179,48
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	310 000	-3 000 000,00	3 310 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiant.var.ja po:n muutokset	0	0	16 716,60	-16 716,60
Saamisten muutos	0	0	-550 228,49	550 228,49
Korottomien velkojen muutos	0	0	423 558,49	-423 558,49
Rahoituksen rahavirta	985 350	368 000	-4 031 551,74	5 384 901,74
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	2 382 390	877 896,74	1 504 493,26
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	-877 896,74	877 896,74

7 YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMINEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

	Määrärahat					Tuloarviot				
	Alkup.	TA:n	TA-muu-	Toteu-	Poik-	Alkup.	TA:n	TA-muu-	Toteu-	Poik-
	talous- arvio	muu- tokset	tosten jälkeen	tuma	keama	talous- arvio	muu- tokset	tosten jälkeen	tuma	keama
KÄYTTÖTALOUSOSA										
Keskusvaalilautakunta										
Vaalit	0		0	0	0	0		0	0	0
Keskusvaaliltk yht.	0		0	0	0	0		0	0	0
Tarkastuslautakunta										
Tarkastuslautakunta	27		27	38	11					
Tarkastusltk yht.	27		27	38	11					
Kunnanhallitus										
Hallinto ja henkilöstö	2395	158	2553	2650	97	173		173	239	-66
Sisäiset palvelut	130		130	108	-22	0		0	0	0
Seutu ja alueyhteistyö	0		0	0	0					0
Muu toiminta	22		22	23	1					0
Kiinteistötoimi	3551	42	3593	3612	19	5471		5471	5729	-258
Keskuskeittiö	1409		1409	1322	-87	1208		1208	1021	187
Kunnanhallitus yht.	7507	200	7707	7715	8	6852	0	6852	6989	-137
Hyvinvoinnin ja palv.ltk										
Hyvinvoinnin ja palv.	0		0	0	0					
Hallinto	0		0	0	0	0		0	0	0
Varhaiskasvatus	7288		7288	6871	-417	512		512	579	-67
Perusopetus	11761		11761	11386	-375	313		313	379	-66
Toisen asteen koulutus	1490		1490	1459	-31	98		98	60	38
Liikkuva Muurame	1614		1614	1476	-138	251		251	280	-29
Joukkoliikenne	437		437	409	-28	0		0	0	0
Kulttuuri ja nuorisopalvelut	1231		1231	1032	-199	138		138	125	13
HYPÄ ltk yht	23821	0	23821	22633	-1188	1312	0	1312	1423	-111
Kunnan avustus liikelaitokselle	26739	553	27292	27292	0					
Elinvoimn j kest.kasvun ltk										
ELK ltk			0					0		0
Infra ja mittaus	1077		1077	1015	-62	125		125	141	-16
Vesihuolto	1107		1107	1082	-25	1848		1848	1777	71
Luvat ja valvonta	413		413	419	6	110		110	143	-33
Maankäyttö ja elinkeinonvalvonta	478	0	478	506	28	1471		1471	1101	370
Muu toiminta	895		895	888	-7			0		0
ELK ltk yhteensä	3970	0	3970	3910	-60	3554	0	3554	3162	392
KÄYTTOTALOUS YHT	62064	753	62817	61588	-1229	11718	0	11718	11574	144

TULOSLASKELMAOSA										0
Verotulot						42727		42727	42260	467
Valtionosuudet						11985	3135	15120	15101	19
Korkotulot						0		0	63	-63
Muut rahoitustulot						146		146	247	-101
Korkomenot	55		55	57	2					
Muut rahoitusmenot	54		54	53	-1					
Satunnaiset tuotot										
Satunnaiset kulut										
YHTEENSÄ	109		109	110	1	54858	3135	57993	57671	322
INVESTOINTIOSA										
Kunnanhallitus	140	323	463	105	-358	60		60	142	-82
Tukipalvelut	2568		2568	2286	-282			0		0
Hyvinv. ja palv. ltk	907	45	952	571	-381	114		114	51	63
ELK ltk	3115		3115	1948	-1167			0	33	-33
INVESTOINNIT YHT	6730	368	7098	4910	-2188	174		174	226	-52
RAHOITUSOSA										
Antolain. muutokset										
Antol.saam. lis.										
Antol.saam.väh.						103		103	91	12
Lainakannan muutok.										
Pitkäaik.lain.lis.						1895	58	1953	0	1953
Pitkäaik.lain.väh.	1013		1013	1013	0					
Lyhytaik.lain.muut.		310	310	0	-310	0	0	0	3000	-3000
YHTEENSÄ	1013	310	1323	1013	-310	1998	58	2056	3091	-1035
Vaikutus maksuvalm.						1168	-1762	-594	-4941	-3105
KAIKKI YHTEENSÄ	69916	1431	71347	67621	-3726	69916	1431	71347	67621	-3726

8 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

8.1 Tuloslaskelma

	V.2020	V.2019
TULOSLASKELMA		
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	3 143 535,65	3 206 645,74
Maksutuotot	2 204 076,92	2 320 553,49
Tuet ja avustukset	728 192,88	706 887,77
Muut toimintatuotot	2 059 809,01	2 132 410,45
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	8 135 614,46	8 366 497,45
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	312 748,37	224 892,71
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-19 509 964,96	-19 416 689,91
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-3 925 935,97	-4 000 551,42
Muut henkilösivukulut	-763 014,14	-694 810,37
Palvelujen ostot	-23 799 703,67	-24 118 131,58
Aineet, tarvikkeet ja tavara	-3 294 418,30	-3 379 371,55
Avustukset	-3 441 054,03	-3 584 794,67
Muut toimintakulut	-1 682 560,83	-1 514 538,44
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-56 416 651,90	-56 708 887,94
TOIMINTAKATE	-47 968 289,07	-48 117 497,78
Verotulot	42 260 331,07	40 052 277,32
Valtionosuudet	15 101 416,00	10 538 199,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	62 759,55	54 101,95
Muut rahoitustuotot	197 218,64	158 399,64
Korkokulut	-56 872,73	-68 965,39
Muut rahoituskulut	-3 572,10	-2 266,81
VUOSIKATE	9 592 991,36	2 614 247,93
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunn.mukaiset poistot	-4 068 648,13	-3 815 660,80
Satunnaiset erät		
TILIKAUDEN TULOS	5 524 343,23	-1 201 412,87
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	-4 000 000,00	0,00
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 524 343,23	-1 201 412,87

8.2 Rahoituslaskelma

	V.2020	V.2019
RAHOITUSLASKELMA		
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	9 592 991,36	2 614 247,93
Tulorahoituksen korjaukset	-900 983,22	-999 866,90
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 909 736,41	-4 755 929,12
Rah.osuudet invest. menoihin	83 704,31	236 943,01
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 043 472,44	1 094 312,23
Toiminnan ja invest. rahavirta	4 909 448,48	-1 810 292,85
Rahoituksen rahavirta		
Antolainojen muutokset		
Antolainojen anto	0,00	0,00
Antolainojen lyhennys	91 222,18	115 352,86
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen nosto	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen lyhennys	-1 012 820,52	-1 397 820,52
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-3 000 000,00	3 300 000,00
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutokset	16 716,60	10 794,00
Saamisten muutos	-550 228,49	769 055,68
Korottomien velkojen muutos	423 558,49	-1 312 980,54
Rahoituksen rahavirta	-4 031 551,74	1 484 401,48
RAHAVAROJEN MUUTOS	877 896,74	-325 891,37
RAHAVAROJEN MUUTOS	-877 896,74	325 891,37

8.3 Tase

	V.2020	V.2019
T A S E		
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
1. Aineettomat oikeudet	149 873,24	218 205,59
Aineettomat hyödykkeet yht.	149 873,24	218 205,59
II Aineelliset hyödykkeet		
1. Maa- ja vesialueet	10 763 733,95	10 802 223,17
2. Rakennukset	26 894 083,30	28 748 659,85
3. Kiinteät rakenteet ja laitt	10 933 946,08	10 537 509,35
4. Koneet ja kalusto	948 939,78	836 381,07
6. Ennakkomaksut ja kesk.eräis	2 150 152,98	83 355,55
Aineelliset hyödykkeet yht	51 690 856,09	51 008 128,99
III Sijoitukset		
1. Osakkeet ja osuudet	4 434 839,78	4 434 339,78
3. Muut lainasaamiset	480 049,47	571 271,65
4. Muut saamiset	146 193,00	146 193,00
Sijoitukset yhteensä	5 061 082,25	5 151 804,43
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	56 901 811,58	56 378 139,01
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
2. Lahj.rahastojen erityiskatt	1 780,58	11 310,83
TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT	1 780,58	11 310,83
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
2. Lainasaamiset	1 044 626,65	0,00
Pitkäaik.saamiset yhteensä	1 044 626,65	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
1. Myyntisaamiset	1 090 531,83	1 193 910,58
2. Lainasaamiset	214 346,00	696 091,19
4. Muut saamiset	424 961,85	325 254,46
5. Siirtosaamiset	528 450,03	537 431,64
Lyhytaikaiset saamiset yht.	2 258 289,71	2 752 687,87
Saamiset yhteensä	3 302 916,36	2 752 687,87
III Rahoitusarvopaperit		
1. Osakkeet ja osuudet	15 178,66	15 178,66
Rahoitusarvopaperit yht.	15 178,66	15 178,66
IV Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset yht.	1 191 222,45	313 325,71
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4 509 317,47	3 081 192,24
VASTAAVAA YHTEENSÄ	61 412 909,63	59 470 642,08

V.2020

V.2019

	V.2020	V.2019
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA		
I Peruspääoma	-18 365 317,85	-18 365 317,85
II Arvonkorotusrahasto	-7 386,81	-7 386,81
III Muut omat rahastot	-1 011 664,00	-1 011 664,00
IV Ed.tilikausien yli/alijäämä	-8 064 930,32	-9 266 343,19
V Tilikauden yli/alijäämä	-1 524 343,23	1 201 412,87
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-28 973 642,21	-27 449 298,98
B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET		
2. Vapaaehtoiset varaukset	-5 100 000,00	-1 100 000,00
POISTOERO JA VAPAAEHT.VAR.YHT	-5 100 000,00	-1 100 000,00
C PAKOLLISET VARAUKSET		
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT		
2. Lahjoitusrahastojen pääoma	-1 780,58	-11 310,83
3. Muut toimeksiantojen pääoma	-114 884,85	-98 168,25
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.	-116 665,43	-109 479,08
E VIERAS PÄÄOMA		
I Pitkäaikainen		
2. Lainat vakuutus- ja rah.lai	-4 064 102,53	-5 076 923,05
7. Muut velat	-2 366 165,15	-2 256 295,26
Pitkäaikainen vieras po. yht.	-6 430 267,68	-7 333 218,31
II Lyhytaikainen		
1. Joukkovelkakirjalainat	-12 500 000,00	-15 500 000,00
2. Lainat rahoitus- ja vak.lai	-1 012 820,52	-1 012 820,52
6. Saadut ennakot	-9 979,81	-22 052,70
7. Ostovelat	-2 842 513,00	-2 583 493,31
9. Muut velat/Liittymismaksut	-948 007,45	-900 916,51
10. Siirtovelat	-3 479 013,53	-3 459 362,67
Lyhytaikainen vieras po. yht.	-20 792 334,31	-23 478 645,71
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	-27 222 601,99	-30 811 864,02
VASTATTAVAA	-61 412 909,63	-59 470 642,08

8.4 Konsernilaskelmat**KONSERNIN TULOSLASKELMA**

	2020	2019
Toimintatuotot	24 925 898,76	24 635 540,78
Toimintakulut	- 72 961 954,70	- 73 084 516,15
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	- 42 234,94	- 68 950,69
TOIMINTAKATE	- 48 078 290,87	- 48 517 926,05
Verotulot	42 260 331,07	40 052 277,32
Valtionosuudet	18 196 024,52	13 387 132,17
Rahoitustuotot ja -kulut	-	-
Korkotuotot	50 297,44	45 374,40
Muut rahoitustuotot	131 115,75	172 154,96
Korkokulut	- 253 585,66	- 299 007,78
Muut rahoituskulut	- 18 536,18	- 19 513,00
VUOSIKATE	12 287 356,08	4 820 492,02
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poisto	- 6 211 411,79	- 5 823 995,32
Omistuksen eliminointierot	-	-
Arvonalentumiset	- 14 148,16	- 6 300,00
Satunnaiset erät	-	-
TILIKAUDEN TULOS	6 061 796,13	- 1 009 803,30
Tilinpäätössiirrot	- 3 894,92	641,93
Tilikauden verot	- 121 980,88	- 51 356,34
Laskennalliset verot	- 43 022,25	- 83 485,25
Vähemmistöosuudet	3 011,74	- 318,72
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	5 895 909,82	- 1 144 321,68

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	2020	2019
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	12 287 356,08	4 820 492,02
Satunnaiset erät		
Tilikauden verot	-121 980,88	-51 356,34
Tulorahoituksen korjauserät	-898 825,53	-1 073 517,49
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-7 974 112,66	-8 626 993,60
Rahoitusosuudet investointeihin	88 048,32	289 077,44
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 396 901,35	1 513 984,75
Toiminnan ja invest. rahavirta	4 777 386,68	-3 128 313,22
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset	-131,50	-1 118,54
Antolainasaamisten vähennykset		
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	737 491,13	3 600 848,79
Pitkäaikaisten lainojen vähenn	-3 156 903,49	-3 553 610,07
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 933 459,13	2 594 537,51
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiant.var.ja po:n muutok	15 468,46	11 187,87
Vaihto-omaisuuden muutos	-70 740,60	862,30
Saamisten muutos	120 132,23	2 536 652,47
Korottomien velkojen muutos	184 022,40	-1 348 446,84
Rahoituksen rahavirta	-4 104 120,49	3 840 913,49
RAHAVAROJEN MUUTOS	673 266,19	712 600,27
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	3 650 124,06	2 976 857,87
Rahavarat 1.1.	2 976 857,87	2 264 257,60
	673 266,19	712 600,27

KONSERNITASE

VASTAAVAA	2020	2019
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	579 025,28	634 801,91
Muut pitkävaikutteiset menot	804 349,43	326 001,71
Ennakkomaksut		
Aineettomat hyödykkeet yht.	1 383 374,71	960 803,62
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	12 426 624,84	12 488 472,87
Rakennukset	43 936 113,53	46 943 783,94
Kiinteät rakenteet ja laitteet	11 838 020,54	11 587 749,82
Koneet ja kalusto	1 641 495,96	1 552 074,00
Muut aineelliset hyödykkeet	30 204,88	30 204,88
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	12 392 913,83	8 891 308,82
Aineelliset hyödykkeet yht.	82 265 373,59	81 493 594,33
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	301 732,53	343 967,47
Muut osakkeet ja osuudet	2 060 637,89	2 057 383,04
Muut lainasaamiset	0,00	0,00
Muut saamiset	84 024,99	83 893,49
Sijoitukset yht.	2 446 395,42	2 485 244,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.	86 095 143,72	84 939 641,95
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	138 972,02	34 457,53
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus	170 113,51	99 372,91
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset	63 217,12	217,27
Lyhytaikaiset saamiset	3 345 612,88	3 528 744,96
Rahoitusarvopaperit	788 879,15	15 178,66
Rahat ja pankkisaamiset	2 861 244,91	2 961 679,21
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.	7 229 067,57	6 605 193,01
VASTAAVAA YHTEENSÄ	93 463 183,30	91 579 292,49

T A S E E T

VASTATTAVAA	2020	2019
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	18 365 317,85	18 365 317,85
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat		
Arvonkorotusrahasto	7 386,81	7 386,81
Muut omat rahastot	3 221 782,88	3 217 887,97
Ed.tilikausien ylijäämä (alijäämä)	3 810 950,40	4 952 594,05
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	5 895 909,82	- 1 144 321,67
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	31 301 347,77	25 398 865,01
VÄHEMMISTÖOSUUDET	9 283,90	12 295,64
PAKOLLISET VARAUKSET		
Eläkevakuutukset		
Muut pakolliset varaukset	424 588,85	434 325,17
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	256 243,54	136 260,59
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaik.korollinen vieras pääoma	30 701 910,40	32 328 098,99
Pitkäaik.koroton vieras pääoma	3 199 793,23	3 092 527,39
Lyhytaik.korollinen vieras pääoma	16 409 109,05	19 153 791,95
Lyhytaik.koroton vieras pääoma	11 160 906,57	11 023 127,76
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	61 471 719,25	65 597 546,09
VASTATTAVAA	93 463 183,30	91 579 292,49

9 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

9.1 Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Jaksotus

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteella mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysjankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointeihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Valtuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on hallinto- ja laitusrakennusten sekä vedenjakelu- ja viemäriverkoston poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutos perustuu hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan arvoon. Arvostuksen perusteena on ollut hyödykkeen todennäköisesti tulevaisuudessa kerryttämä tulo tai sen arvo palvelutuotannossa.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vyörytys

Kustannuspaikoille vyörytetään laskennallisina erinä siivoustoimi, työterveyshuolto, ICT, taloustoimisto, kopiointi, postitus, puhelinkeskus, toimistotarvikkeet ja henkilökunnan virkistys.

Sisäiset erät

Sisäisille tileille kirjataan tilojen vuokrat, ateriasuoritteet, vesi- ja jätevesilaskut, konekeskuk- sen palvelut, kunnan liikelaitokselle myöntämä avustus ja muut sisäiset laskut esim. työpajan laskutus.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Etsivä nuorisotyö –kustannuspaikka on siirretty vuoden 2020 alusta pois Muuramen Hyvinvointi liikelaitoksen tehtäväalueelta kunnan nuorisotoimen alle. Hallinnon ja lautakuntahallinnon kustannuspaikat lakkautettiin ja kustannukset jaettiin hallinnon tehtäväalueille. Muilta osin tilinpäätös on vertailukelpoinen vuoden 2019 tilinpäätöksen lukuihin.

Muuramen Hyvinvointi –liikelaitos sekä vesihuolto sisältyvät Muuramen kunnan tilinpäätöslukuihin, mutta niistä tehdään myös eriytyvät tilinpäätökset.

Lomamääräytymisvuodelta 2020 (1.4.2019-31.3.2020) maksetut lomarahat on laskettu täysimääräisinä (Kiky-vaikutus on poistunut 1.4.2020 alkaen). Lomapalkkavarauksen työnantaja- maksut on laskettu vuoden 2021 prosenteilla.

Konsernitilinpäätöksen vuoden 2019 lukuja on muutettu. Vaalijalan kuntayhtymän vuoden 2019 tilinpäätöksen korjaus tehtiin sen verran myöhään, ettei muutosta otettu huomioon vuoden 2019 konsernitilinpäätöksessä. Muutoksen vaikutus tilikauden tulokseen on -17 183,38 €, muutos näkyi tuloslaskelman henkilöstökuluissa ja taseen lomapalkkajaksotuksessa.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty tytäryhteisöt, joissa kunnalla on määräämisvalta (pl. Muuramen Hyvinvointi Oy) ja kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Sisäiset liiketapahtumat ja sisäiset katteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset saamiset ja velat on vähennetty sekä konserni-yhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien taseisiin merkityt olennaiset keskinäiset saamiset ja velat vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Liittymismaksuista (vesihuolto, kaukolämpö) on eliminoitu sisäiset tapahtumat, jotka on pystytty selvittämään. Kiinteistöveroja ei ole vähennetty.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaa-seen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Jako on otettu huomioon omistuksen eliminoinnissa, vähemmistöosuuksien erottamisessa sekä osakkuusyhteisöjen yhdistelemisessä.

Keskinäisen omistuksen eliminointi

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistus on eliminoitu, myös perustetun Muuramen Hyvinvointi Oy:n omistus.

Vähemmistöosuudet

Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin yli- ja alijäämästä konsernituloslaskelmassa sekä konsernin omasta pääomasta konsernitaseessa.

Suunnitelmapoistojen oikaisu

Asunto-osakeyhtiöiden ja keskinäisten kiinteistötytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot sekä Muuramen Lämpö Oy:n kaukolämpökanavien poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisön poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisö on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

9.2 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Liitetieto 6 / 1

Toimintatuotot tehtäväalueittain

	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Yleishallinto	383 327	394 093	239 163	194 972
Sosiaali- ja terveystuotot	14 343 243	14 032 080	3 131 781	3 248 496
Opetus- ja kulttuurituotot	1 835 757	2 088 249	1 363 938	1 523 876
Muut palvelut	7 944 521	7 749 797	2 981 682	3 027 833
Tuotot kiinteistö- ja ravintolatuotosta	419 051	371 321	419 051	371 321
Toimintatuotot yhteensä	24 925 898	24 635 540	8 135 614	8 366 497

Liitetieto 6/2				
Sosiaali- ja terveystuotot				
Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Sosiaali- ja terveystuotot	14 343 243	14 032 080	3 131 781	3 248 495
Siitä:				
Lapsi- ja oppilastuotot			29 965	21 726
Perhe- ja aikuissosiaalityö			104 521	105 432
Aktivointi ja työllistäminen			364 141	358 383
Vanhuspalvelut			1 300 554	1 318 234
Vammais- ja palvelusetäisyystuotot			211 953	207 456
Terveystuotot			306 599	380 424
Avosairaanhoidon tuotot			497 329	514 817
Suun terveydenhuolto			316 719	342 024

Liitetieto 7		
Verotulojen erittely		
	Kunta	
	2020	2019
Kunnan tulovero	38 101 193	35 724 309
Osuus yhteisöveron tuotosta	2 022 733	2 312 655
Kiinteistövero	2 136 405	2 015 314
Yhteensä	42 260 331	40 052 277

Liitetieto 8				
Valtionosuuksien erittely				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Kunnan peruspalvelujen	11 661 927	11 189 900	11 661 927	11 189 900
valtionosuus (ilman tasausta)				
Verotuloihin perustuva	253 812	4 272	253 812	4 272
valtionsuuden tasaus				
Järjestelmämuutoksen tasaus	0	0	0	0
Opetus- ja kulttuuritoimen	-695 997	-655 973	-695 997	-655 973
muut valtionosuudet				
Verotulomenet. kompensatio			3 881 674	
Harkinnanvarainen valtionsuuden				
korotus				
Yksikköhintarahoituksen mukainen *)	3 123 850	2 884 488		
valtionsuus				
Yhteensä	14 343 592	13 422 687	15 101 416	10 538 199

Liitetieto 9		
Palvelujen ostojen erittely		
	Kunta	
	2020	2019
Asiakaspalvelujen ostot	16 904 546	17 207 925
Muiden palvelujen ostot	6 895 158	6 910 207
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	23 799 704	24 118 132

Liitetieto 11

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Investointimenojen poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu investointien hankintamenoista arvioitun taloudellisen pitoajan mukaan. Muuramen kunnan poistosuunnitelmaa on tarkastettu (KV 25.6.2012 § 40 ja Kh 6.8.2012 § 108) uuden poistoyleisohjeen mukaiseksi 1.1.2013 alkaen.

Poistojen aloittaminen:

hankinta 1.1.-30.6.	-poistot 1.7. alkaen
hankinta 1.7.-31.12.	-poistot seuraavan vuoden alusta
kiinteät rakenteet ja laitteet	-poistot seuraavan vuoden alusta

Investointivaraus käsitellään suosituksen mukaisesti.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

ICT-ohjelmistot	3 vuotta	tasapoisto
Hallinto- ja laitosrakennukset	30-50 vuotta	- " -
Asuinrakennukset	- " -	- " -
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20-50 vuotta	- " -
Vapaa-ajan rakennukset	- " -	- " -
Muut rakennukset	- " -	- " -
Kiinteät rakenteet ja laitteet	10-25 %	menojäännöspoisto
Vesilaitoksen laitoskoneet	25 %	- " -

Koneet ja kalusto

3-15 vuotta

tasapoisto

Pienet käyttöomaisuushankinnat, joiden hankintameno alle 10 000 €, on kirjattu vuosikuluksi.

v.2020

v.2019

265 038

350 288

Liitetieto 13				
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	895 041	1 069 441	895 041	974 714
Muut myyntivoitot	36 029	14 488	5 905	25 153
Myyntivoitot yhteensä	931 070	1 083 929	900 946	999 867
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot				
Muut myyntitappiot	608	554		
Myyntitappiot yhteensä	608	554		

Liitetieto 14

Satunnaiset erät: - ei ilmoitettavaa.

Liitetieto 15		
Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely		
	Kunta	
	2020	2019
Osinkotuotot muista yhteisöistä	105 001	139 881
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	14 434	14 434
Yhteensä	119 434	154 315

9.3 Tasetta koskevat liitetiedot

Liitetieto 18				
Arvonkorotukset				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Maa- ja vesialueet				
Arvo 1.1.	7 387	7 387	7387	7 387
Arvonkorotukset				
Arvonkorotuksen purku				
Arvo 31.12.	7 387	7 387	7387	7 387

Liitetieto 19			
Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset			
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET			
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	218 205,59		218 205,59
Lisäykset tilikauden aikana	37 393,94		37 393,94
Rahoitusosuudet tilikaudella			
Vähennykset tilikauden aikana	-		
Siirrot erien välillä			
Tilikauden poistot	105 726,29		105 726,29
Arvonlennukset ja niiden pal.			
Poistamaton hankintameno 31.12.	149 873,24		149 873,24
KIRJANPITOARVO 31.12.	149 873,24		149 873,24

Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset						
AINEELLISET HYÖDYKKEET						
	Maa-alueet	Rakennukset	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Keskeneräiset hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	10 773 223,46	28 748 659,85	10 537 509,35	836 381,07	83 355,55	50 979 129,28
Lisäykset tilikauden aikana	104 000,00	103 200,00	2 069 863,20	444 277,53	2 117 717,81	4 839 058,54
Rahoitusosuudet tilikaudella						-
Vähennykset tilikauden aikana	142 489,22	-			50 920,38	193 409,60
Siirrot erien välillä						-
Tilikauden poistot		1 957 776,55	1 673 426,47	331 718,82		3 962 921,84
Arvonlennukset ja niiden pal.						-
Poistamaton hankintameno 31.12.	10 734 734,24	26 894 083,30	10 933 946,08	948 939,78	2 150 152,98	51 661 856,38
Liittymismaksut	21 612,90					21 612,90
Vähennykset tilikauden aikana						
Siirrot erien välillä						
Arvonlennukset ja niiden pal.						
Arvonkorotukset	7 386,81					7 386,81
Arvonkorotuksen purku						-
KIRJANPITOARVO 31.12.	10 763 733,95	26 894 083,30	10 933 946,08	948 939,78	2 150 152,98	51 690 856,09

Pysyvien vastaavien sijoitukset									
OSAKKEET JA OSUUDET						JKV-, MUUT LAINA- JA MUUT SAAMISET			
	Osakkeet	Kunta-yhtymä-osakkeet	Osakkeet osakkuus-yhteisöt	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Muut lainasaamiset	Muut saamiset ja liitt.maksut	Yhteensä	
	konserni-yhtiöt					Konserni-yhtiöt	Muut yhteisöt		
Hankintameno 1.1	699803,7	1696524,13	200000,00	1838011,95	4434339,78	571271,65	0	146193,00	717464,65
Lisäykset	0,00			500	500,00	0			0
Vähennykset	0			0	0	91222,18	0	0,00	91222,18
Siirrot erien välillä									
Hankintameno 31.12.	699803,70	1696524,13	200000,00	1838511,95	4434839,78	480049,47	0	146193,00	626242,47
Arvonlennukset ja niiden palautus									
Arvonkorotukset									
KIRJANPITOARVO 31.12	699803,7	1696524,13	200000,00	1838511,95	4434839,78	480049,47	0	146193,00	626242,47

OMISTUKSET MUISSA YHTIÖISSÄ			Liitetieto 20-22		
	Kotipaikka	Kunnan			(1000 €)
		omistus-	omasta	vieraasta	tilikauden
		osuus	pääomasta	pääomasta	tuloksesta
Tytäryhteisöt					
Muuramen Lämpö Oy	Muurame	87,9	1122	2378	395
Muuramen Vuokra-asunnot Oy	Muurame	100	73	15509	0
KOY Muuramen Kettula	Muurame	100	38	380	-7
KOY Hakamuurame	Muurame	94,7	31	21	0
KOY Muuramen Elämänkaari	Muurame	100	274	973	23
KOY Muuramen Virastotie	Muurame	100	435	6	-10
Muuramen Hyvinvointi Oy	Muurame	100	19	0	0
	Yhteensä		1990	19267	401
Kuntayhtymät					
Jkl:n koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	3,5192	3784	1469	120
K-S Liitto	Jyväskylä	3,97371	30	76	-3
K-S sairaanhoitopiirin ky	Jyväskylä	2,35	792	13963	-163
Vaalijalan ky	Pieksämäki	3,3339424	649	971	259
	Yhteensä		5256	16479	213
Osakkuusyhteisöt					
KOY Kinkomaan Vitapolis	Muurame	20	252	667	-42
	Yhteensä		252	667	-42

Liitetieto 23				
Saamisten erittely				
	2020		2019	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		36 977		362
Lainasaamiset	1 479 676	200 000	571 272	681 627
Siirtosaamiset		10 750		
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		0		153
Siirtosaamiset		1 141		0
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisöiltä				
Myyntisaamiset		2 506		2 128
Saamiset yhteensä	1 479 676	251 374	571 272	684 270

Liitetieto 24				
Siirtosaamisiin liittyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Menoennakot				
Muut menoennakot *	106 073	81 026	41 240	15 672
Tulojäämät				
Siirtyvät korot	10 750	12 674	10 750	18 233
Kelan korvaus työterveyshuollosta	175 471	175 063	142 200	70 000
Tuet ja avustukset	339 378	329 895	289 381	349 229
Muut tulojäämät	79 640	67 744	43 737	84 297
Lyhytaikaiset siirtosaamiset yht.	711 312	666 402	527 308	537 431

* Konsernin luvussa v. 2020 Vaalijalan kuntayhtymältä puuttui tieto siirtosaamisten olennaisista eristä. Vuoden 2020 koko summa 20 511 € merkitty tähän.

Rahoitusarvopaperit		
	Kunta	
	2020	2019
Osakkeet ja osuudet		
Jälleenhankintahinta	239 127	262 175
Kirjanpitoarvo	15 179	15 179
Erotus	223 948	246 996

				Liitetieto 25
Oman pääoman erittely				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Peruspääoma 1.1.	18 365 318	18 365 318	18 365 318	18 365 318
Lisäykset				
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	18 365 318	18 365 318	18 365 318	18 365 318
Arvonkorotusrahasto 1.1	7 387	7 387	7 387	7 387
Lisäykset				
Vähennykset	0	0		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	7 387	7 387	7 387	7 387
Muut omat rahastot 1.1.	3 217 888	3 197 119	1 011 664	1 011 664
Lisäykset	3 895	21 411		
Vähennykset		642		
Muut omat rahastot 31.12.	3 221 783	3 217 888	1 011 664	1 011 664
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	4 952 594	4 725 496	9 266 343	9 038 612
Lisäykset/vähennykset	-1 144 322	7 857		227 731
Korjaukset	2 678	219 241	-1 201 413	
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	3 810 950	4 952 594	8 064 930	9 266 343
Tilikauden yli-/alijäämä	5 895 910	-1 144 322	1 524 343	-1 201 413
Oma pääoma yhteensä	31 301 348	25 398 865	28 973 642	27 449 299
Vaalijalan kuntayhtymän tilinpäätöstä korjattiin v. 2019. Tulosvaikutus -514 561,90 €.				
Omistusprosentin mukaan -17 183,38 €. Korjattu vuoden 2019 tilikauden yli -/alijäämää lukua.				
Keski-Suomen Liiton muut oma rahastot kasvaneet 98 017,13 €.				
Vaikutus omistusprosentin mukaan 3 894,88 €				
Oman pääoman täsmäytys ero 2 678 €.				

Liitetieto 27

Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	Kunta	
	2020	2019
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	512 820	1 025 641
Lainat julkisyhteisöiltä		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	512 820	1 025 641

Liitetieto 29				
Pakollisten varausten muutokst				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Muut pakolliset varaukset				
Potilasvahinkovakuutusvastuu 1.1.	414 115	411 583		
Lisäykset tilikaudella	9 496	2 532		
Potilasvahinkovakuutusvastuu 31.12.				
Ympäristövastuu, pilaantuneen maa- aineen puhdistusvastuu	977	20 210		
Muut pakolliset varukset yht.	424 589	434 325		

Liitetieto 30				
Vieras pääoma				
	2020		2019	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Velat tytäryhteisöille				
Ostovelat		90 903		74 434
Yhteensä				
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		165 142		188 811
Siirtovelat		0		0
Yhteenä		165 142		188 811
Velat osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat		-		-
Yhteensä				
Vieras pääoma yhteensä		256 045		263 245

Liitetieto 33				
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot *	516 286	538 314	338 807	242 973
Menojäämät				
Lomapalkkavelan ja henk.sivukulujen jaksotukset	4 030 277	3 751 338	2 852 256	2 855 331
Muut palkkojen ja henk.sivukulujen jaksotukset	121 409	369 130	22 867	9 508
Korkojaksotukset	28 827	35 278	0	0
Muut menojäämät	513 303	479 136	265 083	351 551
Lyhytaikaiset siirtovelat yht.	5 210 101	5 173 196	3 479 013	3 459 362
* Keski-Suomen liitolta puuttui erittely olennaisista siirtoveloista vuodelta 2020. Prosenttiosuuden mukaan laskettu luku 69 869,98 € kirjattu tähän.				

9.4 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedostot

Liitetieto 38				
Vuokravastuut				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Vuokravastuut yhteensä	3 206 946	3 144 557	2 769 379	3 032 731
- siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus *	1 234 013	1 242 462	1 148 469	811 502
* Konsernin luvuissa mukana kunta ja leasingvastuut				

Liitetieto 39				
Vastuusitoumukset				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	14 878 318	16 933 496	14 878 318	16 933 496
Jäljellä oleva pääoma	11 526 237	12 911 444	11 469 086	12 844 917
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	5 504 033	5 882 267	5 504 033	5 882 267
Jäljellä oleva pääoma	3 853 009	4 082 999	3 853 009	4 082 999

Vuoden 2019 alkuperäistä pääomaa on korjattu koskemaan vain kunnan osuutta alkuperäisestä taattavasta pääomasta

Liitetieto 40		
Vastuu kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
	Kunta	
	2020	2019
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	67 800 168	61 226 396
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista 31.12.	-	-
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta 31.12.	42 246	40 283

Liitetieto 41				
Muut taloudelliset vastuut				
	Konserni		Kunta	
	2020	2019	2020	2019
Sopimusvastuut				
Velvoitevarasto	1 700	1 997		
Keräystilivastuut	2 541	2 541	2 541	2 842
Potilasvahinkovakuutus	0	1 913		
Arvonlisäveron palautusvastuu	3 011 935	2 745 310	2 244 344	2 091 290
Investointiavustukset	459 219	414 294		
Sopimusvastuut yhteensä	3 475 394	3 166 055	2 246 885	2 094 132
Johdannaisopimukset				
Koronvaihtosopimukset				
Kirjanpitoarvo 31.12.	13 769 924	11 383 550		
Markkina-arvo 31.12.	-852 348	-423 152		

9.5 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkiota ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

Liitetieto 42						
Henkilöstön lukumäärä 31.12	2020			2019		
	Naiset	Miehet	Yhteensä	Naiset	Miehet	Yhteensä
Yleishallinto	5	2	7	5	2	7
Sote -palvelut	122	23	145	124	25	149
Opetus- ja kult.palvelut	260	43	303	249	56	305
Yhdyskuntapalvelut	7	22	29	8	22	30
Muut palvelut	63	24	87	60	16	76
Yhteensä	457	114	571	446	121	567

Liitetieto 43

Henkilöstökulut

	2020	2019
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan (€)	24 198 915	24 112 052
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin (Sisältyy tuloslaskelman henkilöstökuluihin)	312 748	224 893
Henkilöstökulut yhteensä	24 198 915	24 112 052

Liitetiedot 44		
Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut		
	Kunta	
	2020	2019
Keskusta/Muurame	5 076	2 929
Kokoomus/Muurame	1 277	997
Sosiaalidemokraatit, Muurame	4 960	4 523
Vasemmisto ry, Muurame	742	642
Muuramen kristillisdemokraatit	378	664
Perussuomalaiset	763	709
Muuramen vihreät	2 324	1 981
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	15 520	12 444

Liitetieto 45

Tilintarkastajan palkkiot

	Kunta	
	2020	2019
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	13 717	4 806
Muut tilintarkastajalle kuuluvat tehtävät		
Tarkastuslautakunnan avustaminen	10 351	7 694
Muut palkkiot		
Yhteensä	24 068	12 500

Liitetieto 46

Kunnan ja sen intressitahojen väliset liiketoimet

Elämänkaarelle on myönnetty korotonta tilaremonttilainaa 150 000 ajalle 1.9.2016 - 31.12.2021. Lainaa jäljellä 31.12.2020 65 400 euroa. Lainalla on suoritettu kiinteistöön tarvittavat muutokset ikäihmisten vuokra-asumista varten. Palvelu on täysin Muuramen kunnan toimintaa ja laina on myönnetty korottomana, koska kiinteistöyhtiö joutuisi korottamaan tilavuokraa korkoa vastaavasti.

Muuramen Lämpö Oy:lle on myönnetty tilaremonttilainaa vuonna 2018 yhteensä 600 000 euroa, korko 2 %. Lainaa jäljellä 31.12.2020 414 649,47 euroa. Laina on mahdollistanut Muuramen Portin (Virastotie 2) kiinteistössä tilat nuorisopalvelulle ja toimintakeskukselle.

Yhtiöllä oli vuonna 2020 kunnalta lyhytaikaista lainaa 300 000 euroa ja Kuntarahoitukselta 500 000 euroa. Yhtiön tarkoituksena oli yhdistää lainat siten, että se lainaa kunnalta 800 000 euroa, jotka se maksaa takaisin neljässä vuodessa. Lyhennykset tapahtuvat kaksi kertaa vuodessa siten, että lainaa lyhennetään kerralla 100 000 euroa. Lainan takaisinmaksu aloitetaan 31.3.2021.

Kunnanhallitus myönsi Muuramen Lämpö Oy:lle 800 000 euron lainan, jota lyhennetään kaksi kertaa vuodessa (31.3. ja 30.9.) à 100 000 euroa. Laina tulee maksaa takaisin neljässä vuodessa. Lainan korko on 1,00 %. Lainasta tehdään erillinen velkakirja.

Muuramen Vuokra-asunnoille myönnetty rahoituksen uudelleenjärjestely laina 14.1.2019 381 626,80, korko 3,1 % , oli tarkoitus maksaa takaisin vuoden 2020 loppuun mennessä. Kunnanhallitus antoi Muuramen Vuokra-asunnot Oy:lle myönnettyyn 381 626,80 euron lainan takaisinmaksuun jatkoaikaa 22.12.2023 asti. Lainan korko on 3,1 %/vuosi ja korko maksetaan vuosittain per 31.12. Viimeisen vuoden korko maksetaan lainan takaisinmaksun yhteydessä per 22.12.2023

Kunnanhallitus on myöntänyt Muuramen Innola ry:lle välirahoitusta korottomana KeMu -hankkeen toteuttamiseen 44 999,85 €, Jyväsräihä ry on myöntänyt hankkeelle rahoituksen.

Kunta on tehnyt päätöksen johtajasopimuksesta kunnanjohtajan kanssa KH -päätöksellä 19.9.2005. Johtajasopimuksessa on määritelty kunnanjohtajan oikeus saada mahdollinen korvaus irtisanomismenettelyn käynnistyttyä. Kunnanjohtajalla on oikeus irtisanomisajan (2 kk) palkan lisäksi 12 kuukauden rahassa maksettavaa palkkaa vastaava määrä siirtymäkorvauksena edellyttäen, että hän itse irtisanoutuu virastaan. Jos kunnanjohtaja sijoittuu siirtymäkorvauksen aikana uuteen tehtävään, siirtymäkorvauksena maksetaan siirtymäkorvauksen ja uuden tehtävän palkan mukainen erotus.

10 ERIYTETTY TILINPÄÄTÖS VESIHUOLTO

10.1 Käyttötalouden toteutuminen

Kohderahoitteinen

Valtuustoon nähden sitova

	Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Käyttö	Alitus/ ylitys	Tot-%
KÄYTTÖTALOUSOSA					
LIIKEVAIHTO	1 848 000	0	1 776 953,00	71 047,00	96,20
Valmistus omaan käyttöön	115 000	0	91 489,61	23 510,39	79,60
Materiaalit ja palvelut					
Aineet tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-170 860	0	-196 158,62	25 298,62	114,80
Palvelujen ostot	-536 340	0	-491 036,38	-45 303,62	91,60
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-394 040	0	-364 266,50	-29 773,50	92,40
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-77 560	0	-73 598,26	-3 961,74	94,90
Muut henkilösivukulut	-15 340	0	-14 363,96	-976,04	93,60
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman muk. poistot	-402 240	0	-372 495,29	-29 744,71	92,60
Liiketoiminnan muut kulut	-56 690	0	-60 633,59	3 943,59	107,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	309 930	0	295 890,01	14 039,99	95,50
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korvaus peruspääomasta	-46 740	0	-46 743,80	3,80	100,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	263 190	0	249 146,21	14 043,79	94,70
Satunnaiset tuotot ja -kulut					
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	263 190	0	249 146,21	14 043,79	94,70
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	263 190	0	249 146,21	14 043,79	94,70

Vesihuoltolakia koskevat muutokset ovat tulleet voimaan 1.9.2014. Lain mukaan kunnan tai yrityksen tulee kirjanpidossaan eriyttää vesihuolto muista toiminnoista ja vesihuollolle on tilikausittain laadittava kirjanpitolain mukainen tase ja tuloslaskelma, rahoituslaskelma sekä esitettävä niiden liitteenä olevat tiedot.

Eriyttämällä pyritään varmistamaan tasejatkuvuutta. Vesihuoltolaitosten laskelmien ja arvostus- ja jaksotusperiaatteet pohjautuisivat yhdenmukaisiin periaatteisiin ja kunnallisten laitosten tuloslaskelmasta ja taseesta tulisi vertailukelpoinen osakeyhtiön tilinpäätöksen kanssa.

Muuramen kunnan vesihuoltolaitos on eriytetty kirjanpidollisesti 1.1.2015 alkaen.

TOIMINTAKERTOMUS 2020

Selonteko sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäinen valvonta on järjestetty Muuramen kunnan sisäisen valvonnan –ohjeen mukaisesti.

Vesi- ja viemärlaitos, yleistä

Talousvesi

Muuramen kunnan vesihuoltolaitos toimittaa talousvettä keskustan sekä Kinkomaan alueelle.

Keskustan alueella talousvesi on peräisin kunnan pohjavesilaitoksilta. Vuonna 2020 Keskustan alueen verkostosta talousvettä johdettiin lisäksi seitsemälle vesiosuuskunnalle sekä Jyväskylän kaupungin Korpilahden sekä Säynätsalon kaupunginosaan. Kinkomaan alueelle vuonna 2020 talousvesi johdettiin Alva Oy:n vedenjakeluverkostosta Kinkomaan vesilaitoksen ollessa poissa käytöstä.

Vuonna 2020 laskutettu talousveden määrä oli n. 0,52 milj. m³ (v.2019: 0,49 milj. m³) eli noin 1437 m³ (v.2019: 1335 m³) vuorokaudessa. Laskutettavan veden määrä nousi n. 7 % vuonna 2020 vuoteen 2019 verrattuna kuntalaisille sekä Jyväskylän Alva Oy:lle suuremman myydyn vesimäärän johdosta.

Talousveden laadun seuranta ja käyttötarkkailu toteutetaan Sosiaali- terveysministeriön asetuksen mukaisen valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Jaettava talousveden laatu täytti Sosiaali- terveysministeriön asetuksen laatuvaatimukset.

Vuonna 2020 keskustan alueella rakennettiin uutta vesijohtoa n. 0,9 km ja Kinkomaalla n. 0,3 km. Keskustan alueella vesijohtoverkosta on yhteensä n. 80,0 km ja Kinkomaan alueella yhteensä n. 17,5 km. Vesihuoltolaitoksen vesijohtoverkostomateriaali on kokonaisuudessaan muovia ja pääsääntöisesti rakennettu 40-45 vuoden aikana.

Vuonna 2020 vesijohtoverkoston liittyi yhteensä 32 kiinteistöä (keskusta: 24 kpl, Kinkomaa 8 kpl).

Jätevesi

Keskustan alueella sekä vesiosuuskunnissa syntyvät jätevedet johdetaan kunnan pääpumpppaamon kautta puhdistettavaksi Nenäinniemessä sijaitsevaan Jyväskylän Seudun Puhdistamo Oy:n jätevedenpuhdistamolle. Kinkomaalla syntyvät jätevedet johdetaan Alva Oy:n hallinnoiman pumpppaamon kautta Nenäinniemeen.

Jätevettä laskutettiin vuonna 2020 n. 0,40 milj. m³ (v. 2019: 0,42 milj. m³).

Vuonna 2020 keskustan alueella rakennettiin uutta viemärijohtoa n. 0,9 km ja Kinkomaalla n. 0,3 km. Keskustan alueella viemäriverkostoa on yhteensä n. 88,9 km ja Kinkomaan alueella yhteensä n. 17,8 km. Uusi jäteveden linjapumpppaamo rakennettiin Eteläportin teollisuusalueelle.

Vesihuoltolaitoksen viemärijohtoverkostomateriaali on suurimmaksi osaksi betonia ja muovia. Viemäriverkosto on pääsääntöisesti rakennettu 40-45 vuoden aikana.

Vuonna 2019 viemäriverkostoon liittyi yhteensä 32 kiinteistöä (keskusta: 24 kpl, Kinkomaa 8 kpl).

Yleistä

Vuonna 2011 vesihuoltoverkostotiedot muutettiin sähköiseen muotoon. Vesihuoltoverkoston sähköistä tiedostoa ylläpidetään kartoituksilla ja tarkemittauksilla, jotka tehdään kunnan omana työnä. Näin ollen rakennetut vesihuoltoverkostojen pituudet tulevat jatkuvasti tarkentumaan kartoitusten ja tarkemittausten myötä.

Vesihuoltolaitoksen poikkeamina toiminnassa oli yhteensä 4 putkirikkoa vesijohtoverkostossa (keskusta: 4 kpl). Vuonna 2017 on hankittu UMS-tekstiviestihälytysjärjestelmä täydentämään häiriötilanneviestintää. Vuonna 2018 on aloitettu vesihuoltolaitoksen riskinarviointi internet-pohjaisella riskinarviointityökalulla Water Safety Plan (WSP).

Vuonna 2020 peruskorjattiin:

- vesijohtoa Kinkorinteen alkuosasta (n. 100 m) uudelleen rakentamalla
- vesijohtoa Sanantien alta (320 m) uudelleen rakentamalla
- vesijohtoa Muuramentien alta (n. 55 m) sujuttamalla
- paineviemäriä Pitkälän junaradan alitse (n. 60 m) uudelleen rakentamalla

Kunnan asukkaista vesijohdon piirissä arvioidaan olevan noin 97 % ja jäteveden osalta 95 %. Muuramen kunnan vesihuoltolaitoksen talousveden asiakkaina oli 2216 kiinteistöä ja jäteveden osalta 2200 kiinteistöä.

Organisaatio

Vesihuoltolaitoksen tulosalueella työskentelee suoraan 3 henkilöä (2 kpl vesilaitoshoitajia, vesihuoltopäällikkö). Vesihuoltolaitoksella aloitti 11.11.2020 uusi vesihuoltolaitoksen hoitaja, vastaavan vesilaitoshoitajan jäädessä eläkkeelle.

Vesilaitoksella on ympärivuorokautinen vikapäivystys, joka toimii 24/7 järjestelmällä. Päivystysringissä oli vuonna 2020 seitsemän henkilöä. Osa päivystäjistä sekä muut vesihuoltolaitoksen toimihenkilöt työskentelevät päätoimisesti muilla tulosalueilla.

Taksat

Valtuuston päätöksen (VALT:11.11.2019 §73) mukaan vuonna 2020 vesi- ja jätevesikäyttömaksuun ei tullut korotuksia. Päätöksen mukaan vuosittaista perusmaksua korotettiin rakennuksesta riippuen 130, 320 tai 550 euroon sekä liittymismaksua korotettiin 2 %.

Vuonna 2020 käyttömaksua perittiin talousveden ja jäteveden osalta, perusmaksua talousveden osalta. Taksat olivat:

KOHDE	Vesi 2020	Jätevesi 2020
Liittymismaksu (alv 0 %)	1,81 €/m ² (v. 2019: 1,77 €/m ²)	1,91 €/m ² (v. 2019: 1,87 €/m ³)
Käyttömaksu (alv 0 %)	1,29 €/m ³ (v. 2019: 1,29 €/m ³)	1,88 €/m ² (v. 2019: 1,88 €/m ³)

Talous

Vesihuolto sisältyy Muuramen kunnan tilinpäätökseen. Vuoden 2014 tilinpäätökseen asti vesihuolto on ollut laskennallisesti eriytetty taseyksikkö. Tilikaudella 2015 eriyttäminen on tehty kirjanpidollisesti uuden ohjeistuksen mukaisesti.

Vesihuollolle on määritelty uusi aloittava tase vuoden 2014 tilinpäätöksen taseesta. Vuoden 2014 korjattu taseen loppusumma on 4.423.383,29 €.

Muuramen kunnassa on tehty päätös (Valt:16.1.2015 §79), että vesihuoltolaitos ei hoida hulevesien viemärintiä vaan se kuuluu kunnan toimialaan. Aloittavan taseen peruspääomaa määriteltäessä huomioitiin hulevesiverkoston erottaminen kunnan toiminnaksi. Erottaminen tehtiin tilikauden 2015 aikana.

Vesi- ja viemärlaitoksen tuloslaskelma vuodelta 2020:

	v. 2020	(v. 2019)
-liikevaihto	1 776 953 €	(1 642 434 €)
-materiaalit ja palvelut	687 195 €	(728 472 €)
-henkilöstökulut	452 229 €	(509 256 €)
-poistot ja muut kulut	433 129 €	(386 319 €)
-tilikauden ylijäämä	249 146 €	(78 045 €)
-Investointimenot	539 122 €	(616 475 €)

Tarkemmat tiedot vuoden 2020 taloudesta ja tase 2020 on esitetty tilinpäätöslaskelmissä.

Käyttötalouden toteutuminen 2020

Toiminta-ajatus

Hyvälaatuisen talousveden tuottaminen ja jakelu Muuramen keskustassa ja Kinkomaalla sekä tukkumyynti Jyväskylän Säynäsalon ja Korpilahden kaupunginosaan ja seitsemälle vesiosuuskunnalle. Vesilaitoksen toiminta-alueita laajennetaan kaavoituksen myötä.

Muuramen jätevedet johdetaan sekä kirkonkylästä että Kinkomaalta puhdistettaviksi Neänniemen keskuspuhdistamolle.

Vesi- ja viemärlaitos toimii kunnallisena liikelaitoksena ja toiminta on kannattavaa.

Palvelusuunnitelma

Haja-alueiden vesihuolto on järjestetty joko kiinteistökohtaisilla laitteilla tai vesiosuuskuntien toimesta. Muuramessa toimii tällä hetkellä 7 vesiosuuskuntaa. Ruokomäentien vesiosuuskunta on myynyt vesihuoltotoimintaansa ja siihen liittyvää verkko-omaisuutta joulukuussa 2020 Alva Oy:lle.

Vesiosuuskunnat toimivat yhteistyössä Muuramen kunnan vesilaitoksen kanssa sekä puhtaan veden hankinnassa että jäteveden toimittamisessa. Entiselle Ruokomäentien vesiosuuskunnan alueelle Alva Oy johtaa talousvettä sekä vastaanottaa jätevedet.

Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vesilaitos tuottaa STM:n asetuksen mukaista talousvettä ja hoitaa jätevedet ympäristöystävällisesti.	Veden laatu	Henkilöstön koulutus, saneeraustoimenpiteet
Vesihuoltolaitoksen tulee toimia kannattavasti.	Tulo- ja menoarvio	Taksapolitiikka ja riittävät resurssit

Tunnusluvut

	TP 18	TP 19	TP 20
Vesihuollon toimintatulot (€)	1 922 857	1 747 135	1 868 443
Vesihuollon toimintamenot (€)	-1 086 791	-1 173 411	-1 163 889
Veden myynti yht. (m ³), josta:	571 703	487 187	524 478
-kuntalaiset	396 147	320 936	332 283
-vesiosuuskunnat	47 925	52 964	57 429
-Alva Oy	127 631	50 928	70 460
Laskutettu jätevesi (m ³)	430 121	422 627	402 896
Vesijohtoa (km)	95,3	96,36	97,50
Jätevesiviemäriä (km)	103,9	105,5	106,7

Investointien toteutumisen analysointi

Vesi- ja viemärilaitoksen toiminta jatkui suunnitelmakaudella kunnan liikelaitoksena, joka itse kattoi menonsa.

Vesihuollon toimintamenot alittuivat talousarviosta noin 0,8 % ja toimintatulot 4,8 %. Toimintatulot kuitenkin kasvoivat n. 7 % edellisvuodesta (2019).

Vesihuoltolaitoksen toimintamenot kasvavat vesihuoltoverkoston sekä vesilaitoksien ikääntymisessä. Ikääntyvä tekniikka tarvitsee enemmän huolto-, korjaus- ja saneeraustoimenpiteitä. Toimintamenoja kasvattaa lisäksi uusien vesihuoltoverkostoalueiden lisääntyvän tekniikan ylläpito.

Vuodesta 2015 lähtien on vesilaitoksen hallintomenoihin lisätty muiden tulostoimialojen palkkojen osittamisesta. Hallintomenoihin tuli vuonna 2019 uutena vesihuoltopäällikön palkkamenot.

Vesilaitoksilla, vedenottamoilla, pumppaamoilla ja vesihuoltoverkossa tehtiin korjaus-, ylläpito- ja saneeraustoimenpiteitä, mm. sähköistä verkostokarttaa täydennettiin ja jäteveden pumpaamolaitteita korjattiin.

Jätevesien puhdistuksen kuutiohinta oli vuonna 2020 noin 62 senttiä (v. 2019: 59 snt.). Jätevesien puhdistuksen kustannukset ovat nousseet Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolla vuosina 2016-18 tehtyjen saneeraus- ja laajennustoimenpiteiden johdosta.

10.2 Vesihuollon investoinnit

Valtuustoon nähden sitova	Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Toteuma	Poikkeama
1050 ELINVOIMAN JA KEST.KASV. LTK				
1075 VESIHUOLLON INV. Investointien talousarvio Investointimenot				
1140 Vedenjakelu- ja viemäriver Investointimenot yht.	-1 115 000,00 -1 115 000,00	0,00 0,00	-539 121,95 -539 121,95	-575 878,05 -575 878,05
Rahoitusosuudet				
Omaisuuksien myynti Investoinnit netto	-1 115 000,00	0,00	-539 121,95	-575 878,05

UUDET ALUEET

Hanketavoitteet

Uusien asemakaava-alueiden vesihuollon rakentaminen kadun rakentamisen yhteydessä.

Investointien toteuma

ALUE	TP 19	TA 20	TP 20
HAUTALAHTI -kaava 2018	Hautalahdentie Myllynsiipi Lahdenranta I-osa Ahomansikka rakennettiin valmiiksi (446 745 €)	Lahdenranta II-osa Mesimarja Hetantie (255 000 €)	Lahdenranta II-osa, Mesimarja, Hetantie rakennettiin valmiiksi (177 500 €)
SILLANNIITTY -kaava 2018	Sillanniityntien I-vaiheen rakennustyöt aloitettiin (8 140 €)	Sillanniityntien I-vaihe (120 000 €)	Sillanniityn alueella jatkettiin liikenneympyrän ja Sillanniityn I-vaiheen rakentamista (44 180 €)
KINKOMAA -Peltolampi (kaava 2018) -Liisalan alue valmistui 2018	Peltolammen Veljämönpolun jatko I-vaihe rakennettiin valmiiksi (48 215 €)	Peltolammen Untamönpolun jatko (65 000 €)	Peltolammen Untamönpolun jatko rakennettiin valmiiksi (58 390 €)

ALUE	TP 19	TA 20	TP 20
ETELÄPORTTI -kaava 27.5.2019	Muuramen kunnan Eteläportin rakennustyöt aloitettiin (4 130 €)	I-rakennusvaihe (90 000 €)	Voimassa olevan kaavan mukainen kadun yhteyteen rakennettiin vesi- huolto valmiiksi (100 370 €)
SEUNAVUORI - Murtolammen alue	Rakentamisessa tauko	Rakentamisessa tauko	Rakentamisessa tauko
TERVAMÄKI - Asemakaavan laajennus 2011	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjottu	Uusia tontteja ei tarjottu

Investointien toteutumisen analysointi

Uusia alueiden vesihuoltoa rakennettiin toteutuneiden asemakaavojen sekä uusien luovutettavien tonttien mukaisesti. Vuosi 2020 painottui Hautalahden ja Kinkomaan Peltolammen asuinalueen rakentamiseen.

Hautalahden ja Kinkomaan Peltolammen alueella jatkettiin kunnallistekniikan rakennustöitä. Eteläportin alueella valmistui kaavan mukainen kunnallistekniikka. Sillanniityn alueella painopunkkarakenteita purettiin ja niillä osin jatkettiin liikenneympyrän ja Sillanniityntien alueen vesihuollon rakentamista.

Murtolammen ja Tervamäen alueella on pidetty rakentamisen osalta taukoa. Murtolammen alueella on rakentamatta Kotkansiipiä 230 m ja Tervamäen alueella Riekontietä 150 m. Tervamäen nykyisen asemakaava-alueen kadut on rakennettu Riekontien rakentamisen jälkeen, sen varrella on 7 tonttia. Alueelta on ostettu raakamaata lisää, joka tullaan lähitulevaisuudessa kaavoittamaan ja joka mahdollisesti vaikuttaa Tervamäen alueen vesihuoltoverkkoon.

VESIHUOLTOLAITOKSEN YLLÄPITO JA KEHITTÄMINEN

Hanketavoitteet

Vesihuoltolaitoksen tavoitteena on tuottaa ja toimittaa asiakkaille Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1352/2015) mukaista talousveden laatukriteerit täyttävää vettä.

Lisäksi vesihuoltolaitoksen tavoitteena on vastaanottaa ja johtaa jätevesiverkostoon tulevat jätevedet asianmukaisesti Nenäinniemen jätevedenpuhdistamolle.

Investointien toteuma

KOHDE		TP 20
<p>SUURUSKANKAAN VESILAITOS</p> <p>Suuruskankaan vesilaitoksen vedestä osa on Muuratjärvestä rantaimetyntyttä vettä, jonka johdosta pohjaveden happipitoisuus on laskenut. Tällöin riskinä on veden mangaani- ja rautapitoisuuden nousu. Laitoksen vedenlaatu tulisi varmistaa ennen kuin riskitekijät alkavat näkyä vedenlaadussa.</p>	<p>Suuruskankaan vesilaitoksen vedenlaadun varmistamiseksi on aloitettu laitoksen toiminnan tehostamisen suunnitelman laatiminen vuonna 2014. Vedenlaadun laadun varmistamisen toimenpiteiden rakentaminen alkaa lupien tultua voimaan.</p> <p>Aloitetaan laitoksen saneeraussuunnitelman laatiminen</p>	<p>-Suunnitelman laatimisen jatkamisessa oli tauko johtuen henkilöstömuutoksista, verkoston ja vesilaitoksien huolto- ja kunnossapitotehtävien sekä uusien alueiden rakentamisen johdosta</p>
<p>KINKOMAAN VESILAITOS</p> <p>Kinkomaan vesilaitokselta johdetaan talousvettä Kinkomaan taajama-alueelle, joka on voimakkaassa kasvussa. Alueelle tullaan lähivuosina kaavoittamaan uusia asuinalueita sekä olemassa olevien kaava-alueiden rakentaminen jatkuu.</p> <p>Tällä hetkellä Kinkomaan vesilaitoksella on käytössä yksi siiviläkaivo, jonka vedentuotokapasiteetti on jo maksimikäytössä. Vesilaitoksen kapasiteettiä ja tuottovarmuutta on kohotettava, jotta pystytään vastaamaan kasvavaan vedenkulutukseen</p>	<p>Kehittämissuunnitelman esisuunnitelma on valmistunut vuonna 2017</p> <p>Aloitetaan laitoksen saneerauksen yleissuunnitelman laatiminen</p>	<p>-Suunnitelman laatimisen jatkamisessa oli tauko johtuen henkilöstömuutoksista, verkoston ja vesilaitoksien huolto- ja kunnossapitotehtävien sekä uusien alueiden rakentamisen johdosta</p>
<p>INNANLAHDEN VESILAITOS</p> <p>Innanlahden vesilaitos on otettu käyttöön vuonna 1968, ja laitos on pitkälti tekniikaltaan alkuperäiskunnossa. Viime vuosikymmenten aikana laitokselle ei ole tehty suurempia investointeja. Laitos on toiminut pitkään varavesilaitoksena, mutta on nykyään jatkuvassa käytössä. Nykyiseltään pitkällä aikavälillä laitos ei tule täyttämään vedenlaadun vaatimuksia (hygieniasointi)</p>	<p>Innanlahden vesilaitoksen asemasta kunnan vedentuotannossa selvitys on valmistunut vuonna 2017</p> <p>Aloitetaan laitoksen saneerauksen yleissuunnitelman laatiminen</p>	<p>-Suunnitelman laatimisen jatkamisessa oli tauko johtuen henkilöstömuutoksista, verkoston ja vesilaitoksien huolto- ja kunnossapitotehtävien sekä uusien alueiden rakentamisen johdosta</p>
<p>VESIHUOLLON PERUSPARANNUS</p> <p>Vesihuoltoverkoston, pumppaamoiden yms. kunnostus- ja peruskorjauksien suunnittelu sekä niiden toteuttaminen.</p>	<p>Vesihuollon perusparannuksen suunnitelmien laatiminen ja hankkeiden toteuttaminen on aloitettu</p> <p>(300 000 €)</p>	<p>- vesijohtoa Kinkorinteen alkuosasta (n. 100 m) - vesijohtoa Sanantien alta (320 m) - vesijohtoa Muuramentien alta (n. 55 m) - paineviemäriä Pitkälän junaradan alitse (n. 60 m) (96 500 €)</p>
<p>MUU VESIHUOLTOTYÖ</p> <p>Kesken toimintakauden pienehköjen vesihuoltohankkeiden toteuttaminen sekä yksittäisten kiinteistöjen pitkien tonttulinjojen rakentaminen</p>	<p>Rakentamisen takia kesken talousarviovuoden tulevat pienehköt vesihuoltotyöt. (50 000 €)</p>	<p>Muuna vesihuoltotyönä tehtiin Apajatielle vesihuoltoverkostoa n. 80 m sekä paineviemäriä siirtoa Pitkälän junaradan alueella (n. 50 m) (51 650 €)</p>

Investointien toteutumisen analysointi

Vesihuoltolaitoksen investoinnit tulevat jatkossa kasvamaan kunnan kasvun mukana, mutta myös vesihuoltoverkoston sekä vesilaitosten ikääntymisen vuoksi. Verkostoissa ja vesilaitoksilla ei ole tehty suurempia kunnostustoimenpiteitä vuosien aikana. Tämä alkaa näkyä mm. veden laadun sekä vedenjakeluhäiriönä (vesijohtovuodot).

Vesihuoltoverkoston saneeraustöitä suoritettiin Kinkomaan ja keskustan alueella yhteensä neljässä kohteessa.

VESIHUOLTOLAITOKSEN KALUSTO

Hanketavoitteet

Vesihuoltolaitoksen toimintaan tarvittavan kaluston hankinta.

Investointien toteuma

KOHDE	TP 18	TP 19	TP 20
Kalusto	- ei hankintoja	Vesi- ja viemäreiden maanrakennuksen pakettiauto hankittiin (20 945 €)	- ei hankintoja

Investointien toteutumisen analysointi

Vesihuoltolaitoksen vesi- ja viemäriputkien rakentamiseen tarkoitetun kaluston ylläpito.

10.3 Vesihuollon rahoituksen toteutuminen

	Talousarvio	Määrärahojen muutokset	Vuoden alusta	Erotus	Ero %
RAHOITUSLASKELMA					
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
Liikelyijäämä (-alij)	309 930	0	295 890,01	14 039,99	95,50
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	372 495,29	-372 495,29	0,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-46 740	0	-46 743,80	3,80	100,00
	263 190	0	621 641,50	-358 451,50	236,20
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
Investointimenot	-1 115 000	0	-539 121,95	-575 878,05	48,40
Pysyvien vastaavien					
	-1 115 000	0	-539 121,95	-575 878,05	48,40
TOIMIN. JA INVEST. RAHAVIRTA	-851 810	0	82 519,55	-934 329,55	-9,70
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
Antolainojen muutokset					
Lainakannan muutokset					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos kunnalta	0	0	-239 919,97	239 919,97	0,00
Saamisten muutos muilta	0	0	68 350,72	-68 350,72	0,00
Korott.velk. muutos muilta	0	0	89 049,70	-89 049,70	0,00
	0	0	-82 519,55	82 519,55	0,00
Rahoituksen rahavirta	0	0	-82 519,55	82 519,55	0,00
RAHAVAROJEN MUUTOS	-851 810	0	0,00	-851 810,00	0,00

10.4 Vesihuollon tilinpäätöslaskelmat

TULOSLASKELMA

	V.2020	V.2019
LIIVEVAIHTO	1 776 953,00	1 642 434,16
Valmistus omaan käyttöön	91 489,61	86 561,19
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	19 841,91
Materiaalit ja palvelut		
Aineet tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-196 158,62	-178 496,20
Palvelujen ostot	-491 036,38	-549 976,52
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-364 266,50	-411 464,61
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-73 598,26	-84 101,82
Muut henkilösivukulut	-14 363,96	-13 689,95
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman muk. poistot	-372 495,29	-344 236,65
Liiketoiminnan muut kulut	-60 633,59	-42 082,35
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ)	295 890,01	124 789,16
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korvaus peruspääomasta	-46 743,80	-46 743,80
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	249 146,21	78 045,36
Satunnaiset tuotot ja -kulut		
YLI-/ALIJÄÄMÄ ENNEN VAR.	249 146,21	78 045,36
TILIKAUDEN YLI- / ALIJÄÄMÄ	249 146,21	78 045,36

TASE

V.2020

V.2019

	V.2020	V.2019
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT		
I Aineettomat hyödykkeet		
II Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	190 000,00	190 000,00
1. Maa- ja vesialueet	190 000,00	190 000,00
Vedenjakelu- ja viemäriverkko	3 779 603,86	3 600 535,44
3. Kiinteät rakenteet ja laitt	3 779 603,86	3 600 535,44
Muut kuljetusvälineet	27 040,65	39 482,41
4. Koneet ja kalusto	27 040,65	39 482,41
Aineelliset hyödykkeet yht	3 996 644,51	3 830 017,85
III Sijoitukset		
Muut osakkeet ja osuudet	566 428,34	566 428,34
1. Osakkeet ja osuudet	566 428,34	566 428,34
Sijoitukset yhteensä	566 428,34	566 428,34
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	4 563 072,85	4 396 446,19
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT		
C VAIHTUVAT VASTAAVAT		
I Vaihto-omaisuus		
II Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Tytäryhteisöiltä/vesihuolto	36 976,88	-361,79
Osakkuusyhteisöiltä/vesihuolto	2 506,40	2 128,30
Muilta/vesihuolto	384 095,32	473 745,17
1. Myyntisaamiset	423 578,60	475 511,68
Yhdystili	1 038 775,35	798 855,38
3. Saamiset kunnalta	1 038 775,35	798 855,38
ALV-saamiset, vähennyskelpoiset	22 893,40	3 073,22
ALV-saamiset, palautuskelpoiset	5 362,14	4 478,46
4. Muut saamiset	28 255,54	7 551,68
Muut siirtosaamiset muilta	7 135,39	44 256,89
5. Siirtosaamiset	7 135,39	44 256,89
Lyhytaikaiset saamiset yht.	1 497 744,88	1 326 175,63
Saamiset yhteensä	1 497 744,88	1 326 175,63
III Rahoitusarvopaperit		
IV Rahat ja pankkisaamiset		
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	1 497 744,88	1 326 175,63
VASTAAVAA YHTEENSÄ	6 060 817,73	5 722 621,82

V.2020

V.2019

VASTATTAVAA

A OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	-779 063,35	-779 063,35
I Peruspääoma	-779 063,35	-779 063,35
Edellisten tilikausien yli-/	-2 615 103,40	-2 537 058,04
IV Ed.tilikausien yli/alijäämä	-2 615 103,40	-2 537 058,04
Tilikauden yli-/alijäämä	-249 146,21	-78 045,36
V Tilikauden yli/alijäämä	-249 146,21	-78 045,36
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	-3 643 312,96	-3 394 166,75

B POISTOERO JA VAPAAEHTOISET
VARAUKSET

C PAKOLLISET VARAUKSET

D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

E VIERAS PÄÄOMA

I Pitkäaikainen

Liittymismaksut	-2 144 867,99	-2 048 156,97
7. Muut velat	-2 144 867,99	-2 048 156,97
Pitkäaikainen vieras po. yht.	-2 144 867,99	-2 048 156,97

II Lyhytaikainen

Ostoreskontra	-92 393,07	-42 001,92
7. Ostovelat	-92 393,07	-42 001,92
ALV-velka	-94 392,74	-93 889,35
Ennakonpidätysvelka	0,00	-4 878,67
9. Muut velat/Liittymismaksut	-94 392,74	-98 768,02
Lomapalkkajaksotus	-76 499,26	-135 318,18
Palkkajaksotus	-9 351,71	-4 209,98
10. Siirtovelat	-85 850,97	-139 528,16
Lyhytaikainen vieras po. yht.	-272 636,78	-280 298,10
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	-2 417 504,77	-2 328 455,07

VASTATTAVAA

-6 060 817,73

-5 722 621,82

RAHOITUSLASKELMA

	V.2020	V.2019
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä (-alij)	295 890,01	124 789,16
Poistot ja arvonalentumiset	372 495,29	344 236,65
Rahoitustuotot ja -kulut	-46 743,80	-46 743,80
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	-2 653,23
	621 641,50	419 628,78
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-539 121,95	-616 475,79
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulo	0,00	2 653,23
	-539 121,95	-613 822,56
TOIMIN. JA INVEST. RAHAVIRTA	82 519,55	-194 193,78
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Antolainojen muutokset		
Antolainasaam. väh. muilta	0,00	0,00
	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Oman pääoman muutokset	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Saamisten muutos kunnalta	-239 919,97	-207 446,43
Saamisten muutos muilta	68 350,72	214 368,71
Korott.velk. muutos muilta	89 049,70	187 271,50
	-82 519,55	194 193,78
Rahoituksen rahavirta	-82 519,55	194 193,78
RAHAVAROJEN MUUTOS	0,00	0,00

10.5 Esitys vesihuollon tilikauden tuloksen käsittelystä

Esitetään, että tilikauden ylijäämä 249 146,21 euroa siirretään edellisten tilikausien yli- ja alijäämien tilille

10.6 Vesihuollon tilinpäätöksen liitetiedot

Arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja menetelmät

Noudatetaan samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita kuin kunnan kirjanpidossa.

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Eriytettyyn tulos- ja rahoituslaskelmaan otetaan ulkoisten tulojen ja menojen lisäksi sisäinen tulo, meno tai rahoituserä, jossa vastapuolena on kunnan muu toiminta.

Eriytettyyn taseeseen otetaan sisäinen saatava ja velka sekä sisäinen kate, jossa vastapuolena on kunnan muu toiminta.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus.

Vesihuollosta on tehty eriytetty tilinpäätös jo vuodelta 2015 alkaen.

Tuloslaskelman liitetiedot

Toimintatuotot

	V.2020	V.2019
VESIHUOLTO		
TOIMINTATULOT		
Vesimaksut	592 553,97	546 561,58
Jätevesimaksut	758 357,06	680 570,78
Perusmaksut	321 954,52	291 928,09
Tonttiliittymien tarvikemaksut	27 814,71	39 165,84
Konekeskuksen myyntituotot	76,00	0,00
Myyntituotot muilta	914,80	2 810,51
S. vesimaksut	24 567,38	27 154,50
S. jätevesimaksut	34 714,56	38 242,86
Myyntitulot	1 760 953,00	1 626 434,16
Muut yhdyskuntapalvelujen	16 000,00	16 000,00
Maksutulot	16 000,00	16 000,00
Työllistämistuki	0,00	6 150,38
Muut tuet ja avustukset	0,00	8 255,00
Tuet ja avustukset	0,00	14 405,38
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	0,00	2 653,23
Saadut vahinkovak.korvaukset	0,00	68,40
Muut tuotot	0,00	1 012,90
Muut toimintatulot	0,00	3 734,53
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	1 776 953,00	1 660 574,07

Poistosuunnitelma

Käytetään Muuramen kunnan poistosuunnitelmaa.

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on on alle 10000 euroa, kirjataan vuosikuluksi.

		V.2020	V.2019
4580	Kalusto	-11 440,40	-11 795,09

Palvelujen ostojen erittely

	Vesihuolto	
	2020	2019
Asiakaspalveluiden osto	0	0
Muiden palveluiden osto	491 036	549 977
Vesihuollon palveluiden osto yhteensä	491 036	549 977

Taseen liitetiedot

Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
	Maa-alueet	Kiinteät rak. ja laitteet	Koneet ja kalusto	Osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	190 000	3 600 535	39 483	566 428	4 396 446
Lisäykset tilikauden aikana		539 122	0		539 122
Rahoitusosuudet tilikaudella					
Vähennykset tilikauden aikana					
Siirrot erien välillä					
Tilikauden poistot		360 053	12 442		372 495
Arvonlennukset ja niiden pal.					
Poistamaton hankintameno 31.12.	190 000	3 779 604	27 041	566 428	4 563 073

11 KILPAILULAIN 30 D § MUKAAN ERIYTETYT TOIMINNOT

Kirjanpidon eriyttämismääräysten keskeinen sisältö:

Kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvaa taloudellista toimintaa harjoittavan kunnan, kuntayhtymän, valtion taikka niiden määräysvaltaan kuuluvan yksikön on pidettävä tästä toiminnastaan erillistä kirjanpitoa.

Eriytetyn toiminnan tuotot ja kulut tulee esittää tilikausikohtaisena tuloslaskelmana, jonka tulee olla johdettavissa toimijan kirjanpidosta.

Pienimuotoinen toiminta rajataan eriyttämismääräysten ulkopuolelle. Säännöstä ei sovelleta silloin, kun säännöksessä tarkoitetun yksikön kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan liikevaihto on alle 40 000 euroa vuodessa.

	2020	2019
4401 Hakamuurame Tulosbudjetti		
Toimintatulot		
Muut tulot	99 385,36	0,00
Toimintamenot		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-360,00	0,00
Muut menot	-32 835,97	0,00
TOIMINTAKATE	66 189,39	0,00
Rahoitustulot ja -menot		
VUOSIKATE	66 189,39	0,00
Poistot ja arvonalentumiset		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	66 189,39	0,00

Kiinteistö Oy Muuramen Hakamuurame on syksyllä 2019 muutettu asunto-osakeyhtiöksi. Muuramen kunta omistaa osakkeista 94,7 %. Asunto-osakeyhtiön yhtiökokous on määritellyt vuoden 2020 vuokratason ja muut maksut.

	2020	2019
4357 Manttaalintien pk Tulosbudjetti		
Toimintatulot		
Myyntitulot	10 465,20	10 465,20
Muut tulot	87 132,00	87 132,00
Toimintamenot		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-697,84	-688,30
Palvelujen ostot	-13 992,74	-13 383,96
Henkilöstömenot	0,00	1 121,14
Muut menot	-96 908,31	-90 583,94
TOIMINTAKATE	-14 001,69	-5 937,86
Rahoitustulot ja -menot		
VUOSIKATE	-14 001,69	-5 937,86
Poistot ja arvonalentumiset		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-14 001,69	-5 937,86

Muuramen kunta on leasingvuokrannut Kuntarahoitukselta Manttaalintien päiväkotikiinteistön. Kunta vuokraa kiinteistöä Norlandia Päiväkodit Oy:lle.

	2020	2019
1110		
Muuramelainen Tulosbudjetti		
Toimintatulot		
Myyntitulot	58 798,34	75 230,48
Toimintamenot		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-708,87	-8 578,06
Palvelujen ostot	-38 229,76	-36 240,32
Henkilöstömenot	-99 029,46	-56 151,34
Muut menot	-2 188,86	-7 943,29
TOIMINTAKATE	-81 358,61	-33 682,53
Rahoitustulot ja -menot		
VUOSIKATE	-81 358,61	-33 682,53
Poistot ja arvonalentumiset		
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-81 358,61	-33 682,53

Muuramelainen lehti on jokaiseen talouteen jaettava kuntaan tiedotuslehti, joka ilmestyy noin kahden viikon välein. Lehdellä huolehditaan pitkälti kuntalain mukaisesta kunnan tiedottamisesta ja siinä käsitellään myös muita kuntalaisille ajankohtaisia asioita. Lehden tulot tulevat tilauksista ja ilmoituksista. Ilmoitus- ja tilaushinnat päättää kunnanhallitus.

Muuramelainen -kustannuspaikalle vyörytetään laskennallisina erinä ICT-palvelut, posti- ja kuriiripalvelut, puhelin-keskus, työterveyshuolto, kopiointi, toimistotarvikkeet ja henkilökunnan virkistys.

	V.2020	V.2019
3250		
3251		
Uimahalli Monitoimitalon kuntosali Tulosbudjetti		
Toimintatulot		
Myyntitulot	186 469,30	235 642,72
Muut tulot	115,20	38,50
Toimintamenot		
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-13 228,72	-27 515,54
Palvelujen ostot	-21 662,91	-27 782,79
Henkilöstömenot	-167 074,72	-219 388,92
Muut menot	-364 239,40	-364 789,96
TOIMINTAKATE	-379 621,25	-403 795,99
Rahoitustulot ja -menot		
VUOSIKATE	-379 621,25	-403 795,99
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poisto	-17 113,13	-17 113,11
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-396 734,38	-420 909,10

Laskelmassa on uimahallin ja monitoimitalon kuntosalin toimintatuotot yhteensä.

Kustannuspaikoille vyörytetään laskennallisina erinä taloushallinto, ICT-palvelut, työterveyshuolto, henkilökunnan virkistys ja puhelin-keskus.

12 ERIYTETTYJEN TILINPÄÄTÖSTEN VAIKUTUS KUNNAN TILIKAUDEN MUODOSTUMISEEN

SISÄINEN TUOSLASKELMA ILMAN LASKENNALLISIA ERIÄ

	Kunta ilman Hyvinvointi- liikelaitosta ja vesihuoltoa	Hyvinvointi- liikelaitos	Vesihuolto	Muuramen kunta
TOIMINTATULOT				
Myyntitulot	1 866 556	912 461	1 760 953	4 539 971
Maksutulot	808 039	1 380 533	16 000	2 204 572
Tuet ja avustukset	446 345	27 573 388		28 019 733
Muut toimintatulot	6 675 686	732 644		7 408 329
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	9 796 626	30 599 026	1 776 953	42 172 605
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	221 259		91 490	312 748
TOIMINTAMENOT				
Henkilöstömenot	-17 209 182	-6 537 505	-452 229	-24 198 915
Palvelujen ostot	-6 564 462	-18 104 445	-465 212	-25 134 119
Aineet, tarvikkeet ja tavara	-2 244 360	-884 707	-196 004	-3 325 071
Avustukset	-29 650 399	-1 082 195		-30 732 594
Muut toimintamenot	-5 060 952	-1 942 195	-59 796	-7 062 943
TOIMINTAMENOT YHT.	-60 729 354	-28 551 048	-1 173 241	-90 453 642
TOIMINTAKATE	-50 711 469	2 047 978	695 202	-47 968 289
Verotulot	42 260 331			42 260 331
Valtionosuudet	15 101 416			15 101 416
Rahoitustulot ja -menot				
Korkotulot	62 760			62 760
Muut rahoitustulot	246 962			246 962
Korkomenot	-56 873			-56 873
Muut rahoitusmenot	-3 572	-3 000	-46 744	-53 316
VUOSIKATE	6 899 555	2 044 978	648 458	9 592 991
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunn.mukaiset poistot	-3 671 693	-24 460	-372 495	-4 068 648
Satunnaiset erät				
TILIKAUDEN TULOS	3 227 862	2 020 518	275 962	5 524 343
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	-4 000 000			-4 000 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-772 138	2 020 518	275 962	1 524 343

13 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Muuramessa .päivänä maaliskuuta 2021

Mika Ilvesmäki

Jani Kokko

Arto Rajala

Asko Juuti

Janne Andersin

Jenni Ahvenlampi

Tiina Mikkola

Teea Kortetmäki

Heli Räisänen

Jukka Kaistinen

Tilintarkastusmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Muuramessa .päivänä kuuta 2021

Talvea Julkishallinnon Palvelut Oy

Jukka Vuorio
JHT, HT

14 LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA

1. Toimintakertomus
  - Tuloslaskelma
  - Rahoituslaskelma
  - Tase
  - Talousarviovertailu
  - Konsernituloslaskelma
  - Konsernin rahoituslaskelma
  - Konsernitase
2. Päiväkirja
3. Pääkirja
4. Tositteisto
  - Tositelajit
    - 1 Pankkitositteet
    - 4 Palkkatapahtumat
    - 10 KP Laskennalliset
    - 11 KP Automaattikirjaukset
    - 12 SL Laskennalliset
    - 13 SL Automaattikirjaukset
    - 15 Luottotappiot
    - 16 Alv-jako
    - 20 Ostolaskujen maksut
    - 21 Ostolaskut
    - 22 WF Ostolaskut
    - 23 Ostolaskut/vesihuolto
    - 30 Myyntireskontran suoritukset
    - 31 Myyntilaskut/taloustoimisto
    - 32 Myyntilaskut/asuntotoimisto
    - 33 Myyntilaskut/Effica-päivähoito
    - 34 Myyntilaskut/Effica-kotipalvelu
    - 35 Myyntilaskut/vesilaskut
    - 36 Myyntilaskut/tekninen toimisto
    - 37 Myyntilaskut/jätehuolto
    - 38 Myyntilaskut/hyvinvointi/Effica
    - 39 Myyntilaskut/hyvinvointi/intime
    - 87 Korkolaskut
    - 89 Sisäinen laskutus
    - 90 Muistiot
    - 91 Tilinpäätöksen liitetietotositteet
    - 96 Kirjanpidon tulos
    - 97 Kirjanpidon tulos laskennallinen
    - 98 Sisäisen laskennan tulos
    - 99 Sisäisen laskennan tulos laskennallinen
5. Osakirjanpitojen tapahtumaluettelot
  - osto- ja myyntireskontra
  - palkkakirjanpito
6. Poistosuunnitelmat
7. Pysyvien vastaavien kirjanpito
8. Lainakirjanpito

15 SELVITYS KIRJANPIDON SÄILYTYKSESTÄ

Pysyvästi säilytettävät (kunnan päätearkisto):

- tasekirja

Sähköisessä arkistossa 10 vuotta:

- pääkirjat (kp/sl)
- päiväkirjat (kp/sl)
- reskontralistat (osto- ja myyntireskontra)
- saldolistat (osto- ja myyntireskontra)
- WF ostolaskut (tositelaji 22)
- talousarviovertailut (sl)
- taseet (sl)
- tuloslaskelmat (sl)
- rahoituslaskelmat (sl)

Muut tositteet ja raportit säilytetään kunnan päätearkistossa 10 vuotta tai ESR-hankkeen edellyttämän säilytysajan. Kiinteistöinvestointeihin liittyvät tositteet korvataan 10 vuoden jälkeen selvityksillä, joista käy ilmi Verohallituksen määräämät seikat (AVL 209 m §).

MENETELMÄKUVAUKSET

Kunnassa on tehty menetelmäkuvaukset kirjanpito- ja ostolaskujen käsittelyprosessista sekä perintäprosessista.